Ószabó Attila–Vajda Éva

TÉNY FELTÚRÁS

CD-melléklettel

MEMBRÁN KÖNYVEK

ÚJ MANDÁTUM

BEVEZETŐ

Az alábbi CD-melléklet a Cégbíróságokon, levéltárakban és irattárakban eltöltött hosszú óráknak az eredményét tartalmazza. A dokumentumokat eredetileg nyomtatott mellékleteként akartuk elhelyezni, ám hamar kiderült: terjedelmük szétfeszítette volna a Tényfeltúrás címû kötet szerkezetét. Hosszas töprengés következett, miután megítélésünk szerint a kötetben szereplõ történetek igazán csak az itt olvasható iratok ismeretében bontakoznak ki a maguk teljes valójában. Végül kiadónk tanácsára – ezúton is köszönet érte Németh Istvánnak – úgy döntöttünk, hogy az eredeti dokumentumokat beszkenneljük és változatlan formában, digitális módon tesszük elérhetõvé.
A dokumentumok sorrendje a könnyebb követhetõség érdekében az egyes fejezetek sorrendjét követi, és igyekeztünk azokat csorbítatlanul, eredeti megjelenésük szerint közzétenni. Sajnos azonban az iratok jelentõs részét – ügyvédeink tanácsára – így sem tárhatjuk Önök elé, mivel számos törvényt sértene azok nyilvánosságra hozatala. Bízunk azonban abban, hogy így is élvezetes olvasmány lesz mindazok számára, akik szeretnek egy kicsit jobban a dolgok mélyére ásni és feltúrni az ott található tényeket. Ha pedig úgy érzik, hogy véleményeiket, élményeiket, kommentárjaikat meg akarják osztani velünk, elektronikus leveleiket a *reporter@freestart.hu* címre várjuk.

ÓSZABÓ ATTILA-VAJDA ÉVA

POLITIKA

Fiúk a bányában

****
*** ACTIVITY REPORT ***
****

TRANSMISSION OK

TX/RX NO.	7645
CONNECTION TEL	+36 22 330577
CONNECTION ID	MEGYEI BÍRÓSÁG
START TIME	28/07 13:34
USAGE TIME	00'31
PAGES	1
RESULT	OK

ÉLET ÉS IRODALOM
SZERKESZTŐSÉGE
1089 Budapest, Rezső tér 15.
Tel: 303-92-11
Fax: 303-92-41

Végh László elnök

Fejér Megyei Bíróság

Tárgy: Gánt-kő Kft.

Tisztelt elnök úr!

Alulírott Őszabó Attila és Vajda Éva, mint az Élet és Irodalom című hetilap riporterei 1999. július 15-én megkíséreltünk a Gánt-kő Kft. (Cégjegyzékszám: 07-09-004143) nyilvánosan hozzáférhető irataiba a megyei Cégbíróságon betekinteni. Az iratok egy részének helyén azonban csak az alábbi bejegyzést találtuk 1998. december 14-i keltezéssel Gelencsér Józsefné bírónő aláírásával:

„A Gánt-kő Kft. ügyében jelentem Elnök úrnak, hogy az iratok elvesztek. Erre az 1998 október 26-i változás bejegyzési kérelem benyújtásakor derült fény. Az iroda dolgozói az irattár egy részének átnézésével megkísérelték felkutatni, de sajnos eredménytelenül."

Ennek kapcsán a következő kérdésekre kérünk Öntől hivatalos választ:

1) Hányszor fordult elő eddig a megyei Cégbíróságon, hogy nyilvános iratok ily módon eltűntek?
2) Indított-e az ügyben hivatalos vizsgálatot, ha igen, az milyen eredménnyel zárult?
3) Felelősségre vontak-e emiatt valakit?
4) Pótolták-e a hiányzó iratokat?
5) Ha igen, ezekbe be lehet-e tekinteni?

Tisztelettel:

Őszabó Attila

Vajda Éva

Budapest, 1999. Július 26.

Érthető, ha a magyar kormány az új Németországban kereste természetes szövetségesét, amely az érdekek kölcsönös egybeesésére alapozva harcostársa, segítője lehet a Habsburg és a cári ellenforradalom támadásának visszaverésében. A május 18-án Frankfurtban megnyílt nemzeti német egységparlamentbe el is küldte követeit: Pázmándy Dénest és Szalay Lászlót, akik a királyi alter ego István nádor szabályos ellenjegyzésével, valamint az osztrák miniszterelnök Pillersdorf jóváhagyásával ellátott megbízólevelük alapján tárgyaltak a szövetségkötésről. A magyar külügyi önállóság szellemében eljáró magyar diplomatákat a nemzetgyűlés döntő többsége jóindulattal fogadta. „Magyarországot itt a külföldön mindenki független országnak ismeri el máris" – olvashatjuk első jelentésükben, amely arról is beszámol, hogy rögtön érkezésük első napján Ausztria német képviselői baráti meghívásának tettek eleget. A német-magyar együttműködés egyre erősödő szelleméről tanúskodott többek között az a július 22-i esemény is, amikor egy magyar-barát felszólalás alkalmából a parlament valamennyi tagja felállva ünnepelte a szövetségkötés szándékának kinyilvánítását.
Támogatta, sőt elősegítette a magyar követek működését az ideiglenes birodalmi kormányzó, Habsburg János főherceg is. Augusztus 26-án a nemzetközi szokásoknak megfelelően fogadta Szalay Lászlót, s ezzel hivatalosan is megtörtént a diplomáciai kapcsolatfelvétel Németország és az önálló Magyarország között. Az ünnepélyes jelenetet követően tárgyalt a magyar követtel az ideiglenes kormány elnöke, az osztrák Schmerling is, aki maga is azt vallotta: "Németországnak szent joga van Ausztria német területeihez, azon országokhoz, amelyek évszázadokra visszamenően a birodalomhoz tartoztak". A magyar-német diplomáciai kapcsolatfelvétel jelentőségét más német államok képviselői is elismerték. Az egyébként konzervatív beállítottságú frankfurti porosz követ, a későbbi porosz külügyminiszter Joseph von Radowitz például így értékelte: „Nagy lépés, mely maga után fogja vonni Európa elismerését".

A Batthyány kormánynak az Ausztriához fűződő kapcsolatokat a tiszta perszonálunióban maximálni óhajtó külpolitikai célkitűzései összecsengtek a német egységtörekvésekkel. Az érdekek találkozása sorsközösséget is jelentett. A nemzeti érdekek egybeesését hangsúlyozta a frankfurti képviselő Eisenmann augusztus 21-i beszéde, amely azt emelte ki, „ha egyszer Magyarország önállósága megsemmisül és a magyar erőforrásokkal úgy rendelkeznek, mint korábban, akkor azok, akik jelenleg az (ellenforradalmi) előjáték bevezetésével foglalatoskodnak, azon lesznek, hogy az erejüket ellenünk fordítsák".

A Batthyány kormány hivatalba lépése napjától nagy jelentőséget tulajdonított a francia kapcsolatoknak, s bár biztató jelek ösztönözték nagyobb reményekre, nem engedte magát túlzó optimizmustól elragadtatni. Egyetértettek Kossuth július 11-i figyelmeztetésével: „Én a francia nemzet iránt az óvilágban a legnagyobb rokonszenvvel viseltetem, de nemzetem életét az ő oltalmazásától

A FEJÉR MEGYEI BÍRÓSÁG
ELNÖKE
SZÉKESFEHÉRVÁR

1999.El.XV.A.49.

Élet és Irodalom Szerkesztősége
1089 Budapest, Rezső tér 15.
Ószabó Attila
riporter

Tisztelt Ószabó Úr!

Az 1999. július 26-án kelt, érdeklődő levelükre válaszolva közlöm, hogy cégbíróságunkon 07-09-004143 szám alatt bejegyzett, Gánt-kő Kft. iratai valóban elvesztek, de – mielőtt pótlásukra sor került volna - előkerültek, így azok megtekinthetők.

A jelenlegihez hasonló eset előfordult már a cégbíróságon, de arra nem került sor, hogy az iratokat pótolni kellett volna.

Székesfehérvár, 1999. július 29.

Tisztelettel:

Dr. Végh László
a megyei bíróság elnöke

CÉGINFORMÁCIÓ

(Összefoglalás)

Előszó

Néhány Személlyel kapcsolatban HITELES CÉGINFORMÁCIÓ gyűjtésére kaptunk megbízást. Forrásként a CÉGTÁR 2000 Cég és üzleti információs rendszerre támaszkodtunk.

A feladat kijelölésénél problémát okozott a személyek címei (változások is) ismeretének hiánya. A NÉVAZONOSSÁG miatt, így néhány személyre nem tudtunk kitérni, DE a TALÁLT CÉGKÖZLÖNY-KIVONATOT a mellékletben közöljük.

A feladatot a „FELADAT: KAPCSOLT VÁLLALKOZÁSOK" tábla összegzi.

Látható, a címhiánya a feldolgozást nem minden esetben tette lehetővé.

Akinél biztosak vagyunk abban, hogy nem szerepel a HIVATALOS CÉG-NYILVÁNTARTÁS-ban, ott a *„Nincs Cégbírósági adat!"* megjegyzés látható.

Akinél címhiány miatt nem végeztünk kutatást, ott a *„Cím hiányában nem azonosítható!"* megjegyzés szerepel.

Akinél elvégeztük a kutatást, de cím hiánya miatt nem tudtuk feldolgozni, ott a *„Dokumentum mellékleve, címprobléma!"* megjegyzést tettük.

Akinél sikerült az összefüggéseket feltárnunk, azoknál a „Feldolgozva!" szöveget írtuk.

Fontos kiemelni.

A kutatás KIZÁRÓLAG a CÉGNYILVÁNTARTÁSOKRA ÉPÜLT. Jelenleg a SAJTÓ kutatás zajlik, PÉNZÜGYI vizsgálódást KÜLÖN KÉRÉSRE kezdjük el.

Szöveges megjegyzések a táblázatokhoz

A táblázatok fejrészének az értelmezése.

„Célszemély"

Az, akinek a neve és a hozzáfűződő személyek neve a feladatban lett kijelölve.

„Cégközlönybeli címe"

Ez fontos, mert a Cégközlönyben fellelt és a VALÓDI CÍM eltérhet egymástól. (Ha nem jelentik be a Cégbíróságnak a címváltozást, akkor HIVATALOS adatunk nincs az új címről).

„Titulus"

Adott személy, adott cégben viselt tisztsége.

„Cég"

Az adott személynél fellelt cég neve.

„Cím"

Az adott cég LEGUTOLSÓ (Cégközlönyben is megjelent) címe.

„Alapítva"

A cég alapításának a dátuma.

„Tőke"

A cég Cégközlönyben közzétett legutolsó ALAPTŐKE összege, forintban. (A saját mérlegszerinti vagyon ettől eltérhet!)

„Meddig"

Az adott személy, az adott tisztséget, meddig töltötte be az adott cégnél. Ahol nincs adat, ott az adott személy a Cégközlöny tanúsága szerint TISZTSÉGBEN VAN. (Ez teljes biztonsággal kizárólag a BOLDVAI, KÖVÉR, ORBÁN táblázatokra igaz, ezeket ellenőriztük!)

BOLDVAI

Boldvai László jelenleg a PRO FORMA Kft. igazgatója.

Dóra Ottó a REGIUS Kft. felszámolása miatt, NEM TÖLTHETNE BE másutt tisztséget!

Gressai Sándor pozíciói ÖSSZEFÉRHETETLENEK. Egy részletes PÉNZÜGYI ELEMZÉS vélhetően feltárná: az SVT-WAMSLER Rt hasznát a TARJÁNFÉM Rt. és az IPRFÉM Kft. „csapolják".

Czékmán József Gressai „jó" embere.

KÖVÉR

Kövér Lászlóra találtunk adatot, de a címhiány miatt nem dolgoztuk fel. (Melléklet).

Kövér Szilárd tisztségeiben, és mint TUAJDONOS is, rendkívül aktív. Karrierje az Orbán Viktorral „közös" Századvég (ma CENTUM) Kft-ből indul. A felsorolt cégek „FIDESZ cégek", de magánszemélyként is jelentős tulajdonokkal rendelkezik.

Ami feltűnő!

A választások közeledtével ÁTCSOPORTOSÍTJA vagyoni érdekeltségeit! Azzal a lehetőséggel él, hogy SAJÁT KEZDEMÉNYEZÉRE TÖRÖLTETI a „felesleges" cégeit a CÉGJEGYZÉKBŐL. (Nem felszámolás és nem végelszámolás!). Ez a „trükk" jó lehetőség adózatlanul kivonni forrásokat a vállalkozásból, más célokra.

Jelenleg (1997. Évi akció!) törlés alatt áll: MENÜETT Kft., a CENTUM (Századvég) Kft. és az igazi „nagy falat", a QUALITY INVEST Rt.

Érdekes még a sok apró trükkel „bújtatott" TERRA NEGRA ingatlanforgalmazó Bt is, leginkább azért, mert eddig háromszor „váltott" Cégbíróságot, de Kövér Szilárd, mint tulajdonos NEM VÁLTOZOTT.

ORBÁN

Orbán Viktor egyedül a Századvég (ma CENTUM) Kft-ben VOLT ügyvezető és tulajdonos.

A Kft. azért ÓRIÁSI JELENTŐSÉGŰ, mert mint látni fogjuk, innen indul el Orbán Viktor (FIDESZ) „gazdaságszervező" munkája. (Érdekes módon Kövér János dr. és Kövér Szilárd is tagja az „Aranycsapatnak").

Orbán Győző (ifjú és idősebb)

Orbán Viktorral (és a Századvég Kft-vel) az üzleti kapcsolódást a Századvég Kft volt tulajdonosa **Schlecht** Csaba teremti meg.

A DOLOMIT, a GÁNT-KŐ és a ZALA-TŐZEG Kft-k a BÁNYAHASZNOSÍTÁSRA szerveződnek.

Az üzlet gondolata óriási.

A NEM LÁTHATÓ (in situ) bányavagyon, az alig ismert GÁNT (ahol a bánya fekszik) lehetőséget teremt akár több milliárd forint „mozgósítására" is.

A szükséges források, az értékesítéshez nélkülözhetetlen kapcsolatok adottak.

Csider László nem kisebb gazdasági hatalmat, mint a DUNAHOLDING (GORDIUSHOLDING) pénzügyi erejét és kapcsolatrendszerét biztosíthatja.

Török Zsuzsa, mint a FEB tagja, a T.N.G (DUNAGOLDINGI) részvénytársaságon keresztül megerősíti a Csider „féle" kapcsolatokat.

Bíró Zsuzsanna a jogi képviseletet és a SZÉKESFEHÉRVÁRI JELENLÉTET biztosítja.

A család a tulajdonlást közösen „gyakorolja", de ifjú Orbán Győző a fő tulajdonos.

Az jellemző, hogy a cégek telephelyei az Orbán család lakcímei is. (Bár megkezdték a Győrbe történő „megjelenítődést". Lehet, hogy Orbán Viktor ezért szeret Győrbe szerepelni?)

A Kappel testvérek és Fehér Sándor a szintén GÁNT-ra települ KARBONÁT BÁNYÁSZATI Kft. tulajdonosai, ma már Orbán Győző „szövetségesei".

SZÁZADVÉG Kft-bő „FIDESZ-CÉG"

A fentebb már említett Orbán Viktor vezette Századvég Kft. első alapítói és ügyvezetői CÉGMOZGÁSÁT kísértük végig a Cégbírósági bejegyzéseken.

Arra voltunk kíváncsiak: fel lehet-e térképezni a FIDESZHEZ „lojális" gazdasági erőket.

A válaszunk igen. (Bár szerintünk ez a „jéghegy csúcsa").

A FIDESZ „pénztárnokai":

Stumpf István dr. (EXPRESS)

Kövér Szilárd (lásd előbb)

Simicska Lajos (aki érdekes módon Székesfehérvárról jön, ahová az Orbán család költözik). Az általa fémjelzett cégek közül az ARZENAL Kft., a MILLENIUM Befektető Rt, a PERGAMENN PRESS Kft. és a MAHÍR érdemel kiemelt figyelmet. (Az ARZENAL Kft. jelenlegi nyomdájában kapott helyet a törlés alatt álló Századvég Kft. is. A Kft. tőkenövekedése látványos, tulajdonosai között mások mellett ott van Kövér Szilárd is. Mindezekről lásd mellékletben, Igazságügyi Minisztérium, Céginformációs Iroda jelentését.).

Schlecht Csaba (Orbán Győző cégindulásakor FEB tag!). Az aktivitása lenyűgöző.

A felsorolt 22 cégből kiemelt figyelmet érdemel a MAHÍR, ez a választások közeledtével a FIDESZ „csodafegyverének" is bizonyulhat.

KAPCSOLÓDÓ SZEMÉLYEK (ABC)

A „CSZ" azt a célszemélyt rövidíti, akinek az „apropóján" megtaláltuk az adott személyt. Az „ABC" jelentése, NÉVSORBAN.

Fontos!

A személyhez tartozó „Cég" felsorolásnál NEM VIZSGÁLTUK, azt, hogy JELENLEG TISZTSÉGET TÖLT-E BE, vagy sem. (Nem is lényeges, mert a kapcsolatok tisztségviseléstől függetlenül fennmaradnak.)

Néhány érdekes név.

Baja Ferenc, Csintalan Sándor, Deák Andrea, Gansperger Gyula, Hegedűs Oszkár, Huszty András, Jankovics Marcell, Pál László, Tóth András, Töröcskei László, Vágó János, stb.

KAPCSOLÓDÓ SZEMÉLYEK (CÍM)

Itt a CÍMSOR szerint láthatjuk a személyeket.

Nagyon tanúságos, különösen, ha később egybevetjük a CÉGEK CÍMSORÁVAL!

Szmrecsányi Szilveszter (ÉPTEK Kft) például a Bagolyvár-köz 2. szám alatt lakik, mellékesen nem messze Orbán Viktor „kedvenc" éttermétől. (NEM ELLENŐRZÖTT ADAT!)

Boldvai László felesége biztosan Konti Csilla, mert azonos a címük. Ha visszanézünk az ABC szerinti névsorra, akkor találunk még egy „Konti"-t, nevesen Konti Ferencet.

És így tovább.

KAPCSOLÓDÓ CÉGEK (ABC)

Jól „kitapintható" a FIDESZ mozgástér.

MAHÍR, DUNAHOLDING, MILLENIUM (Takarékbank, Hernádi), Nyomda. Különös figyelmet érdemel a QUALITY név, e mögött sok minden rejtőzik.

KAPCSOLÓDÓ CÉGEK (CÍM)

Most érdemes a SZEMÉLYEK (CÍM) listával egy összehasonlítást végezni, sok érdekesség derülhet ki.

Például az 1072 Budapest, Klauzál tér 1. Szám Schlecht Csaba lakcíme. Ugyanekkor az Autó Lízing Kft, az "I." Nyomda is székelt itt.

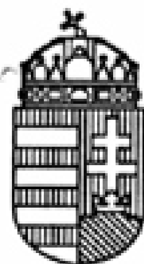
Érdekes lehet a Vend u. 25, az Ady Endre u. 19., a Serény u. 4, stb.

Zárszó

Az elkészült információk alapját jelenthetik egy más irányú megközelítésnek. (Sajtó, pénzügy).

Az adatok dokumentáltak, a MELLÉKLETEK áttanulmányozása, további információkat eredményezhet.

Budapest, 1997

MAGYAR BÁNYÁSZATI HIVATAL
1051. Budapest, Arany János u. 25.
✉ : 1372. Budapest, Pf.: 477

ELNÖK TELEFON: (1) 331 5728 TELEFAX: (1) 269 0733
BÁNYAMŰSZAKI FŐOSZTÁLY TELEFON: (1) 331 5522 TELEFAX: (1) 331 5845
IGAZGATÁSI ÉS JOGI FŐOSZTÁLY TELEFON: (1) 331 8318 TELEFAX: (1) 332 8155
ÁSVÁNYVAGYON-GAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLY TELEFON: (1) 311 9239 TELEFAX: (1) 331 5845

Igazgatási és Jogi Főosztály
Üi.: Dr. Lente György

Tel.: 3110672

1864/1998.

HATÁROZAT

A Magyar Bányászati Hivatal (a továbbiakban: MBH) Gáspár Lajos Hahót, Deák F. u. 176. sz. alatti lakos valamint társai (Gáspár Lajosné, Ott József és Ott Józsefné, Pörzse Istvánné, Fitos Béláné, Szíjártó József, Péter János, Kumonics József, és Kumonics Józsefné) törvényes határidőben felterjesztett fellebbezése alapján felülvizsgálta a Pécsi Bányakapitányság (Bányakapitányság) 983/1998/10. sz. határozatát és a határozathozatalt megelőző eljárást. A felülvizsgálat alapján az MBH a fellebbezést elutasítja és a Bányakapitányság hivatkozott határozatát

helybenhagyja.

Az 1957. évi IV. törvény (Áe.) 63. § (1) bekezdése alapján az MBH a határozat azonnali végrehajtását elrendeli.

A határozat jogerős ellene államigazgatási úton fellebbezésnek helye nincs.
A határozat bírósági felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül, jogszabálysértésre való hivatkozással, keresettel lehet kérni a Pécsi Városi Bíróságtól.
A keresetlevelet a Bíróságon, vagy a Bányakapitányságon lehet benyújtani. A bírósági felülvizsgálat illetéke 6.000,- Ft, melyet a keresetlevélen kell illetékbélyegben leróni.

INDOKOLÁS

A Bányakapitányság 983/1998/10. sz. határozatában "Hahót II.-tőzeg" néven bányatelket állapított meg a Hahót Tőzeg Kft. (a korábbiakban: Zala Tőzeg Kft.) 8082 Gánt Kőbánya kérelmére és javára.

A határozat ellen Gáspár Lajos, Gáspár Lajosné, Ott József, Ott Józsefné, Pörzse Istvánné, Fitos Béláné, Szíjártó József, Péter János, Kumonics József és Kumonics Józsefné fellebbeztek.

Fellebbezésükben elsősorban a Bányakapitányság határozatának 5.6, 5.7 és 5.10 pontjában foglaltakat kifogásolták. Észrevételezték, hogy a bányatelekkel érintett területen folyamatban van kitermelés, miközben a határozat a kitermelést feltételekhez kötötte.

Ha

Egyidejűleg arra a tényre is hivatkoztak, hogy Kappel Róbert, Ábrahám Gyöngyi és Barabásné Rebró Katalin tulajdonostársakat nem vonták be az eljárásba, noha ők még jelenleg is tulajdonosnak minősülnek.
A fellebbezés azt is megemlítette, hogy a szóban forgó földterületre jelzálogjogot jegyeztek be.

Az MBH a felülvizsgálati eljárás során az ügy előzményeként megállapította, hogy a Bányakapitányság 3286/1996/9. sz. első fokú határozatában bányatelket állapított meg a Zala Tőzeg Kft. - jelenleg Hahót Tőzeg Kft. - (8082 Gánt, Kőbánya) részére "Hahót II.-tőzeg, lápföld néven a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. tv. (Bt.) 26. § (3) bekezdése alapján. A határozat ellen Pongrácz Lóránt, Ott Józsefné, Gáspár Lajosné, Kiss Józsefné, Szíjártó Istvánné, Kiss László és Tóth Lajos hahóti lakosok fellebbeztek.

Az MBH a felülvizsgálat során akkor megállapította, hogy a Bányakapitányság eljárása során nem észlelte, hogy a bányatelek térképen megjelölt egyes ingatlanok tekintetében nem csatolták a Vhr. 22. § (6) bekezdés d) pontjában előírtakat, ezek az ingatlanok a Bányakapitányság első fokú határozatában sem szerepeltek, emellett a határozat és az ahhoz kapcsolódó bányatelek térkép ingatlanra vonatkozó adatai nem egyeztek.

Az MBH a 3286/1996/9. sz. határozatot megsemmisítette és új eljárás lefolytatására kötelezte a Bányakapitányságot. A Bányakapitányság új eljárást folytatott le, majd 983/1998/10. sz. alatt új határozatot hozott, mely ellen fellebbezést nyújtottak be.

A fellebbezés nem megalapozott.

A fellebbezésre indult másodfokú eljárásban az MBH a határozat kifogásolt 5.6, 5.7. és 5.10. pontjait illetően a következőket állapította meg.

A határozat 5.6. pontja elleni kifogás ezért nem megalapozott, mert a bányavállalkozó a terület más célú hasznosításához beszerezte az illetékes Földhivatal 10013/1998. sz. engedélyét és becsatolta az illetékes Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás szakhatósági hozzájárulását. Az alaptérkép és a területkimutatás becsatolásának tényét a szakhatósági hozzájárulás megfelelőképpen igazolja.

A határozat 5.7. pontjában a Bányakapitányság az elkülönülő ásványvagyon részek nyilvántartására vonatkozóan rendelkezett. Annak a ténynek a vizsgálata, hogy a kitermelés megkezdése előtt jelentették-e a tőzegvagyon változását, nem tartozik a bányatelek megállapítási eljárás során vizsgálandó tények és körülmények körébe.

Az 5.10. pont a Bt. 26. § (3) és (5) bekezdésének bányatelekkel kapcsolatos rendelkezésein alapul.

A fellebbezésben észrevételezett kitermelési tevékenység a Bányakapitányság 3327/1998/4. számon hozott, műszaki üzemi tervet jóváhagyó jogerős és végrehajtható határozatán alapul, mely jelen eljárásnak nem tárgya.

A fellebbezés azt is kifogásolta, hogy a bányatelekkel érintett három tulajdonos nem került bevonásra az eljárás során. Az MBH megállapította, hogy az érintett tulajdonosok, Kappel Róbert, Ábrahám Gyöngyi és Barabásné Rebró Katalin már az eljárás folyamatában jelezték, hogy az ingatlan tulajdonjogát átruházták, így az eljárásban nem kívánnak részt venni, írásbeli nyilatkozatukban a bányatelek megállapító 983/1998/10. sz. határozat elleni fellebbezési jogukról lemondtak.

A másodfokú eljárásban az MBH megállapította, hogy a Bányakapitányság megismételt eljárás után hozott határozata jogszerű és megalapozott, ezért azt helyben hagyta és a fellebbezést, mint megalapozatlant elutasította.

Az MBH határozatának azonnali végrehajtását a Bt. 44. § (4) bekezdésében biztosított hatáskörében el kellett rendelje, mert a műszaki üzemi terv alapján művelt bányában a tevékenység folyamatossága, bányászati, műszaki - biztonsági, környezet- és életvédelmi, továbbá baleset-megelőzési szempontból szükséges, ugyanakkor a Bt. 26. § (1) bekezdése alapján feltárást és kitermelést végezni csak bányatelken belül szabad.

A határozat elleni fellebbezést az 1957. évi IV. törvény 62. § (1) bekezdése zárja ki, a bírósági felülvizsgálat lehetőségét a 72. § biztosítja. A bírósági felülvizsgálat illetékét az 1990. évi XCIII. törvény 43. §-a állapítja meg.

Budapest, 1998. október 29.

Dr. Pásztor Marietta
ált. elnökhelyettes

Kapják:

1. Pécsi Bányakapitányság
   - Bányakapitányság útján:
   első fokú határozat szerintiek
2. MBH irattár

Határozat másolata az eredetivel megegyező
Pécs, 1998. november 09.

MEGBIZAS

Fiuhár László, Schüller József, Fehér Sándor, Orbán Győző, [illegible] Antal, SZIKLA Bt., KARBONAT Kft., mint a DOLOMIT Kft. tulajdonosai, megbizzák a DOLOMIT Kft-t, hogy a Kft. 30 [illegible] Állami tulajdonú üzletrésze megvásárlása érdekében "E" hitel felvételéért folyamodjon.
A fenti módon megvásárolt üzeltrészeket a megbízó magánszemélyek és magánszemélyekből álló társaságok törzstőke arányosan kivánják felosztani maguk között.

Az "E" hitel törlesztését a DOLOMIT Kft. olymódon teljesíti, hogy az üzeltrészek tulajdonosai a fenti módon megszerzett törzsbetétek arányában járulnak hozzá a törlesztéshez.

Gánt, 1993. január 18.

SZIKLA BT
8082 Gánt
József A. u. 32.

[illegible]BONÁT KFT
GÁNT

1.

SZERZŐDÉS MÓDOSÍTÁS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1024.Budapest, Ady E. u. 19.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, másrészt Szikla Bt. (beltag: Schüller József 8082 Gánt, József A. u. 32.), között üzletrész átruházás tárgyában 1992. augusztus 25-én létrejött szerződéshez.

A szerződés 2. pontja az alábbiak szerint módosul:

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva 5.100.000-Ft, azaz ötmillió-egyszázezer forint, törzsbetét értékű üzletrészt ruház át a vevőre.

A jelen módosítást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláírtuk.

Budapest, 1993. január 20.

DUNAHOLDING

....
(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

Vevő: Schüller József ....

SZIKLA BT
8082 Gánt
József A.u.32.

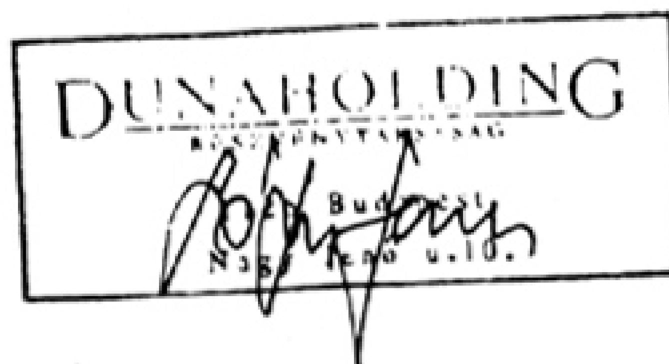
Előttünk, mint tanuk előtt:

Név: Pukói Lajosné
Lakcím: 8081 Zámoly, Táncsics u. 38.
Név: Pintér Györgyné
Lakcím: 8081 Zámoly, Kossuth u. 56.

ÜZLETRÉSZ ÁTRUHÁZÁSI SZERZŐDÉS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1126.Budapest, Nagy J. u. 10.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, mint átruházó másrészt Szikla Bt. (beltag: Schüller József 8082 Gánt, József A. u. 32.), mint vevő, aki a jelen szerződés alapján üzletrész tulajdonosává válik, között a mai napon az alábbiak szerint:

1) A szerződő felek megállapitják, hogy az Állami Vagyonügynökség - a Magyar Állam tulajdonosi jogán - 25.000.000.-Ft, azaz: Huszonötmillió forint 250 db, azaz Kettőszázötven darab 100.000,- Ft, azaz Egyszázezer forint törzsbetét értékű üzletrész tulajdonosa a Fejér megyei Biróság, mint Cégbiróság előtt a 07-09002143. sz. cégjegyzékbe bejegyzett DOLOMIT Kőbányászati Korlátolt Felelősségű Társaságban. Az Állami Vagyonügynökség és a Dunaholding Részvénytársaság között Budapesten 1991. szeptember 30. napján létrejött keretszerződés 26-27. pontja alapján a Dunaholding Részvénytársaság jogosult a saját nevében, de az Állami Vagyonügynökség javára üzletrészátruházási szerződéseket kötni, s ennek keretében az érintett társaság dolgozói részére a dolgozói tulajdonlást biztositani.

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva 9.300.000,- Ft, azaz Kilencmillió-háromszázezer forint törzsbetét értékű üzletrészt ruház át a vevőre.

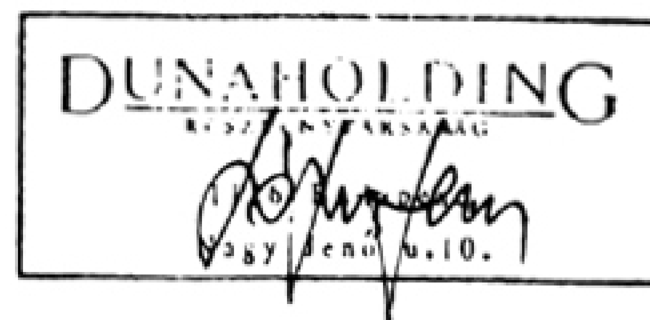
3) Az üzletrész vételára 5. 599.407,- Ft, azaz ötmillió-ötszázkilencvenkilenezer-négyszázhét forint a számítási segédletben mellékelt kedvezmény beszámitásával. A vevő 4.000.000,- Ft-ot - azaz Négymillió forintot - 30 napon belül, további 1.599.407,- Ft-ot - azaz Egymillió-ötszázkilencvenkilencezer-negyszázhét forintot - 1992. december 31-éig az MNB 232-90107-8062 számlaszámra fizet be.

4) A vevő a jelen okirat aláírásával kijelenti, hogy a társasági szerződés rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek ismeri el.

5) Az üzletrész átruházó az átruházott üzletrész teher-, igény- és permentességéért szavatol.

6) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrész teljes egészében a társaság rendelkezésére áll, a készpénzbetétek befizetése, a nem pénzbeli betétek átadásra kerültek. Így ez a jelen szerződésnek nem képezi akadályát.

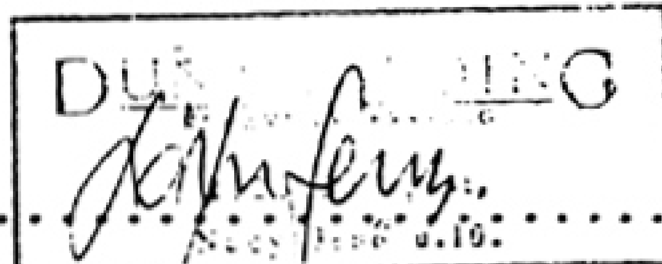
7) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrésze mellékszolgáltatásra nem kötelezi a társasággal szemben.

8) Vevő az üzletrészhez tartozó üzemi területet annak felépítményeit, az épületek felszereléseit, gépeket, berendezéseket, a társaság vagyoni, pénzügyi, gazdasági helyzetét, adatait, átalakulási vagyonmérlegét, a követeléseket és jogokat megismerte és azokkal szemben kifogást nem támasztott.

A jelen üzletrész átruházást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláírtuk.

Budapest, 1992. augusztus 25.

....

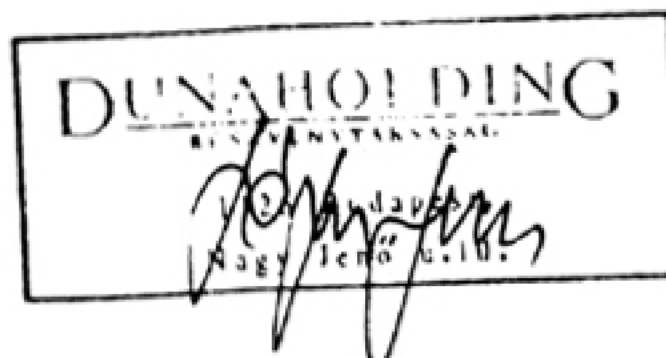
(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

Vevő: ....

SZIKLA BT
8082 Gánt
József A.u.32.

Előttünk, mint tanuk előtt:

Név: Bakos Györgyné
Lakcím: Zámoly, Kossuth u. 26.
Név: Pethői Lajosné
Lakcím: Zámoly, Táncsics u. 38.

2.

SZERZŐDÉS MÓDOSÍTÁS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1024.Budapest, Ady E. u. 19.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, másrészt Karbonát Kft. (8082 Gánt, Kőbánya), között üzletrész átruházás tárgyában 1992. augusztus 25-én létrejött szerződéshez.

A szerződés 2-3. pontjai az alábbiak szerint módosulnak:

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva 8.700.000-Ft, azaz Nyolcmillió-hétszázezer forint, törzsbetét értékű üzletrészt ruház át a vevőre.

3) Az üzletrész vételára 9.590.423,- Ft - azaz Kilensmillió-ötszázkilencvenezer-négyszázhuszonhárom forint - a számítási segédletben mellékelt kedvezmény beszámításával. A vevő 2.000.000,- Ft-ot - azaz Kettőmillió forintot - 1992. szeptember 30-áig , további 715.423,- Ft-ot - azaz Hétszázhuszonötezer-négyszázhuszonhárom forintot - 1992. december 31-éig az MNB 232-90107-8062 számlaszámra fizet be. További 6.875.000,- Ft-ot - azaz Hatmillió-nyolcszázhetvenötezer forintot - 1993. március 31-éig E-hitel igénybevételével egyenlit ki.

A jelen módositást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláirtuk.

Budapest, 1993. január 20.

DUNAHOLDING
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1024. Budapest,
Ady Endre u. 19.

....
(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

Vevő:

....

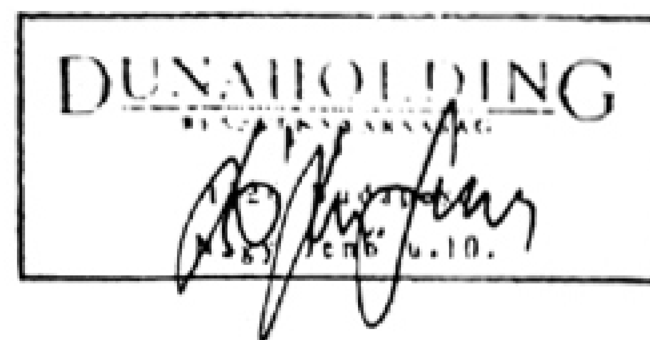
KARBONÁT KFT
GÁNT

Előttünk, mint tanuk előtt:
[illegible]
[illegible]

ÜZLETRÉSZ ÁTRUHÁZÁSI SZERZŐDÉS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1126.Budapest, Nagy J. u. 10.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, mint átruházó másrészt Karbonát Kft. (8082 Gánt, Kőbánya), mint vevő, aki a jelen szerződés alapján üzletrész tulajdonosává válik, között a mai napon az alábbiak szerint:

1) A szerződő felek megállapitják, hogy az Állami Vagyonügynökség - a Magyar Állam tulajdonosi jogán - 25.000.000.-Ft, azaz: Huszonötmillió forint 250 db, azaz Kettőszázötven darab 100.000,- Ft, azaz Egyszázezer forint törzsbetét értékű üzletrész tulajdonosa a Fejér megyei Biróság, mint Cégbiróság előtt a 07-09002143. sz. cégjegyzékbe bejegyzett DOLOMIT Kőbányászati Korlátolt Felelősségű Társaságban. Az Állami Vagyonügynökség és a Dunaholding Részvénytársaság között Budapesten 1991. szeptember 30. napján létrejött keretszerződés 26-27. pontja alapján a Dunaholding Részvénytársaság jogosult a saját nevében, de az Állami Vagyonügynökség javára üzletrészátruházási szerződéseket kötni, s ennek keretében az érintett társaság dolgozói részére a dolgozói tulajdonlást biztositani.

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva ~~4.500.000,-~~ 2.700.000,- Ft, azaz Négymilió-ötszázezer forint törzsbetét értékű üzletrészt ruház át a vevőre.

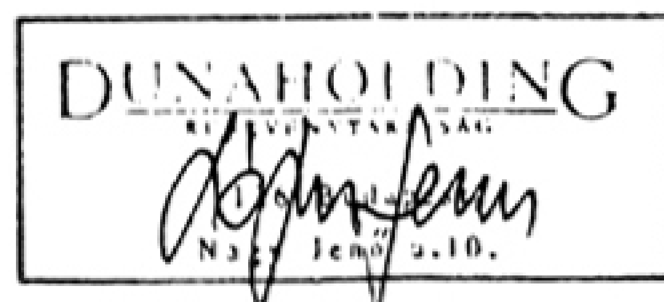
3) Az üzletrész vételára ~~2. 715.423,-~~ 2. 590.423 Ft - azaz Kettőmillió-hetesszáztizenötezer-négyszázhuszonhárom forint - a számítási segédletben mellékelt kedvezmény beszámításával. A vevő 2.000.000,- Ft - azaz Kettőmillió forintot - 30 napon belül, további 715.423,- Ft-ot - azaz Hétszáztizenötezer-négyszázhuszonhárom forintot - 1992. december 31-éig az MNB 232-90107-8062 számlaszámra fizeti be.

4) A vevő a jelen okirat aláírásával kijelenti, hogy a társasági szerződés rendelkezéseit magukra nézve kötelezőnek ismeri el.

5) Az üzletrész átruházó az átruházott üzletrész teher-, igény- és permentességéért szavatol.

6) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrész teljes egészében a társaság rendelkezésére áll, a készpénzbetétek befizetése, a nem pénzbeli betétek átadásra kerültek. Így ez a jelen szerződésnek nem képezi akadályát.

7) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrésze mellékszolgáltatásra nem kötelezi a társasággal szemben.

8) Vevő az üzletrészhez tartozó üzemi területet annak felépitményeit, az épületek felszereléseit, gépeket, berendezéseket, a társaság vagyoni, pénzügyi, gazdasági helyzetét, adatait, átalakulási vagyonmérlegét, a követeléseket és jogokat megismerte és azokkal szemben kifogást nem támasztott.

9) A vevő taggyülése a jelen szerződés megkötését jóváhagyta, így az ügyvezető jogosult annak aláírására.

A jelen üzletrész átruházást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláirtuk.

Budapest, 1992. augusztus 25.

DUNAHOLDING
Nagy Jenő u.10.

....
(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

Vevő:

....

KARBONÁT KFT
8082 Gánt, Kőbánya
Tel.: 22 / 54175

Előttünk, mint tanuk előtt:

Név: Pintér Györgyné
Lakcím: Zámoly, Kossuth u.86.
Név: Pluhár Lászlóné
Lakcím: Zámoly, Táncsics u.38.

DUNAHOLDING
Nagy Jenő u.10.

SZERZŐDÉS MÓDOSÍTÁS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1024.Budapest, Ady E. u. 19.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, másrészt DOLOMIT Kft. (8082 Gánt), között üzletrész átruházás tárgyában 1992. szeptember 8-án létrejött szerződéshez.

A szerződés 3. pontja az alábbiak szerint módosul:

3) Az üzletrész vételára 11.250.000,- Ft - azaz Tizenegymillió-kettőszázötvenezer forint . A vevő a vételárat 1993. április 30-áig E-hitel igénybevételével egyenlít ki (az MNB 232-90107-8048 számlára).

A jelen módosítást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláírtuk.

Budapest, 1993. március 31.

....
(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

DUNAHOLDING RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 1024 Budapest, Ady Endre u. 19.

Vevő:

....

DOLOMIT
Kőbányászati KFT.
8082 Gánt

Előttünk, mint tanuk előtt:

Név: Bodnár [illegible]
Lakcím: 1156 Bp. [illegible] u. 2.
Név: [illegible]
Lakcím: 2092 [illegible]

ÜZLETRÉSZ ÁTRUHÁZÁSI SZERZŐDÉS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1126.Budapest, Nagy J. u. 10.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, mint átruházó másrészt megosztva:

Mézner Antal (8082 Gánt, József A. u. 18.)
Bakonyi András (8083 Csákvár, Petőfi u. 28.)
Turán Lajos (8083 Csákvár, Jókai út 3.)
Odor Istvánné (8081 Zámoly, Petőfi u. 21.)
Varga Jánosné (8082 Gánt, Táncsics u. 15.),

mint vevők, akik a jelen szerződés alapján üzletrész tulajdonosává válnak, között a mai napon az alábbiak szerint:

1) A szerződő felek megállapitják, hogy az Állami Vagyonügynökség - a Magyar Állam tulajdonosi jogán - 25.000.000.-Ft, azaz: Huszonötmillió forint 250 db, azaz Kettőszázötven darab 100.000,- Ft, azaz Egyszázezer forint törzsbetét értékű üzletrész tulajdonosa a Fejér megyei Biróság, mint Cégbiróság előtt a 07-09002143. sz. cégjegyzékbe bejegyzett DOLOMIT Kőbányászati Korlátolt Felelősségű Társaságban. Az Állami Vagyonügynökség és a Dunaholding Részvénytársaság között Budapesten 1991. szeptember 30. napján létrejött keretszerződés 26-27. pontja alapján a Dunaholding Részvénytársaság jogosult a saját nevében, de az Állami Vagyonügynökség javára üzletrészátruházási szerződéseket kötni, s ennek keretében az érintett társaság dolgozói részére a dolgozói tulajdonlást biztositani.

DUNAHOLDING

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva 300.000,- Ft, azaz Háromszázezer forint törzsbetét értékű üzletrészt ruház át közös tulajdonként a vevőkre az alábbi megosztás szerint:

Mézner Antal	10%
Bakonyi András	10%
Turán Lajos	10%
Odor Istvánné	20%
Varga Jánosné	50%

A tulajdonos társak képviselője a szavazati jog gyakorlásakor Mézner Antal.

3) Az üzletrész vételára 106.230,- Ft, azaz Egyszázhatezerkettőszázharminc forint a számítási segédletben mellékelt kedvezmény beszámításával. A vevők a vételárat 30 napon belül az MNB 232-90107-8062 számlaszámra fizetik be.

4) A vevő a jelen okirat aláírásával kijelenti, hogy a társasági szerződés rendelkezéseit magukra nézve kötelezőnek ismeri el.

5) Az üzletrész átruházó az átruházott üzletrész teher-, igény- és permentességéért szavatol.

6) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrész teljes egészében a társaság rendelkezésére áll, a készpénzbetétek befizetése, a nem pénzbeli betétek átadásra kerültek. Így ez a jelen szerződésnek nem képezi akadályát.

7) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrésze mellékszolgáltatásra nem kötelezi a társasággal szemben.

DUNAHOLDING

8) Vevő az üzletrészhez tartozó üzemi területet annak felépitményeit, az épületek felszereléseit, gépeket, berendezéseket, a társaság vagyoni, pénzügyi, gazdasági helyzetét, adatait, átalakulási vagyonmérlegét, a követeléseket és jogokat megismerte és azokkal szemben kifogást nem támasztott.

9) A vevő kijelenti, hogy gazdasági társaságként rendelkezik az üzletrész megvásárlásához szükséges törzstőkén felüli vagyonnal.

A jelen üzletrész átruházást, mint akaratunkkal mindenben megegyezőt a jelenlévő tanuk előtt jóváhagyólag aláírtuk.

Budapest, 1992. szeptember 8.

DUNAHOLDING

....

(Állami Vagyonügynökség bizományosaként
a Dunaholding Részvénytársaság átruházó.

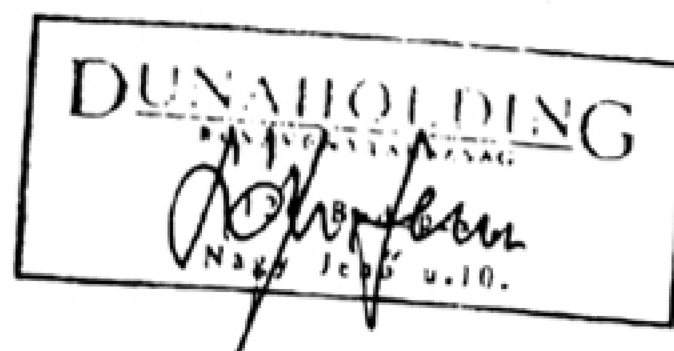
DOLOMIT
Kőbányászati KFT.
8082 Gánt

Vevő:

....

Előttünk, mint tanuk előtt:

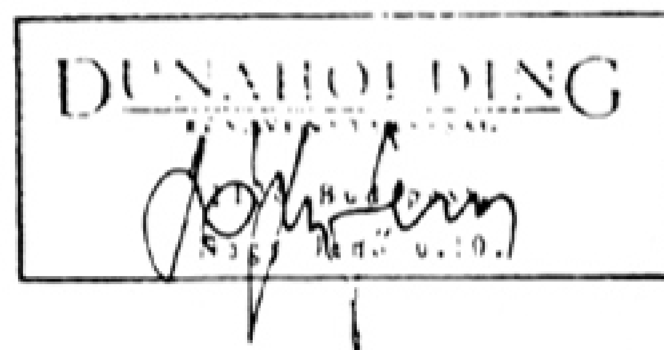
Név: Pintér Györgyné
Lakcím: Zámoly, Kossuth u. 86.
Név: Pluhár Lászlóné
Lakcím: Zámoly, Sallai u. 38.

ÜZLETRÉSZ ÁTRUHÁZÁSI SZERZŐDÉS

amely létrejött egyrészt a Dunaholding Részvénytársaság (1126.Budapest, Nagy J. u. 10.) az Állami Vagyonügynökség bizományosa, mint átruházó másrészt Orbán Győző (8000 Székesfehérvár, Budai út 52.), mint vevő, aki a jelen szerződés alapján üzletrész tulajdonosává válik, között a mai napon az alábbiak szerint:

1) A szerződő felek megállapitják, hogy az Állami Vagyonügynökség - a Magyar Állam tulajdonosi jogán - 25.000.000.-Ft, azaz: Huszonötmillió forint 250 db, azaz Kettőszázötven darab 100.000,- Ft, azaz Egyszázezer forint törzsbetét értékű üzletrész tulajdonosa a Fejér megyei Biróság, mint Cégbiróság előtt a 07-09002143. sz. cégjegyzékbe bejegyzett DOLOMIT Kőbányászati Korlátolt Felelősségű Társaságban. Az Állami Vagyonügynökség és a Dunaholding Részvénytársaság között Budapesten 1991. szeptember 30. napján létrejött keretszerződés 26-27. pontja alapján a Dunaholding Részvénytársaság jogosult a saját nevében, de az Állami Vagyonügynökség javára üzletrészátruházási szerződéseket kötni, s ennek keretében az érintett társaság dolgozói részére a dolgozói tulajdonlást biztositani.

2) A jelen szerződés alapján az átruházó a tulajdonát képező üzletrészt megosztva 7.500.000,- Ft, azaz Hétmillió-ötszázezer forint törzsbetét értékű üzletrészt ruház át a vevőre.

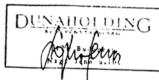
3) Az üzletrész vételára 11. 250.000,- Ft, azaz Tizenegymillió-kettőszázötvenezer forint. A vevő a vételárat 1993. március 31-ig az MNB 232-90107-8062 számlaszámra fizeti be.

4) A vevő a jelen okirat aláírásával kijelenti, hogy a társasági szerződés rendelkezéseit magukra nézve kötelezőnek ismeri el.

5) Az üzletrész átruházó az átruházott üzletrész teher-, igény- és permentességéért szavatol.

6) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrész teljes egészében a társaság rendelkezésére áll, a készpénzbetétek befizetése, a nem pénzbeli betétek átadásra kerültek. Így ez a jelen szerződésnek nem képezi akadályát.

7) Az eladó kijelenti, hogy az üzletrésze mellékszolgáltatásra nem kötelezi a társasággal szemben.

Szerencsések és zsenik

32 szell

Ingatlan adásvételi szerződés

Amely létrejött egyrészről a

Magyar Demokráta Fórum (Budapest, II. Bem rkp. 3./ és a Fiatal Demokraták Szövetsége (Budapest, VI. Lendvai u. 28.), mint Eladók, másrészről a

Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. (Budapest, V. Szent István tér 11.), mint vevő (a továbbiakban: Vevő) között a Budapesten 1992. szeptember 23-án létrejött előszerződés alapján az alábbi feltételekkel:

1. A szerződés tárgya

   Az Eladók eladják, a Vevő megvásárolja a Magyar Demokrata Fórum és a Fiatal Demokraták Szövetsége tulajdonát 54/100, ill. 46/100 hányadban képező, Budapest, V., 254 tulajdoni lapszámon, 23994/1. hrsz. alatt felvett, Budapest, V., Váci u 38. sz. alatti 2835 m2 alapterületű irodaház ingatlant, a hozzá tartozó alkotórészekkel együtt (a továbbiakban: Ingatlan)

2. Az Ingatlan természetbeni állapota

2.1. Vevő kijelenti, hogy az Ingatlant az Állami Vagyonügynökség Előprivatizációs Programigazgatósága által készittetett müszaki állapotfelmérési dokumentációnak megfelelő állapotban veszi át.

2.2. Az Eladók az Ingatlant kiürített állapotban adják át. Az ingatlan kiüritésének költségei az Eladókat terheli.

3. A tulajdonjog átszállása

3.1. Az Eladók ezennel hozzájárulásukat adják, hogy a Vevő részére az 1. pontban megjelölt Ingatlan tehermentes tulajdonjoga jelen adásvételi szerződés aláirásával egyidejüleg az ingatlannyilvántartásba bejegyzésre kerüljön.

3.2. A Vevő kijelenti, hogy a birtokbalépéstől viseli az Ingatlant terhelő költségeket, továbbá tudomásul veszi, hogy a tulajdonjog bejegyzésének költségét is ő viseli.

3.3. A Vevő tudomásul veszi, hogy az Ingatlanra vonatkozó kockázat és kárveszély a birtokbalépés napjától kezdve átszáll rá.

3.4. Az Eladók és a Vevő megállapodnak, hogy a Vevőt az Ingatlan hasznai a birtokbalépés napjától illetik meg.

4. Birtokbalépés

A Vevő és az Eladók rögzítik, hogy a Vevő birtokbalépése az 1992. szeptember 23-án megkötött előszerződés alapján 1992. november 11-én aláirt átadás-átvételi jegyzőkönyv alapján megtörtént.

5. A vételár

Az Eladók kijelentik, hogy az általuk történő ingatlanértékesitést Általános Forgalmi Adó fizetési kötelezettség nem terheli.

Az Ingatlan teljes vételára 1.530.000.000,- Ft, azaz Egymilliárd-ötszázharmincmillió forint. Ebből a vételárból 697.680.000,-Ft, azaz Hatszázkilencvenhétmillió-hatszáznyolcvanezer forint összeg a Fiatal Demokraták Szövetségét, 832.320.000,-Ft, azaz Nyolcszázharminckettőmillió-háromszázhúszezer forint összeg a Magyar Demokrata Fórumot illeti meg. A vételár megállapításánál az adóalap tekintetében a telekérték 30 %-os, míg a felépítmény-érték 70 %-os arányban került megállapításra.

6.1. Eladók egybehanzóan kijelentik és aláírásukkal elismerik, hogy Vevő a vételárból a felek előszerződése alapján 1.400.000.000,- azaz egymilliárdnégyszázmillió forint összeget előleg címén átutalt és azt késedelem nélül, hiánytalanul átvették.

6.2. Vevő köteles az Eladók által a Vevő részére átadott számlák ellenében, a számlák átvételétől számított 8 napon belül a hátralékos 130.000.000,- azaz egyszázharmincmillió forintot Eladók részére megfizetni.

A fenti számláknak a Vevő által az Eladók részére megfizetett teljes vételárat - azaz a Vevő által már teljesitett előleg összegét is - tartalmazniuk kell, az alábbi megoszlásban:

A Fiatal Demokraták Szövetsége: 697.680.000,- Ft., azaz hatszázkilenvenhétmillió-hatszáznnyolcvanezer forint.

A Magyar Demokrata Fórum: 832.320.000,- Ft., azaz nyolcszázharminckettőmillió-háromszázhuszezer forint.

A vételárhátralékból 59.280.000,-Ft, azaz ötvenkilencmillió-kettőszáznyolcvanezer forint a Fiatal Demokraták Szövetségét, 70.720.000,-Ft, azaz hetvenmillió-hétszázhúszezer forint a Magyar Demokrata Fórumot illeti meg.

6.3. A teljesítés módja: átutalás

Az Eladók átutalási számlaszámaikat a Vevővel az általuk átnyujtott számlán közlik.

7. A Vevő késedelme

7.1. Amennyiben a Vevő a 6.2. pontban foglalt vételárhátralékkifizetésével késedelembe esik, úgy a késedelem idejére a késedelmes fizetés összegét alapulvéve a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresét köteles késedelmi kamatként megfizetni.

8. Szavatosság

8.1. Az Eladók jogszavatossággal tartoznak a jelen szerződés 1.1., 3.2. pontjaiban foglaltakért. Az Eladók szavatolják továbbá, hogy az Ingatlan per-, teher-, és igénymentes.

8.2. Az Eladók kellékszavatossága nem terjed ki azokra a hibákra, melyeket Vevőnek a rendelkezésére bocsátott dokumentáció alapján ismernie kellett volna, de amelyeket azért nem ismert, mert az általában elvárható gondosság kifejtését elmulasztotta.

9. Hatálybalépés

A Szerződő felek a közöttük 1992. szeptember 23-án létrejött Előszerződés preambulumában meghatározott végső szerződéskötési határidőt jelen szerződés alárásával 1993. január 11-re módositják.

Fentiekre tekintettel ez a szerződés annak aláírása napján lép hatályba.

10. Egyéb feltételek

Eladók a Vevővel 1992. szeptember 23-án kötött Előszerződés 9. pontjában tudomásul vették, hogy a Vevő a jelen előszerződés tárgyát képező ingatlan megvásárlására kizárólag abban az esetben köteles, amennyiben a Vevő és az Állami Vagyonügynökség között a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában és az Állami Vagyonügynökség kizárólagos kezelésében lévő, Budapest V., 1174 tulajdoni lapszámon, 23994/2 hrsz. alatt felvett, Budapest, V. Veres Pálné u. 1. sz. alatti, 2991 m² alapterületü ingatlanára vonatkozó adásvételi szerződés létrejön.

A Vevő igazolja, hogy a fenti adásvételi szerződés 1992. szeptember 23-án aláírásra került.

11. Jogviták, záró rendelkezések

Vevő és Eladók a jelen szerződésből adódó minden olyan jogvita tekintetében, amelyet a Felek közötti egyezséggel rendezni nem tudnak, a Fővárosi Bíróság kizárólagos illetékességének vetik alá magunkat.

120

A jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben a Ptk. vonatkozó rendelkezései az irányadók.

A jelen szerződés 4 oldalból áll, 8 eredeti példányban készült, melyből 4 példány Eladókat, 4 példány Vevőt illeti meg.

Szerződő felek rögzítik, hogy jelen adásvételi szerződés a Belvárosi Irodaház Kft., (1027 Budapest, Csalogány u. 23.), mint Eladók megbízottja közreműködésével jött létre.

A fentiek tanusításául a Vevő és az Eladók jelen szerződést az alább írt napon és helyen, mint akaratukkal mindenben megfelelőt aláírták.

Budapest, 1993. január 11.

MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK RT.

....

Vevő

Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.

Budapest, 1992. január 11.

....

Eladó

Fiatal Demokraták Szövetsége

....

Eladó

Magyar Demokrata Fórum

Pdh

1112, III. 1

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

ELŐPRIVATIZÁCIÓS PROGRAMIGAZGATÓSÁG

Ikt.sz: 100/28/192.

Kincstári Vagyonkezelő
Szervezet

Dr. Papp István úr
igazgatóhelyettes

Budapest V.
Zoltán u. 16.
1054

Tisztelt Igazgatóhelyettes Úr!

Thuma József úr, a Pénzügyminisztérium helyettes államtitkára - mellékletként csatolt - átirata szerint, a Kormány vonatkozó határozata értelmében

- a Bp. V. Kecskeméti u. 10-12. (1012. tul.lapszámú, 24885 hrsz.)
- a Bp. V. Váci u. 38. (254. tul.lapszámú, 23994/1 hrsz.)
- a Bp. V. Széchenyi rkp. 3. (809. tul.lapszámú, 24646 hrsz.)

állami tulajdonban lévő ingatlanok kezelői jogát az Állami Vagyonügynökségnek 1992. február 28-i határidővel át kell adnia a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet részére.

Az ingatlanok haladéktalan átadására készek vagyunk. Az átadás-átvételi eljárás lebonyolításával az Állami Vagyonügynökség részéről Dr. Burger Béla főtanácsost bízzuk meg. Kérjük, nevezettel szíveskedjenek a kapcsolatot rövid úton felvenni.

Az átadásra kerülő ingatlanokkal kapcsolatosan vállalt kötelezettségek rendezését külön szerződésben javasoljuk rendezni.

Kérem, szíveskedjenek az ellenértékként felkínált ingatlanokról készített összeállítást rendelkezésünkre bocsájtani.

Budapest, 1992. március 16.

Melléklet

Rácz Ernő
igazgató

Cím: 1051 Budapest, Vigadó u. 6. · Levélcím: 1399 Budapest, Pf.: 708
Telefon: 118-5044 · Telefax: 118-7115 · Telex: 22-5182

Kincstári Vagyonkezelő Szervezet
Pencz András igazgató úr

Tisztelt Pencz Úr!

Az 1991. december 19-én lefolytatott személyes megbeszélésünk értelmében az 1991. évi XLIV. törvény szerint többletingatlan juttatásra jogosult parlamenti pártok a tárgyban tett közös előterjesztésüket a következők szerint módosítják:
Tekintettel arra, hogy a két párt jogosultságát kielégítő ingatlan nem áll rendelkezésre, így a Magyar Demokrata Fórum és a Fiatal Demokraták Szövetsége a jogosultsági igényének megfelelő ingatlan pénzbeli megváltására tesz javaslatot.
A megváltás összege: 1.7 milliárd forint - a két párt által tett közös előterjesztésben szereplő arányok szerinti megosztásban -, amely összeg kifizetését az érintett két párt 1992. január hónapban kívánja kézhezvenni.

A jogosultsági igénynek megfelelő további ingatlanok - Andrássy út 105., Bimbó út 7. - tekintetében a két párt tudomásul veszi, hogy a tulajdonba adási folyamat a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet által még 1991. évi folyamán megkezdődik.

Budapest, 1991. december 20.

Magyar Demokrata Fórum

Fiatal Demokraták Szövetsége

Kincstári Vagyonkezelő Szervezet
Penz András igazgató úr

Tisztelt Penz Úr!

Az 1992. január 23-i levelében a Magyar Demokrata Fórum és a Fiatal Demokraták Szövetsége számára felajánlott Budapest, V. ker. Kecskeméti utca 10-12. szám alatti ingatlant a két párt képviselői megtekintették, és azt az 1991. évi XLIV. törvényben meghatározott ingatlanjogosultságuk fejében **elfogadni nem tudják.**

A két pártnak a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet felé tett 1991. december 9-én kelt előterjesztésében foglalt közös tulajdonszerzésre vonatkozó álláspont nem általános megoldásként, hanem konkrétan a Budapest XIII. kerület Váci út 69-71. szám alatti ingatlan tekintetében került megfogalmazásra. Mivel a két párt a továbbiakban sem kíván – legalábbis belátható időn belül – közös székházat létesíteni, így a közös tulajdonszerzés alapján történő megoldás **csak és kizárólag 100 %-osan forgalomképes ingatlan esetében fogadható el.**

E tekintetben a megoldás elfogadható szintjének a fent hivatkozott előterjesztésben megjelölt XIII. kerületi ingatlan színvonalát tekintjük.

Felkérjük a Kincstári Vagyonkezelő Szervezetet, hogy további ingatlan-kiajánlásait a fenti szempontok szem előtt tartásával tegye meg. Egyúttal jelezni kívánjuk, hogy a jelenleg kialakult helyzetben továbbra sem látunk pozitív elmozdulást a törvényben rögzített igényeink kielégítése tárgyában.

Az ügy megoldásában érintett mindkét oldal idejét kímélendő, kérjük, hogy a továbbiakban csak komolyan vehető ingatlanfelajánlásokra kerüljön sor.

Budapest, 1992. január 30.

Magyar Demokrata Fórum

Fiatal Demokraták Szövetsége

1991. évi XLIV. törvény

a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény módosításáról és az 1990. évi országgyűlési választásokon minősített pártok részére központi székház juttatásáról*

1. § A pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 4. §-a (1) bekezdésének szövege helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) A párt vagyona a tagok által fizetett díjakból, az állami költségvetésből juttatott támogatásból, az állam által e törvény 5. §-a alapján ingyenesen átadott ingatlanokból, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok és magánszemélyek vagyoni hozzájárulásaiból, végintézkedés alapján magánszemélyek hagyatékából, a pártnak a 6. §-ban meghatározott gazdálkodó tevékenységéből, illetőleg a párt által alapított vállalat és egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság adózott nyereségéből képződik."

2. § A Tv. 5. §-a (1) és (2) bekezdésének szövege helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„5. § (1) E törvény alapján az állam tulajdonából — a (2) bekezdésben foglaltak szerint — állami költségvetési támogatásra jogosult pártok tulajdonába kerülnek ingyenesen a 3. számú mellékletben felsorolt ingatlanok az ott meghatározott tulajdoni hányadok szerint.

(2) A párt e törvény rendelkezései szerint állami költségvetési támogatásra jogosult.

Az állami költségvetésből a pártok támogatására fordítható összeg 25%-át — egyenlő arányban — az Országgyűlésben képviselettel rendelkező pártok között kell felosztani. A fennmaradó 75%-nak megfelelő összeg, az országgyűlési választások eredménye alapján a pártra, illetőleg a párt jelöltjeire az első érvényes fordulóban leadott szavazatok arányában illeti meg a pártokat. Nem jogosult költségvetési támogatásra az a párt, amely a szavazáson részt vett választók szavazatának 1%-át nem szerzi meg."

* A törvényt az Országgyűlés az 1991. szeptember 17-i ülésnapján fogadta el.

3. § A Tv. a következő 3. számú melléklettel egészül ki:

„3. számú melléklet

A pártok tulajdonába kerülő ingatlanok jegyzéke

Ingatlan megnevezése	Párt neve	Tulajdoni arány
Budapest II., Bem tér 3.	Magyar Demokrata Fórum	1/1
Budapest V., Mérleg u. 6.	Szabad Demokraták Szövetsége	1/1
Budapest V., Belgrád rkp. 24.	Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt	1/1
Budapest VI., Lendvay u. 28.	Fiatal Demokraták Szövetsége	1/1
Budapest VIII., Köztársaság tér 26.	Magyar Szocialista Párt	1/1
Budapest XII., Nagy Jenő u. 5.	Kereszténydemokrata Néppárt	86/100
	Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt	14/100"

4. § Az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt, hogy legkésőbb 1991. december 31-éig az állami vagyon terhére, ingyenesen

— a Magyar Demokrata Fórum és a Fiatal Demokraták Szövetsége részére ingatlant juttasson, olyan mértékben, amely az e törvény 3. §-ában meghatározott ingatlanokat is figyelembe véve, választási eredményeik szerint azonos elbírálást eredményez az ugyanezen § alapján juttatásban részesített többi párttal;

— a 3. számú mellékletben fel nem sorolt, de költségvetési támogatásban részesülő minden párt részére — választási eredményeiktől függően — legkevesebb 400, legfeljebb 800 négyzetméter bruttó alapterületű ingatlanrész tulajdonjogának megszerzését biztosítsa.

5. § (1) Az e törvénnyel érintett ingatlanokat tehermentesen, kiürített állapotban kell a pártok birtokába adni. A birtokba adásról a Kormány legkésőbb 1991. december 31-éig gondoskodik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti ingatlanok tehermentesítéséről legkésőbb 1991. december 31-ig a Kormány gondoskodik.

6. § Az e törvény szerinti tulajdonszerzés mentes a vagyonátruházási illeték alól.

7. § A társadalmi szervezetek kezelői jogának megszüntetéséről szóló 1990. évi LXX. törvény a következő rendelkezéssel egészül ki:

„7. § (1) Az e törvénnyel elrendelt elidegenítési és terhelési tilalom nem vonatkozik azokra az ingatlanokra, amelyek a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény értelmében az állam tulajdonából a pártok tulajdonába kerülnek.

(2) Az (1) bekezdés szerinti ingatlanok ingyenes használóinak (1990. évi LXX. törvény 2. §) elhelyezéséről a Kormány gondoskodik."

8. § Ez a törvény a kihirdetése napján lép hatályba.

Göncz Árpád s. k.,
a Köztársaság elnöke

Szabad György s. k.,
az Országgyűlés elnöke

A Kormány tagjainak rendeletei

A művelődési és közoktatási miniszter 16/1991. (X. 8.) MKM rendelete

az állami nyelvvizsga díjáról szóló 8/1990. (IX. 5.) MKM rendelet módosításáról

Az oktatásról szóló — 1990. évi XXIII. törvénnyel, az 1990. évi LXVIII. törvénnyel és az 1991. évi XX. törvénnyel módosított — 1985. évi I. törvény végrehajtásáról rendelkező — többször módosított — 41/1985. (X. 5.) MT rendelet 1. §-a (2) bekezdésének *g)* pontjában és 2. §-a (1) bekezdésének *h)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem:

1. §

Az állami nyelvvizsga díjáról szóló 8/1990. (IX. 5.) MKM rendelet (a továbbiakban: R.) mellékletének 1—2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

1. „Az alapfokú nyelvvizsga díja:

A típus	1100 Ft
B típus	1100 Ft
C típus	2200 Ft

A középfokú nyelvvizsga díja:

A típus	1850 Ft
B típus	1850 Ft
C típus	3700 Ft

A felsőfokú nyelvvizsga díja:

A típus	2150 Ft
B típus	2150 Ft
C típus	4300 Ft

2.*a)* A honosítási eljárás díja 500 Ft.

b) Ha az Állami Nyelvvizsga Bizottság a honosítást részleges vizsga letételéhez köti, a részleges vizsga díja 400 Ft."

2. §

(1) Ez a rendelet 1991. október 15-én lép hatályba, egyidejűleg a R. 2. §-ának (3) bekezdése hatályát veszti.

(2) A rendelet hatálybalépésekor már megkezdett vizsgákra a korábban megállapított díjtételeket kell alkalmazni.

Dr. Andrásfalvy Bertalan s. k.,
művelődési és közoktatási miniszter

Megállapodás

amely létrejött 1991. május 21-én
a Magyar Országgyűlésben képviselettel rendelkező hat politikai párt között
a pártok országos központjainak végleges elhelyezésének megoldásáról.

A hat parlamenti párt képviselői 1991. május 21-én egyeztető tárgyalást tartottak, melynek keretében megvitatták az 1991. május 14-i előkészítő tárgyalás Miniszterelnöki Hivatal által készített emlékeztetőjét illetőleg az országos központok elhelyezésével kapcsolatban fennmaradt nyitott kérdéseket.

Az egyeztető tárgyalás célja az volt, hogy a fél éve tartó tárgyalássorozat lezárása érdekében megszülessék az alapvető kérdésekben a pártok végleges álláspontját rögzítő konszenzusos megállapodás.

A megbeszélés eredményeképpen a résztvevő pártok a hat parlamenti párt vonatkozásában a következőkben állapodtak meg:

./ Az elhelyezési kérdések rendezési alapjaként egybehangzóan elfogadják a Miniszterelnöki Hivatal részére korábban beterjesztett és annak képviselői részéről is jóváhagyott, az egyes pártok elhelyezési jogosultságát pontosan rögzítő konstrukciót.

A pártok a rendezés alapelveiként a következőkben állapodnak meg:

a./ A Kormány és az Országgyűlés elé kerülő elhelyezési javaslat csak azokra a pártokra vonatkozzék, amelyek az 1990-es Országgyűlési választásokon – a Párttörvény szerint értelmezett – legalább 1 %-os szavazati arányt értek el.

b./ A rendezés kiinduló pontjaként – a parlamenti pártok vonatkozásában – a jelenlegi elhelyezésre szolgáló ingatlanokhoz képest csak – a jelen megállapodás 1. pontjában rögzített konstrukció szerinti – tényleges többletjogosultság mértékében kerüljön sor további ingatlan(ok) bevonására.

c./ A pártok az országos központok elhelyezésére szolgáló épületekre vonatkozóan ingyenesen, korlátozás nélküli tulajdonjogot szereznek.

'A tulajdonba adott ingatlanokat terhelő bérleti szerződésekkel kapcsolatban az esetlegesen felmerülő elhelyezési kötelezettség a tulajdon szerző pártokat nem terhelheti.

e./ A tulajdonba került ingatlanokkal kapcsolatban a pártok a kormány feladatának tekintik, hogy a szakértői egyeztetéseken kialakított és ennek alapján elfogadott – az épületek azonos használhatósági színvonalra hozásához szükséges – felújítási összeg fedezetét biztosítsa.

f./ A pártok országos központjainak végleges elhelyezéséről szóló kérdéseket a törvény rendezze.

g./ A rendezés során nem lehet befolyásoló tényező a pártok jelenlegi elhelyezésének esetlegessége, a rendezés során az azonos elbírálás elvének maradéktalanul érvényesülnie kell, a rendezést követően az érintett pártok egyike sem kerülhet a többihez képest előnyös vagy hátrányos helyzetbe.

h./ A fenti elvek maradéktalan érvényesítésével végrehajtott rendezést a pártok véglegesnek tekintik, a reprivatizáció lehetőségét az országos központok elhelyezésénél nem tekintik befolyásoló szempontnak.

A fenti elvekkel összhangban a parlamenti pártok a rendezésre vonatkozó konkrét elképzeléseiket a következőkben rögzítik:

1./ A hat parlamenti párt mindegyike jogosult 2000 m^2 hasznos nettó alapterületű épületre. Ezen túlmenően – az 1990-es országgyűlési választásokon elért szavazati arányok függvényében – jogosultak további, legfeljebb 1500 m^2 nettó alapterületre.

Ennek alapján az egyes pártok a következő szerint nyernek elhelyezési jogosultságot:

MDF	3500 m^2
SZDSZ	3157 m^2
FKgP	2712 m^2
MSZP	2661 m^2
FIDESZ	2543 m^2
KDNP	2392 m^2

2./ A pártok a közösen kialakított szempontok (korrekciós tényezők) figyelembe vételével a jelenlegi székházaikról készült – a FIMÜV szakértőivel egyeztetett – felmérés eredményeképpen a jelenleg használatukban lévő székházak hasznos, korrigált nettó alapterületét a következők szerint rögzítik:

MDF	II. ker. Bem tér 3.	2012 m^2
SZDSZ	V. Mérleg u. 6.	3053 m^2
FKgP	V. Belgrád rkp. 24.	2379 m^2*
MSZP	VIII. Köztársaság tér 26.	2928 m^2
FIDESZ	VI. Lendvay u. 28.	721 m^2
KDNP	XII. Nagy Jenő u. 5.	3035 m^2

* Az FKgP esetében nem a párt által jelenleg használt XII. kerület Szoboszlai út 4. szám alatti épület, hanem az V. kerület Belgrád rkp. 24. szám alatti ingatlan került figyelembe vételre.

3./ Az 1. és 2. pontokban foglaltak alapján az egyes pártok jelenlegi elhelyezése és jogosultsága közötti eltérések a következők:

MDF	1488 m^2 többlet jogosultság
SZDSZ	104 m^2 többlet jogosultság
FKgP	333 m^2 többlet jogosultság
MSZP	267 m^2 elhelyezési többlet
FIDESZ	1822 m^2 többlet jogosultság
KDNP	643 m^2 elhelyezési többlet

Megjegyzés: Az elhelyezési többlet azt jelenti, hogy az adott párt által jelenleg használt teljes ingatlan a jelzett alapterülettel haladja meg az 1. pont szerinti elhelyezési jogosultságát.

4./ A fentiek alapján a pártok a rendezés gyakorlataként a következőkben állapodnak meg:

- Az MDF, az SZDSZ és a FIDESZ 1/1 arányú tulajdonjogot szerez az országos központjaik által jelenleg használt ingatlanokra vonatkozóan.

- Az MSZP 1/1 arányban tulajdonjogot szerez az általa jelenleg is használt VIII. Köztársaság tér 26. számú ingatlanra, annak ellenére, hogy az épület az 1. pontban meghatározott jogosultságát 267 nettó m^2-rel meghaladja.

– Az SZDSZ lemond arról, hogy 104 nettó m^2 többlet elhelyezési jogosultságát érvényesítse.

– Az FKgP végleges elhelyezése – az ehhez szükséges törvényi szabályozást követően – az V. Belgrád rkp. 24. szám alatti ingatlan 1/1 arányú tulajdonba adásával történik. A párt többlet elhelyezési jogosultságának kielégítése a KDNP-vel kötendő megállapodás alapján a XII. Nagy Jenő u. 5. szám alatti ingatlanban résztulajdon szerzésével történik. E megállapodás alapján az FKgP a Nagy Jenő utcai ingatlanban kb. 400 nettó m^2-nek, a KDNP pedig kb. 2600 nettó m^2-nek megfelelő arányban szerez tulajdonjogot.

– Az MDF és a FIDESZ együttesen a jelenlegi ingatlanaik alapterületéhez képest 3310 nettó m^2 többlet elhelyezésre jogosultak.
Ennek az igénynek a kielégítése – a pártok megállapodása szerint – a következő szempontok érvényesítésével történik:

a./ Mivel a rendezésbe bevont jelenleg rendelkezésre álló ingatlanok a fenti többletigény maradéktalan kielégítését nem teszik lehetővé, így e két párt számára a többlet nettó alapterületet képviselő ingatlannak a rendezésbe való bevonása szükséges.

b./ A két párt többlet elhelyezési jogosultságának részleges kielégítésére elvileg alkalmas jelenleg az MSZP használatában lévő Köztársaság tér 27. szám alatti ingatlan felhasználására két alternatíva áll rendelkezésre:

– Amennyiben a Köztársaság tér 27. szám alatti ingatlan a törvényi rendezést megelőzően biztosított garanciák melletti tehermentesítése 1991. augusztus 31-ig biztosítható, úgy az ingatlan a rendezésre közvetlenül bevonható.

– Amennyiben a fenti ingatlan tehermentesítése a jelzett határidőig nem biztosítható, úgy a rendezés érdekében az ingatlannak egy azonos nettó m^2 képviselő tehermentes ingatlanra való kicserélése szükséges.

c./ A fentiek alapján megvalósított rendezés szerint az érintett két párt a bevont ingatlanokon jogosultságuk arányában szerez tulajdonjogot.

5./ Az országos központok elhelyezésére szolgáló ingatlanok felújítási keretére vonatkozóan a pártok a következőkben állapodnak meg:

– Felújítási keretnek ki kell terjednie a rendezésbe bevont összes ingatlanra.

– A pártok elfogadják, hogy a felújítási keret felhasználása 1991-1993 közötti időszakban elosztva történik.

– A pártok szükségesnek tartják, hogy a felújítási keret pontos összegére vonatkozó szakértői egyeztetés, a keretösszeg megállapítása és a keret felhasználási módjának kialakítása 1991. május 31-ig történjék meg.

6./ A pártok szükségesnek tartják, hogy a végleges rendezési javaslat mielőbbi kialakítása érdek[…] következő kérdések tisztázása legkésőbb 1991. május 31-ig történjék meg:

- A rendezésbe bevont ingatlanokat terhelő bérleti szerződések pontos feltételeinek és tartal[…] megismerése.

- A FIMÜV kezelésében lévő ingatlanokkal kapcsolatban a bérlők esetleges elhelyezésének igé[…] vagy az elhelyezési kötelezettség hiányára vonatkozó nyilatkozatot a FIMÜV tegye meg.

- A Köztársaság tér 27. szám alatti ingatlan – a többi ingatlannal azonos metodikájú – pontos felm[…] történjen meg.

A hat parlamenti párt képviselői a fenti megállapodásban foglaltakkal maradéktalanul egyetértve[…] megfogalmazott elvek és gyakorlati módszerek együttes érvényessülését a megállapodás érvénye[…] feltételének tekintik.

Kmf.

Magyar Demokrata Fórum

Szabad Demokraták Szövetsége

Független Kisgazdapárt

Magyar Szocialista Párt

Fiatal Demokraták Szövetsége

Kereszténydemokrata Néppárt

Kimutatás a parlamenti pártok elhelyezésének rendezéséről

Párt	Bruttó alapterület	Hasznos korr. nettó alapterület	Jogosultság (nettó alapterület)	Kompenzáció (nettó)	Jelenlegi székházak bruttó alapterület
MDF II. Bem tér 3.	3242 m^2	1701 m^2	3500 m^2	+1799 m^2	3242 m^2
SZDSZ V. Mérleg u. 6	5009 m^2	3053 m^2	3157 m^2	+104 m^2	5009 m^2
FKGP V. Belgrád rkp. 2.			2712 m^2		1407 m^2
MSZP VIII. Köztársaság tér 26.	5919 m^2	2928 m^2	2661 m^2	–267 m^2	9753 m^2
FIDESZ VI. Lendvay u. 28.	2087 m^2	721 m^2	2543 m^2	+1822 m^2	2087 m^2
KDNP XII. Nagy Jenő u. 5.	5489 m^2	3035 m^2	2392 m^2	– 643 m^2	5489 m^2
Összesen			16.965 m^2	+3082 m^2	26.987 m^2

Kedves FIDESZ-tag!

Az elmúlt hét sajtójában rengeteget hallhattál és olvashattál az MDF és a Fidesz közös ingatlan-ügyletéről. Miután nagyon sok téves információ jelent meg, ezért a legfontosabb állításokat, vádakat összegyűjtöttem és igyekeztem rájuk kimerítő válaszokat adni.

A jobb tájékozódás érdekében itt találhatod az ingatlanokra vonatkozó hatpárti megállapodás szövegét, az ezt követő (1991. IX. 17-i) tv.-módosítást, valamint egy újságcikket. A cikk a Magyar Hírlap 1992. február 06-i (!!!) számában olvasható. Gondolom különösebb kommentárt nem kíván.

Mire a levelet kézhez kapod, az ügy egy újabb fordulón jut túl, ezúttal a Parlamentben.

Legyetek erősek, a választási kampánynak ez még csak gyenge előjátéka.

Budapest, 1993. június 01.

Áder János sk.

Tisztelt OT-tagok!

Az elmúlt hét sajtójában rengeteg találgatás és téves információ jelent meg a Fidesz és az MDF közös ingatlanügyletéről. Az írásos dokumentumok egyrészének áttekintése, valamint a tárgylásokon részvevőkkel való konzultácó alapján a legfontosabb kérdésekről szeretnélek Benneteket tájékoztatni.

1. **Az első kérdés**, amit meg kell válaszolni, hogy **volt-e politikai legitimációja a tárgyalásoknak és hogy a Fidesz vezető testületei értesültek-e a történtekről.**

- A Fidesz legutóbbi két választmánya több alkalommal és részletesen foglalkozott a kérdéssel

- Az Országos Tanács 1992. december 28-i ülésén a költségvetés tárgyalásakor, valamint 1993. március 27-i ülésén a vagyonkezelési irányelvek tárgyalásakor kapott tájékoztatót az ingatlanokkal kapcsolatos illetve a Fidesz gazdálkodását érintő kérdésekről.

Részben ezen információk birtokában került sor a költségvetési elvek és a költségvetési célkitűzések meghatározására (például helyi irodahálózat bővítése, vagy a kormányzati munkára való felkészülés).

- A Számvizsgáló Bizottság 1993 elején részletesen megismerte az ingatlaneladás körülményeit és azzal kapcsolatban semmilyen kifogást nem emelt.

2. **A második kérdéskör az adásvétel törvényessége**

Megsértettük-e a párttörvényt?

Nem. A párttörvény 1991. szeptember 17-i módosítása (4. §) felhatalmazta a Kormányt, hogy az MDF és a Fidesz számára többlet ingatlant juttasson amivel - igaz jókora késéssel - a többi párthoz hasonló helyzetbe kerülne.

A párttörvény 1991. december 31-i határidőt határozott meg a Kormány számára, valamint azt, hogy tehermentes, kiürített ingatlanokat adjon át. Sajnos ezt a határidőt a Kormány nem tartotta be, és - mint az Andrássy út esetében is láttuk - a kiürítést sem végezte el.

Eladhattuk, eladhatjuk-e az ingatlanainkat?

A törvénymódosítás 7. §-a világosan megfogalmazza, hogy a pártok által tulajdonba kapott ingatlanokra nincs terhelési és elidegenítési tilalom. Magyarul, azt csinálnak vele amit akarnak. Nem csak a Fidesz hanem a többi párt is.

Lényeges körülmény, hogy a párttörvény módosításához - mint köztudott - a képviselők 2/3-ának szavazatára van szükség. Ezt a törvénymódosítást valamennyi párt támogatta. (Szavazati arány: 198 igen, 5 nem, 6 tartózkodás)

Megsértettük-e a számviteli törvényt?

Itt a legfőbb vád, hogy az adásvételből származó bevétel miért nem szerepel az 1992-es mérlegben.

Az adásvételi szerződést 1993. január 11-én kötöttük. Előszerződés korábban volt, ami alapján előleget is fizettek. A számviteli törvény alapján az adásvételi szerződést lezáró év pénzügyi mérlegében kell szerepeltetni az összeget. Azaz, az 1993-as mérlegben, amit 1994. április végéig kell közzé tenni!

A magas előlegnek és az 1993 januári szerződéskötésnek nem az ÁFA visszatérítésre való spekulálás-e az oka?

- Itt ismét csak érdemes figyelembe venni, hogy valamennyi párt támogatta a törvénymódosítást.

- Ha ez csupán a Fidesz és az MDF érdekét szolgálta volna a két párt együtt sem tudta volna a törvénymódosításhoz szükséges 2/3-os szavazati arányt biztosítani.

- Politikai szempontból pedig kifejezetten hátrányos a számunkra, hogy az adásvételi szerződés elhúzodott 1993-ra. És nemcsak azért, mert a többieknél később jutottunk ingatlanhoz,
hanem azért is mert így arra kényszerültünk - az előbb említett számviteli törvényi rendelkezések miatt -, hogy az adásvételt 1994-ben jelentessük meg a Magyar Közlönyben, épp a választások évében.

3. A harmadik kérdés; megsértettük-e a hatpárti megállapodást?

Miután a megállapodás szövegét megkaptátok a részletes ismertetéstől eltekintek, csak néhány kérdést emelnék ki:

- A pártok székházainak hasznos (iroda céljára használható) alapterületét egy hatpárti megállapodáson nyugvó módszerrel számították ki.
- Valamennyi párt elismerte az MDF és a Fidesz többlet jogosultságát.
- A számítások csak az alapterületet vették figyelembe, az ingatlan értéke nem szerepelt mérlegelési szempontként.
- Valamennyi párt elfogadta, hogy az MDF és a Fidesz közös tulajdont szerezzen (megállapodás 4/c- pontja).
- A megállapodás semmiféle utólagos egyeztetési kötelezettséget nem ró a pártokra (az MSZP állításával szemben).

4. Valóban titkos ügyletről van-e szó?

a.) A törvénymódosítás a Magyar Közlönyben megjelent. Ebből tudni lehetett, hogy az MDF és a Fidesz számára még ingatlan jár, valamint, hogy a pártok eladhatják ingatlanjaikat.

b.) Az egész ügy lényegében egyszer már megjelent a sajtóban (Mayar Hírlap 1992. február 6.)

c.) Az ingatlannyilvántartás nyilvános.

d.) Az adásvétel bevételét a mérlegbeszámoló részeként a Magyar Közlönyben ugyancsak közzé kell tenni.

e.) A helyi ingatlanok sorsának rendezésére régóta hatpárti tárgyalások folynak. Ezek a folyamatos tájékozódás lehetőségét biztosították a pártok képviselői számára.

5. Számháború a kapott alapterület körül

- A sajtóban megjelent tudósítások - nyilván véletlenül - amikor a pártok által használt székházak alapterületéről beszéltek, a többi párt esetében mindig a netto, a Fidesz esetében pedig mindig a brutto alapterületről szóltak. Így persze elég lényeges különbséget lehet felmutatni. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a netto alapterület 1/3-a vagy a fele a bruttonak.
- A másik téves állítás, hogy a két párt kizárólagos tulajdont szerzett. Ezzel szemben mind a Váci utcai mind a Széchenyi rakparti épületnek más tulajdonosa is volt.

Miután néhány újság - természetesen megbizható informátorokra hivatkozva - a más tulajdonosok által használt brutto alapterületet is a Fidesz kontójára írta, még riasztóbb számok születtek.

Mik a netto tényszámok:

- Lendvay u.	721 négyzetméter
- Andrássy út	576 négyzetméter
- Váci út	552 négyzetméter
- Széchenyi rakpart	929 négyzetméter, azaz összesen 2778 négyzetméter.

- Ez a szám némi többletet mutat a Fidesz esetében, míg az MDF-nek a jogosultságnál valamivel kevesebb van. A Fidesz többlete azonban hasonló arányú mint az MSZP és a KDNP esetében.

- A hasznos alapterület kiszámítása a hat párt által elfogadott módszerrel történt. A számításokat az Állami Vagyonügynökség és a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet Végezte.

6. Van-e politikai háttérmegállapodás a MDF-el?

Nincs. Aki ezt állítja az elfeldkezik arról, hogy a pártok ingatlanjaikat - a Fidesz kivételével - még a választások előtt megkapták. A választási kampányt már innen irányíthatták, míg mi egy kis alapterületű alagsori irodában dolgoztunk.,
A Fidesz csak a választások után kapta meg a Lendvay utcát. Így az aránytalanságok jórészt még az előző kormány döntésének köszönhetőek.
Lehet, hogy a Németh kormány az MDF-et és a Fideszt azért juttattta kisebb alapterületű székházhoz, hogy két évvel később politikai vádakat kovácsolhasson az MSZP ebből a helyzetből? Ez nem valószínű. Az viszont tény, hogy az akkkori döntés esetlegessége miatt ma bármelyik párttal lehetnénk egy "csónakban".

7. Miért kellett közös tulajdont szerezni?

- Egyrészt a hatpárti megállapodás erre kifejezett felhatalmazást adott (megállapodás 4/b - 4/c pont).
Az eredetileg a két pártnak szánt Köztársaság tér 27. szám alatti ingatlan esetében is így volt ez. Ez a megoldás azonban az ingatlan tehermentesítésének elmaradása miatt kútba esett.
- másrészt abban esetben ha nem tudtunk saját önálló, tehermentes ingatlant szerezni csak egy közös tulajdoni konstrukció jelentett megfelelő garanciát a számunkra arra, hogy az ingatlant megkapjuk.
Tehát részben kényszer, részben biztonsági szempontok játszottak szerepet.

8. Hol a pénz?

Miként ez a korábbi OT üléseken tartott beszámolókból is kiderült több helyen:
- Részben bankbetétben,
- részben a FICO törzstőke emelése ebből történt,
- részben a hiányt finanszíroztuk belőle,
- a legnagyobb részt a helyi irodák megnyitására fordítjuk,
- bizonyos költségvetési feladatok teljesítésére is ebből az összegből kerül sor (csak emlékeztetőül a Fidesz költségvetése 49 millió Ft-ot irányoz elő a kormányzati munkára való felkészülésre.).

Szeretném mindenki figyelmét újólag felhívni arra, hogy az ingatlaneladás egyik fő szempontja anyagi függetlenségünk biztosítása volt.
A fő cél az volt, hogy se külső, se belső források ne jelentsenek számunkra olyan függő helyzetet, amikor a pártnak már csak korlátozott mértékben van módja arra, hogy saját politikát folytasson.
Így tudtuk elkerülni, hogy bármilyen gazdasági vagy más érdekcsoport zsebébe kerüljünk.

Budapest, 1993. május 28.

Áder János

A Fidesz választási vereségének okai

I.) Bevezetés

Az alábbi elemzést olyasvalaki írta, aki - az utolsó félévet leszámítva - bennfentes információkkal rendelkezik a párt életéről, noha maga nem vált politikussá, így talán nincs elkötelezve a párton belül semmilyen érdekcsoportnak, és egzisztenciálisan sincs különösebben kiszolgáltatva a pártnak, vagy vezetőinek. Ezzel korántsem akarom azt sugallni, hogy véleményem "független" lenne, netán maga az "objektív valóság". Nem, erről szó sincs, elfogult vagyok, hiszen kezdettől hittem a Fidesz valamiféle jó értelemben vett küldetésében, az elmúlt években mindig is egyetértettem a Fidesz legfontosabb céljaival, részt vettem politikai stratégiájának kialakításában és legtöbbször azonosultam érdekeivel is.

Sajátos dilemma előtt állok észrevételeim megfogalmazásakor kettős értelemben is. Egyfelől el kell döntenem, hogy mi legyen a célom: az-e, hogy a lelkiismeretemre hallgatva óvatoskodás nélkül leírjam a véleményemet, nem kerülve el az ún. "kényes" témákat sem, vagy pedig inkább gyakoroljak elvtársi kritikát, és hagyjak a szőnyeg alatt néhány belsőséget annak érdekében, hogy a maradékot jobban el lehessen takarítani?

Jóllehet Áder János kért fel az anyag megírására, és nem tudom mi a célja vele, mégis a magam számára fontos, hogy ki fogja mindezt elolvasni. A másik dilemmám tehát az, hogy ki(k)nek írjam, ki(k) lesz(nek) írásom olvasóközönsége; a Fidesz három legfontosabb vezetője, a nemlétező PTT tagjai, az elnökség, netán az Országos Választmány?

Némi töprengés után úgy döntöttem, hogy nem fogok különösebben finomkodni, mert a helyzet ezt nem engedi meg, - bár alapos okom van azt feltételezni, hogy észrevételeim többségét el fogják utasítani. Ennek ellenére leírom őket, mert a párt a választások nyomán olyan súlyos helyzetbe került, hogy csak egy minden részletre kiterjedő önkritika és az erre alapozott újrakezdés adhat csekély esélyt arra, hogy a Fidesz tartósan a magyar politikai élet mértékadó szereplője legyen. Rajtam ne múljon. Az esetleg kiérződő indulatomat pedig magyarázza az a tény, hogy ebben a vereségben nekem is legalább négy évi munkám fekszik. Ami az olvasókat illeti, szeretném, ha legalább az Országos Elnökség, valamint a (volt) PTT tagjai megkapnák a szöveget.

Leszögezem, hogy ez egy utólagos összegzés, a bekövetkezett választási vereség okait ma látom így. Azaz egyrészt nem hiszem azt, hogy menetközben minden egyes okról, eseményről, pontosan tudtam, hogy milyen hatása lesz. Ebből következően vállalom a magam felelősségét mindabban, ami az én kompetenciámba tartozó területeken történt: abban, hogy aminek a következményeit előre láttam, ott nem álltam ki határozottabban, és természetesen akkor is, ha rossz tanácsokat adtam, vagy netán részese voltam egy-egy rossz döntésnek.

Miután írásom címében rejlő állítás vitatható, a bevezetésben végezetül azt kívánom tisztázni, hogy miért tekintem a Fidesznek az 1994. évi országgyűlési választásokon elért eredményét kudarcnak, vereségnek. Elsősorban azért, mert nem ez volt a Fidesz nyilvánosság előtt meghirdetett célja, másodsorban pedig azért, mert a párt vezetői és tagjai még közvetlenül a választások előtt sem erre számítottak. (A legszerényebb becslés, amit én előzetesen mértékadó pártvezetőtől halottam az a jelenleg várható képviselői létszám több, mint duplája, azaz kb. 50 fő volt). A vereség oka értelemszerűen az, hogy a párt vezetői hibáztak (vagy a célkitűzésben, vagy a célhoz vezető út kijelölésében, netán mindkettőben), amiért viselniük kell a felelősséget.

A továbbiakban részben időrendben részben pedig tematikusan sorra veszem a legfontosabb eseményeket, illetve a különböző területeken elkövetett hibákat, mulasztásokat, amelyek szerintem a választási vereséghez vezettek.

II. Előzmények

Kezdjük mindjárt a "kényes témákkal"! A választási kampányt a Fidesz meglehetős hendikeppel kezdte. 1993. tavaszától sorra rendre olyan események történtek, amelyek a Fideszt a közvélemény szemében negatív színben tüntették fel, s amelyeket sztereotip elemzések a választási vereség okaiként szoktak feltüntetni. Ezek az események másfelől a párton belül lényegében tabuknak minősülnek; abban az értelemben legalábbis, hogy az ezekben tanúsított Fidesz magatartás helyessége axiómatikusnak minősült, amelyet eddig csak ellenfeleink kérdőjeleztek meg. Ha valaki a hivatalos pártálláspontot nem osztotta, de nem is akarta azt a látszatot kelteni, hogy az ellenség uszályába keveredett, az rövid mormogás után jobb híján hallgatott.

1. Székház botrány és kapcsolt részei

Maga a deal jóval előbb köttetett, de a közvélemény csak 1993. januárjában értesült róla. Azt nem gondolhatta senki, hogy egy ilyen nagyságrendű ügyletet sokáig titokban lehet tartani, aki pedig azt állítja, hogy nem lehetett előre tudni, hogy a nyilvánosságra kerülésnek milyen fogadtatása lesz, az vagy nem mond igazat, vagy nem alkalmas erre a pályára. Persze az igaz, hogy a Charta-ügyek miatt ránk már egyébként is zabos szocialista-liberális sajtó kárörvendő kéjjel vetette magát a témára, de magát az ügyet nem ők csinálták. A botrány kirobbanását követő magatartásunk katasztrófális volt, olaj a tűzre. Mivel azonban ezt a párton belül is

mindenki elismerte, erre nem akarok több szót vesztegetni. Hiába volt az egész tranzakció jogszerű, innentől kezdve a Fidesz soha többé nem tudta egészen lemosni magáról azt a vádat, hogy lepaktált az MDF-fel. Mivel ez egy hiperpragmatikus lépés volt, politikai értelemben csak a szavazatokban megnyilvánuló hozadék igazolhatta volna hasznosságát. Ez azonban nem jött be: elszenvedtük az ügy minden hátrányát anélkül, hogy a pénzt szavazatokra sikerült volna váltani. Vagyis a székház eladás egyenlege - a választási eredmények ismeretében - egyértelmű veszteség.

Korántsem ez a helyzet a székház-botrány mellékszálaként napvilágot látott "Jet Car" ügyében. A közvélemény várható reakciója - ha lehet - itt még az előbbinél is pontosabban kiszámítható volt. Mivel a magyar pártok közpénzeken élnek, az ebből gründolt vállalkozásnak önmagában is rossz az akusztikája. Egy évek óta csökkenő életszínvonalú országban pedig, ahol ismert okok miatt egyébként is irritáló a látványos fogyasztás, a luxus minden megnyilvánulása, ilyen vállalkozás beindítása semmivel nem indokolható, megengedhetetlen politikai baklövés. Különösen egy olyan párt részéről, amelyet a közvélekedés plebejusként tartott számon, és amelynek vezetői büszkén vállalják plebejus származásukat. Ezért az ötlet kiagyalóját, az akkori vagyonkezelő bizottság és a választmány minden egyes tagját súlyos felelősség terheli. Fontos különbség még a székház eladáshoz képest, hogy a Fidesz itt az erkölcsi káron kívül tudtommal anyagi veszteséget is szenvedett. Ezzel kapcsolatban külön kíváncsi vagyok, hogy a gazdasági igazgató, vagy a Fico Kft vezetője készített-e pontos kimutatást arról, hogy e balsikerű vállalkozás hány forintunkba került (az elmaradt szolid banki kamatokat is beleszámolva), illetve ha nem készült, akkor volt-e az elnökségnek akárcsak egyetlen olyan tagja is, aki egy ilyen beszámoló elkészítését szorgalmazta.

2.) Nyugdíjemelés

A nyugdíjemelésről szóló parlamenti szavazásban a Fidesz a népszerűtlen, de közgazdaságilag egyetlen védhető álláspontot foglalta el. Ennek következményeként a párt "bűnlajstromán" az MDF-fel történő lepaktálás mellé (hiszen ráadásul itt együtt szavaztunk a kormánnyal) odakerült örök hivatkozási alapként a korábban is hangoztatott, de eleddig ilyen egyértelműen nem bizonyítható szociális érzéketlenség bélyege is. Külön bosszantó volt, hogy szinte alig lehetett a Fidesz magatartásáról méltányos cikket olvasni; mindazok, akik morális kifogásaikat hangoztatták a székház eladáskor, azok most nem siettek a Fidesz mellé állni azért, mert az ország hosszabb távú érdekeit tartotta szem előtt. A konstruktív ellenzékiség itt nem vált be, helyette hetekig kellett ország-világ előtt magyarázni a bizonyítványunkat, miközben riválisaink jót röhögtek a markukba. (Nics kétségem afelől, hogy ha - tanulva ebből - egy szoclib kormánnyal szemben a Fidesz már nem tanúsítana hasonlóan konstruktív magatartást, akkor most szociális demagógiával vádolnák meg szinte ugyanazok. Az is igaz persze, hogy a szocialista kormánynak lesz annyi esze, hogy ne terjesszen két variációt a parlament elé.)

3.) TB választások

A TB önkormányzatok létrehozását a Fidesz mind közgazdaságilag, mind politikailag veszélyesnek tartotta. Ezzel az állásponttal egyetértettem akkor, és egyetértek ma is. Azzal azonban, hogy egyedül maradtunk a parlamenti pártok között, az eredményes szavazás csak számunkra volt egyértelmű kudarc. Csak mi nem akartunk valamit, ami mégis létrejött; a TB önkormányzatok létrehozása melletti demagóg érvek sokkal közérthetőbbek voltak, mint a mieink. Ráadásul a TB önkormányzatokról szóló szavazást az MSZP és az MSZOSZ (vagy egyszerűen csak a helyzet) a kormány fölötti össznépi bizalmi szavazássá változtatta, amelynek az

eredménye nem lehetett kétséges. Itt a korábban említett két stigma mellé bejött a szakszervezet ellenesség, amely a "szociális érzéketlenségnek" valamiféle institucionalizált alváltozata, hiszen, aki nem szereti a szakszervezeteket, amelyek a dolgozók érdekeit védik, az nem is törődhet a dolgozókkal, akik pedig ugye többnyire szegények. A szavazás után azt is világosan látnunk kellett volna, hogy a kommunista utódszervezetek elleni averzió a társadalom túlnyomó többségében egyszerűen nem létezik, az ellenük történő hangulatkeltés eredménytelen. Az MSZP elleni első meccset tehát kiütéssel elvesztettük.

4.) Frakcióvezető választás

Kövér László személye régóta megosztotta a frakciót, a pártot, és a politikai közvélemény egy részét is. Frakcióvezetői posztra történő jelölése nyílt hadüzenet volt a frakció kb. egyharmada számára. Ez attól függetlenül tény, hogy kinek mi a véleménye az ellenzőkről és, hogy a Kövérrel szemben felhozott érvek mennyire voltak megalapozottak. Nem volt kérdés, hogy a többség meg fogja szavazni, de az sem lehetett kétséges, hogy a kisebbség nem fogja őt elfogadni. Ha a nagypolitikában veszélyesnek tartjuk, hogy egy olyan párt kerüljön hatalomra, amely, a választásokon kapott többsége ellenére a társadalom egy jelentős kisebbsége számára teljesen elfogadhatatlan, akkor ezt az elvet a frakción belül is hasznos lett volna érvényesíteni a nyugalom megőrzése érdekében. Ez idő tájt azonban a frakciónak ez a bizonyos kisebbsége az "áruló" kategóriájával kezdett azonos lenni (részben nem is teljesen alaptalanul), éppen ezért nem a békesség volt a cél, hanem a feszültség gerjesztése, a sorok szorosabbra zárása, illetve a másik oldalról a nyúl kiugrasztása a bokorból. Kövér megválasztása az erőpolitika tipikus megnyilvánulása volt, amelynek nyomán a frakcióban néhányan felmondták a korábbi értelemben vett lojalitást, és az ellenzéki

sajtóban valamint a liberális értelmiségi körökben tovább romlott a levegő a Fidesz körül. Ezt egy kompromisszumos jelölttel egyértelműen el lehetett volna kerülni.

5.) Választmány elnök választás

A frakcióvezető választás mikéntje előre vetítette a párton belüli nagyobb személyi konfliktus árnyékát. Fodor Gábor ezek után végképp eldöntötte, hogy az általa már korábban is kinézett Országos Választmány elnöki tisztéért ringbe száll. Ez mind a közvélemény, mind pedig a belső viszonyok elmérgesedésével nem különösebben tisztában lévő tagság számára is természetesnek tűnt, mivel korábban nem indult a pártelnöki posztért. Az első perctől kezdve látszódott viszont, hogy a Fidesz vezetése csak rosszul jöhet ki ebből a küzdelemből. Ha Fodor Gábor nyer, akkor az a baj, mert kétfejű lesz a párt, és ráadásul egy olyan ember kapja meg a formálisan második legmagasabb funkciót, aki félig meddig kifelé politizál; ha nem nyer, akkor pedig Orbán Viktor cezaromániájával lesz tele a sajtó, és tovább erodálódik a Fidesz népszerűsége.

Mivel Szájert még véletlenül sem sikerült a stróman szerepéből kiemelni; mindenki Orbán-Fodor rivalizálásnak értelmezte a helyzetet (ami közel sem állt távol a valóságtól), amelyben a győzelem már presztízskérdésé vált. Az pedig végképp elmérgesítette a küzdelmet, hogy Fodor Gábor lényegében megzsarolta a Fideszt azzal, hogy ha nem választják meg, akkor kilép a pártból (természetesen nem így direktbe, hiszen az távol áll az ő kifinomult hercegi stílusától, de miután nem volt hajlandó cáfolni a jólértesültek információit, mindenki értette miről van szó). Innentől kezdve az események kényszerpályán mozogtak.

Fodor Gábor politikusi és emberi kvalitásairól mindenkinek lehet véleménye, az azonban vitathatalan, hogy ha máshoz nem, a médiumokban való szerepléshez nagyon értett (nem véletlenül lett ő az 1990-es kampány egyik

frontembere), és arra mindig is hangsúlyt fektetett, hogy a saját image-t gondosan ápolja. Azok után, hogy kiszorult a valóságos döntési pozíciókból (tegyük hozzá, főleg a saját hibájából), különösen ügyelt arra, hogy a fenti tehetségét kamatoztatva kívülről életben tartsa magát. Ebbéli törekvésében szövetségesre lelt a liberális írástudók azon csoportjában, akik különféle okokból érdekelve voltak abban, hogy felmutathassák Orbán Viktorral szemben az emberarcú fideszes figuráját; aki szép magas, művelt, okos (hiszen egyetemen tanítja a filozófiát), széles látókörű európéer, a kultúra nagy barátja, halkszavú, finom értelmiségi, nyugodt, toleráns, meg nem bántana senkit, egyszóval mindenben Orbán ellentéte, az igazi liberális, s mint ilyen a nagybetűs alternatíva a pártot uraló, jobb oldalra kacsingató, gyanúsan nemzetieskedő, elsőgenerációs, vidéki akarnokokkal szemben.

A politikai életben maradásnak ez a stratégiája remek volt, a kivitelezés nem kevésbé. Annak ellenére, hogy a párton belüli valóságos befolyása minimálisra kezdett csökkeni, a közvélemény szemében ő (volt) az egyik legnépszerűbb magyar politikus, és a Fidesz egyik legkiválóbb reprezentánsa. Mint kiderült, ez van akkora erő, mint a pártapparátus kézben tartása, s ezt az erőt túljárva Fodor Gábor eszén, a Fidesz sikeres szereplésének szolgálatába kellett volna állítani, nem pedig átengedni másoknak. Ebben a helyzetben nem lett volna szabad hallgatni az indulatokra, hanem higgadtan mérlegelni kellett volna, hogy a párt sikeres választási szereplésének szempontjából összességében mi a kevésbé rossz. És egy valóban tárgyilagos összegzés ereménye csak az lehetett volna, hogy Fodor Gábort a választásokig mindenképpen benn kell tartani a pártban, bármilyen vélt vagy valós veszélyeket is hordoz ez magában a másik oldalról - különösen egy olyan helyzetben, amikor a Fideszt folyamatosan hírbe hozták az MDF-fel. E helyett ismét erőalapon dőlt el a kérdés.

Csak most a végeredmény egy kicsit másképp alakult, mint korábban. Az a Fodor Gábor, akinek a politikusi képességeit a frakcióban mindenki lenézte, aki

időtlen idők óta enerváltan tűrte fokozatos kiszorítását, akinek az érdemi politikai ügyekben tett felszólalásait senki nem vette komolyan, akit mindenki csak egy bábnak nézett, hiba nélkül játszotta végig a meccset és ő járt túl a Fidesz vezetőinek az eszén. Veresége után morális hősként önként hagyta el a pártot politikai ellenfeleink krokodilkönnyeitől kísérve, mint aki nem fogja többé a disznók elé szórni itt a gyöngyöket. Orbán Viktorék képtelenek voltak elhinni, hogy a Fodor ki mer lépni a Fideszből, mondván, hogy morálisan megsemmisül az, aki nem tudja méltósággal elviselni, hogy egy párton belüli demokratikus választásokon alulmarad. Lényegtelen, hogy ez igaz-e vagy sem (egyébként szerintem igaz), hiszen a Fidesz ekkor már réges rég (vagy talán soha) nem volt abban a helyzetben, hogy morális ügyekben diktáljon. Mindazok pedig, akiknek munkájuk, pénzük, elkötelezettségük feküdt Fodor Gáborban, akiknek az ő fideszes léte volt a legfőbb garanciája annak, hogy a párt (számukra) szalonképes politikai erő marad, és akiknek az ő személye volt egyik legfőbb gát a Fidesz gátlástalan bírálatában, azoknak innentől semmi nem állt útjában, hogy elégtételt vegyenek, hogy porig rombolják a párt maradék nimbuszát.

6.) Összefoglalás:

A felsorolt ügyek más-más jellegűek, de közös volt bennük az, hogy miattuk a Fidesz a nyilvánosságban tavaly január óta folyamatos defenzívában volt, amelynek nem is maradt el az eredménye: a párt népszerűsége a Szonda-Ipsos felmérése szerint az 1993 tavaszához képest 1993 októberére kb. egyharmadával (10 %-kal) esett vissza.

Mindezek ellenére úgy gondolom, hogy a Fidesz tisztes eredményt érhetett volna el a választásokon, ha az utolsó félévben nem hibázott volna, és csinál egy jó kampányt. Sajnos nem ez történt.

III.) A kampány

A kampány politikai értelemben kontraproduktív volt. Miközben a pártvezetés görcsösen ragaszkodott ahhoz, hogy középen maradjon (és meglehet absztrakt értelemben ez sikerült is), nem akarta észrevenni, hogy a magyar politikai koordinátarendszer balra tolódott el. Ennek következtében a Fidesz vezető politikusainak normális esetben kiegyensúlyozottnak mondható megnyilatkozásai a közvélemény szemében veszélyesen közel kerültek az MDF-hez (illetve a kormányhoz). Ráadásul minderre egyéb, "kézzel fogható bizonyítékokat" is szállított a velünk ellenérzéssel viseltető sajtó (Lásd a II. fejezetet!).

Egy mérsékelt középpárt nem tud állandóan olyasmit mondani, cselekedni, ami a választópolgároknak mindig tetszik: a párt politikai érettségének, vezetői alkalmasságának éppen az a folyamatos próbája, hogy a népszerűtlen dolgokat hogyan tudják úgy becsomagolni, hogy a szélesebb közvélemény számára is fogyasztható legyen. Azt is elfogadom, hogy vannak olyan esetek, amikor nics helye taktikázásnak, köntörfalazásnak, amikor egyenes beszédre van szükség, akkor is, ha az népszerűtlen. Az a politikus még nem hibázik, aki ilyenkor úgy dönt, hogy inkább a rosszabb választási eredményt választja, mintsem, hogy megtegyen olyasmit, ami nem egyeztethető össze az elveivel. Azaz a következmények ismeretében választja elveit, a népszerűséggel szemben. Az viszont politikai hiba, ha valaki nem képes tudomásul venni, hogy bizonyos cselekedetei népszerűtlenek. Márpedig a Fidesz esetében ez történt.

A párt vezetői nem hitték el, vagy nem voltak hajlandók tudomásul venni a népszerűség folyamatos esésének okait, és/vagy különféle megfontolásokból olyan szükséges és elkerülhetetlen eseményeknek tartották azokat, amelyek kis veszteség

után stabilizálni fogják a támogatottságunkat. Hiába igyekeztek a Politikai Tanácsadó Testület tagjai novemberben egy kétségbeesett erőfeszítést tenni annak érdekében, hogy tudatosuljon, a Fidesztől azért fordul el a választók egy része, mert már nem tartják elég ellenzékinek, és, hogy az eláramlás folyatódni fog, ha nem történik ezügyben retorikai módosítás, nem jártak sikerrel. A pártvezetés ezt a kritikát nemhogy nem fogadta meg, hanem egyenesen a Fidesz politikai stratégiájának fundamentuma elleni támadásként élte meg. Mint ilyet egy mozdulattal lesöpörte, és "továbbra is azzal próbálkozott, hogy a népet rávezesse a kommunista múlt vagy az Antall-kormány történelmi szerepének helyes értékelésére."

A Fidesz úgy taktikázott, hogy ha mérsékeltebb (és egyben méltányosabb) hangot üt meg a kampányban a kormánnyal szemben, és keményebbet (és egyben reálisabbat) a szocikkal, akkor a keresztény-konzervatív szavazók a második fordulóban ránk fognak szavazni. Senkinek nem fordult meg a fejében, hogy a polgárok, akiknek a szemében a választás legfontosabb tétje a kormány elkergetése volt, ezt azzal fogják jutalmazni, hogy be sem juttatják a Fideszt a második fordulóba. Nem értem, hogy miért gondolhatta bárki, hogy ha olyan kampányt csinálunk, mintha az elmúlt négy évben kormányon lettünk volna (egy kívülállót olykor-olykor nehéz lett volna ebbéli meggőződésében megingatni), akkor a választópolgárok nem ennek megfelelően fognak hozzánk viszonyulni.

Az SZDSZ-Fidesz paktumról nincs különösebb mondandóm; amikor megkötöttük, akkor egy darabig mérsékelte a Fidesz elleni sajtótámadások hangnemét, de később már erre se volt jó. Egyik fél sem erőltette a szorosabb együttműködést, részben mert előbb az egyik, aztán meg a másik hitte azt, hogy a túlzott barátság árt a saját pártja népszerűségének részben pedig mert mindkettő attól tartott, hogy a másik át fogja vágni.

Kénytelen vagyok a kampány kreatív munkáiról is írni néhány szót, noha fennáll a veszélye, hogy érintettségem okán véleményem eleve elfogultnak lesz nyilvánítva. Készséggel elismerném, hogy az utánunk következő csapat munkája minden tekintetben színvonalasabb, ötletesebb, kreatívabb volt, mint a miénk, de ez sajnos egyáltalán nem felel meg a valóságnak. Éppen ellenkezőleg, a legkevesebb ami elmondható a kampány kreatív részéről, hogy lapos volt, erőtlen és némileg infantilis. Ez persze részben a politikusoknak köszönhető, hiszen a kampányban a Fidesznek tulajdonképpen nem volt tartalmi üzenete, ami úgy mellesleg teljesen abszurd és elfogadhatatlan. Nem is értem, hogy volt képes bárki azt gondolni, hogy enélkül sikeresen végig lehet alibizni egy választási kampányt.

(Egységes) koncepció hiányában az egész olyan "népfelkelés" jellegűre sikeredett. Az első plakát ment át a legjobban, ezt mindenki ismerte (bár meggyőződésem, hogy az eredeti, az MDF-logóra utaló grafikával sokkal nagyobb sikert lehetett volna elérni). Ami azonban ezután következett, azt felejtsük el minél előbb. A hosszas töprengés után kiválasztott vezérszlogen ("Érik a narancs!") üres volt, grafikai megjelenítése pedig primitív, és ráadásul szánalmas disszonanciában állt a párt folyamatosan csökkenő népszerűségével. Egy "nemzeti elkötelezettségű, mérsékelt, liberális középpárt" kampánya nem állhat tartalmatlan jópofáskodásból, narancsból, meg Gombóc Artúrból (amiről az emberek fele azt se tudja, hogy micsoda). És még valami; arc (vagy arcok) nélkül nem lehet központi kampányt csinálni. A használt hangvétel, szimbólumrendszer és grafikai megoldás teljességgel inadekvát volt a párt öndefiníciójával, a vezető politikusok felelősségteljesnek szánt megnyilatkozásaival és a megcélzott társadalmi csoportok nagy részének világképével. Kampányunkat látva a választópolgárok joggal érezhették úgy, hogy nem vesszük őket komolyan.

IV.) Egyebek

1.) Realitás érzék

A Fidesz vezetői korábban legendás realitás érzéküket az utolsó hét-nyolc hónapban fokozatosan elvesztették. Nem egyszerűen abban az értelemben, hogy bizonyos cselekedeteik hatását rosszul mérték föl, és aztán döbbenten nézték a közvéleménykutatási adatokat, hanem abban a legrosszabb, a konzervatív pártokra jellemző értelemben, hogy az adatokat egyszerűen el sem hitték. Kovács András egyre csökkenő lelkesedéssel próbálta magyarázni, hogy a közvéleménykutatók a piaci verseny miatt egyszerűen nincsenek abban a helyzetben, hogy csaljanak, mégis makacsul tartotta magát a párton belül az a meggyőződés, hogy ezek a cégek pártérdekeket szolgálnak és hazudnak. A Fideszben tombolt az intuíció mítosza: a párt vezetői elhitették magukkal, egymással és a tagság nagy részével, hogy ők azok, akik ujjbegyükben érzik a valóságos folyamatokat, az ő tapasztalataik azok, amelyek megérdemlik az általánosítást, az ő helyzetelemzésük az, amely - mint máskor - kiállja majd az idő próbáját. "Az Áder kiszámolta, hogy ...", "vidéken az SZDSZ-es jelöltek hihetetlenül népszerűtlenek", "jelöltjeink kétharmada talpon fog maradni a második fordulóban" - szóltak a megfellebezhetetlen próféciák. Komoly pártvezető pedig nem engedheti meg magának azt a stupiditást, hogy jobban hisz a saját véleményének, mint a nyilvánvaló tényeknek.

Itt kell szót ejteni a tanácsadókhoz való viszonyról. Ennek az intézménynek akkor és addig van értelme, ha és ameddig a tanácsadó számára nincsenek tabuk, ha azt mondhat, tanácsolhat, amit akar; amivel persze lehet és kell vitatkozni, de elvileg bármit felvethet, mert ezért fizetik, ez a dolga. Ehhez feltétlen bizalom kell, és ha ez nincs meg, akkor kölcsönösen le kell vonni a konzekvenciákat;

ugyanez a teendő, ha a tanácsadó rendre olyasmit mond, ami a politikus számára használhatatlan.

2. Írástudók

A Fidesz és a magyar értelmiség viszonyáról sok-sok oldalas tanulmányt lehetne (és talán kellene is) írni. Ehelyett a témára szorítkozva most a rend kedvéért csak azt a közhelyet szögezem le, hogy egy mérsékelt párt, amelyiknek nics masszív, ideológiailag vagy kultúrálisan elkötelezett értelmiségi backgroundja soha nem keveredhet nyílt háborúba a közvélemény formálóival, akármilyen rossz is a véleménye róluk. Legfeljebb rövid ideig akkor, ha olyasvalamit képvisel, ami a választópolgárok túlnyomó többsége számára nagyon népszerű, de az értelmiségnek valami miatt nem tetszik (pl. a rendőrség megerősítése, szigorúbb bevándorlási szabályok stb.). Ez számomra olyan evidencia, amit lehetne itt még oldalakon keresztül ragozni, de a lényegen ez mit sem változtatna. Az, hogy a Fidesznek ezt nem sikerült elkerülnie, jelentős mértékben hozzájárult a párt választási kudarcához.

4.) Gazdasági ügyek, gazdasági emberek

Ez a Fidesz életének legkényesebb területe, nem véletlen, hogy erről a témáról tudomásom szerint senki nem mert még a legszűkebb pártnyilvánosság előtt sem érdemi diskurzust kezdeményezni. Enélkül viszont nehezen képzelhető el valóságos megújulás. A talaj ráadásul nagyon ingoványos, mert itt szinte tökéletes az információhiány. A titkosításnak persze nemcsak előnye van, hanem hátránya is. Egyfelől az az egy-két ember, aki mindent tud, annak (azoknak) kell elvinniük a balhét. Másfelől attól még, hogy a párt formális vezető testülete tagjainak túlnyomó többsége

nem tud semmiről, nem bújhat ki a felelősség alól. Ebből a szempontból édesmindegy, hogy miért nem tettek semmit, annak érdekében, hogy befolyásolják az ügyeket: mert túlságosan bíztak a szűkebb pártvezetésben, vagy mert nem érdekelte őket, vagy mert nem akartak semmiről se tudni, vagy esetleg azért, mert beérték néhány semmitmondó tájékoztatással és még kérdezni sem mertek, nehogy rájuk vetődjön a gyanú árnyéka.

Az első és legfontosabb probléma Tóth Béla személye: Miközben az üzleti körökben és a reklám szakmában feltűnésével párhuzamosan egyre több helyen egy sötét gengszternek tartják (akit itt-ott még az épületbe sem engednek be), addig ez a korábban senki által nem ismert figura a Fideszben olyan üstökösszerű karriert futott be, hogy a kampány kezdetére hovatovább a párt egyik legbefolyásosabb emberévé nőtte ki magát. Befolyásának növekedésével arányosan nőtt a kártékonysága: amerre járt, kő kövön nem maradt. Ahelyett, hogy a Fidesz minél előbb megszabadult volna tőle, egyre szövevényesebb ügyletekbe bonyolódott vele, aminek következtében Tóth Béla még mindig Tóth Béla lesz, amikor az elnökség sok tagjának már a nevére se fog senki emlékezni.

A második probléma Simicska Lajos gazdasági igazgató, aki annak a mágikus képességnek a birtokában van, hogy csalhatatlanul meg tudja mondani, mi a Fidesz érdeke és mi nem, valamint, hogy ki a Fidesz ellensége és ki nem. Ez még akkor is nagyon zavarna, ha minden rendelkezésemre álló tény azt mutatná, hogy Simicska áldásos tevékenységéből csak profitált a párt, de éppenséggel nem ez a helyzet. Az ellenzéki pártok közül csak a Fidesz gazdasági ügyei kaptak sajtónyilvánosságot, ami pl. mindenképpen az ő gondos munkáját dicséri. Ez azonban a kisebbik baj: van ennél nagyobb is. Mégpedig az, hogy Simicska nem egyszerűen egy gazdasági igazgató, aki azzal törődik, hogy a párt az erőforrásait az adott feltételek között a leghatékonyabban használja fel (ezzel foglalkozik szerintem a legkevesebbet), hanem önálló politikai tényező, aki a háttérben folytatott kavarásaival befolyásolja a párt politikáját. Teóriái

vannak, politikai koncepciói, amelyeket nem vitat meg a Fidesz egyetlen testületével sem, de amelyek mentén cselekszik. Feladatának érzi, hogy a pártot "a helyes irányba" orientálja. Az égvilágon mindenhez ért, mindenről van véleménye és úgy képzeli, hogy az ő tiszte a dolgokat rendbetenni. Ehhez, mint mindenkinek, aki pénzek fölött rendelkezik meg is van a megfelelő hatalma. Nagy úr, tud jutalmazni és büntetni, és ezt szereti is megtenni, mert hiú, kicsinyes és bosszúálló. Ennek megfelelő a híre is a nagyvilágban; ahogyan emberekkel tárgyal, amilyen stílusban az ügyeket intézi az még a párton belül is irritáló, kívülállók számára meg egyenesen vérforraló. Mindenkit hülyének néz, és mindenkivel meggyűlik a baja, aki önálló gondolkodásra képes. Tevékenységével sok kárt okozott eddig a Fidesznek.

V. Epilógus

Ez az anyag, a felkérésnek megfelelően arról szólt, hogy szerintem mik voltak a választási vereség okai. Akartam még írni a Fideszen belüli túlfeszült lényeglátásról, az ellenfelek lebecsüléséről, az erőkultuszról, a pénzszórás és a zsugoriság dialektikus viszonyáról, de nem jutott rá idő.

Ha egy mondatban kellene a végén összefoglalnom, akkor azt mondanám, hogy a vereség azért következett be, mert a Fidesz nagyjából egy év óta fokozatosan elveszítette legendás pragmatizmusát és a legfontosabb politikai kérdésekben folyamatosan doktriner álláspontot foglalt el. A Fidesz vezetői megfeledkeztek arról, hogy nem az a jó politikus, aki őszintén megmondja a magáét, hanem az, aki legyőzi a másikat.

A párt erre hivatott testületeinek el kell döntenie, hogy az okok közül mit ír a hibák és mit az elvi politika számlájára, és végezetül azt is, hogy milyen személyi

konzekvenciát kíván ezek után levonni. Az a paradox helyzet állt elő, hogy a vereség miatt a párt vezetőit le kellene váltani, csak éppen nincs kire; ha lenne, talán a vereség se lett volna ekkora.

Budapest, 1994. május 31.

Such György

1.

KÖRLEVÉL
1/1994. (IX.14.) sz.
ALELNÖKI UTASÍTÁS

Az utóbbi hetekben több jelzés érkezett az osztályoktól arról, hogy az Elnökség egyes tagjai magukat ügyvezető alelnöknek kiadva közvetlenül keresik meg az osztályokat különböző kérésekkel, időnként pedig utasítások kiadásával is próbálkoznak.

A FIDESZ Elnöksége megalakulása óta nem hozott határozatot az ügyvezető alelnök megválasztásáról (Alapszabály), *a Fidesznek tehát jelenleg nincsen funkcióban lévő ügyvezető alelnöke.*

Az osztályvezetők intézkedjenek arról, hogy az Elnökség minden tagja korlátozás nélkül betekinthessen a FIDESZ költségvetési és vagyongazdálkodásával kapcsolatos iratokba.

Egyidejűleg az Áder János *alelnök* által aláírt, 1/1994.(IX.9) sz. alelnöki utasítást hatályon kívül helyezem.

Wachsler Tamás

kapják:
- Bősze Lajos
- Tóth Józsefné
- Módos Márton
- Bacsó Mihály
- Cs. Bíró Attila
- Bicskei Mónika
- Gyarmati László
- Holbok Sándor

FIATAL DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE
Áder János
Ügyvezető alelnök

H-1062 Budapest, Lendvay u. 28. Tel: (36-1) 269-5353
Fax: (36-1) 269-5343

2.

KÖRLEVÉL

1/1994. (IX. 9.) sz.
ALELNÖKI UTASÍTÁS

Az utóbbi hetekben több jelzés érkezett az osztályoktól arról, hogy az Elnökség és a frakció tagjai közvetlenül keresik meg az osztályokat különböző kérésekkel, időnként pedig utasítások kiadásával is próbálkoznak.

Az elmúlt 2 éves gyakorlatnak megfelelően sem az Elnökség, sem a frakció tagjai utasítást a Fidesz alkalmazottainak nem adhatnak.

A Fidesz Alapszabálya és a TÜK rendelkezik az iratbetekintés formájáról.

Az osztályvezetők intézkedjenek arról, hogy minden alkalommal rögzítésre kerüljön, ha az Elnökség valamelyik tagja egy adott iratba betekintett.

Szakértők illetve az Elnökség tagjainak megbízottai iratbetekintési joggal nem rendelkeznek.

A Fidesz költségvetési és vagyongazdálkodásával kapcsolatos iratokról csak az ügyvezető alelnök hozzájárulásával lehet másolatot készíteni.

Áder János

kapják:

Bősze Lajos,
Tóth Józsefné,
Módos Márton,
Bacsó Mihály,
Cs. Bíró Attila,
Bicskei Mónika,
Gyarmati László,
Holbok Sándor

Feljegyzés dr. Áder János ügyvezető alelnök részére

Az 1994. 09.09-én Wachsler Tamás és Gansperger Gyula közötti megbeszélés során Wachsler Tamás az alábbi dokumentumok bemutatását kérte:

1. FICO 1993. évi mérlegbeszámolója,
2. A FIDESZ és dr. Simicska Lajos közötti munkaszerződés,
3. A FIDESZ és a TAXORG Kft. közötti megbízási szerződés (könyvelési megbízás).

Ezzel kapcsolatban Gansperger Gyula azt kéri, hogy a FIDESZ ügyvezető alelnöke a dokumentumokban való betekintés általános rendjére, illetve az eseti betekintésre biztosítsa a szabályozást. Ennek hiányában a kért dokumentációkat Gansperger Gyulának nem áll módjában rendelkezésre bocsájtani.

Budapest, 1994. szeptember 09.

Wachsler Tamás

Gansperger Gyula

4.

1. Teljes és részletes **vagyoni kimutatás** a FIDESZ-re és "kapcsolt részei"-re (gazdasági társaság(ok), alapítványok, stb.) vonatkozóan , beleértve ingatlanok, értékpapírok, kintlévőségek, adósságok, stb.

Ide kapcsolódóan kimutatás egyes kiemelt, személyi használatban lévő tárgyi eszközökről (autók, rádiótelefonok, számítógépek és személyhívók). Kiknél van, milyen rendező elvek és szabályzatok alapján történt/történik azok rendelkezésre bocsájtása ?

Az Andrássy út 105. alatti ingatlant jelenleg, illetve visszamenőleg (az ingatlannak a Fidesz tulajdonába kerülésétől) kik, mely szervezetek használták/használják, milyen alapon ?

2. A "sajnálatos májusi események" óta szükségessé vált gazdasági konszolidációval kapcsolatban milyen intézkedések történtek; kinek a döntése alapján, milyen felhatalmazással, milyen eredménnyel ?

Ezek az intézkedések hogyan illeszkedtek/illeszkednek egy hosszabb távú gazdasági konszolidációs stratégiába ?

3. Beszámoló a FIDESZ vagyonkezelésének helyzetéről (a székházügytől kezdődően.

A gazdasági tevékenység szervezettségének, szabályozottságának helyzete.

5.

dr. Orbán Viktor
a FIDESZ Elnöke
részére

Tisztelt Elnök Úr, kedves Viktor !

Az Országos Elnökség folyó hó 2-i ülésén *ellenszavazat nélkül* az a határozat született, hogy "Az Országos Elnökség felkéri az Elnököt, hogy tegye meg a szükséges lépéseket azért, hogy a következő héten szerdán (szeptember 7-én) a Wachsler Tamás által korábban kért anyag az elnökségi ülésen tárgyalható legyen." (Egyébként az erre vonatkozó kérésemet ezt megelőzően egy jó hónapja már az Elnökség elé terjesztettem, ahol Te teljes egészében egyetértettél ezek szükségességével, és segítő támogatásodról biztosítottál, hogy mielőbb a rendelkezésünkre álljanak.) Nem csekély meglepetésemre a "szükséges lépések" nem hozták meg a várt eredményt, ugyanis továbbra sem készültek el a kért anyagok.

Kérdésem tehát a következő: mi, vagy ki hiúsította meg azt, hogy a jelzett anyagok a megszabott határidőre az Elnökség rendelkezésére álljanak, illetve mit szándékozol tenni ezen anomália megszüntetése érdekében ?

Ezen túlmenően szeretném szíves tájékoztatásodat kapni arra vonatkozóan, hogy a FIDESZ Alapszabály 75.§-ában meghatározott és/vagy a gazdálkodás általános szabályaiból következő szabályozók kialakítása, hatályba léptetése érdekében milyen intézkedéseket kívánsz tenni, és milyen határidővel.

FIATAL DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE
Dr. Orbán Viktor
Elnök

H-1062 Budapest, Lendvay u. 28. Tel: (36-1) 269-5367 Fax: (36-1) 269-5343

Wachsler Tamás
alelnök
úrnak

Budapest

Kedves Tamás!

Gyermekkoromban sem szerettem a nottinghami városbírót - ezért az ilyen szerepeket nem is vállalom.

Sajnálom, hogy az elnökségi ülésen nem tudtál részt venni, talán lett volna alkalmunk megbeszélni a szeptember 7-i leveledben leírtakat.

Az elnökség és a Fidesz ügyeit illetően a továbbiakban sem levelezés útján szeretnék érintkezni veled (miként az elnökség más tagjaival sem); a magam részéről az ez ügyben folytatott levelezést ezennel lezártnak tekintem. Az elnökségi ülés remek lehetőséget kínál a problémák megvitatására.

Budapest, 1994. szeptember 15.

Baráti üdvözlettel,

Orbán Viktor

FIDESZ

FIATAL DEMOKRATÁK SZÖVETSÉGE
Országos Választmány
Várhegyi Attila
Elnök

H-1062 Budapest, Lendvay u. 28. Tel: (36-1) 269-5353 Fax: (36-1) 269-5343

Wachsler Tamás, alelnök részére
Helyben

Kedves Tamás!

Leveledet, melyben kifogásolod, hogy az Országos Választmány két határozatát nem végrehajtatva fogadta el a Fidesz 1993. évi zárszámadását köszönettel megkaptam. Ezügyben felkértem az ügyvezető elnököt - Áder Jánost -, hogy az Országos Választmány 65/1994. sz. és 66/1994. sz. határozatát végrehajtva juttasson el az Országos Választmány irodájába az OV titkárához vagyonmérleget, valamint azon tételeknél, ahol a terv-tény közötti 50%-os, vagy 10 millió forint feletti eltérés tapasztalható a zárszámadásról tételes kimutatást.

A két dokumentum betekintésre rendelkezésére áll az Országos Választmány, valamint az Országos Elnökség minden tagja részére az Országos Választmány Központi Hivatalbeli irodájában.

Ezúton köszönöm, hogy segítesz az Országos Választmány szabályszerű munkájában, egyben tájékoztatlak hogy a választmány határozatait végrehajtatni sem visszamenőlegesen, sem a jövőben nem áll módomban máshogy, minthogy a határozatok által kötelezetteket felszólítom a határozat végrehajtására. Ebben az esetben úgy vélem, hogy nem szándékos szabálysértés, csupán tévedés történt - melyet az Országos Választmány tagjaihoz hasonlóan Te is csak utólag vettél észre -, melyből nem hiszem hogy hosszútávú, az Országos Választmány szabályszerű működését károsan befolyásoló tendeciákra lehetne következtetni.

Budapest, 1994. szeptember 14.

Üdvözlettel:

Várhegyi Attila

dr. Polt Péternek
a FIDESZ
Mandátumvizsgáló, Ügyrendi és
Összeférhetetlenségi Bizottságának
Elnöke

Budapest

Tisztelt Elnök ùr!

A FIDESZ Alapszabálya 60.§ értelmében kérem a Bizottság állásfoglalását a következő kérdésekben:

1. Az Alapszabály 48.§ (1) j) pontja szerint az Elnökség "kezeli a Szövetség vagyonát, gyakorolja a tulajdonosi jogokat". Részletesebb szabályozók hiányában korlátozhatja-e bárki a Fidesz alelnökeinek azon jogát, hogy a Szövetség gazdálkodásával kapcsolatos információkat kapjanak ésszerû határidôn belül akár közvetlenül a gazdálkodás irányítóitól is ?

2. Joga van-e az Elnökség ülésén a levezetô elnöknek arra. hogy az Elnökség tagja által szavazásra feltenni javasolt, a napirendhez tartozó kérdést ne tegye fel szavazásra ?

3. Mi a teendô akkor, ha az Elnökség valamely határozata nem kerül végrehajtásra, és az ezért felelôs Elnök nem is teszi meg az elvárható lépéseket a határozat végrehajtása érdekében ?

4. Joga volt-e az Országos Választmánynak arra, hogy az Etikai Bizottság egyes tagjainak lemondása után az Alapszabály 61.§ (1) szerint megválasztott póttagok mellôzésével új tagokat válasszon ?

Végezetül kérem a T. Bizottságot, észszerû, - de a több éves elmaradást figyelembe vevô - határidô megállapítása mellett hívja fel a Szövetség választott testületeinek figyelmét az Alapszabályban foglalt szabályozási kényszerekbôl folyó kötelezettségeinek teljesítésére.

Budapest, 1994. szeptember 23.

Wachsler Tamás

11.

Fővárosi Bíróság

Budapest V.
Markó u. 27.

Tisztelt Bíróság!

A 1189. sorszámon bejegyzett Fiatal Demokraták Szövetsége nevében bejelentjük, hogy a párt 1994. július 09-én tartott VI. kongresszusán hozott döntésekkel összefüggésben a párt képviselőinek és aláírásra jogosultjainak sorában változás történt.

Ennek értelmében bejelentjük, hogy a FIDESZ nevében és képviseletében az alábbi személyek járhatnak el illetve írhatnak alá az alábbiakban rögzített módon.

I. Önálló aláírási és képviseleti jog:

dr. Orbán Viktor elnök, korlátozás nélkül

dr. Simicska Lajos gazdasági igazgató, a párt gazdálkodásával összefüggő ügyekben

Gansperger Gyula gazdasági igazgató-helyettesi jogkörében eljárva, a párt gazdálkodásával összefüggő ügyekben

II. Együttes aláírási és képviseleti jog:

a FIDESZ Országos Elnöksége tagjai közül ketten együtt jogosultak aláírásra és képviseletre.

Az Országos Elnökség tagjai:

dr. Áder János
Deutsch Tamás
Illés Zoltán
dr. Kövér László
Pokorni Zoltán
dr. Szájer József
Varga Mihály
Wachsler Tamás

III. Képviseletre jogosult további személyek:

- a FIDESZ központi hivatalának működése körében önálló aláírásra és képviseletre jogosult:

dr. Bősze Lajos
Tóth Józsefné

Kérelmünkhöz mellékeljük a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatokat, illetve nyilatkozatokat és kérjük a T. Bíróságot, hogy a változást sziveskedjen nyilvántartásba venni.
/A képviseletre korábban is jogosultak nyilatkozatát ismételten nem csatoljuk, mivel az már a T. Bíróság rendelkezésére áll./

Budapest, 1994. szeptember 02.

....	....
FIDESZ alelnök	FIDESZ alelnök

1/1994. sz. alelnöki tájékoztató

Kedves Barátom!

dr. Áder János, a Fidesz alelnöke az 1994. szeptember 26-i irodavezetői értekezleten felolvasta a megjelenteknek azt a körlevelet (1. sz. melléklet), amelyet a Lendvay utca és az Andrássy út különböző vezető munkatársai számára küldtem. A kezdeményezést, a párt napi működésével kapcsolatos háttértájékoztatást akár pozitív gesztusként is értékelhetnénk, ha az információ nem lett volna sajnálatosan felemás. Nem került ugyanis felolvasásra az, az enyémet közvetlenül megelőző körlevél (2.sz. melléklet), amit dr. Áder János juttatott el ugyanazokhoz a címzettekhez, és az azt eredményező feljegyzés(3.sz. melléklet) sem. Úgy hiszem, mind az irodavezetők, mind az Országos Választmány tagjai megérdemlik, hogy a lehetőségekhez képest teljeskörű tájékoztatást kapjanak a párt lényeges belső ügyeiről.

Engedd meg, hogy emlékeztesselek a Kongresszuson elmondott beszédem egy-két részére.

> *" A Fideszen belül a szervezet pénzügyeit, -különösen ami a vagyongazdálkodást illeti- sűrű homály fedi. Pedig az elmúlt hónapok bebizonyították, hogy a titkolózás nem vezet eredményre, mert ellenfeleink, és az irányunkban nem kifejezetten barátságos sajtó mindenre fényt derítettek. Ennek következtében lassan egy év óta minden reggel félve nyitom ki a Népszabadságot, nem tudva, mikor jelenik meg egy újabb dehonesztáló írás a Fidesz, vagy a Fideszhez kötődő személyek vélt, vagy valós sötét pénzügyeiről. Ennek a helyzetnek számos oka van. Többek között az is, hogy a párton belül mindmáig szabályozatlan a gazdálkodás rendje, nincsen gazdálkodási szabályzat, nincsenek munkaköri leírások, nincsen belső pénzügyi ellenőr, és az "Andrássy út" a Fidesz formális döntéshozó testületei elől elzárva folytatja kisded manővereit."*

A beszéd elhangzása után többen kerestek meg azzal, hogy nem értik, mire is céloztam. Mára bebizonyosodott, hogy a Kongresszuson

némiképpen kívülállóként megfogalmazott gondolataim sajnos félelmetesen igaznak bizonyultak. Az Elnökség tagjaként eltöltött három hónap gyakorlatilag azzal telt el, hogy folyamatosan meg-megújuló kísérleteket tettem arra, hogy eleget tegyek alapszabályi kötelességemnek, és éljek jogommal, vagyis megpróbáljak részletes információkat szerezni anyagi helyzetünkről, a vagyonkezelés rendjéről, stb. Erőfeszítéseim mindeddig kudarcot vallottak, mert a párt egyes meghatározó vezetői a kormányapparátust megszégyenítő rutinnal blokkolták kezdeményezéseimet.

Álljon itt egy rövid összefoglaló arról, mi is történt eddig ezügyben.

A Kongresszus utáni első Országos Választmányi ülés napirendjén szerepelt az előző Elnökség által előkészített, de már az új *nevében* beterjesztett zárszámadás. Azt indítványoztam, hogy az Országos Választmány ne szavazzon a kérdésről, mert az elvileg előterjesztő Elnökség az anyagot nem is látta. A Választmány a döntést elnapolta. Határozott ugyanakkor a Választmány arról, hogy a költségvetés *mellé* részletes vagyonmérleget kér, illetve tételes kimutatás benyújtására *kötelezi* az ügyvezető alelnököt azon tételekkel kapcsolatban, amelyeknél a kifizetések 10 millió forinttal, vagy 50 %-al meghaladták az előirányzatot.

Az új Elnökség első ülésén az Elnök valamely, általam nem ismert ok miatt nem tesz javaslatot az ügyvezető alelnök megválasztására (Alapszabály, 48.§ (1) o.). Azóta sem. A következő ülés előterjesztettem, milyen információkat szeretnék megkapni a párt gazdálkodásával kapcsolatban (4.sz. melléklet). A szándékot senki nem kifogásolta, de arról vita bontakozott ki, van-e joga, illetve lehetősége az Elnökségnek arra, hogy közvetlenül kapjon a Fidesz gazdálkodásáról szóló információkat, avagy -ez volt Orbán Viktor javaslata- csak a Számvizsgáló Bizottságon keresztül.

Ugyanezen az ülésen javasoltam azt is, hogy az Elnökség hozzon határozatot a párt gazdasági igazgatójának személyéről, különös tekintettel arra a tényre, hogy dr. Simicska Lajos "másodállásban" a MAHIR Rt igazgatótanácsának elnöke. A pártelnök válasza: a gazdasági igazgató mandátuma két évre szól, és ő semmiképpen nem fogja előterjeszteni a leváltását. Válaszom: akkor majd én megteszem. Az Elnökség végül ezen az ülésen nem szavazott a vitatott kérdésekről, míg

a következő ülésen határidő megállapítását célzó javaslatom nem nyerte el a szükséges többséget.

Legközelebb a szeptember 2-i elnökségi ülésen hoztam elő a kérdést, mivel itt az Országos Választmány által másnap megtárgyalni szándékozott '93-as zárszámadás szerepelt a napirenden. A kért adatokat azóta sem kaptam meg, de ekkor az Elnökség határozatban szólította fel az Elnököt, szeptember 7-ig bocsássa rendelkezésre a kért kimutatásokat. Másnap a Választmány, annak ellenére, hogy a *feltételként szabott* információk nem álltak rendelkezésre, elfogadta a zárszámadást.

Az Elnökség által megszabott határidő lejártával levéllel fordultam a párt elnökéhez (5.sz. melléklet). A válasz két hét késéssel érkezett, de semmiképpen nem tekinthető érdeminek (6.sz. melléklet). Ugyanekkor fordultam dr. Áder Jánoshoz, mint volt kampányfőnökhöz (7.sz. melléklet) is, a kampányköltségvetés jelentős túllépésével kapcsolatos elnökségi felhatalmazások után érdeklődve, amiknek nem leltem nyomát az elnökségi határozatok között. Erre a levélre a mai napig nem kaptam választ. Az ugyanekkor, Várhegyi Attilának, az Országos Választmány elnökének elküldött harmadik levelem (8.sz. melléklet), és a postafordultával érkezett válasz (9.sz. melléklet) is olvashatóak a mellékletben. Szeptember 9-én látogatást tettem az Andrássy úton Gansperger Gyulánál és információkat kértem tőle. Az információk kiadását megtagadta, de az esetről feljegyzés készült. (3.sz. melléklet) Ez eredményezte azután a már idézett két körlevelet (2. és 1.sz. melléklet)

Mivel szilárd elhatározásom, hogy a szervezeten belüli érdekérvényesítés minden lehetséges eszközét fel fogom használni annak érdekében, hogy tiszta képet kapjak a párt dolgairól, további lépéseket is tettem. Beadvánnyal fordultam a "párt Alkotmánybíróságához", a Mandátumvizsgáló Bizottsághoz, hogy fejtse ki álláspontját arról, joga van-e az Elnökség tagjainak arra, hogy közvetlen információkat kapjanak arról, amiért pedig felelősséggel tartoznak (10.sz. melléklet). Legújabban pedig Kósa Lajossal és dr. Illés Zoltánnal karöltve írásban kértük dr. Orbán Viktort, hívja össze az Elnökség ülését október 5-re, szerdára, hogy megtárgyaljuk dr. Simicska Lajos felmentését .

Ennyi történt tehát eddig. Áttörésről én még nem beszélhetek, de sajnos a közismerten Fidesz-barát sajtóról ugyanez nem mondható el. A

Kongresszuson elhangzott, fentebb idézett jóslatomat az 1994. október 2-ai HÉT műsora is igazolta. Ebben a MAHIR-ral kapcsolatos riportban főszereplő volt dr.Simicska Lajos, ezúttal mint a MAHIR Rt. elnöke. (Munka- és és tulajdonostársa a cégnél, mint a riportból szintén megtudható volt, Kollár K. Attila, az MDF volt gazdasági igazgatója.)

Meggyőződésem, hogy a MAHIR Rt. igazgatótanácsának elnöki pozíciója összeférhetetlen a FIDESZ gazdasági igazgatói megbízatásával, legalább két okból. Először, mert ugyan valószínűleg nem lesz túl sok pénzünk az önkormányzati választásokra, de azt azért nem zárhatjuk ki eleve, hogy nem fogunk a MAHIR-tól hirdetési felületeket rendelni. Másodszor pedig azért, mert mint tudjuk, a MAHIR körül egy jelentős sajtóbirodalom van kialakulóban, ami mindenféle sanda célzásoknak adhat tápot a FIDESZ és a sajtószabadság viszonyával kapcsolatban. A riporter kérdései között is szerepelt az, hogy vajon igaz-e, hogy pártpénzek, mégpedig konkrétan FIDESZ és MDF pénzek is szerepet játszanak a Mai Nap és laptársai MAHIR által történő megvásárlásában. Dr. Simicska válasza valószínűleg sem a riporter, sem a néző számára nem volt megnyugtató.

Itt szükséges tisztáznunk egy félreértést. Bár a választások után több helyen is napvilágot látott az a rémhír, hogy dr. Simicska már nem a FIDESZ gazdasági igazgatója, ez sajnos nem igaz. A riportban többször is hangsúlyozta, hogy bizony ő az. (Megható gesztus, hogy legalább az eddigi mintegy havi 200.000 Ft-os tiszteletdíjáról legalább lemondott). Mellesleg ezt bizonyítja az 1994. szeptember 2-án a Fővárosi Bírósághoz küldött bejelentés is, amely a párt képviselőinek és aláírásra jogosultjainak változásáról, valamint az alábbi három személy korábbi jogosítványainak megerősítéséről szól (11. sz.melléklet):

"1. Önálló aláírási és képviseleti jog:
- dr.Orbán Viktor elnök korlátozás nélkül
- dr.Simicska Lajos gazdasági igazgató, a párt gazdálkodásával összefüggő ügyekben
- Gansperger Gyula gazdasági igazgató-helyettesi jogkörében eljárva a párt gazdálkodásával összefüggő ügyekben."

Ez élesen szemben áll az Alapszabállyal (48.§ (3)), amely szerint

" Az Elnökség képviseleti, illetve aláírási jogkörét -az ügyek meghatározott csoportjára nézve- a Szövetséggel munkaviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyekre oly módon ruházhatja át, hogy a meghatalmazottak ketten együtt járhatnak el, illetve képviselhetik a Szövetséget. "

(Megjegyzem, a FIDESZ Elnökségének tagjai -beleértve a jelenlegi *ügyvezető* ügyvezető alelnököt is- csak ketten együtt jogosultak aláírásra és képviseletre.) Egyébként a ki tudja, ki által, milyen alapon gazdasági igazgató-helyettesnek kinevezett Gansperger Gyulának mindössze annyi **hivatalos** kapcsolata van a FIDESZ-szel, hogy ő a FIDESZ és szervezetei könyvelését végző TAXORG Kft. társtulajdonosa. (A másik tulajdonos, és egyben a Kft ügyvezetője nem más, mint a felesége.)

Annak illusztrálására, hogy milyen rendezetlenek és helyenként törvénysértőek a FIDESZ pénzügyei a legjobb példa a FICO Kft. A FICO 1990. június 26-án alakult 1 milliós törzstőkével. A törzstőkét 1993. január 5-én 150 millióra emelték fel. Az alapító okiratát több esetben módosították. 1992 közepéig még talán betartották a működést szabályozó jogszabályok előírásait. Az utolsó - a Cégbíróságon fellelhető - mérleg és eredménykimutatás 1992. május 31-ei keltezésű. Azóta a számviteli törvény 71.§-a által előírt cégbírósági letétbehelyezés nem történt meg, Gansperger Gyula pedig megtagadta a betekintést a FICO mérlegébe és eredménykimutatásába (3.sz.melléklet). A dolog egyébként azért is groteszk, mert a számviteli törvény szerint még a FICO Kft. alkalmazásában álló gépkocsivezetőknek, takarítónőknek és portásoknak is törvény garantálta joga, hogy a cég beszámolójába betekintsenek; ezt a privilégiumot csak a tulajdonosi jogokat gyakorló Elnökség tagjai nem élvezhetik. Lehet, hogy felvételre kellene jelentkeznem a FICO Kft-be ?

Érdekes az alapítói jogok gyakorlásának helyzete is. A FIDESZ Alapszabály 48.§ (1) j) pontja szerint "*az Országos Elnökség kezeli a Szövetség vagyonát, gyakorolja a tulajdonosi jogokat*". Tehát az Elnökség gyakorolja az alapítói jogokat és nem az elnök, nem a

gazdasági igazgató, és persze végképp nem a Kft ügyvezető igazgatója. De található a FICO okmányai között olyan 1993. 05. 25-ei hatályú alapító határozat, amelyik megszünteti a Felügyelő Bizottságot -vajon miért is?- , és amelyet dr. Simicska Lajos a "*Fiatal Demokraták Szövetsége nevében, mint az alapítói jogok gyakorlója*" írt alá.

Vajon mit tehet az alapítói jogok gyakorlója? A FICO alapító okiratának VI. fejezete foglalkozik az alapító döntési hatáskörével. E szerint az alapító döntési hatásköre:

> *"mérleg megállapítása, döntés a nyereség felhasználásáról, az alapító okirat módosítása, ügyvezető megválasztása, visszahívása, törzstőke felemelése, leszállítása. Olyan szerződések jóváhagyása, melynek értéke a törzstőke legalább egynegyedét meghaladja, illetve melyet a társaság saját tagjával, ügyvezetőjével vagy annak közeli hozzátartozójával köt, kivéve ha az utóbbi szerződés megkötése a társaság szokásos tevékenységéhez tartozik. Az alapítói határozatokat a Határozatok Könyvébe kell rögzíteni."*

Fontos tudni a FICO-val kapcsolatban azt is, hogy ügyvezetője 1993. március 20-tól dr.Simicska Lajos, könyvvizsgálója pedig 1993. május 25-éig Varga Sándor, akinek lakcíme megegyezik az azóta elhíresült Varga Tamáséval.

Hogy is néz tehát ki ez az összefonódás (a teljesség igénye nélkül)?

dr. Simicska Lajos a párt gazdasági igazgatója, aki minden ellenjegyzés nélkül tevékenykedhet a párt pénzügyeiben. Dr. Simicska Lajos a FIDESZ egyszemélyes Kft-jében, a FICO-ban gyakorolja az alapítói jogokat szoros együttműködésben dr. Simicska Lajossal a Kft. ügyvezető igazgatójával. Ők hárman szerződéseket kötnek különféle vállalkozásokkal -pl. a többek között dr. Simicska Lajos tulajdonában álló CENTUM nyomdával. Az ilyen módon esetleg keletkező nyereség felhasználásáról azután dr. Simicska Lajos, mint az alapítói jogok gyakorlója dönt. Beszámolnia sem kell az Elnökségnek, mert 1994-ben erre utaló elnökségi határozatot nem találtam.

Dr. Simicska Lajos gazdasági igazgató helyettese -mint láttuk-Gansperger Gyula. A FICO Kft. könyvelését a TAXORG Kft., Gansperger Gyula és neje cége végzi havi fix összegért. (Talán senkit nem lep meg, hogy nem is olyan régen ennek a cégnek még három tulajdonosa volt; a harmadikat dr. Simicska Lajosnak hívták.) Ugyancsak ez a cég végzi a FIDESZ könyvelését is.

Vajon mi indokolja ezt a szoros együttműködést? Nyilván a hatékonyság igénye, hogy ne mondjam, a jó gazda gondossága.

Erre a gondosságra álljon itt demonstrációként a következő, 1993. május 21-ei keltezésű irat a FICO okmányai közül, amelyikben dr. Áder János ügyvezető alelnök és dr. Kövér László frakcióvezető bejelenti a Cégbíróságnak a FIDESZ V. kongresszusa után aláírásra jogosultakat. Ebben a felsorolásban a mai napig szerepel többek között dr.Fodor Gábor is. Neki tehát a mai napig egy másik elnökségi taggal - például Molnár Péterrel - együtt joga van a FICO ügyeiben aláírni. Az már csak az ő becsületességüknek, mulyaságuknak, vagy nemtörődömségüknek -nem kívánt törlendő- köszönhető, hogy ezzel a jogukkal nem éltek.

Mivel a FICO ügyeiben érdemi információt a FIDESZ jelenlegi gazdasági igazgató-helyettesétől nem tudtam kapni. Ezért itt teszem a következő kérdéseket.

-Ki és mikor ruházta fel dr.Simicskát arra, hogy úgy lépjen fel, mint az alapítói jogok gyakorlója?
-Mikor nevezte ki ez Elnökség dr.Simicskát ügyvezetővé, mint alapító?
-Az Elnökség mikor döntött a mérlegről és az eredményfelosztásról az 1992. és 1993. évek zárásakor?
- Ha döntött, akkor miért nem adták be a mérleget és az eredménykimutatást a Cégbíróságnak? Ezért ki a felelős ?
-Mikor döntött az Elnökség, mint alapító azokról a szerződésekről, melyeket neki kellett jóváhagynia. (lásd az alapító hatáskörét)

Milyen módon kívánod intézményesen biztosítani az *Országos Elnökség* számára az Alapszabály 48.§ (1) j.pontjában lefektetett jogosítványát, mely szerint " kezeli a Szövetség vagyonát, gyakorolja a tulajdonosi jogokat" ?

Budapest, 1994. szeptember 7.

Mielőbbi válaszodat várva üdvözöllek

Wachsler Tamás

Arccal
a kamerák felé

1. Cégrõl cégre

A Happy End Kft-t 1991-ben alapította Wermer András, Káel Csaba és egy svájci utazási cég, a Kira Voyages. A cég alapításkori vagyona 1 millió forint volt, amelybõl 800 ezer forintot a svájci, 100-100 ezer forintot a másik két alapító fizetett be. A társaság az évek során nem dicsekedhetett fényes üzleti sikerekkel, miután adózott eredménye legtöbbször 10 millió forint alatt maradt.

A cégiratok tanúsága szerint egyébként Wermer Andrásnak formálisan 1996. december 10-e óta nincs köze a Happy End Kft-hez. Ekkor ugyanis a két alapító tag – Wermer András és Káel Csaba – 100-100 ezer forintos törzsbetétjüket a jelenlegi ügyvezetõre, *Csépányi Nórá*ra ruházták át. Alig két hétre rá a Kira is átadta törzsbetétjét egy svájci magánszemélynek, *Thomas Ernst*nek. Annyi kapcsolat mindazonáltal maradt, hogy a vállalkozás irodája a mai napig abban a budai villának az alagsorában található, ahol a Wermer-család él. Magának a Happy End-nek egyébként Wermerék kiválása papíron jót tett: az új tulajdonosok a törzstõkét 1997 novemberében az eredménytartalék terhére egyrõl hétmillió forintra emelték. Ez lényegében annyit jelent, hogy a vállalkozás elmúlt évek során felgyülemlett – és osztalék formájában ki nem vett – nyereségét konvertálták át a vállalkozás vagyonává. A tulajdonosváltás ellenére azonban a Happy End Wermerék érdekkörében maradt, amit az is bizonyít, hogy a cég ismertetõiben még tavaly is úgy tüntették fel a két kivált alapítót, mint akik a kreatív munkáért felelnek a vállalkozásnál. A Happy End új tulajdonosai 1998 elején még egy vállalkozást alapítottak, Happy End Consulting néven. Ennek a cégnek vagyona hárommillió forint, amely 20-80 százalékos arányban oszlik meg Csépányi Nóra és Thomas Ernst között.

A Happy Endbõl való kiválásukat követõen Wermer András és Káel Csaba két újabb vállalkozást alapított. Az egyik a kazincbarcikai székhelyû Well Done Productions Kft., amely 18,2 millió forintos törzstõkével kezdte meg mûködését 1996. december 12-én. A cég elsõsorban kiadói tevékenységet (könyv- és zenemûkiadást, lapkiadást) folytat. A másik érdekeltség a D.K. Waltson Médiaügynökség Kft., amelyet 1998 februárjában alapítottak hárommillió forintos törzstõkével. A cég szintén abban a budai villában székel, ahol a Happy End. A vállalkozás fõ tevékenysége a piac- és közvélemény-kutatás, üzletviteli tanácsadás.

A miniszterelnökkel való szoros kapcsolata miatt több megkérdezett feltételezte, hogy Wermer András a választások óta jelentõs gazdasági és társadalomi pozíciókat vállalt el. Ez azonban messze nincs így: a nyilvánosan hozzáférhetõ adatbázisok szerint jelenleg Wermer saját érdekeltségeinek ügyvezetésén kívül mindössze egyetlen részvénytársaságban, a budapesti Közgép-Unióban rendelkezik felügyelõ-bizottsági tagsággal 1998. augusztus 17-e óta.

Révész Sándor

Mosóporhintés

A Fidesztől idegenkedő tollforgatók körében terjed az az álláspont, hogy a Fidesz-jelenség értelmezése ártalmas foglalatoskodás, mert a Fidesznek az a jó, ha folyvást őt értelmezik – függetlenül attól, hogy miként értelmezik. Ha gyakran találkozik a választó ilyen mondatokkal, mint ez a fenti, amelyben háromszor is előfordul a párt neve, a választófülkében ösztönösen is odaszalad a tolla, ahol az a név áll. Én ezt a Fidesz PR-szakértőinek és ellenszakértőinek készséggel elhiszem. Tőlem sem idegenek a Fidesztől idegenkedők megfontolásai, és magam sem szívesen tennék olyasmit, ami késleltetné a Fidesz visszatérését az ellenzéki pártok körébe, mindazonáltal úgy gondolom, hogy a PR szempontjai, noha fontosak, nem mindenhatóak. Nem semmisíthetik meg azt az értelmiségi szükségletet, hogy addig értelmezzük a közérdekű dolgokat, amíg nem értjük őket eléggé. Az alábbiakban éppen arról lesz szó, hogy mit jelent a PR-ra való tekintet nélküli tekintet.

Az ÉS-ben szép, hosszú cikk jelent meg arról, hogy miként készült és miként működik a Fidesz nevű PR-termék (Kóczián Péter–Őszabó Attila–Vajda Éva: Arccal a kamerák felé – képmutatók a médiában). Azt hiszem, ez a riport a Fidesz értelmezésének új távlatait nyitja meg. A cikk kopfjának utolsó mondata szerint: „Marketing az egész világ s benne a politika olyan áru, akár a mosópor."

Nos, a politikai áru nem olyan, mint a mosópor. Az a szemlélet, amely szerint olyan, az aberrált szemlélet, bár attól még lehet sikeres. Még az is lehet, hogy éppen attól sikeres.

A mosóport a piacgazdaság keretében forgalmazzák és reklámozzák, a piacgazdaság ideáltipikus logikájában pedig a pénzen mért eredményesség szempontját naturális tényezők nem befolyásolják. Vagyis a mosópor, a forgalmazás és a reklám tárgya csak az eredményesség függvényében érdekes. Önmagában csak a cég érdeke érdekes. Csak e szempont szerint dönthetem el, hogy fogkefét vagy szexlapot árulok és reklámoztatok. Ha döntésemet mégis befolyásolja az egyikhez való tárgyi kötődés vagy a másiktól való idegenkedés, ez (üzlet)emberi gyengeség, amit – mértékétől és helyzetemtől függően – vagy megengedhetek magamnak, vagy sem.

A politikai árut a parlamentáris demokrácia keretében forgalmazzák. A parlamentáris demokrácia arra való, hogy az ország irányításának stratégiai alternatívái intézményesen megjelenjenek, elkülönüljenek, föltáró jellegű diskurzus alakuljon ki közöttük, s a polgárok választhassanak közülük. A parlamentáris demokrácia ideáltipikus logikája szerint a politikai üzletelésben a tárgy az elsődleges. Nem azt akarom eladni, ami a legjobban reklámozható és eladható, hanem azt, amit a legjobbnak tartok, akkor is, ha nem az a legjobban eladható és reklámozható, bár mindent megteszek azért, hogy az legyen. Ebben a mindenben a tárgy módosítása is benne lehet, s a gyakorlatban mindig benne is kell lennie. Amit az eladhatóság szempontjától függetlenül optimálisnak tartok, azt ritkán tarthatom optimálisnak az eladhatóság beszámításával. Amit nem lehet eladni, az a demokrácia feltételei mellett nem hathat a valóságra, tehát sokkal kevésbé közelítheti azt afelé, amit optimálisnak tartok, mint egy eladhatóbbá „rontott" program. (Ezzel természetesen nem azt akarom elmondani, hogy a „rontott" mindig eladhatóbb a jobbnál. Már csak azért sem mondom ezt, mert a tőlem idegen törekvések esélynövelő „rontása" az én szememben a választó erényeihez igazodó javítást jelent.)

A parlamentáris demokrácia ideáltipikus logikája tehát a tárgy és az eladhatóság szempontjai között keresi azt az egyensúlyt, ami a valóság befolyásolása szempontjából a kereső nézeteihez képest optimális. Hogy ezt az egyensúlyt ki mennyire és hol találja meg, az már nagymértékben a politikai profizmuson, a marketingmunkán és a PR-szolgáltatások tudatos alkalmazásán múlik. Az említett szempontok egyensúlyának keresése különbözteti meg a politikai árut a politikai elmélettől egyrészt és a mosóportól másrészt. A szempontok valamelyikének kizárása aberráció. Az aberráció egyik változatának emblémája Maczó Ágnes lehetne: nincs másom és ne is legyen, mint a nemzet sorsának tervezeteimben lefektetett tökéletes megoldása, ebből nem engedek, a tökéletlenséggel nem alkuszom, a fölszínes, romlott világ romlott eszközeivel nem élek, a tömegkommunikáció népbutításra szervezett gigantikus gépezetének működési szabályaihoz nem igazodom, a PR az ördög trükkje, az én romlatlan igazságom a valóság kényszerítő erejével és Isten segedelmével előbb vagy utóbb áttör a hazugság médiabirodalmán.

„A steril marketingszemlélet '97 első felében egyeduralkodóvá vált a Fideszben. A politikai áru ekkor vált egyszerű mosóporrá, a közjó mint tárgy ekkor vált a politikai cégérdek egyszerű függvényévé. Érték, eszmény, meggyőződés ekkor rendelődött egyértelműen a PR-szempontok alá."

Az aberráció másik változatának emblémája a Fidesz. A Fidesz aberrálódásának folyamata azzal kezdődött, hogy a betölthető politikai tér keresésének formális szempontja '92-től kezdve egyre hátrébb szorította a tartalmi szempontokat. Ennek a folyamatnak a kiteljesedéséhez azonban nem volt elég idő és nem volt még elég homogén a párt. Ily módon megmaradt a hitelvesztő ellentmondás az ellenzéki retorika és a haladó kormánypártok politikai örökségébe való betörekedés között. Az aberrálódás félútján érte a Fideszt az 1994-es kudarc. Az a politikai „agytröszt", amely '93 végéig megpróbálta a Fideszt a félútról visszarángatni, '94 elején föladja a harcot, szakít a pártvezetéssel, s a politikai agytröszt helyébe, a demokratikus ellenzék, ahogy Antall fogalmazott: „politikai alvilágában" nevelkedett filozófusok és szociológusok helyébe PR-agytröszt lépett, amely marketingvarázslókból, pénzcsináló trükkmesterekből, a pártvezető családok addigi és azutáni üzleti partnereiből állt össze. A pártelnök legbefolyásosabb bizalmasa (Kövér László mellett) az a csak szakmai körökben ismert és csak szakmája szempontjait ismerő reklámmenedzser lett, aki az ÉS riporterei szerint a „választások után szűk körben tartott beszélgetésen a Fidesz kampányáról azt mondta, hogy az semmiben nem különbözött egy, az üzleti életben széles körben alkalmazott, agresszív marketingstratégiától".

A steril marketingszemlélet '97 első felében egyeduralkodóvá vált a Fideszben. A politikai áru ekkor vált egyszerű mosóporrá, a közjó mint tárgy ekkor vált a politikai cégérdek egyszerű függvényévé. Érték, eszmény, meggyőződés ekkor rendelődött egyértelműen a PR-szempontok alá. Egyáltalán, ekkortól lett egyértelművé minden. Ekkor záródott le az az elfajult professzionalizálódási folyamat, amely az idők szaváról lemaradt slemilek amatőrizmusaként, dilettantizmusaként, szentimentalizmusaként, de leginkább képmutatásaként veti ki magából mindazt, ami a politikai érdekkövetést közérdekre és demokratikus elvekre hivatkozva korlátozza.

A politikai élet természetesen nem szentek gyülekezete, az azonban mégsem közönséges jelenség, ha egy nemzeti vállalkozás nevű politikai árut tisztán magánvállalkozási logikával forgalmaznak.

A társadalomban adódó tevékenységi körök jelentős részében a magánszámítás hiánya és kizárólagossága helyett a magánérdek és közérték motívumainak együttes jelenlétét tartjuk természetesnek. Természetesnek tartjuk, hogy színházban, iskolában, kórházban, kutatóintézetben stb. a közreműködők tevékenységét befolyásolják anyagi érdekeik, de ugyanilyen természetesnek tartjuk azt is, hogy az előadás hatása, a beteg gyógyulása, a gyerek tudása, a probléma megoldása jelentős és az anyagi érdekeknek nem alárendelt motiváció. Nem azt tartjuk a legprofibb orvosnak, aki a legjobban tudja eladni magát, hanem azt, aki a legjobban gyógyít. A kedves olvasó nyilván természetesnek tartja, hogy ezt az újságot nem ingyen kapja és én nem ingyen írom, hogy a kiadó igyekszik annyi pénzt kérni a lapért, amennyit a kedves olvasó még hajlandó kifizetni, és én is igyekszem annyi pénzt kérni a kiadótól, amit az még hajlandó kifizetni; hogy az anyagi érdekeim is befolyásolnak abban, hogy hová, mennyit írok. De a kedves olvasó remélhetőleg azt is természetesnek tartja, hogy nem írok meg pénzért bármit, bárhová, hogy az anyagi érdekeimtől függetlenül is megírom, amit gondolok, és nem írom meg, amit nem gondolok. A politikában a közérdek önálló és jelentős motiváló erejét ugyanennyire természetesnek kellene tekintenünk, és nem természetes, hogy nem tekintjük annak. Ha egy politikai cég érdekérvényesítését nem korlátozzák a demokrácia minőségi szempontjai, az éppoly kevéssé felel meg a szakma törvényeinek, mint ha egy kórház érdekérvényesítését nem korlátoznák a gyógyítás minőségi szempontjai.

Az érdekérvényesítésben elsüllyedt és munkájától elidegenített újságírót, kutatót, orvost, színészt és pláne politikust egyenként és cégenként láttunk már eleget, de ezek a tapasztalatok nem rendítették meg azt az evidenciát, hogy ez rossz dolog. Ezt az evidenciát a Fidesz imponáló PR-cinizmusa rendíti meg. A Fidesz azért tud úgy kommunikálni, ahogy kommunikál, mert közömbös számára a politikai kommunikáció tárgya, ezért gátlások nélkül fordul szembe annak komplex természetével, gátlástalanul kapcsol össze bonyolult kérdésekkel primitív válaszokat. Nyilvánvalóan egyszerűbb szimpla üzeneteket közvetíteni, a „két másodperc" elvét követni, egyértelműnek lenni, egyeztetett szöveget sulykolni, ha csak az üzenet érthetővé tétele a cél, és nem a helyzeté.

Az előző kormány Bokros-csomagja szétrombolta a társadalmat, mi pedig újjáépítjük, mert velünk jött el a fellendülés és a gyógyulás kora – ez egyszerű, egyértelmű miniszterelnöki üzenet, két másodperc alatt felfogható. Tárgyi szempontból védhetetlen, PR-szempontból verhetetlen. Az üzenet röptetője mindkettővel tisztában van. Szakminisztereinek szakkomunikációja is a Bokros-szérumnak tulajdonítja a magyar gazdaság gyógyulását, viszont bármelyik PR-szakértő megerősítheti, hogy a tárgyi igazságtól nem kell tartani, hiszen amíg azt az ellenfelek a maguk szánalmas, reagáló, követő, magyarázkodó kommunikációjukban megfogalmazzák, sokszorosan letelik a két másodperc, és a jó nép már nem figyel rájuk, mert addigra kapnak másik egyszerű, két másodperces üzenetet, ami lefoglalja őket.

Ez nem az ellenzék problémája, hanem a demokratikus rendszeré. A rendszerváltás legitimitásának meghatározó kérdése, hogy miért jobb az a rendszer, amelyben rosszabbul élünk. Miért kell először romlania a dolgoknak ahhoz, hogy utána javuljanak? Miért másodlagos a most hatalmon lévők és miért elsődleges a hatalomvesztettek szerepe abban, hogy olyan helyzet alakult ki, amilyen kialakult? A rendszerváltással ilyen vagy olyan eredménnyel próbálkozó országok tapasztalatai azt mutatják, hogy a demokráciához, a szabadsághoz való kötődés ott erősödhet meg, ahol a szélesebb körű politikai kommunikáció is alkalmas az ilyesfajta kérdések, ellentmondások befogadására. A primitívnek örökölt vagy primitívvé rafinált nyelv erre alkalmatlan. A demokrácia nem beszél mosóporul.

Révész Sándor közíró

ROSTA

Mészáros Tamás rovata

Nem a ruha teszi...

A múlt heti Élet és Irodalom terjedelmes riportjából megtudhattuk azt, amit azért eddig is sejthettünk: a Fidesz úgynevezett arculatát professzionális reklámszakértők alakították ki, s mind a mai napig ők határozzák meg a párt elnökének, valamint vezérkarának szóhasználatát és viselkedésmódját. A cikk szerzői egyenesen azt állítják, hogy a politikai magatartásnak ez a gondos megtervezettsége a szó szoros értelmében mindenre kiterjed, az öltözködés részleteire éppúgy, mint a beszédmodor jellegzetességeire. De még a tartalmi kérdésekben is döntő szerepet játszik a piárcsapat, és különösen egy bizonyos Wermer András úr befolyása. A meg nem nevezett belső informátorok úgy látják, Orbán Viktor szerepléseit a Happy End nevezetű reklámcég egykori tulajdonosának intenciói határozzák meg; és személy szerint Wermer az, aki az elmúlt években szívós munkával kidolgozta a mai miniszterelnök imázsát.

Meg kell hagyni, ha így van, Wermer úr tevékenységét egyrészt hitelesíti a választási siker, másrészt még a részrehajlástól és elfogultságtól mentes állampolgárok tapasztalata is. Éppen a legutóbbi nagy reklámrendezvény – a miniszterelnöknek a Vigadóban elmondott beszámolója „az ország helyzetéről" – mutatta meg, mekkora hatással volt Orbán Viktor fellépési kultúrájára a szisztematikus tréning, s milyen egyszerűségükben is rafinált eszközökkel hozták létre belőle a konszolidált európai politikus figuráját. Tegyük rögtön hozzá: egy képességek nélküli emberre hiába adják rá az egymással pasztellesen harmonizáló inget és nyakkendőt, hiába állítják a vonásait előnyösen kiemelő, ugyanakkor lágyító háttérfal elé, de rajta még a beszédtechnikai és retorikai kurzus sem segít. Orbán azonban igen tehetséges tanítvány, akinek mindinkább birtokában van a sallangmentes határozottság, az éppen mondott szöveget jól tagoló, apró fejmozdulatok és takarékos gesztusok tudománya. Az egykor még hadaró, fésületlen mozgalmár alakját mintaszerűen sikerült átépíteni; ma egy érthetően, plasztikusan, jó tempó- és ritmusérzékkel beszélő, rutinos szónok áll előttünk, s ráadásul némi, még meglévő merevségen kívül semmi sem kelti a hallgatóságban azt az érzetet, hogy csupán egy kreációt lát. Mert Orbán magához lényegíti a szerepet, azonosul a kijelölt modorral, és ami a legfontosabb: képes rá, hogy személyes intellektusával feltöltse a klisét. Az eredmény tehát harmonikus és stilárisan meggyőző.

A vigadóbeli kormányfői beszéd sem véletlenül került elmondásra éppen a Vigadó színpadán. Többen nehezményezték ugyan, miért nem a Parlamentben hangzott el egy ilyesféle programnyilatkozat – ennek oka azonban nyilvánvaló. Az orbáni megnyilatkozás, mint gondos stíluskompozíció, zavartalan környezetet kívánt. A Parlamentben pedig nem lehet megválasztani a legjobb világítást és hátteret, és főként nem biztosítható a homogén, fegyelmezett klakk. A pontosan kimunkált hatásszüneteket elmoshatja az ellenzéki képviselők kiszámíthatatlan – vagy nagyon is kiszámítható – reakciója, és aligha biztosítható az egész fellépés kívánt méltóságossága.

Orbán reklámszakemberei jól tudták, hogy erre az alkalomra uniformizáltan viselkedő, a lelkes és odaadó figyelemtől áthatott tekintetű közönségre van szükség, olyan meghívott publikumra, amelyik a kamerák által is közvetíthetővé teszi a nézőtérnek a miniszterelnök felé áradó közbizalmát. Sőt: itt valami magasztos, hagyományteremtő nemzeti esemény szuggesztiójának kellett érezhetőnek lennie – és az első sorba ültetett miniszterek kitűnően teljesítették a feladatot, amint mindvégig áldozatos nyaktekeréssel, az átszellemültség érzékeltetésének felelősségét átérezve függesztették tekintetüket a dobogón megemelt kormányfőre.

A szeánsz a maga nemében tehát olyan perfekt koreográfiát kapott – a tévékamerák elhelyezkedése, nemkülönben az előnyös képkivágások is emelték a közvetítés színvonalát –, hogy azon még a néhány bevezető mondatába minduntalan belebakizó Mádl Ferenc sem tudott rontani. Orbán Viktor pedig eddigi legjobb retorikai formáját hozta. Szövege világos, jól felépített és legalábbis kifejezéseit tekintve igencsak koncepciózus volt. Figyelemre méltó, hogy kerülte például a nyílt ideologizálás minden formáját: nem beszélt sem jobb-, sem baloldalról, nem emlegette a késő kádári eliteket, és nem hozta szóba az eltelt negyven év terhes örökségét sem. A kormány által vívott mai küzdelem képletét igyekezett a konkrétumok nyelvén kifejezni – minden területen pozitív változást ígért 1999-re, és továbbra is. Lazán és áttételesen érzékeltette, hogy minden jó, ami történni fog velünk, természetszerűen az ő kormányának tevékenységéhez kötődik, legyen szó akár a NATO-csatlakozásról, akár az Európai Unióba való felvételünkről.

És egyszer csak elérkezett egy pontra, amikor úgy vélte, a mindennek ellenére kétségtelenül létező nehézségeknek is okát kell adnia. S akkor az eladdig lényegében semmi meglepőt avagy újdonságot nem tartalmazó, medrében békésen folydogáló beszéd hirtelen felhabzott. Orbán egyszer csak „önmérsékletre és önvizsgálatra" szólította fel azokat a korábbi kormánypártiakat, akik támogatták a Bokros-csomagot vagy akár csak hallgattak róla. Ez még csak hagyján, noha a közgazdászok máig vitatkoznak a nevezetes megszorító intézkedések valóságos hatásairól, illetve szükségességéről, kell tehát jó adag politikai elszántság már ahhoz is, hogy valaki a Bokros-csomagot ma egyértelműen nemzeti sorscsapásnak állítsa be, ami semmi egyébre nem szolgált, mint hogy „hibátlanul fel tudják mondani az éppen divatos közgazdasági leckét".

Az orbáni szemrehányás azonban tartalmazott egy felettébb súlyos következtetést is – s mondhatni ez volt az ominózus beszédrészlet lényege. A kormányfő előbb sértő – és értelmezhetetlen – nagyvonalúsággal közölte, hogy „természetesen mi egyetlen pillanatig sem kérdőjelezzük meg közéleti jogosítványaikat" (mármint a mai ellenzékét), majd szigorúan így folytatta: „de semmiképpen sem ismerhetjük el, hogy van erkölcsi alapjuk arra, hogy követelésekkel lépjenek fel azzal a kormánnyal szemben, amelyik a Bokros-csomag súlyosan romboló következményeinek orvoslásán dolgozik."

Nos, ez utóbbi kitétel alighanem politikatörténeti kuriózum, legalábbis a demokráciák történetében. Egy hivatal-

Háborús játékok

Tárgy: A Jugoszláviában kialakult helyzet hatása gazdasági kapcsolatainkra

A Koszovóban kialakult helyzet miatt – az ENSZ határozatai mellett – az EU már 1998. márciusától fokozatosan újabb szankciókat léptetett életbe Jugoszláviával szemben: fegyverembargó, rendőri eszközök exporttilalma, a jugoszláv kormány külföldi pénzeszközeinek befagyasztása, állami hitelek és hitelgaranciák nyújtásának tilalma, befektetési, beruházási tilalom és repülési korlátozások. Katonai jellegű termékeket a gazdasági embargó bevezetése (1992. június), ill. az EU délszláv térséggel kapcsolatos fegyverembargós határozata (1996. január) óta nem szállítunk. **Áruszállítást érintő korlátozások jelenleg nincsenek érvényben.** Feltételezzük, hogy a nemzetközi szervezetek részéről gazdasági jellegű korlátozó intézkedések nem születnek.

A Jugoszlávia elleni fegyveres akció gazdasági kapcsolatainkban esetlegesen jelentkező főbb hatásait áttekintettük. A tájékoztató a várható főbb hatásokat két változatban
- egy-két hetes rövid konfliktussal,
- időkorlát nélkül elhúzódó háborúval

számolva mutatja be.

A kialakult helyzet a magyar gazdaság következő területeit érinti kedvezőtlenül:

1. Külkereskedelem

Jugoszláviába irányuló kivitelünk értéke három év óta stagnál, növekedés erre az évre sem volt prognosztizálható. A kétoldalú kereskedelem értéke 1998-ban 204 MUSD-t tett ki. Ebből az export 143 MUSD, a **nemzetgazdasági kivitel** mindössze **0,65%**-a, az import 61 MUSD, az összes **behozatal 0,2%**-a volt.

1998-ban a magyar export fő tételei: elektromos energia (8,9 MUSD), egészségügyi betét (5,7 MUSD), faforgácslemez (4,5 MUSD), síküveg (3,7 MUSD), kőolaj és kőolajszármazékok (3,5 MUSD), koksz (2,9 MUSD). A magyar behozatal fő tételei: finomított réz (10,5 MUSD), vinil-klorid (6,8 MUSD), etilén (3,5 MUSD), metanol (2,8 MUSD), ötvözetlen alumínium (2,0 MUSD).

A politikai és gazdasági bizonytalanság miatt az együttműködés minőségileg magasabb formái, kooperációk stb. nem alakultak ki, tőkebefektetések nem voltak a gazdasági kapcsolatoknak az embargót követő újjászerveződése folyamán. Az áruforgalom kétharmada hagyományosan a Vajdasággal bonyolódik le.

Hadigazdálkodás esetén termékeink kivitele – az importkorlátozások miatt – kétségessé válhat. A kereskedelmi forgalom elmúlt években kialakult szintje alapján megállapítható, hogy a szállítások kimaradása nem állítaná megoldhatatlan feladat elé a magyar termelőket. Rövid ideig - átmeneti jelleggel – néhány magyar termelőnél azonban problémát okozhat a jugoszláviai vásárlások kiesése.

A határmenti **bevásárló turizmus** keretében megvalósult „pótlólagos magyar kivitel" döntően élelmiszerekből áll, becslések szerint értéke (ÁFA-visszatérítések alapján kalkulálva) az oda irányuló 1998. évi **regisztrált export 30-50%-ának** (45-70 MUSD) **felel meg.**

A **szolgáltatás export** legfontosabb területe a **vezetékes gáztranzit.** Magyarországon keresztül tranzitál az orosz tulajdonú, jugoszláv rendeltetésű földgázszállítás. A tranzit díjat – egy háromoldalú vállalati megállapodás alapján – a jugoszláv fél devizában fizeti. A **tranzitdíj értéke** mintegy **40 MUSD**, a fizetésekben azonban jelentős elmaradás van.

1999. január-február hónapokban a magyar export (19,2 MUSD) az év eleje óta tartó háborús feszültség ellenére kismértékben, 1 MUSD-ral nőtt, az import azonban mintegy felére (4,7 MUSD) esett vissza a jugoszláv árukínálat mennyiségi és minőségi színvonalának romlása miatt.

A magyar és a szerb villamosenergia-rendszer között a hálózati kapcsolatok eddig nem sérültek. A villamosenergia szállítás (kivitelünk egyik legjelentősebb tétele) jelenleg szünetel.

A gáz tranzitálása a jugoszláv fél igénye szerint folyik. Március 25-én este – jugoszláv kérésre – a gázszállítások leállításra kerültek, de március 26-án reggel szintén jugoszláv kérésre újraindultak.

Jugoszlávia konvertibilis valuta készlete a minimálisra apadt. (Szakértői vélemények szerint 100-200 MUSD, ami egy havi import értékének felel meg.) Az ország ezért nem mondhat le az exportjából eredő devizabevételekről, illetve termelése igényli az importot. Az embargó 1995-ben történt feloldását követően Jugoszlávia törekedett arra, hogy külkereskedelmében fokozza az un. „baráti országok" (Oroszország, Kína, Líbia, Irak) szállításainak arányát. Ez a kereskedelempolitika kudarcot vallott. Az ország legfontosabb kereskedelmi partnere továbbra is az EU (ezen belül Németország, Olaszország) volt.

A.) **Egy-két hetes rövid konfliktus** esetén a kereskedelemi forgalom március-április havi csökkenését követően májustól bázisszintű forgalom prognosztizálható. A csökkenést mérsékelheti az újjáépítésben való magyar részvétel, valamint az élelmiszegazdasági termékek iránti igény növekedése. Összességében a konfliktus rövid időn belül történő lezáródása a Jugoszláviába irányuló közvetlen magyar export lehetőségeket éves szinten nem befolyásolja számottevően.

B.) **Időkorlát nélkül elhúzódó** háborúval számolva legrosszabb esetben a kereskedelmi forgalom április hónaptól ellehetetlenül, **a kiesés az export esetén** mintegy **120 MUSD, import esetén** pedig mintegy **55 MUSD**.
A kishatármenti forgalomban kiesést nem prognosztizálunk, az élelmiszergazdasági termékek iránti igény várhatóan nem csökken.
Amennyiben a **gázátvétel** Jugoszlávia részéről megszűnne, úgy az havi 3,2 MUSD **árbevétel kiesést** okoz, amely az év hátralévő részére mintegy **30 MUSD** jelentene.
A háború elhúzódása esetén a közvetlenül kieső magyar export értéke nem éri el az összes magyar kivitel 1%-át.

2. Tranzitszállítások

Jugoszlávián keresztül vezetnek a dél-balkánra (Albánia, Macedónia, Bulgária, Görögország) és a közel-keletre menő tranzit-utak, melyek biztonsága a katonai akciók és a lakosság esetleges "spontán" akciói következtében jelentősen romolhat, illetve ezeket az utakat a jugoszláv hadsereg lezárhatja.

Az 1999. március 23-a óta eltelt időszak első hetében először a közúti forgalom esett vissza (635 kamionról 235-re) a magyar-jugoszláv határon. A belvizi és a vasúti forgalomban akkor még nem történt jelentős csökkenés. Az azóta eltelt időszakban a jugoszláviai infrastruktúra, ill. az általános bombázások miatt a belvizi forgalom megszűnt a vasúti forgalom pedig a heti 14 szerelvényről 5-re csökkent.

A fuvarozóktól és a szállítmányozóktól kapott előzetes gyors tájékoztatásokból a pontos kárértékekre és forgalomkiesésre még nem lehet biztos következtetéseket levonni. A közúti és vasúti útvonalak a Románia-Bulgária útvonalon ugyan elkerülhetők, ez azonban többletköltséggel jár és az utak állapota, áteresztő képessége miatt a kapacitás erősen korlátozott. A magyar külkereskedelem számára okozott költségnövekedés az embargós tapasztalatok alapján jó szervezéssel leszorítható lesz. ha a válság nem oldódik meg két-három hét alatt. A Magyarországon keresztüli szárazföldi tranzit Románia és (FÁK relációkban) Ukrajna felé terelődése – megfelelő átrakási kapacitás esetén – a fuvarozók (mindenekelőtt a MÁV) számára árbevételnövekedést idézhet elő. 2.

A dunai fuvarozást a hidak bombázása ellehetetlenítette. Újraindulására csak a roncsok folyómederből történő eltávolítását, a hajózhatóság biztosítását követően kerülhet sor. A belvizi forgalom a lebombázott hidak roncsainak kiemeléséig szünetel, ami mérhető fuvardíj árbevétel kiesést jelent. Ehhez járul még az a veszteség, ami az Al-Dunán rekedt magyar hajók és áruk miatt keletkezett. A hajós társaságok szerint az összes (a

hazai exporthoz és tranzitszállításokhoz kapcsolódó) **fuvardíj-árbevétel kiesés elérheti a havi 0,8-1,1 MUSD-t.**

A jugoszláviai eseményeknek a kétoldalú külkereskedelmi forgalomban jelentkező közvetlen hatásánál jóval bizonytalanabbul ítélhető meg a szállítási útvonalak ellehetetlenülése, illetve átterelése következtében **a teljes forgalomra gyakorolt hatása.** Az al-dunai forgalom szüneteltetése a magyar exportot és importot egyaránt 1-1,2 millió tonna éves volumenig, és **exportban mintegy 100-120, importban kb. 135 MUSD** értékben érintheti az elmúlt évi statisztika alapján. Tekintettel arra, hogy a belvizi forgalomban feladott küldemények rendkívül fuvardíj-érzékeny tömegáruk, az infrastruktúra és a kapacitás kiesése a gabonakivitelben mintegy 80 MUSD (1 millió tonna) kiesést is okozhat az idén. A szója-, az energiahordozó- és az ércimport esetében a vasútra való áttérés okozhat beszerzési, költségnövekedési, s így majd a feldolgozott termékek értékesítésekor export problémákat. Mindezek számszerűsítése azonban hosszabb időt igényel.

3. Turizmus

Általánosságban a turisztikai piacon a közép-kelet-európai régiót illetően – ideértve Magyarországot is – a balkáni háború miatt bizonytalanság uralkodik. Mind a vendégek, mind pedig a nagy utazási irodák várakozó álláspontot foglalnak el.
Rövid távon a háború miatt jelentősebb forgalomkiesés egyelőre nem várható, azonban a válság időbeli elhúzódása, illetve exkalációja esetén forgalomcsökkenéssel számolhatunk.

A jelenlegi helyzetben a potenciális vendégek reakciója attól függ, hogy milyen információkkal rendelkeznek hazánkról. Ez elsősorban a Magyarországtól való távolság függvénye. Éppen ezért az előrejelzések alapján USA és japán relációból mindenképpen csökkenés prognosztizálható. A hazánk számára fő küldő területnek számító Németország és Ausztria esetében egyelőre kisebb mértékű visszaesés várható, mivel ezen polgárok hazánkat illető ismeretsége magasabb szintű.

Régiónként vizsgálva Baranya, Bács-Kiskun és Csongrád megyékben várható rövid távon forgalomcsökkenés.

A 3-4-5 csillagos szállodáknál, illetve a beutaztató irodáknál jelentősebb lemondás még nem tapasztalható. Egyes kongresszusi szervezéseknél a résztvevők családtagjaik utazásait mondták le. Nagy-Britanniában még megfontolás tárgyává teszik az április végi válogatott labdarúgó mérkőzés lemondását, ugyanakkor a Welcome to Hungary áprilisi rendezvényére 16 brit utazási iroda jelezte részvételét. Francia relációból elsősorban az oktatási intézmények intik óvatosságra a diákokat a Magyarországra történő utazásoknál. A stockholmi rádió egy riportjában hazánkat nem biztonságos régiónak ítélte.

Tekintettel arra, hogy a bizonytalanság nagyrészt függ hazánk ismeretségétől, pontosabban a hazánktól való földrajzi távolságtól, a Magyarországról kialakított képet nagymértékben befolyásolhatják a kül- és a belföldi médiák. Igen fontos hangsúlyozni,

hogy Magyarország – bár határos a hadműveleti területekkel – biztonságos területnek számít, amit a NATO garantál.

Összességében megállapítható, hogy a jelenlegi helyzetben csak minimális forgalomcsökkenés várható a turizmusban, amely azonban nemcsak a balkáni háborúra, hanem a kelet-magyarországi árvizekre, illetve a szomszédos országokban bevezetett, a bevásárló turizmust korlátozó intézkedések (április 1. óta 1 kg-ot meghaladó állati élelmiszer bevitele vámköteles) együttes hatására vezethető vissza. Mindezek alapján a turisztikai bevételek nagy valószínűséggel nem fogják elérni a tavalyi szintet.

A jugoszláviai krízis **rövid távú megoldódása esetén csak minimális mértékű** forgalomcsökkenésre számíthatunk, a **válság elhúzódása** és a bizonytalanság állandósulása **esetén azonban a forgalomkiesés már jelentős mértékű lehet.**

4. Pénzforgalom

A banki pénzforgalmi kapcsolatokban jelentős zavar egyelőre nem mutatkozik. Információink szerint azonban egyes jugoszláv vállalatok magyar kereskedelmi bankoknál vezetett számlájukon lévő pénzeszközöket moszkvai bankokba helyezték át.

Az átutalások túlnyomó része harmadik országbeli bankokon keresztül intéződik. A készpénzes áruforgalmi fizetések, átutalások teljesítésében információnk szerint fennakadás nem volt. Fizetési feszültségek azonban hosszabb ideje tapasztalhatók. A dinár fedezettel rendelkező jugoszláv vállalatok csak a külföldi fizetési kötelezettségeket rangsoroló központi döntéstől függően juthatnak devizához. A lejáró hitelköveteléseink teljesítésére a jugoszláv kereskedelmi bankok kamatok és pótdíj megfizetését vállalva halasztást kértek. Meglévő követelései elsősorban a MÁV-nak és az EXIMBANK –nak vannak. Az **EXIMBANK** - noha jelenleg egyik hitelvonala sem működik - összesen mintegy **4,5 MUSD lejárt**, korábban keletkezett **hitelkövetelés** visszafizetésére adott halasztást a jugoszláv partnerek kérésére. A **MEHIB Rt**-nek **ezen felül mintegy 0,26 MUSD fedezetbe vett ügylete** van.

5. Befektetések

Összefoglalva megállapítható, hogy

A külföldi működőtőke bevonás alakulására a jugoszláv háború hatásai jelenleg még nem mérhetők fel. Valószínűsíthető azonban, hogy jelentősebb hatást nem fog gyakorolni a magyarországi befektetőkre, mert hazánk biztonságpolitikai szempontból - lévén a NATO tagja - valamint politikai és gazdasági szempontból is stabil.

A jugoszláv **konfliktus elhúzódása** vagy eszkalációja azonban - tekintettel a földrajzi közelségre - **az új tőkebefektetések és beruházások szempontjából káros lehet** és félő, hogy a befektetők egyes geográfiai viszonyokból fakadó bizonytalanság érzetét nem tudja semlegesíteni az a tény, hogy Magyarország a NATO tagjává vált. Ez elsősorban az eddig is legkevésbé fejlett régió a Dél-Alföld térség esélyeit rontja. Félő továbbá,

hogy a profit-kivonás tekintetében tapasztalt - egyelőre nem tendenciózus - növekedés felgyorsulhat és nemcsak Magyarország, hanem az egész térség gazdasági növekedését fékezheti. Számottevő értékű magyar befektetésről Jugoszláviában nincs tudomásunk.

Általánosságban megállapítható, hogy az 1992-1995. évi embargót követően - amely mintegy 2,5 MdUSD veszteséget okozott Magyarországnak - a meginduló magyar-jugoszláv kereskedelmi kapcsolatok újjászerveződését a jelenlegi helyzet visszaveti. Semmiképpen sem érdekünk, hogy újabb gazdasági szankciós intézkedések kerüljenek bevezetésre, amely további rendkívül komoly nehézségeket okozna vállalatainknak, illetve nemzetgazdaságunk egészének.

Időkorlát nélkül elhúzódó háború esetén számítani kell **számottevő honvédelmi, polgári védelmi és menekültügyi kiadásokkal is.**

Tájékoztatásul közöljük, hogy 1999. április 14-én Balás Péter helyettes államtitkár úr vezetésével a kialakult helyzet magyar-jugoszláv kapcsolatokra gyakorolt hatásainak áttekintése érdekében a PM, FVM, KHVM, MNB, MEH részvételével tárcaközi egyeztetésre kerül sor.

Budapest, 1999. április 8.

Dr. Molnár László

A gazdasági miniszter

......./1999. (.....) GM

r e n d e l e t e

a kőolajnak és kőolajtermékeknek a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságba történő szállítási tilalmáról

A gazdasági miniszter, a közlekedési, vízügyi és hírközlési miniszter és a pénzügyminiszter a külügyminiszterrel egyetértésben a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény 5.§ (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

Tilos a jelen rendelet Mellékletében felsorolt kőolaj és kőolajtermékek eladása, szállítása és a Magyar Köztársaság területén történő átszállítása a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságba bármely természetes vagy jogi személy részére, illetve bármely, ott üzleti tevékenységet folytató vagy onnan üzleti tevékenységet folytató természetes vagy jogi személy részére.

2. §

Az 1. § nem vonatkozik

a/ a humanitárius célt szolgáló kőolaj- vagy kőolajtermékeladásokra, szállításokra, vagy tranzitra, különösen a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságban lakóhelyükről elűzött, vagy oda visszatérő személyek szükségleteinek kielégítése céljából, feltéve, hogy az ENSZ Menekültügyi Főbiztosa, vagy a Nemzetközi Vöröskereszt hitelesen tanusítja, hogy a szóbanforgó áruforgalom a felügyeletük alatt folytatott programok végrehajtásához szükséges,

b/ az olyan kőolaj vagy kőolajtermék exportokra, amelyekre nézve meggyőzően bizonyítják, hogy az érintett exportáló országban az exporthoz szükséges eljárásokat a jelen rendelet hatálybalépését megelőzően befejezték.

3. §

Ez a rendelet .... lép hatályba.

Melléklet a ..../1999. (....) GM rendelethez

1998. évi forgalom

az 1. §-ban említett kőolaj- és kőolajtermékek felsorolása

MUSD EXP. ju.-ba	KN vámtarifaszám	MUSD IMP. Oroszból	Árumegnevezés
—	2709 ✓	537,3	Nyers kőolaj és bitumenes ásványokból előállított nyersolaj
3,5	2710 ✓	6,1	Kőolajból és bitumenes ásványokból előállított olaj, a nyers kivételével; másutt nem említett olyan készítmény, amely legkevesebb hetven tömegszázalékban kőolajat vagy bitumenes ásványokból előállított olajat tartalmaz, és amelynek ez az olaj a lényeges alkotórésze
0,4	2711 ✓	591,4	Földgáz és gáz halmazállapotú más szénhidrogének
0,1	2712 10 ∅		Vazelin
∅	2712 20 00 ∅		Paraffin viasz 0,75 tömegszázaléknál kisebb olajtartalommal
0,0	ex 2712 90 ∅		Paraffin-gács
∅	2713 ∅		Ásványolajkoksz, ásványolajbitumen, kőolaj vagy más bitumenes ásványból előállított olaj egyéb maradéka
∅	2714 ∅		Természetes bitumen és aszfalt; bitumenes vagy olaj-pala és kátrányos homok; aszfaltit és aszfaltkő
∅	2715 00 00 ∅		Természetes aszfaltot vagy természetes bitument, ásványolajbitument, ásványi kátrányt vagy ásványi kátrányszurkot tartalmazó bitumenes keverék (pl. bitumenes masztix, lepárlási maradvány)
0,4	2901 ✓	1,9	Aciklikus szénhidrogének
∅	2902 11 00 ∅		Ciklohexán
1,1	2902 20 ∅		Benzol
0,1	2902 30 ∅		Toluol
0,0	2902 41 00 ∅		Orto-xilon
∅	2902 42 00 ∅		Meta-xilon
∅	2902 43 00 ∅		Para-xilon
0,2	2902 44 ∅		Xilolizomerek keveréke
∅	2902 50 00 ✓	9,5	Sztirol
∅	2902 60 00 ∅		Etil-benzol
∅	2902 70 00 ∅		Kumol
0,0	2905 11 00 ✓	0,7	Metanol (metil-alkohol)
0,0	3403 19 10 ∅		Legalább 70 % kőolaj- vagy bitumenes ásványból nyert olajtartalommal, de nem fő alkotóként

0,0	3811 21 00	∅	Kőolaj- vagy bitumenes ásványokból nyert olajtartalommal
∅	3824 90 10	∅	Kőolajszulfonátok (az alkáli fémek, az ammónium- vagy az etanol-aminok kőolajszulfonátai kivételével); bitumenes ásványokból nyert olajok tiofénezett szulfonsavai és sói

Földes VARRÓ SZILVIA részére 3039241 üdvözlettel: Hunyadi Dóra

A magyar lakosság a jugoszláviai NATO-támadásokról

A városi lakosság 54%-a egyetért a NATO egy hónapja folyó jugoszláviai katonai akciójával. Ennek ellenére a városokban élők 63%-os többsége szerint le kellene állítani a támadásokat. Még erősebb, 70%-os az egyetértés atekintetben, hogy egy esetleges szárazföldi hadművelet esetén Magyarország ne bocsássa a NATO rendelkezésére az ország területét – derül ki a SzondaPhone, a Népszabadság megbízásából, a Szonda Ipsos közreműködésével április 20-án végzett telefonos közvélemény-kutatásának eredményeiből.

A NATO jugoszláv célpontok ellen végrehajtott légicsapásai eddig nem ingatták meg, sőt valamelyest még növelték is az észak-atlanti szervezetbe vetett bizalmat. A városi lakosok háromnegyede (7 százalékkal többen mint januárban) helyesli a Magyarország NATO-tagságát. A felnőtt lakosság 54%-a a NATO jugoszláviai fellépésével is egyetért. A katonai akció kérdésében ugyanakkor erősen eltérően vélekednek a nők és a férfiak. A nők legnagyobb (46%-os) csoportja ellenzi, a férfiak bő kétharmada helyesli a légitámadásokat. Határozott választóvonal húzódik a legfeljebb nyolc általánost végzettek és az ennél képzettebb rétegek között is. Az alacsony iskolázottságú rétegek relatív többsége elutasítja (44%), a közép- vagy felsőfokú végzettségűek egyértelmű többsége viszont támogatja a légicsapásokat (58-60%). Feltűnő, hogy a legközvetlenebbül érintett déli határszélen élő városok lakói a lakosság átlagánál nagyobb arányban támogatják mind az ország NATO-tagságát (81%), mind a szervezet jugoszláviai akcióját (62%). Ez a csoport feltehetőleg éppen a NATO-ban, az ország NATO-tagságában látja Magyarország és a határmenti telpülések biztonságának garanciáját.

Míg a többség egyetértését fejezte ki a légitámadásokkal kapcsolatban, az akció folytatását illetően már fordított a kép. Mindössze egyharmadnyian vélik úgy, hogy a jelenlegi helyzetben a NATO-országoknak folytatniuk kellene a támadásokat. A városlakók nagy többsége a katonai fellépés befejezése mellett teszi le a voksát: 51% szerint katonai támadások helyett tárgyalásos útra kellene terelni a válság kezelését, 12% pedig úgy véli, hogy egyáltalán nincs szükség a NATO szerepvállalására, a délszláv népek maguk kell, hogy megoldják a konfliktust. Ezek a válaszok a NATO-akciót helyeslők elbizonytalanodását tükrözik: míg az támadásokat eleve ellenzők szinte kivétel nélkül következetesen a katonai fellépés leállítása mellett érvelnek, addig a légicsapásokkal egyetértők jelentős – a lakosság egynegyedét kitevő – csoportja is mostanra már jobbnak látná, ha a NATO felhagyna az akcióval. Ez az ellentmondásos „helyeslem is meg nem is" jellegű magatartás minden társadalmi csoportban megtalálható. Az ország déli részén lakók a lakosság egészénél is kisebb arányban (7%) vélekednek úgy, hogy nem a NATO, hanem kizárólag a délszláv népek feladata a konfliktus megoldása.

Megosztott a lakosság az akció célját illetően: 42% szerint a NATO fő törekvése a koszovói albán kisebbség elleni népirtás megállítása. Közel ugyanennyien viszont (40%) a szerb vezetés, mindenekelőtt Milosevics hatalmának megtörését tartják az akció küldetésének. A városiak egytizede érzi úgy, hogy a NATO-t egyáltalán nem

magasztos célok vezérlik, hanem saját befolyását igyekszik kiterjeszteni erre a térségre. A katonai fellépés mögötti motivációkat illetően leginkább az egyes korosztályok és iskolázottsági csoportok véleménye tér el: a fiatalok többsége (59%), és a felsőfokú végzettségűek legnagyobb csoportja (50%) szerint az albán kisebbség elleni szerb agresszió letörése az elsőrendű cél, az 50 év felettiek és a legfeljebb 8 általánost végzettek legnagyobb (49-49%-os) csoportja inkább a szerb vezetés leváltását érzi fontosabbnak. A déli területeken élők valamivel nagyobb arányban vélik úgy, hogy a NATO-t a koszovói albánok elleni atrocitások megállítása vezérli (45%), mint ahányan inkább a Milosevics-rezsim megdöntését tartják a katonai hadművelet fő céljának (40%).

A vélemények összefüggései alapján a jugoszláviai konfliktus megítélésének jellegzetes típusai rajzolódnak ki. A kérdés megközelítésének egyik legelterjedtebb módja a „szkeptikus pacifista" gondolkodás (23%): Így neveztük azokat, akik nem értenek egyet a támadásokkal, amelyeknek véleményük szerint nem az albánok megsegítése (hanem Milosevics legyőzése, vagy a NATO-hatalmi övezetének kiterjesztése) a fő célja, és egyértelműen a katonai akció leállítását tartanák helyesnek. Ez a katonai eszközöket elutasító, a háborútól rettegő, a politikát érdekek harcának látó viszonyulás leginkább a képzetlenebb csoportokra, valamint a nőkre jellemző. A „szkeptikus pacifisták" körében kimagasló a magyar NATO-tagságot elutasítók vagy annak szükségességét illetően bizonytalanok aránya.

A második leggyakoribb viszonyulás típus a„harcos humanitáriusoké" (17%): Ebbe a csoportba tartoznak azok, akik egyetértenek a légicsapásokkal, amelyek – vélekedésük szerint – az albán kisebbség megsegítését szolgálják, és e cél érdekében kitartanak az akció folytatás mellett. Ez a karakterisztikus gondolkodásmód elsősorban budapesti, diplomás 30-49 éves, az ország NATO-tagságát helyeslő férfiakra jellemző. E két véglet közötti, mérsékeltebb állásfoglalás jellemző további kisebb csoportokra. 12%-os a „békepárti humanitáriusok" tábora: ők alapvetően egyetértettek az albán kisebbség megsegítésére indított NATO-légicsapásokkal, de az elhúzódó bombázások láttán már inkább a katonai hadműveletek befejezését favorizálják. Ez a gondolkodás leginkább a 30 év alatti fiatalokra jellemző. Azok pedig akik egyetértenek a támadásokkal, és úgy vélik, hogy azok elsősorban a szerb vezetés leváltására irányulnak, felerészben folytatnák, felerészben leállítanák a légitámadásokat (10-10%).

A magyar NATO-tagság szükségességén kívül egy kérdésben mutatkozik egyértelműen domináns lakossági állásfoglalás: a városiak héttizede szerint egy esetleges szárazföldi hadművelet beindítása esetén Magyarországnak nem kellene területét a NATO rendelkezésére bocsátania. Nincs olyan társadalmi csoport, amelynek többsége ebben a kérdésben ellenkező álláspontra helyezkedne. A NATO-tagságot helyeslők, csakúgy mint az annak szükségességét elutasítók, a légicsapásokat támogatók, csakúgy mint az akciót ellenzők, a támadások folytatása mellett érvelők, csakúgy mint azok leállítását sürgetők túlnyomó többsége egyértelműen elutasítana egy magyar területről indított szárazföldi hadműveletet.

Összefoglalás

A magyar NATO-csatlakozás változatlanul a lakosság döntő többségének támogatását élvezi: 1999 januárjában is – a kilenc hónappal korábbi helyzettel megegyezően – a lakosság 65% helyesli a csatlakozást. Az felnőtt népesség egyötöde ellenzi az ország NATO-tagságát, 16% nem tud állást foglalni a kérdésben.

A NATO-tagság hatásaival kapcsolatos lakossági várakozások terén pozitív és negatív irányú változásokat egyaránt regisztráltunk. Az összkép kevésbé megosztott, mint 1998 áprilisában, mivel most a válaszadók legnagyobb csoportja az esetek többségében (kilenc állításból hétnél) a NATO-tagság mellett foglalt állást. Bár továbbra is túlnyomó többségben, de a korábbinál 6-11%-kal kevesebben azonosulnak a csatlakozás melletti biztonsági szempontokat, vagy katonai technológiai fejlődést hangsúlyozó érvrendszerrel. Másrészről viszont – az ellenkező állásponton lévőkkel szemben – többségbe kerültek azok, akik szerint a magyar hadsereg felkészült az együttműködésre a NATO-val, valamint azok is, akik nem tartják elképzelhetőnek, hogy a csatlakozást követően atomfegyvereket telepítenek Magyarország területére.

A vélemények alapján kirajzolódó viszonyulási típusok nem változtak érdemlegesen az elmúlt időszakban. Továbbra is a lakosság 23%-a vélekedik erősen pozitívan a NATO-csatlakozás hatásairól. A mérsékelten pozitív NATO-képpel rendelkezők aránya 11%. Kis mértékben tovább fogyatkozott viszont a tagság hatásairól erősen (5%) vagy mérsékelten (4%) negatívan vélekedők aránya. A lakosság 13%-ának nincs kialakult NATO-képe, a legtöbb állítással kapcsolatban nem tud állást foglalni. 44%-ra tehető annak a csoportnak az aránya, akik pozitív és negatív hatásokkal is számolnak a csatlakozás következtében. Esetükben ez az előnyöket és hátrányokat egyaránt latolgató megközelítési mód messze nem jelenti a csatlakozás elutasítását, hiszen ebben a körben az átlagnál magasabb, 70%-os a csatlakozást helyeslők aránya.

Azok akik továbbra is felkészületlennek tartják a magyar hadsereget a NATO-tagsággal való együttműködésre (a lakosság 32%-a) elsősorban a haditechnikai eszközök elavultságában látják a kedvezőtlen helyzet okát (54%). Jóval kevesebben, de nem elhanyagolható arányban hivatkoztak a pénzhiányra (16%), vagy az irányítási rendszer, a hadsereg szerkezetének elavultságára (13%) a felkészületlenség legfőbb okaként. Kevesebben hibáztatják a nem megfelelőnek ítélt helyzetért az emberi oldalt, a katonák hiányos ismereteit, felkészületlenségét (10%), az állomány nem megfelelő fizikai és idegi állapotát (6%), vagy a katonák gyenge motivációját, elhivatottságát (3%).

A lakosság megosztott a sorállományúak számának kérdésében: 32% szerint a sorállományúak számát változatlanul kellene hagyni, de szinte ugyanennyien (29%) a sorkatonák számának csökkentése mellett érvelnek. Jóval kevesebben (16%) tartanák jónak a sorállományúak számának növelését. 22% nem tud állást foglalni a kérdésben.

A lakosság közel egyharmada (31%) szívesen látna egy olyan hadsereget, amely csak önkéntes, szerződéses katonákból állna, bár legtöbben (44%) inkább a jelenlegi – részben sorállományúakból, részben szerződéses katonákból álló – rendszer mellett vannak. Csak egy elenyésző kisebbség (6%) helyeselné, ha a hadsereg kizárólag sorállományúakból állna.

Tizenegy – felsőfokú végzettséghez kötött - foglalkozás társadalmi presztízs szerinti összesített rangsorában a hivatásos katona került az utolsó helye. Mindössze a válaszadók 1%-a választotta ki legmegbecsültebb szakmaként, utolsó helyre viszont 24%-uk sorolta (átlagos helyezés 8,0). Az összesített listán első helyre az orvos került, akit az ügyvéd, majd a polgármester követ.

Tizenegy – felsőfokú végzettséget nem igénylő - szakma közül az önkéntes, szerződéses katonáé bizonyult nyolcadik leginkább megbecsültnek. Első helyre a válaszadók 5%-a, második-tizenegyedik helyekre 7-12%-a sorolta. Ezt a rangsort a vegyésztechnikus vezeti, második helyre a művezető, harmadikra a rendőr került.

MEDIÁN
KÖZVÉLEMÉNY- ÉS PIACKUTATÓ INTÉZET
1538 BUDAPEST, PF. 551.
TELEFON: 250-4322
TELEFAX: 250-4346
E MAIL: median@median.hu
INTERNET: http://www.median.hu/

FAX ELŐLAP

DÁTUM: 1999. május 5.
CÍMZETT: Varró Szilvia
CÉG: ÉS
FAX No.:303 9241
KÜLDŐ: Hann Endre
CÉG: Medián
FAX No.: (361) 250 4346
ELKÜLDÖTT LAPOK SZÁMA (beleértve az előlapot): 7
TÁRGY: közvélemény-kutatások

ÜZENET:

A SAJÁTKEZŰ ALÁÍRÁS A SZÁMÍTÓGÉPES TOVÁBBÍTÁS MIATT HIÁNYZIK

HA A FAX HIÁNYOS, KÉRJÜK, JELEZZE A 250 4322 TELEFONON!

részre szakad". A válaszadók 18 százaléka szerint "Magyarországnak törekednie kellene arra, hogy a magyarlakta területek ismét hozzánk tartozzanak", míg 77 százalékuk azzal értett egyet, hogy "Magyarországnak nem szabad felvetni ezt a kérdést".

A NATO akció támogatottsága

A NATO akcióját	Március 26-28.	Április 10-11.	Április 23-26.
helyesli	49	54	54
nem helyesli	38	42	44
nem tudja	13	4	2

A NATO a légitámadásokkal...

	Április 10-11.	Április 23-26.
el fogja érni a célját	44	42
nem fogja elérni	43	48
nem tudja	13	10

Mit gondol, körülbelül még meddig fognak tartani a légitámadások?

	Április 10-11.	Április 23-26.
Egy-két hétig	18	13
egy-két hónapig	38	36
három-négy hónapig	17	21
annál is tovább	15	18
nem tudja	12	12

Ha a légitámadások nem érik el a céljukat, akkor....

	Április 10-11.	Április 23-26.
szárazföldi csapatokat kellene odaküldeni -	28	34
semmiképp sem szabad szárazföldi csapatokat odaküldeni	64	60
nem tudja	8	6

Mennyire tart attól, hogy néhány éven belül egy másik ország megtámad bennünket?

	Március 26-28.	Április 10-11.	Április 23-26.
Nagyon vagy meglehetősen	44	42	41
nem nagyon vagy egyáltalán nem	54	57	57
nem tudja	2	1	2

A NATO jugoszláviai akciójának kezdete óta a Medián három felmérést készített (március 26-a és 28-a között, április 10-én és 11-én, majd a legutóbb április 23-a és 26-a között) egyenként 1200 fős országos reprezentatív mintákon, személyes kérdőíves interjúkkal. A véletlen mintavételből eredő kisebb statisztikai torzulások úgynevezett többdimenziós súlyozása után a minta pontosan tükrözi a felnőtt népesség nem, életkor, iskolai végzettség és településtípus szerinti összetételét.

Ugyancsak a Medián készítette (április 1-je és 6-ika között) annak a 17 országra kiterjedő felmérésnek a magyarországi adatfelvételét, amelyet a kanadai Angus Reid Group koordinált a londoni Economist megbízásából.
A kutatás eredményei olvashatók az interneten: http://www.angusreid.com/studies/pr990422_2.html

GAZDASÁG

Guruló rubelek I–III.

1. Adósságtörténelem

A szovjet–magyar árukapcsolatok egyenlege elõször 1986-ban mutatott többletet a magyar fél javára. A magyar gazdaság, amely hagyományosan gépipari termékeket és élelmiszert szállított energiahordozókért cserébe, addig többnyire tartozott a Szovjetuniónak. Azt rögzített rubel-forint árfolyamon számították ki, hogy egy-egy terméknek mekkora mennyiségû kõolaj volt az ellenértéke. Amikor azonban a világpiacon – a nyolcvanas évek közepén – zuhanni kezdett a kõolaj ára, teljesen felborult az addigi elszámolási rendszer. A kõolaj rubelben kifejezett ára ugyanis szintén csökkenni kezdett, és a korábbi trend megfordult: a szovjeteknek egyre több olajat kellett a magyar árukért cserébe szállítaniuk. Erre azonban nem voltak hajlandóak, egy általunk megkérdezett szakértõ szerint *„az olajat ugyanis a világpiacon dollárban is lehetett értékesíteni. Ezért a dolognak az lett a vége, hogy végül még az éves megállapodásokban elõirányzott mennyiséget sem szállították le”*. Ezért aztán 1986-tól kezdve folyamatosan nõtt a kereskedelmi mérleg hiánya, és a kilencvenes évek elején már közel két milliárd rubel szovjet tartozást tartottak nyilván az Magyar Nemzeti Bank könyveiben.
1990. március 21-én, késõ este Beck Tamás, akkori gazdasági miniszter is emiatt igyekezett kollégáival az akkori Népköztársaság útján lévõ szovjet nagykövetségre. Partnerével, Katusevvel beszélt meg tíz órára egy találkozót, mivel több napos tárgyalás után sem sikerült aláírni az 1990-re vonatkozó árucsere-forgalmi jegyzõkönyvet, noha akkor már több mint két hónap eltelt az évbõl. A magyar gazdaság azonban a tervgazdaság hosszú évtizedei alatt a szovjet piacra való tömegtermelésre szakosodott, ezért a gazdaságpolitika akkori irányítói elképzelni sem tudták, miként lehetne egyik pillanatról a másikra átállítani a magyar vállalatokat a világpiacra. Így életbevágónak tûnt, hogy a szovjetek – az 1986 óta halmozódó adósság ellenére – még abban az évben is átvegyék a magyar ipar által gyártott termékeket. Beck Tamás azonban hiába igyekezett: a megbeszélt idõpontban éppen vacsorázó szovjetekkel nem jutottak dûlõre. Másnap a Parlamentben ugyan folytatódtak a tárgyalások, ám a felek végül úgy álltak fel az asztal mellõl, hogy nem írták alá semmilyen megállapodást. Ekkor, a tárgyalásokat vezetõ Medgyessy Péter miniszterelnök-helyettes *„berohant Németh Miklóshoz, aki azt mondta: inkább visszatartja a repülõgépet, csak ne engedjék haza a szovjeteket megállapodás nélkül*”. Medgyessy három társával ezért taxiba vágta magát, és a Ferihegyi repülõtéren végül aláírtak egy kompromisszumokat tartalmazó jegyzõkönyvet. Ez nemcsak az arra az évre vonatkozó, közel 200 gépipari termék listáját rögzítette, hanem azt is, hogy milyen dollár átváltási arányt alkalmaznak az addig transzferábilis rubelben felhalmozódott orosz adóssággal szemben. Az elfogadott 0,92 százalékos szorzó ugyan alacsonyabb volt a magyarok által kívánatosnak tartott 0,95 aránynál, de (egy forrás szerint) *„akkor már az is nagy eredménynek számított, hogy az oroszok egyáltalán aláírtak valamit.”*
Arról csak néhány hónappal késõbb (1990. december 11-én) sikerült megállapodást kötni, hogy az áruforgalomban a két állam rubel helyett ezentúl dollárban számol el egymással,

az adósság rendezésének ügyében viszont ez a – „repülõgépszárnyon aláírt megállapodás” néven elhíresült – jegyzõkönyv jelentette az elsõ lépést. A szovjetek ugyanis a szorzó elfogadásával lényegében belegyeztek abba, hogy a felhalmozott adósságot is dollárra számítsák át. Ennek pontos összegét azonban csak a Szovjetunió 1991 végén bekövetkezett felbomlása után, 1992. november 11-én rögzítették, amikor Borisz Jelcin villámlátogatást tett Budapesten. Jelcin forrásaink szerint több feltételhez kötötte látogatását, így többek között ahhoz, hogy legalább hat megállapodást alá tudjon írni. Végül kilenc megállapodást látott el kézjegyével egyetlen nap alatt, köztük az államadósság elismerésérõl szólót is. Ennek értelmében az adósság összegét 1,8 milliárd transzferábilis rubelben határozták meg, amely összeget legkésõbb 1992. december 30-ig a korábban elfogadott 0,92 szorzóval dollárra váltanak át. A megállapodás ugyanakkor már azt is tartalmazta, hogy az orosz fél 800 millió dollárt haditechnika szállításával törleszt majd.

13. 4. 2. Jegyzőkönyv a Magyar Köztársaság Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya között a Magyar Köztársaság és a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kölcsönös adósság rendezésének kérdésében való kölcsönös egyetértés eléréséről

A Magyar Köztársaság Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya, a továbbiakban "Felek",

A Magyar Köztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya között a kölcsönös gazdasági kapcsolatok új mechanizmusára való áttérésről 1990. december 11-én aláírt Egyezmény rendelkezéseinek figyelembevételével,

a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének a Magyar Köztársasággal szemben kialakult transzferábilis rubel adósság törlesztési mechanizmusáról való megállapodás szükségességéből kiindulva,

a kölcsönös gazdasági kapcsolatoknak az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök elve alapján való továbbvitelére törekedve,

valamint a hagyományos gazdasági kapcsolatokban az Oroszországi Föderáció részéről a folytonosság elvének gyakorlati megvalósítása céljából,

tudomásul véve a korábban elért megállapodásokban rögzített elveket és kötelezettségeket,

az alábbiakban állapodtak meg.

1. cikk

A Felek megerősítik abbeli megállapodásukat, hogy a Magyar Köztársaság és a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között, transzferábilis rubelben keletkezett kölcsönös adósságot 1992. november 30-ig beszámítják a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége által a Magyar Köztársaságnak nyújtott állami hitelek utáni magyar tartozás — a kamatfelszámítás figyelembevételével — mintegy 300 millió transzferábilis rubel összegével. A beszámítás után fennmaradó szaldó értéke — a Magyar Fél javára — mintegy 1,8 milliárd transzferábilis rubelt tesz ki.

2. cikk

Az 1. cikkben feltüntetett 1,8 milliárd transzferábilis rubel értékű szaldót az 1 transzferábilis rubel=0,92 USD egyeztetett szorzó alapján USD-re számítják át és Magyar Nemzeti Banknál különszámlára helyezik. A kamatok mértékében 1992. november 30-ig állapodnak meg.

3. cikk

Az Oroszországi Föderáció az 1992—1993. években 800 millió USD értékig — a Magyar Fél bejelentett igényének figyelembevételével — haditechnikai eszközöket szállít a Magyar Köztársaságnak a teljes valutabevételnek a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége 2. cikkben feltüntetett adósságának részletes törlesztéseként történő beszámításával.

4. cikk

A Felek 1992. december 31-ig megállapodnak a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének a Magyar Köztársasággal szemben kialakult transzferábilis rubel adósság törlesztési elveiben és határidejében — a jelen Jegyzőkönyv 2. és 3. cikke rendelkezéseinek figyelembevételével.

5. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és a Vnyesekonombank 1992. november 30-ig közösen pontosítják a jelen Jegyzőkönyv 1. és 2. cikkében feltüntetett összegeket és meghatározzák a jelen Jegyzőkönyvben rögzített megállapodások valóraváltásának technikai rendjét.

6. cikk

Jelen Jegyzőkönyv az érvénybe lépéséhez szükséges országon belüli eljárások végrehajtásáról szóló értesítések kicserélése után — azonban legkésőbb 1992. november 30-án — lép érvénybe.

Kelt Budapesten, 1992. november 11-én két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven, mindkét nyelvű szöveg azonos érvényű.

A Magyar Köztársaság Kormánya nevében:
Kádár Béla

Az Oroszországi Föderáció Kormánya nevében:
Alekszander Sohin

13. 4. 3. Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya között a Magyar Köztársaság és a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kölcsönös adósság rendezéséről

A Magyar Köztársaság Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya, a továbbiakban Felek,

a Magyar Köztársaság és a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti transzferábilis rubel elszámolások rendezésének szükségességéből kiindulva,

a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya 1990. december 11-i — a kétoldalú gazdasági kapcsolatok új mechanizmusára való áttérésről szóló — Megállapodásában foglaltaktól vezérelve,

a Magyar Köztársaság és a volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kölcsönös adósság törlesztésének kérdésében elért kölcsönös egyetértésről szóló, 1992. november 11-i Jegyzőkönyvben foglalt megállapodások figyelembevételével,

a Magyar Köztársaság és az Oroszországi Föderáció közötti kereskedelmi és gazdasági együttműködési Kormányközi Bizottság első ülésén elért és az 1992. december 22-i Jegyzőkönyvben foglalt megállapodások figyelembevételével,

törekedve a két ország közötti kereskedelmi és gazdasági együttműködés kölcsönösen előnyös alapon történő továbbfejlesztésére,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Magyar Köztársasággal szemben fennálló adósságának 1993. december 31-i állapot szerinti értéke 1 703 030 650,87 USD. Ezt az összeget a Magyar Nemzeti Banknál vezetett elkülönített számlára helyezték el, amely azonban a nyitva maradt transzferábilis rubel tételek miatt pontosítandó.

A pontosítás eredményei az említett elkülönített számlára kerülnek.

2. cikk

A volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének — a kötelezettségek 1992. november 11-i Jegyzőkönyv 3. Cikke szerinti teljesítése után — a Magyar Köztársasággal szemben fennmaradó adóssága 1994. évi kezdettel, három év alatt kerül törlesztésre, a Felek megállapodása alapján az alábbiak szerint:

haditechnika szállításával;

az oroszországi szervezeteknek a Magyar Köztársaság területén létesülő objektumok létrehozásában való részvételével;

a gépipari termékek szállításával;

nem kereskedelmi jellegű szolgáltatásokkal;

az Orosz Fél Oroszországi Föderáció területén lévő tulajdonának és tulajdonjogainak meghatalmazott szervezetek személyében a Magyar Félnek történő átadásával.

3. cikk

A volt Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének a Magyar Köztársasággal szemben fennmaradó adóssághányadra 1994. január 1-től évi 3,5 % mértékű kamat kerül felszámításra.

A felszámított kamatot a jelen Megállapodás 1. cikke szerint megnyitott elkülönített számlára helyezik a felszámítását követő év első negyedévében és a jelen Megállapodás 2. cikkében feltüntetett rend szerint törlesztik.

4. cikk

Az adósság számbavételének és az adósságtörlesztési elszámolások technikai rendjét a jelen Megállapodásnak megfelelően a Magyar Nemzeti Bank és a Vnyesekonombank határozza meg.

5. cikk

Jelen Megállapodás ideiglenesen a Felek által történő aláírása napjától, véglegesen a jóváhagyásához szükséges eljárások befejezését igazoló jegyzékváltás napjától lép hatályba.

Készült Budapesten, 1994. április 1-én, két eredeti példányban, mindkét példány magyar és orosz nyelven, mindkét szöveg azonos érvényű.

A Magyar Köztársaság Kormánya nevében:
Boross Péter

Az Oroszországi Föderáció Kormánya nevében:
Viktor Csernomirgyin

EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: TKP Egyesület taggyűlése

Időpont: 1994. május 4.

Hely: MUOSZ (Bp.Andrássy út 101.)

Résztvevők: mellékelt lista szerint (45 fő)

Napirend:

1./ ***Mezei András*** megnyitója. Tájékoztatás a TKP működéséről.

2./ ***Hujber Ottó*** - a TKP elnök - tájékoztatója az orosz államadósság jelenlegi állásáról; s az ennek kapcsán végzett munkáról.

3./ ***Góhér István*** - Hungarus igazgató - beszámolója a pályázatok állásáról és a soron következő feladatokról.

4./ ***Andrej Nerozin*** - az Orosz Föderáció Kereskedelmi és Ipari Kamara budapesti képviselője - bemutatkozása.

5./ ***Almásy-Szabó Ottó*** - a Keleti Kapcsolatok Magyar-Orosz Kereskedelem Fejlesztési Alapítvány titkára - beszámolója, az információs adatbank hasznosításának lehetőségeiről.

6./ **Hozzászólások - válaszok**.

<u>Részleteiben</u>:

1./ ***<u>Mezei András főtitkár</u>***:

- <u>üdvözölte</u> a megjelenteket;

- <u>felkérte</u> a tagdíj-fizetésben elmaradottakat a hiány pótlására;

- <u>kérte</u> a "Nyilvántartási kérdőívek" kitöltését és visszajuttatását, hogy a törvényben előírt kötelezettségeinknek eleget tudjunk tenni;

- <u>beszámolt</u> az orosz kamarai képviselettel és az alapítvánnyal meglévő együttműködésről;

- <u>Ismertette</u> az orosz államadósság témában végzett munka jelen helyzetét, aláhúzva, hogy A. SARLÓS Úr az ez irányban tett lépéseket nagyon pozitívan ("Boross - Kádár Béla" tervként") értékelte;

- <u>Ismertette</u> az <u>eddig megtett lépéseket</u>, néhány szót szólt a beérkezett pályázatokról és az esélyekről;

- hangsúlyozta meggyőződését, hogy közös erőfeszítésünk eredményre vezet, hiszen "tőke" van és "magyar garancival" a nyugati cégek szivesen ruháznak be Oroszországban (OLIBAH RT.)

2./ ***Hujber Ottó - TKP elnök***

- Beszélt a TKP céljairól (ilyenek: - a volt szovjet piac visszaszerzése, - magyar-orosz-ukrán közös vasút, - közös bank, - borsodi kohászat problémáinak megoldása, - üzlethálózat létesítése vasútállomásokon, - államadósság, stb.);

- Komoly eredményként könyvelhető el, hogy a működés kezdetén, csak a nyugathoz való csatlakozásról beszéltek, ma a keleti piacról beszélni "szalonképes dolog";

- Pályázatok beérkeztek és az értékelés megtörtént. Vannak közöttük olyanok is, melyek csupán a kívánságokat, vágyakat sorolják fel;

- Csernomirgyin Úr látogatásakor néhány projektet átadtunk. Ennek igen pozitív visszhangja volt.

Jelenlegi feladat:

a./ Szándéknyilatkozatok begyűjtése + 2 mellékelt (szindikátusi Szerződés + 5 éves gazdálkodási terv.)
b./ Helyi ÁVÜ-től az egyetértés megszerzése,
c./ Helyi adminisztráció rendelje el a privatizálást,
d./ A központi apparátusnál a szükséges lépések megtétele.

Célunk:

a régi gazdasági kapcsolatok helyreállítása,

- Új kooperáció
- hosszútávú tervezés,
- közös beruházások,
- piacok szerzése.

3./ ***<u>Góhér István - Hungarus RT. igazgató</u>***

- Áttekintést adott a február 10-i (Sasad) elnökségi ülést követő lépésekről;

- 18 pályázat érkezett be. Ezek egy része csupán "***Szándéknyilatkozat***" volt. 15 érkezett be az előírt 1994. március 15-i határidőre.

- A pályázatok feldolgozása, a szükséges információk beszerzése folyamatban van. Megbízottunk Oroszországban folyamatos tevékenységet végez.
Ezután néhány új információ ismertetésére került sor.
Ezek a következők voltak:
  - Új rendelet szűkíti és szabályozza a stratégiai alapanyagok export jogát.
  - Magyar-orosz-ukrán közös vám-megállapodás született.

4./ ***<u>Andrej Nerozin - Orosz Kamara képviselője</u>***

- <u>Tájékoztatást adott</u> a képviselet munkájáról;

- A kamarai törvény (1993 (megalkotásáról, illetve a kamara és a regionális kamarák (64) munkájáról;

- a 20 külföldi képviseletről;

- a TKP-vel való együttműködésről.

5./ ***Almásy Szabó Ottó - az Alapítvány titkára***

- ismertette a kérdőívek hasznosításának elveit és a kitöltés módját;

- az adatbank nyújtotta lehetőségeket a TKP tagok számára;

- tájékoztatást adott a készülő 50.000 pld. számú, orosz-nyelvű "***magyar piac***" terjesztéséről. Egyben felhívta a figyelmet a lap hasznosíthatóságára.

Hujber Ottó elnök a kérdésekre és hozzászólásokra válaszova a következőket hangsúlyozta:

- igény esetén - időpont egyeztetéssel - bármikor rendelkezésre áll konzultáció céljából;

- a pályázati téma nincs lezárva, a munkát folytatjuk;

- gazdasági program készül, melyet rövidesen az elnökség rendelkezésére bocsát kiegészítés és véleményezés céljából;

- az államadósság témában kb. 1 hónap mulva több információ fog rendelkezésünkre állni;

- közös bank létrehozása témában. jó lenne előre lépni. Sok probléma megoldása egyszerűsödne (bankgarancia,stb.);

- az állami felelősségvállalást feltétlen növelni kell. (ilyen *kaotikus helyzetben* ez különösen elengedhetetlen.)

Kmf.

Bíró Éva

Dr.Bíró Éva
jkv.vez.

Jelenléti ív

TKP Egyesület
(taggyűlés: 1994 május 5.)

cég neve	képviselő neve	aláírás
DUNAFERR	SOLYMOS ERNŐ	[illegible]
	PALOTÁS BÉLA	[illegible]
TRANSELEKTRO	KERTÉSZ PÁL	[illegible]
ÖNTŐTMÁRVÁNY BT.	TÓTH FERENC	[illegible]
OLIBAU Kft.	dr. Falus Gábor	[illegible]
F+R KFT	FLEISCHER BERTALAN	[illegible]
MOL Rt	Subai József	[illegible]
ARTOGRÁP	BÁNLAKI KÁROLY	[illegible]
GODIMPEX Bt.	[illegible]	[illegible]
—"—	[illegible]	
JOSEPH-ITO	[illegible]	SLOSENYI J.
Buda Pagony BT	[illegible]	
—"—	[illegible]	
EGIS Rt	TÖRÖK TIBOR	[illegible]
UB Járműtechnika Kft	[illegible]	
Hungexpo [illegible]	[illegible]	
Horváth Mihály	RÁBA RT.	[illegible]
Lossonczy Pál	Rába Rt.	[illegible]
Agárdi László	AÉB	[illegible]

Jelenléti ív

TKP Egyesület
(taggyűlés: 1994 május 5.)

cég neve	képviselő neve	aláírás
MÁVINVESZT	Sándidi Csaba	[signature]
KÖZ) Rt	[illegible]	[signature]
(RESTI RT)	DÉLES ISTVÁN	[signature]
ERDÉRT RT	Dr ANNA István	[signature]
ERDÉRT RT	TROKÁN PÁL	[signature]
KOMPLEX Rt.	KORLÁTH GÉZA	[signature]
OROSZ NAGYKÖVETSÉG	PUSTAKOV ALEXANDER	[signature]
Járműtechnika Kft	Orbán János	[signature]
	Rostás Gábor	
HUNGA-RUS Rt.	Golier András	
COOPINTER Kft	[signature]	
Adilet Rt	[signature]	ANDÓ BALÁZS
MIKLOIN Kft	[signature]	Ciller [illegible]
dr BARÁNY ISTVÁN	[signature]	MÁVTRANSSPED
Eastern European Market Consortium	VADÁSZ ZOLTÁN	[signature]
BÁBOLNA RT.	Bárci Károly	[signature]
Consulting Trade Kft	Barabás János	[signature]

Jelenléti ív

TKP Egyesület
(taggyűlés: 1994 május 5.)

-3-

cég neve	képviselő neve	aláírás
ExT T BT	TAKÁCS FERENC	[signature]
	LÁNG MIHÁNNÉ	[signature]
MINERALIMPEX	dr. Wollai Péter	[signature]
RKV. RT.	SZÉKELY DÁNIEL	[signature]
Intertraverz Rt	HUBER OTTO	[signature]
INFOBROKER Kft.	Rutkauszky J.	[signature]
TKP	Bíró Éva	[signature]
-11-	Mezei O.	[signature]

Emlékeztető

Tárgya: TKP kibővitett elnökségi ülése
Időpontja: 1995. április 3.
Helye: Mineralimpex Rt.
Résztvevők: 96 fő
Meghivott vendég: Pál László ipari és kereskedelmi miniszter

Dr.Tóth József a Mineralimpex Rt. vezérigazgatója
- üdvözli a vendégeket és
- röviden ismerteti a vállalat tevékenységét,
- tájékoztatja a résztvevőket, hogy mit tett a Mineralimpex a magyar export elősegitése érdekében a volt szovjet köztársaságokban /Tatársztán, Komi, Baskiria, stb./.

Mezei András a TKP főtitkára
- ismerteti - a TKP 1994. évi tevékenységét /5 alkalommal volt elnökségi ülés, közgyűlés, Szegedi Fuvaroztatók Klubja meghivására a TKP bemutatkozása, Záhonyi II. Nemzetközi Befektetési Konferencia megrendezése, ill. egy befektető cég ajánlata 3,5 milliárd USD összegben egy különleges gazdasági övezet létrehozására, tudományos park létesitésére tett ajánlat 6o millió USD összegben, ill. annak pozitiv fogadása a kormány részéről/, valamint
- az 1995. évre tervezett feladatokat /szegedi kis-jugoszláv-magyar üzletember találkozó előkészitése, pénzügyi befektetési témában konzultációs lehetőség, "Szabad Dunáért" gazdasági konferencia megszervezésének gondolata, omszki partnercéggel az együttműködési szerződés előkészitése és a kapcsolat hasznositása a tagvállalataink érdekében, Magyarország tranzit-lehetőségeinek fejlesztése/,
- külön kiemelte a főtitkár a soronkövetkező közgyűlés megszervezését, ahol tagjaink tájékoztatást kapnak az Egyesület munkájáról és pénzügyi helyzetéről, ill. a pénzeszközökkel való gazdálkodásról.

- A főtitkár felhívta a figyelmet az Orosz Ipari és Kereskedelmi Kamara 5.000 cégre vonatkozó üzleti ajánlatait tartalmazó számitógépes CD lemezre,
- Röviden ismerteti a "Magyarországért most!" mozg. inditásával kapcsolatos elképzeléseket.

Pál László ipari és kereskedelmi miniszter tájékoztatójában elmondta:

- az 1994. évi adatok azt mutatják, hogy nem indultunk rosszul az elvesztett piacokon. A külkereskedelmi szaldóban javulás v tapasztalható.
- Érdekes jelenségnek tartja a sajtó reagálását a TKP tevékenységével kapcsolatosan. Semmiképpen nem tud egyetérteni a "rejtélyes" jelzővel, hiszen ma már egy széles kör - ezenbelül a nagyvállalatok többsége-vesz részt a TKP munkájában. A kormány a TKP részéről jött jelzésekre mindenképpen odafigyel.
- Az oroszországi tárgyalásairól a következőket mondta:
  - a moszkvai kormányfői tárgyalás pozitiv volt. Megállapitható volt a felek kölcsönös érdekeltsége a külgazdasági, pénzügyi, közlekedési, mezőgazdasági kapcsolatok fejlesztésében.
  - Különös jelentőségű a "Magyar-Orosz Beruházásvédelmi Egyezmény" aláírása. A ratifikációra rövid időn belül sor kerül. Az egyezmény a magyar befektetőknek biztonságot nyújt.
  - Megkötötték az 1995. évi áruszállitási egyezményt. A tárgyalásokon vita tárgyát képezte, hogy van-e lehetőség a magyar vállalkozók és a régiók közötti közvetlen kapcsolat tartására. Végül ebben a témában is megegyezés született.
  - Moszkva városával a szerződés értelmében a konkrét tevékenység megindult.
  - Az orosz fél érdekelt, hogy a külkereskedelmi forgalom kiegy súlyozottabb legyen.
  - "Emlékeztető" készült a hosszútávú gázszállitásról. Oroszország garantálja a magyar igények kielégitését. Orosz részről garantálják, hogy Magyarországon keresztül épitik a tranzit-gázvezetéket, melynek célja a nyugat-európai szállitás. A konkurrencia ellenére az esélyeink jók.

- A két kormányfő "szuverén megállapodás"-t kötött az áruforgalmi szaldó ledolgozására.
- A különböző régiókban az állam is finanszíroz bizonyos beruházásokat. /Közlekedés, távközlés, gyógyszer, egészségügyi berendezések, élelem, stb. témákban./
- Oroszországban a fizetőképes kereslet megteremthető.
- Májusban a Vegyes-Bizottság ülésén folytatódnak a tárgyalások.
- A nukleáris hulladék témában is van előrelépés, ugyanis a második szállitmány is elment.

- "Szándék-nyilatkozat" született az orosz államadósság kiegyenlitésére. Jelenleg a bankok közti egyeztetés folyik.

  A 900 millió USD összegű adósság terhére a Magyar Honvédség - katonai eszközöket, a mezőgazdaság - kombájnokat kap, melyek a szakértők véleménye szerint jóminőségűek. Az orosz fél ezen kivül hajlandó hajókat, a kőolaj tárolásához szükséges tartályokat, teherautókat szállitani, ill. kooperációban résztvenni a Metro épitésben. Ebben a témába még a budapesti önkormányzattal egyeztető megbeszélések szükségesek. Energetikai konstrukcióval Oroszország szenet ad Ukrajnának, majd az villamos-energiát szállit Magyarországnak.
- Lehetőség van a privatizációban való részvételre, mintegy 300 millió USD összegben. Akadályozó tényező, hogy az orosz jogszabályok egyelőre hiányosak. Magyarországon 15 vállalat ezirányú szándékát ismerjük.
- A hiedelemmel ellentétben már vannak olyan stabil orosz bankok, melyek a nyugati bankok szemében is komoly megbizható partnernek számitanak.
- "Jamburg" kapcsán nemzetközi jogi problémák megoldása szükséges, ugyanis a megállapodás annak idején a Szovjetunióval született.

Ezt követően

- a miniszter tájékoztatott a magyar-kazah tárgyalásokról. Számos nagy befektetés, rekonstrukció van folyamatban, melyek dokumentációját átadták. A kazah cégek igen elégedettek a magyar partnerekkel, több alkalommal emelték ki a Vegyépszerrel való együttműködést.

- Lehetőséget lát arra, hogy nyugati részvétellel való együttműködésről tárgyaljunk. Biztató tárgyalások folynak Németországgal.
- Említést érdemel, hogy az Ikarusz jól szerepelt egy világbanki tenderen, így komoly esélyei vannak. Bábolna a kukorica-termelési rendszer területén van jó pozícióban.

Ezt követően a miniszter részletesen válaszolt az előre megküldött kérdésekre, melyek közül külön figyelmet érdemelnek a következők:

- Napirenden van a Tisza híd rekonstrukciója.
- Az orosz bankokkal garancia-megállapodást lehet kötni.
- A kormány szívesen veszi a TMP-nek, mint társadalmi szervezetnek, a kezdeményezéseit.
- Az elmult időszakban kemény lépésekre került sor, de az export-orientált cégeknek komoly esélyük van arra, hogy helyzetük javuljon. Ez a tendencia már 1994. második felében érezhető volt.

A miniszter válasza után a résztvevők két -, és többoldalú megbeszélések keretében tárgyaltak tovább.

A kibővitett elnökségi ülésen résztvettek a TV, a rádió és a különböző ujságok munkatársai is.

Dr. Biró Éva
ügyvezető titkár

TÁRSASÁG A KELETI PIACOKÉRT

H-1062 BUDAPEST VI., ANDRÁSSY ÚT 102.

Miniszterelnöki Hivatal
Horn Gyula úr
miniszterelnök

Budapest

TELEFON: (36 1) 111 8639, 131 5377, 112 0081 / TELEFAX: (36 1) 131 7564

Iktatószám: 199

Előadó:

Tisztelt Miniszterelnök úr!

Ma értesültem arról, hogy az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium határozott javaslata ellenére a Miniszterelnöki Hivatal illetékesei nem tartják szükségesnek, illetve lehetségesnek azt, hogy Önt a Társaság a Keleti Piacokért Egyesület elnökeként közelgő moszkvai és almati útjára elkísérjem. Jelen levelemmel szeretném Önt tájékoztatni arról, miért tartom célszerűnek, hogy az úton a delegáció tagjaként résztvegyek.

Az elmúlt év során az orosz kormányfői látogatás idején alkalmam volt Csernomirgyin miniszterelnök úrral az államadósság kérdését illetően közeli eszmecserét folytatni és a több száz tagot (többek között a MOL, MÁV, MVM RT, RÁBA, IKARUS, Bábolna stb.) magába tömörítő Társaság a Keleti Piacokért Egyesület által kidolgozott javaslatcsomagot átadni. Az általunk készített javaslatcsomag, amely az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium támogatását is élvezte, az elmúlt egy évben, mint személyemmel is összefüggő javaslat, folyamatos tárgyalási anyagot képezett. Ugyancsak fontosnak tartom, hogy az utóbbi években Jeszimov miniszterelnökhelyettes úrral közeli munkakapcsolatot alakítottam ki, valamint Nazarbajev elnök úrral közvetlen és folytatásra váró eszmecserét folytattam legutóbbi itt-tartózkodása idején.

A fentiek, valamint annak figyelembe vételével, hogy az államadósság kérdésekben a Társaság a Keleti Piacokért Egyesület tevékenysége meghatározó volt, az eddigi magyar lépések logikus folytatása, valamint a múltban végzett munka folyamatosságának biztosítása lenne, ha a delegációval utazhatnék.

Budapest, 1995. február 23.

1995 -02- 24
MINISZTERELNÖKI HIVATAL
1055 Budapest, V.,
Kossuth Lajos tér 1-3.

Tisztelettel

Hujber Ottó
elnök

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság

VIZSGÁLATI JELENTÉS

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság megállapításairól

Budapest, 1996. december

I.

Országgyûlési vizsgáló bizottság létrehozása, a bizottság feladatai

Az Országgyûlés 1995. december 21-én 4 kormánypárti és 4 ellenzéki képviselõ megbízásával, 124/1995.(XII.22.) OGY számú határozatával parlamenti vizsgálóbizottságot hozott létre a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõi *esetleges* összefonódásának vizsgálatára.

A bizottság feladata volt annak megállapítása, hogy a magyar-orosz olajkereskedelem bonyolításában résztvevõ társaságok kiválasztása hogyan történt, valamint az, hogy az orosz államadósság lebontására létrejött tárcaközi bizottság milyen pályázatokat írt ki, azokat hogyan bírálta el, illetve az említett *ügyeletekhez történõ partnerek kiválasztása során milyen összeférhetetlenség áll fenn.*
A bizottság feladata volt továbbá annak megállapítása is, hogy a nevezett ügyletek intézése során *tapasztalható-e összefonódás a politikai döntéshozók és a gazdasági élet szereplõi között,* azaz részesültek-e kormányzati elõnyökben magánérdekeltségû gazdasági társaságok.

II.

A bizottság által meghatározott eljárási rend és vizsgálati módszerek.

A bizottság eljárási rendjét az 1996. január 12-én elfogadott "Bizottsági ügyrend"-ben szabályozta.

Vizsgálati módszerei:

1.) Anyaggyûjtés
 a.) beszámolók kérése, tanulmányozása;
 b.) egyéb dokumentációk beszerzése, megtekintése.
2.) Meghallgatások az érintett személyek tekintetében.
3.) Értékelés, jelentés elkészítése.
4.) Az érintett szervek és személyek észrevételeinek megkérése.

III.

A bizottság ténybeli és jogi megállapításai

Az Országgyûlés 1995. december 5-ei ülésén, az azonnali kérdések és válaszok órájában 6 ellenzéki képviselõ — Demeter Ervin (MDF), Dr. Gáspár Miklós (KDNP), Kósa Lajos

(FIDESZ-MPP), Dr. Varga István (MDF), Dr. Szilágyiné Császár Terézia (KDNP) és Varga Mihály (FIDESZ-MPP) — kérdést intézett az ipari és kereskedelmi miniszterhez a magyar-orosz kõolajkereskedelem, valamint a volt Szovjetunióval szemben transzferábilis rubelben keletkezett, Oroszország által átvállalt követelések értékesítése tárgyában.
Az ellenzéki képviselõk kérdéseire az ipari és kereskedelmi tárca képviseletében Dunai Imre nem tudott kielégítõ válaszokat adni.
Két nap múlva a Miniszterelnöki Hivatal közigazgatási államtitkára bejelentette, hogy a miniszterelnök 1995. õszén olyan dokumentumok birtokába jutott, amelyek belsõ tényfeltáró vizsgálat elrendelését indokolták az orosz államadósság rendezésével kapcsolatos kérdésekben.
A vizsgálat célja annak a tisztázása volt, hogy vannak-e személyi összefonódások, amelyek a Magyar Köztársaság érdekeinek érvényre juttatását bármilyen módon akadályozhatják.
A közigazgatási államtitkár által az orosz államadósság rendezésével és az olajimporttal összefüggõ kérdések vizsgálatáról összeállított jelentést a kormány 1995. december 21-én megtárgyalta.
A kormány döntésével egyidõben az Országgyûlés parlamenti vizsgálóbizottság felállításáról döntött.

1. A magyar-orosz olajkereskedelem alakulása

a) Elõzmények

Mivel a kõolaj stratégiai termék, kiemelt jelentõsége és lényeges politikai vonatkozása van annak az alapvetõ kérdésnek, hogy milyen módon, milyen intézményi struktúra alkalmazásával, milyen feltételrendszer kialakításával kívánjuk ellensúlyozni a növekvõ import ráutaltságunkból természetesen fakadó hátrányainkat.

A hazai kõolaj kitermelésével, kõolaj-finomítással jelenleg a Magyar Olaj- és Gázipari Rt. — a továbbiakban MOL Rt. — foglalkozik. Ez a társaság egyúttal a hazai távvezetékek és finomítók tulajdonosaként és a tárolók résztulajdonosaként tevékenykedik. A vezetékeket 1995 óta már csak egy erõsen korlátozott vezetéki szabad hozzáférés elve alapján kell külsõ cégek rendelkezésére bocsátania: szabad kapacitás esetén és kizárólag belföldi kitermelésû szénhidrogén szállítása céljára.

Az ország kõolaj import szükségletét két, egymagában is elegendõ kapacitású vezeték biztosítja (Barátság II. illetve Adria). A kõolaj szükségletünk biztosítását illetõen elvileg jó tárgyalási pozícióval rendelkezünk. Ez nyilván kedvezõen befolyásolta azokat a befektetõket, akik a MOL Rt. privatizációjának elsõ szakaszában részvényeket vásároltak. Ma már a részvények 42%-a külföldi és hazai magánszemélyek, pénzügyi befektetõk és önkormányzatok tulajdonában van.

Nemzetgazdasági érdekünk, az ország ellátásának biztonsága és a részvénytulajdonosok érdekei egyöntetûen azt kívánják, hogy MOL Rt. pozíciója és jövõképe ne romoljon.

b) A magyar fél által kijelölt koordinátor, a HFT Co.

A magyar-orosz kereskedelmi forgalomban évek óta tapasztalható jelentõs nagyságú külkereskedelmi mérleg hiány csökkentésére az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium — a továbbiakban IKM — kezdeményezõ lépéseket tett. Az Oroszországból származó import jelentõs részét a kõolajszállítások képezik, ezért az IKM arra törekedett, hogy a magyar fél az orosz kõolaj bizonyos hányadát gépipari és élelmiszeripari termékekkel egyenlítse ki.
1994. november 25-én Budapesten az Orosz Föderáció fûtõanyagipari és energetikai minisztere J.K. Safranyik és az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára Dunai Imre — a hivatalos elfoglaltsága miatt távollévõ miniszter helyett — megállapodást írt alá a két ország energetikai téren történõ együttmûködésérõl, amelynek részeként a felek a

kõolaj eladás és vásárlás intézésére koordinátorokat neveztek ki. Magyar részrõl a Hungarian Finance Trade Corporation — a továbbiakban HFT Co. — mint koordinátor kapott megbízást, azzal a megjegyzéssel, hogy a munkában vegyenek részt a Transelektro, a MOL Rt., a Mineralimpex és az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium szakértõi is.

A HFT Co.-t 1987. szeptemberében New Yorkban jegyezték be 1 millió dolláros alaptõkével. A cég alapításakor 50%-ban a Magyar Külkereskedelmi Bank, 50%-ban a német Metallgeselschaft tulajdonában volt. 1994. márciustól 51%-ban az OTP Bank, 49%-ban Patkó András a tulajdonosa. 1995. január óta a HFT Co. moszkvai kirendeltségének vezetõje Dunai András, Dunai Imre ipari és kereskedelmi miniszter fia.

Az IKM és a HFT Co. között a magyar-orosz kereskedõház létrehozására írásbeli megbízás — amely a megbízás tárgyát tartalmazza — és a tárgyalásokra jogosító meghatalmazás nem készült. Két hónappal a HFT Co. megbízása után Patkó András a cég elnök-vezérigazgatója javaslatot készített, egy orosz-magyar olaj alapú barter ügyletek bonyolítására szolgáló vegyesvállalat alapításáról. Írásban rögzített szándéka szerint az újonnan létrehozandó vegyesvállalat fõ feladata megvásárolni az orosz fél által biztosított olajat, leszállítani Magyarországra, raktározni vagy finomítani és eladni a magyar piacon vagy reexportálni külföldi vállalatoknak. A javasolt megoldás alapvetõen a magyar-orosz földgázkereskedelem lebonyolítására, 1994. novemberében alakított PANRUSGÁZ Rt.[1] kereskedõházhoz hasonlít.
Az orosz felekkel folytatott tárgyalásokon az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumot az amerikai HFT Co. képviselte, a megbeszéléseken Patkó András elnök-vezérigazgató és Dunai András az ipari és kereskedelmi miniszter fia, a cég moszkvai irodájának vezetõje vett részt.
Õk tájékoztatták a résztvevõket a HFT Co. elképzelésérõl, amely a behozatalra kerülõ olaj egy bizonyos mennyiségének magyar árukkal történõ ellentételezését megoldó vegyesvállalat létrehozására irányult. A tárgyalások során felkérték az orosz felet, hogy a körvonalazódni látszó MOL-YUKOSZ szerzõdés megkötése elõtt vizsgálják meg a "HFT által képviselt csoport elõkészítés alatt álló és a közel jövõben átadásra kerülõ ajánlati csomagját, hogy a YUKOSZ érdeklõdése esetén elõkészítésre kerülhessenek a MOL-lal párhuzamosan megkötendõ szerzõdések".

A koordinátorok kijelölése után kiderült, hogy a YUKOSZ sem a kereskedõház, sem a barter létrehozásában nem érdekelt és a HFT Co.-t nem fogadja el partnerként. A

---

[1] *Az orosz-magyar földgáz-kereskedelem államközi szerzõdésekkel nem lefedett mennyiségeinek bonyolítására került megállapításra 1994. végén — orosz javaslatra és nyomásra — a PANRUSGÁZ Rt. kereskedõház, mely jelenlegi tulajdonosi összetételét illetõen 50% MOL Rt. és 50% orosz (40% GÁZPROM, 10% INTERPROCOM) tulajdonban van.*
A szindikátusi szerzõdés szerint PANRUSGÁZ csak az államközi szerzõdéssel hosszútávra lekötött, vagy opcióval biztositott magyar gázimport felett jelentkezõ szükségletet hozhatja be az országba, mégpedig a lehetõ legnagyobb mértékig magyar árukkal ellentételezett módon.
Miközben a mi oldalunkról legfeljebb naiv lelkesültségûnek mondható ellentételezési elképzelésbõl semmi nem valósul meg, addig a GÁZPROM egyre erõteljesebb piacszerzési törekvésének eszközeként használja fel a PANRUSGÁZ Rt-t a magyarországi gázszállítás és elosztás teljes frontján. A GÁZPROM anélkül kíván a magyar meglévõ belsõ piacból hatalmas részeket kiszakitani, hogy annak jelenlegi infrastruktúrájába bármit is befektetett volna. Ezen erõszakos piachóditási kisérlet eszköze a trójai falóként használt kereskedõház, a PANRUSGÁZ Rt.
Az 1996-ra elõirányzott 7 milliárd m^3 magyarországi földgázexport teljes egészét PANRUSGÁZ Rt-n keresztül kívánja leszállitani az orosz partner, noha magyar áruk ellentételként történõ vásárlásáról már egyáltalán nincs szó.
Egy tervezett gáz tranzitvezeték magyarországi szakaszának tulajdonosa GÁZPROM deklarált szándékai szerint PANRUSGÁZ Rt. lenne, aki saját résztulajdonosának, a MOL Rt-nek versenytársa kíván lenni a magyarországi piacon, melybõl jelentõs részt kíván rövid idõ alatt megszerezni. Ennek érdekében már közvetlen tárgyalásokat kezdeményezett gázszolgáltató társaságokkal és nagyobb ipari fogyasztókkal. Így például az egyenletesen növekvõ magyarországi gázigény egyre kisebb részét kívánja a MOL Rt-n keresztül értékesiteni. Egyre inkább közvetlenül a fogyasztókat kívánja kiszolgálni.
Miközben 2010-re 11 milliárd m^3 lesz az évi orosz gázimportunk, az azt importáló PANRUSGÁZ Rt. ebbõl csak 5 milliárd m^3-re kíván a MOL részére hosszú távú szerzõdéssel lekötni. A többit közvetlenül kívánja forgalmazni.
A PANRUSGÁZ Rt. szándéka és törekvése alapitásától kezdve az, hogy a MOL Rt. kiszoritásával Magyarországon gázértékesitõi és gázszolgáltatói tevékenységet folytasson még akkor is, ha ennek jogszabályai akadályai vannak.
A MOL Rt. pozicióinak az orosz partner által történõ megrenditése nem a versenyt hozza a MOL monopólium helyébe, hanem egy sokkal erõteljesebb GÁZPROM monopólium kialakulását.

YUKOSZ ezt az álláspontját azzal indokolta, hogy 1995. márciusa óta törvény tiltja, orosz vállalatok részére, hogy barter keretében értékesítsenek kõolajat.
A HFT Co. referencia tevékenysége kõolajbeszerzés árualappal történõ ellentételezésének finanszírozási forrásainak megteremtésére — az USA Eximbank bevonásával — vonatkozott.
Dunai Imre ipari és kereskedelmi miniszter 1995. szeptember 6-án levélben fordult orosz kollégájához szorgalmazva, hogy a HFT Co. — melynek moszkvai irodáját továbbra is a fia, Dunai András vezeti — és a YUKOSZ egyeztessenek "a kölcsönös együttmûködési lehetõségeket és a magyar export bõvítését, valamint az ezt alátámasztó finanszírozási források feltárása érdekében".
Az IKM által elképzelt és szorgalmazott áru-ellentételezés valamint a finanszírozási források feltárása nem valósult meg. A miért-re a YUKOSZ alfejezetben is választ kapunk.

A HFT Co. megbízását az ipari és kereskedelmi miniszter az orosz államadósság rendezésével és az olajimporttal összefüggõ kérdések vizsgálatáról készült jelentés kormányülésen történt megtárgyalását követõen 1995. december 21-én vonta vissza.
Felmerül a kérdés, hogy a HFT Co. milyen anyagi ellenszolgáltatás fejében vállalta a megbízást, azaz tevékenysége milyen anyagi elõny megszerzésére irányult. A rendelkezésre álló adatokból ez konkrétan nem állapítható meg. A meghallgatásokból azonban kiderült, hogy a felmerülõ költségek a HFT Co. üzleti kockázatát képezték, díjazás, ellenszolgáltatás, semmi ilyen címû kifizetés a megbízó IKM részérõl nem történt. A HFT Co. a létrehozni tervezett kereskedõházban tulajdonosi részesedést kívánt szerezni, továbbá érdekelt lett volna a tervezett konstrukció amerikai oldalról történõ finanszírozásban.

c) Az orosz fél által kijelölt koordinátor, a YUKOSZ

1994-95-ben Oroszországban az "exportkvóta" rendszer kõolajra, illetve kõolajtermékekre történõ eltörlésével az orosz kõolajexport erõteljes liberalizálása ment végbe. Ezzel egyidõben olyan integrált olajipari vállalatok kerültek kialakításra, amelyek saját olajkutakkal, olajfinomítókkal és kereskedelmi hálózattal rendelkeznek. Az orosz Fûtõanyagipari és Energetikai Minisztérium a kõolaj exportõrök kínálati versenyét határozott központi intézkedéssel megszüntette, amikor a csõvezetéken keresztül ellátható valamennyi volt KGST ország mindegyikéhez egy-egy úgynevezett koordinátort jelölt ki. Az orosz fél a magyarországi koordinátori feladatok ellátására a YUKOSZ-t jelölte ki. A koordinátori feladatok egyértelmûsítésének hiányában a YUKOSZ a megbízását árdiktálásra használta. Ekkor megszûnt a MOL Rt-nek az a lehetõsége, hogy az orosz kõolajpiacról a legkedvezõbb árfeltételeket kínáló cégek áruit vásárolja meg, mert a YUKOSZ a koordinátori jogosítványát arra használta fel, hogy az elõnyös áron kínált kõolajat felvásárolta és mint saját árut — de már növelt áron — a MOL Rt-nek értékesítette.
A monopol helyzetet tovább erõsítette, hogy a kijelölt koordinátorok rendelkeznek a "Barátság" kõolajvezeték szállítási kapacitása fölött is. Az Orosz Fûtõanyagipari és Energetikai Minisztérium, a Lukoil, a YUKOSZ, a Szurgetnyeftyegaz, a Transznyefty képviselõiból álló bizottság dönti el, hogy melyik orosz cég kõolaját lehet a "Barátság"-on keresztül szállítani. Az orosz félnek a szállítási csatornák feletti ellenõrzésének a centralizálása a MOL Rt. számára jelentõs többletköltséget eredményezett.

Az 1995. áprilisi MOL-YUKOSZ tárgyalásokon az orosz cég már nyíltan fogalmazta meg további céljait. Ezek szerint a YUKOSZ érdekelt:

- a kõolajexport mellett a kõolaj magyarországi bérfeldolgoztatásában;
- saját kiskereskedelmi hálózat létrehozásában;
- a magyar energetikai cégek privatizációjában való részvételben.

Miután mindezek sértik a MOL gazdasági, kereskedelmi érdekeit, a célkitûzések nem valósultak meg.

Pál László ipari és kereskedelmi miniszter J.K. Safranyik fûtõanyagipari és energetikai miniszternek küldött levelében jelzi a YUKOSZ tevékenységével kapcsolatos észrevételeket. Szükségesnek tartja tájékoztatni kollégáját arról a sajnálatos körülményrõl, hogy a YUKOSZ koordinátori státuszából kiindulva kizárólagos olajexportõr szerepében lép fel — monopol helyzetet diktálva —, megnehezíti mind a magyarországi olajvásárlásokat, mind pedig az orosz olajipari régiók ellátására vonatkozó szerzõdések megkötését.
A YUKOSZ üzletpolitikája 1994. második felétõl arra irányul, hogy bevételeit — vélhetõen érdekeltségi körébe tartozó — külföldi cégeken keresztül realizálja és így az olajimport lebonyolításába bekapcsolt több Nyugat-Európában, illetve az Amerikai Egyesült Államokban bejegyzett céget. Ezeken a bekapcsolt cégeken keresztül bonyolódik nem csak a megrendelés — szállítás, hanem a pénzügyi teljesítés is.
Többek között ez az oka annak, hogy a YUKOSZ nem érdekelt egy Németországban, USA-ban ugyan mûködõ, hasonló rendszerû pénzügyi tranzakcióban részt venni. Még akkor sem, ha ezen keresztül bõvülhetne az orosz olajipari régiók — pld. magyar élelmiszeripari cikkekkel való — ellátása.
Az így kialakított lánckereskedelem a bizottságunk véleménye szerint a kõolaj árát bizonyára drágítja, azonban az még így is versenyképes marad és nem bizonyítható, hogy e nélkül olcsóbb lenne a beszerzés. A közvetítõ cégek elsõsorban nem a magyar vásárlásokat drágítják, hanem az eladó bevételeit csökkentik.
Nem zárható ki, hogy a bonyolult kereskedelmi lánc beiktatása bizonyos publikusan vállalható hivatalos céloktól távol esõ érdekeket szolgál, azonban közvetlen magyar érdekeltségre utaló egyértelmû jeleket bizottságunk nem talált.

d) Az Agroil Rt. és a Mineralimpex

Kilenc nappal felmentése elõtt, 1995. július 3-án Pál László ipari és kereskedelmi miniszter értesítette orosz kollégáját az AGROIL Rt. megalakulásáról. Levelében tájékoztatja partnerét, hogy: "magyar cégek a MOL Rt. meghatározó részvételével AGROIL Kereskedõház Rt. néven közös vállalatot alakítottak, melynek létrehozását Kurámin V. P. úr, az orosz nemzetiségi miniszter elsõ helyettese, az Oroszországi Nemzetközi Olajipari Üzleti Klub elnöke is támogatta.
Ennek a cégnek elsõ lépésben az a feladata, hogy kölcsönösen elõnyös megoldást találjon — az olajvásárlások egy részének ellentételezésére alapozva — az oroszországi régiók élelmiszeripari termékekkel való ellátására."
Koncepciójának lényege abban állt, hogy az importált kõolaj értékével részben vagy egészben azonos magyar árúk kivitelét kívánta megvalósítani. A negatív fizetési mérleg csökkentése hosszú távú stratégiai célkitûzés volt. Erre a MOL Részvénytársaságot is többször ösztönözték, kevés sikerrel.

Az Agroil Rt.- Hujber Ottó az MSZP Vállalkozási Tagozatának elnöke és Subai József a MOL vezérigazgatója ötlete alapján - alakult meg, az olajkereskedelemnek a magyar élelmiszerekkel történõ ellentételezésére, 10 millió forintos tõkével. Tulajdonosai: a MOL Rt. 40%-ban, a Hydea Kft. 20%-ban, az Intertraverz Rt. 20%-ban, az Oroszországi Nemzetközi Olajipari Üzleti Klub 15%-ban és a Társaság a Keleti Piacokért Alapítvány 5%-ban. A cég ügyvezetõ igazgatója Hujber Ottó.
A bizottság rendelkezésére álló dokumentumok szerint a nevezett társaság "csereüzletet" nem tudott létrehozni.

A 1112/1994.(XII.2.) Korm. határozat értelmében a külkereskedelemmel foglalkozó Mineralimpex Rt-t rövid határidõn belül — összes jogosítványával együtt — a MOL Rt. tulajdonába kellett volna adni.
Az átadást késleltette, hogy a Mineralimpex Rt. rendelkezett azzal a magánjogi szerzõdéssel, amely szerint a jamburgi építkezés ellentételeként Magyarország rendelkezésére álló 6 milliárd m^3 gázt a GAZPROM a Mineralimpex-nek adja el. Nyilvánvaló nemzetgazdasági érdek, hogy

a beolvasztást csak akkor szabad végrehajtani, ha ezt a magánjogi szerzõdést egyértelmûen sikerül átadni a MOL Rt.-nek. Ennek jogi rendelkezése 1995 májusában megtörtént, a Mineralimpex Rt. a MOL Rt tulajdonába került. Mindezeket követõen az ÁPV Rt. Igazgatósága 40/1995. (VII.17.) sz. határozatával olyan döntést hozott, miszerint a MOL Rt. — a kormány határozatától eltérõen — kõolaj és kõolajtermék importját és exportját a Mineralimpex végezné, melyek 75% — 1 szavazatnyi tulajdonrészét privatizálni kellene.
A MOL Rt. elnöke — Pál László — 1995. december 21-én levélben fordult az ÁPV Rt. elnökéhez, Szokai Imréhez és kérte, hogy a társaság tulajdonosi és kereskedelmi érdekei alapján az Igazgatóság vizsgálja felül a döntését, és azt úgy módosítsa, hogy a Mineralimpex Rt. a nemzeti olajtársaság teljes tulajdonában, annak kereskedelmi szervezeteként dolgozzon tovább.
Az ÁPV Rt. Igazgatósága az 1996. május 15-én a kifogásolt határozatot hatályon kívûl helyezte.

e) A magyar adósság kialakulása és az orosz fél

A MOL Gazdálkodási Bizottsága üléseirõl emlékeztetõ készült, melyek alapján az események rekonstruálhatóak lennének, azonban a jelentés melléklete nyilvánvaló okkal emeli ki, hogy a bizottsági ülésekrõl készített emlékeztetõk "nem publikusak".
A bizottság létezésére, feladataira és mûködésére vonatkozó adatokat tartalmaz Mándoki Zoltán 1996. március 22-i leveléhez mellékletként beterjesztett 1996. március 14-i bizottsági jelentés. E jelentésbõl kiemelést érdemel az alábbi mondat:

"A minisztériumok és az MNB képviselõi olyan megfontolásból vesznek részt az üléseken, hogy figyelemmel kisérhessék és ellenõrzésük alatt tarthassák a kõolaj importbeszerzéseket, mivel erre a kormányzat költségvetési garanciát biztosít."

Kérdés, hogy miért nem fizettünk az oroszoknak? Vagy nem fogadták volna el dollárjainkat?
Dunai Imre már hivatkozott február 20-i levele szerint az 1995. májusában született 3053/1995. számú kormányhatározat az adósságállomány leépítésérõl semmilyen összefüggésbe nem hozható drámai mértékben felhalmozódó magyar olajadósság kérdésével. Nem hozható azért sem, mert az oroszok jogszabály formájában is kimondták, amit eddig "hallgatólagosan" amúgy is gyakoroltak: a nekünk szállított olajért csak dollárt fogadnak el és a dollárból majd ott és olyan árút szereznek be, amilyet akarnak.

A parlamenti vizsgálóbizottság 1996. február 29-i ülésén meghallgatott Mándoki Zoltán — MOL vezérigazgató — az orosz olajimport kezdeti elõnyeit ecsetelve kiemelte, hogy a magyar piac olyan sajátságos piac, mely könnyen és viszonylag olcsó szállítási útvonalon elérhetõ. Hangsúlyozta, hogy ez a piac egy olyan piac, mely idõben és megfelelõ árat tud fizetni a kõolajért. Mindezek okából hazánk rendkívûl vonzó értékesítési terület! Ennek volt betudható, hogy az ún. "brenti árral" szemben a MOL jelentõs árengedményt tudott elérni — kezdetben, mert ez a diszkont késõbb sajnálatos módon részben lemorzsolódott. "Koncepciójának lényege abban állt, hogy az importált kõolaj értékével részben, vagy egészben azonos magyar áruk kivitelét kívánta megvalósitani. A negatív fizetési mérleg csökkentése hosszútávi stratégiai célkitûzésünk volt. Erre a MOL Rt.-t is többször ösztönöztük — kevés sikerrel."
A MOL szerzõdései határparitásra vonatkoznak. Készpénzben kellett fizetni, az orosz félnek a dollár kell.
A legjellemzõbb az, hogy mindig hamarabb jött az olaj (meg a gáz), mint ahogy megegyeztek volna adott esetben az árban is. Az orosz fél már szállított és ott volt az olaj, csak a jegyzõkönyv nem volt aláírva, hogy kinek és mennyiért?
A YUKOSZ-nak és más orosz cégeknek nem tiltja törvény , hogy az általuk is felgyûlni engedett magyar adósság fejében offenzív magatartást tanúsítsanak annak érdekében, hogy

behatolva Magyarországra megszerezzék maguknak a kõolaj szállításával, feldolgozásával és értékesítésével foglalkozó vállalatokat, vagy azok meghatározó részét, privatizációban való részvétel címén.

f) Az összeférhetetlenség

Bizottságunk véleménye szerint a HFT Co. koordinátori feladatokkal történõ megbízása indokolttá teszi Dunai Imre akkori közigazgatási államtitkár, késõbbi miniszter és fia, Dunai András összeférhetetlenségi kérdésének vizsgálatát.
Az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium által a HFT Co. részére magyar-orosz kereskedõház létrehozásának koordinálására adott megbízást követõen a HFT Co. moszkvai irodájának vezetésére Dunai András — Dunai Imre fia — kapott megbízást. Így az IKM — képviseletében Dunai Imre — és a HFT Co. — a teljesítési hely szerinti iroda vezetõje Dunai András — megbízói-megbízotti viszonyba kerültek.

A köztisztviselõk jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény — a továbbiakban Ktv. — értelmében nem létesíthetõ közszolgálati jogviszony, ha a köztisztviselõ ezáltal hozzátartozójával, irányítási (felügyeleti), ellenõrzési vagy elszámolási kapcsolatba kerülne. Ez a rendelkezés a közszolgálati jogviszony létesítésének idõpontjában zárja ki az összeférhetetlenséget. Jelen esetben a megbízás a közszolgálati jogviszony létrehozása után keletkezett, ezért a hivatkozott jogszabály nem alkalmazható.
Az összeférhetetlenség tételes eseteit a Ktv. 21. §-a sorolja fel, mely rendelkezések közül átvitt módon legfeljebb az (5) bekezdés a) pontjában megjelölt eset "*a köztisztviselõ nem folytathat olyan tevékenységet, amely hivatalához méltatlan vagy amely pártatlan, befolyástól mentes tevékenységét veszélyeztetné*" alkalmazható a jelen esetben. Nyilvánvaló ugyanis, hogy apa és fia vonatkozásában a családi kötelékbõl eredõ elfogultságról, illetve részrehajlásról nem lehet eltekinteni.
A bizottság számára készített szakvélemény áttanulmányozása után nyilvánvaló, hogy politikai-erkölcsi értelmében az összeférhetetlenség felállítható. Akkor is, ha a HFT Co. ügyeletet nem bonyolított, ebbõl fakadóan pénzmozgás nem történt.
Jogi értelemben fõleg a szabályozatlanság és az elavultság miatt egyértelmû összeférhetetlenség nem állapítható meg.

A miniszterek felelõsségérõl a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa tagjainak és az államtitkároknak jogállásáról szóló 1973. évi III. törvény rendelkezik, ugyanis a Ktv. hatálya nem terjed ki az illetményrendszer kivételével a Miniszterelnökre, a miniszterre és a politikai államtitkárra. Az 1973. évi III. törvény 12. §-a szerint az ilyen személyek felelõsségére a hatályos munkajogi jogszabályokat kell alkalmazni. Ezen rendelkezések alapján felhívható alkalmazásra a Munka Törvénykönyvérõl szóló 1992. évi XXII. törvény — a továbbiakban Mt. — 191. §-a, mely § (3) bekezdése szerint a vezetõ munkaviszonyát eltérõ megállapodás hiányában meg kell szüntetni, ha közeli hozzátartozója tagja lett a munkáltatóéhoz hasonló tevékenységet folytató, vagy a munkáltatóval rendszeres gazdasági kapcsolatban álló gazdasági társaságnak, illetõleg vezetõként munkaviszonyt vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt létesített az ilyen tevékenységet folytató egyéb munkáltatónál. Ez utóbbi jogszabályhely azonban nem a politikai-államigazgatási szféra legfelsõbb vezetõi és a gazdasági élet összefonódásának kiküszöbölésére irányul, azaz a hivatkozás csak a nyilvánvaló joghézag kiküszöbölése miatt tárgya a jelentésnek.

2. Az államadósság lebontása

a) Előzmények

A KGST megszűnése előtt transzferábilis rubelben keletkezett szovjet államadósságot 1990. márciusában az akkori magyar és szovjet miniszterelnök-helyettesek megállapodása alapján 0,92 szorzóval dollárra számították át.
A Szovjetunió felbomlása után az Orosz Föderáció Kormánya lényegében változatlan feltételekkel az adósságot átvállalta.
Az első 800 millió dollár haditechnikai eszközökkel történő rendezése után, 1994. április 1-én dr. Boross Péter magyar és Viktor Csernomirgyin orosz miniszterelnök megállapodott, hogy a fennmaradó 900 millió dollár adósság 1994. évi kezdettel három év alatt kerül törlesztésre az alábbiak szerint:

- haditechnikai eszközök szállításával,
- gépipari termékek szállításával,
- nem kereskedelmi szolgáltatások igénybe vétellel,
- magyarországi nagyberuházásokban orosz részvétellel,
- oroszországi tulajdonhoz jutással.

Az orosz fél — a magyar kormány törekvései ellenére — kizárta, hogy a fennmaradt adósságot készpénzzel, olajjal vagy gázzal egyenlítse ki.

1994. szeptemberében a kormány 1090/1994. (IX.29.) Korm. határozatával az orosz viszonylatú követelésekből fakadó hazai és nemzetközi feladatok koordinálására, illetve az ezzel kapcsolatos javaslatok részletes kidolgozására Tárcaközi Bizottságot hozott létre.

b) A Tárcaközi Bizottság működése

A kormány által létrehozott Tárcaközi Bizottság feladata volt a Szovjetunióval szemben transzferábilis rubelben keletkezett és az Orosz Föderáció által átvállalt adósság érvényesítéséhez szükséges szervezeti feltételek megteremtése, az eljárási rend kidolgozása, a törlesztéssel összefüggő javaslatok elbírálása, valamint a nemzetközi tárgyalások lefolytatására jogosító meghatalmazások kiadása.
Ennek a bizottságnak kellett meghatározni az adósságleépítés pénzügyi feltételeit, az árfolyamengedmény mértékét és fizetési módját is.

A bizottság elnöki tisztét a mindenkori ipari és kereskedelmi miniszter — a megalakuláskor Pál László — látta el. Az elnökhelyettes a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára Akar László, a tagjai pedig: A Honvédelmi Minisztérium képviseletében Janza Károly, a Földművelésügyi Minisztérium képviseletében Rednágel Jenő (akit rendszeresen Borók György helyettesített, a Közlekedési Hírközlési és Vízügyi Minisztérium képviseletében), Kovács Ferenc, a Belügyminisztérium képviseletében Thuma József, majd a későbbiekben Lajtár József.
A bizottság tagja az üzleti szférának az elnök által javasolt delegáltja is. Pál László elnök a Tárcaközi Bizottságba Hujber Ottót a Társaság a Keleti Piacokért Egyesület és az MSZP Vállalkozói Tagozatának elnökét delegálta (a TKPE összetételét az 1. sz. melléklet tartalmazza).

A Tárcaközi Bizottság az orosz államadósság meghatározott részét olyan magyarországi vállalkozók részére értékesíti, akik ezért Oroszországban árut tudnak beszerezni. A kialakított

pénzügyi konstrukció szerint az árut szállító orosz vállalatok követeléseit a fennálló államadósság terhére az orosz állam egyenlíti ki. A vevõként jelentkezõ magyarországi partnerek az Állami Fejlesztési Intézettel — a késõbbiekben Magyar Államkincstár — szerzõdést kötnek az általuk igénybe vett és jóváírt adósság ellentételének kiegyenlítésére. Így a kormány magyarországi vállalkozók részére értékesíti az államadósságot.

1995. január 14-én, szombaton a Világgazdaság 8. oldalán "Behozható orosz gépek" címmel nem hivatalos tájékoztató jelent meg a magyar követelésállomány terhére megvásárolható, az orosz ipar által gyártott gépipari termékekrõl. E szerint a megjelölt gépipari termékek 1995-96 folyamán történõ vásárlására vonatkozó javaslatokat az ipari és kereskedelmi miniszter által vezetett Tárcaközi Bizottság kész megvizsgálni és a vásárlás realizálását minden lehetséges eszközzel elõsegíteni, valamint az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium az importõrök igényeit továbbítja az orosz illetékes szervezeteknek és tájékoztatást ad a szerzõdéskötés módjáról. Az importõrök igényeiket — a felhívás szerint — Tímár László miniszteri fõtanácsadónál jelezhetik.
Az Ipari és Kereskedelmi Közlöny 1995. április 17-i számában minisztériumi közleményként megjelent egy rövid tájékoztató. Ez arról szól, hogy a bizottság elnöke vagy az általa megbízott személy adja ki a nemzetközi tárgyalásokhoz szükséges meghatalmazásokat, valamint, hogy a vállalkozói javaslatokkal a Tárcaközi Bizottság titkárságát kell megkeresni.
A meghatalmazás kiadására az 1090/1994.(IX.29.) Kormányhatározat szerint — a tárcaközi bizottság elõterjesztése alapján — a Külügyminisztérium jogosult. Ennek ellenére az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium nevében a tárcaközi bizottság titkára, Tamás István adta ki az engedélyeket, a meghatalmazásokat.
Bizottságunk megállapítása szerint a megjelent tájékoztatók nem az értékesíteni szánt követelésállományt hirdették meg, továbbá nem tekinthetõk korrekt versenytárgyalási felhívásnak sem, mert nem tartalmazzák az ajánlatok benyújtásának módját, idejét, és nem tartalmazzák az elbírálásra vonatkozó szempontokat sem, amelyek alapján a jelentkezõk megfelelõ ajánlatot tehetnének.

1995. május 11-én a Kormány 3053/1995. számú határozatával rendelkezett az Oroszország által átvállalt követelései leépítésének a központi költségvetés részérõl támasztandó normatív megtérülési feltételeirõl, valamint a belsõ döntési és pénzügyi mechanizmus fõbb szabályairól.
Az érdeklõdõ cégek körének felmérésére pályázati felhívás e döntést követõen sem jelent meg.
A pályázati felhívás kiadásának nem lehetett akadálya, hogy a normatív megtérítési feltételekrõl és belsõ döntési mechanizmus szabályairól titkos kormányhatározat rendelkezett, melynek minõsítését az indokolta, hogy az orosz partner és a magyar ajánlattevõ ne szerezzen tudomást a minimális névértékrõl.

Az orosz viszonylatú követelésekbõl fakadó hazai és nemzetközi feladatok koordinálására illetve az ezzel kapcsolatos javaslatok részletes kidolgozására létrehozott Tárcaközi Bizottság a képviselõi kérdések elhangzását megelõzõen öt, azt követõen három ülést tartott.

1. 1994. október 28-án a bizottság alakuló ülésén az emlékeztetõ szerint rövid tájékoztatás hangzott el a bizottság kialakítandó mûködési, szervezeti rendjérõl, a törlesztéssel összefüggõ vállalati, vállalkozói javaslatokról, a lefolytatott nemzetközi tárgyalások eredményérõl, a kialakítandó meghatalmazásokról. Az emlékeztetõ konkrét tárgyalási anyagokról nem tesz említést.

2. 1994. november 18-án a Tárcaközi Bizottság az orosz részvételû metróépítésrõl való tárgyalások folytatása mellett döntött, valamint tájékoztató hangzott el a Társaság a Keleti Piacokért Alapítvány adósság-leépítési tevékenységérõl, amelyet a bizottság tudomásul vett. A TKPE tevékenységérõl az emlékeztetõ további információt nem tartalmaz.
Az ülésen a haditechnikai eszközök beszerzésével összefüggõ tájékoztató is elhangzott és megállapításra került, hogy a mezõgazdasági gépek beszerzése reális alternatíva az adósság egy részének leépítésére.

3. Az 1995. április 4-i ülésen határozta meg a bizottság adósság értékesítési árfolyamát, továbbá állásfoglalások születtek a tárgyalási illetve a szerzõdéskötési felhatalmazást igénylõ javaslatokról.
Állásfoglalás született magyar-orosz energetikai együttmûködés programjáról, kõolaj és kõolajtermék tárolótartályok alapanyagainak beszerzésérõl, valamint vasúti teherkocsik, kombájnok, hajók, tehergépkocsik és különbözõ részvények vásárlásáról.
Az emlékeztetõ egyetlen esetben sem tartalmazza az ajánlatot tevõ cég nevét.

4. A bizottság 1995. június 26-i ülésén megvitatta és jóváhagyta az elõzõ alkalommal (április 4-én) tárgyalt programokkal összefüggõ elõkészítõ munka menetét, kiemelve a megvalósításhoz legközelebb álló javaslatokat. Az emlékeztetõ tartalmazza a rendelkezésre bocsátott keretösszeget, valamint a megfizetés ütemezését is. Az emlékeztetõ továbbra sem tartalmazza az ajánlatot tevõ cégek nevét.

5. Az 1995. november 16-i ülésen az üzleti koncepciók mellett már nevesítésre kerültek a cégek és a részükre kijelölt keretösszeg is.

Jóváhagyásra az alábbi ajánlatok kerültek:

Agrolízing Rt. — kombájn beszerzés (19 millió USD)
System Consulting Ltd. — atomerõmûvi fûtõelem kazetták behozatala (70 millió USD)
Intertraverz Rt. — atomerõmûvi fûtõelemek ukrajnai eladása (10 millió USD)
Tér és Forma Rt. — GAZ gépkocsik behozatala (20 millió USD)
FAMÁKA Kft. — ZIL gépkocsik behozatala (20 millió USD)
Bertinus Kft. — Aleko típusú gépkocsi behozatala (10 millió USD)
Ples Rt. — tehervagonok szállítása (51 millió USD)
Vagonlízing Rt. — tehervagonok szállítása (30 millió USD)
Petroltank Rt. — kõolaj és kõolajtermék tartályok alapanyagának behozatala (10 millió USD)
Hibtrade Ltd. — hajók saját részre és eladásra történõ beszerzése (6 millió USD)
(Összesen 240 millió USD)

c) A kormány vizsgálata és a bizottság további mûködése

A képviselõi kérdések elhangzását követõen a Miniszterelnöki Hivatal bejelentette, hogy 1995. õszén a kormányfõ olyan dokumentumok birtokába jutott, amelyek vizsgálat elrendelését indokolták annak tisztázása céljából, hogy vannak-e személyi összefonódások, amelyek a Magyar Köztársaság érdekeinek érvényre juttatását bármilyen módon akadályozhatják.
A vizsgálatról készült elõterjesztést a kormány 1995. december 21-én megtárgyalta. A megállapítások szerint az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium törekvései — amelyek az orosz államadósság leépítését célozzák — helyesnek ítélhetõk. A megvalósítás módjában, a szervezeti háttér kialakításában azonban hibák és hiányosságok tapasztalhatók, mert:

- a Tárcaközi Bizottság ügyrendszerû mûködése érdekében szükséges intézkedések idõben nem születtek meg, a pályázatok befogadásának, elbírálásának és jóváhagyásának nem volt kellõ részletességgel kidolgozott ügymenete, a jegyzõkönyvvezetés hiányos volt;
- az orosz államadósság leépítésének kérdését rendezõ kormányhatározat kiadását követõen az érdeklõdõ cégek körének felmérésére pályázati felhívás nem jelent meg, így a jelentkezõ cégek korlátozott mértékû versenyhelyzetbe kerültek;
- Hujber Ottónak a Tárcaközi Bizottság munkájába való bevonása jogszerû, azonban érdekeltségeit figyelembe véve helytelen döntés volt. Mindenképpen el kellett volna kerülni, hogy azon döntéseknek is részese legyen, amelyek saját érdekeltségeire vonatkoztak. Mindez elõsegítette, hogy Hujber Ottó érdekeltségi körébe tartozó cégeket a Tárcaközi Bizottság elõnyben részesítse.

Az orosz államadósság rendezésével és az olajimporttal összefüggõ kérdések vizsgálatáról készült jelentés megtárgyalását követõen a kormány 1129/1995. (XII.26.) Korm. számú határozatot hozott, amely szerint:

- a Tárcaközi Bizottság munkájának szabályszerûségét meg kell teremteni,
- gondoskodni kell arról, hogy a lehetõ legszélesebb körbõl legyen lehetõség kiválasztani a pályázókat,
- biztosítani kell, hogy a döntések kialakításában egyéni érdekek ne játszhassanak szerepet.

A vizsgálati jelentés megtárgyalását követõen a Tárcaközi Bizottság három ülést tartott, valamint kormányhatározatok születtek:
- az orosz adósság eladásának feltételeirõl (96.IV.24.),
- az orosz viszonylatú kormányzati követelésekre vonatkozó szerzõdések felfüggesztésérõl (96.IV.24.)
- az orosz viszonylatú kormányzati követelésekre vonatkozó szerzõdéskötések felfüggesztésérõl szóló határozat módosításáról (96.VI.13.).

A Tárcaközi Bizottság a kormány határozatát követõen sem tett közzé pályázati felhívást.

1996. március 29-én a Tárcaközi Bizottság az adósság-leépítés helyzetérõl készített tájékoztatót és a "pályázatok" kezelésével kapcsolatos ügymenetet megvitatta és jóváhagyta. A bizottság határozatot hozott arról is, hogy a NÁDOR Rt. 200 millió USD államadósság megvásárlásával gépjármû beszerzésre szerzõdést köthet, továbbá szóbeli ismertetés alapján nem emelt kifogást további nevesített ajánlatok befogadása ellen. A TB hozzájárult, hogy a FAMÁKA és a BERTINUS Kft., valamint a Tér és Forma Rt. 63%-os ajánlatát 58%-ra mérsékelje.

A kormány 1034/1996. (IV.24.) számú Kormányhatározatával az orosz államadósság eladásának feltételeit közzétette, majd egy hónap múlva 1054/1996. (V.24.) Korm. számú határozatával az orosz viszonylatú kormányzati követelésekre vonatkozó szerzõdéskötések felfüggesztése mellett döntött.

1996. június 7-én a Tárcaközi Bizottság meghallgatta titkárának a beszámolóját a haditechnikai szállításokról megszületett orosz döntésrõl, a metró-programról és a polgári rendeltetésû projektek felgyorsításáról. Döntés született, mely szerint valamennyi ajánlatot tevõnek június 30-ig szerzõdést kell kötnie. Ezen idõpont után tárgyalási engedélyek nem adhatók ki.

1996. június 27-én a Tárcaközi Bizottság ülésén a konkrét ajánlatokkal kapcsolatban az alábbi döntések születtek:

- A FAMÁKA és a BERTINUS Kft. 10—10 millió USD ügyletére a szerzõdést a LORRY Kft. kötheti meg.
- A System Consulting Kft. energetikai programjára a 60 millió USD-os befogadásáról az Orosz Föderáció értesíthetõ.
- A Petroltank Rt. 4.62 millió USD értékû projektjének befogadásáról az Orosz Föderáció értesíthetõ.
- A Vagonlízing Rt. 30 millió USD értékû elsõ ütemben teljesíthetõ törlesztõ szállításának befogadásáról az Orosz Föderáció értesíthetõ, és a megfelelõ pénzügyi garanciák mellett a teljes összegû — 80 millió USD — program is végrehajtható.
- A Plus Rt. 51 millió USD-os programja befogadható, az Orosz Föderáció a bankgarancia biztosítása után értesíthetõ.
- A NÁDOR' 95 Rt. 200 millió USD összegû projektjének belsõ elszámolási szerzõdése alá van írva, de az Orosz Föderáció csak a teljesített projektek elszámolása után foglal állást a további finanszírozásról.
- A Tér és Forma Rt. projektje 50 millió USD értékben fogadható be.
- Az Agrolízing Rt. a már beérkezett 200 kombájnon kívül csak tartalék alkatrészeket hozhat be, és a projekt végsõ összege nem haladhatja meg a 12 millió 730 ezer USD-t.

A MAHART Rt. 44 millió 700 ezer USD összege köthet szerzõdést hajóbeszerzésrõl.
Az Andre Central Europe Kft. 50 millió USD-ra benyújtott ajánlata alapján a szerzõdés aláírható.
A Swell Kft., a Speed-ex Kft. és az Interplant Kft. 0.5—0.5 millió USD összegû ajánlata elfogadható.
(Összesen 604,05 millió USD)

A Magyar Államkincstár 1996. október 1-ig 17 szerzõdést kötött az ajánlatot tevõ vállalkozókkal. Ebbõl öt szerzõdés (Vagonlízing Rt. - 1. ütem 30 millió USD; System Consulting Kft. - 1. ütem 60 millió USD; Agrolízing Rt. - 9 millió USD; Petroltank Rt. - 1 ütem 4.6 millió USD és MAHART - 1. ütem 6.5 millió USD) véglegesnek tekinthetõ. Hét szerzõdés (MAHART - 2. ütem 38 millió USD; Andre Central Europe Kft. - 50 millió USD; Vagonlízing Rt. - 2. ütem 50 millió USD; System Consulting Kft. - 2. ütem 60 millió USD; Pentroltank Rt. - 2. ütem 75 millió USD; PLES Rt. - 51.1 millió USD; Interplant Kft. - 0.5 millió USD) bejelentése az orosz fél részére megtörtént, így annak befogadása folyamatban van. További öt szerzõdés (Lorry Kft. - a Bertinus és a Famáka Kft. ajánlata alapján - 20 millió USD, Nádor Rt. - 200 millió USD, Tér és Forma Rt. - 50 millió USD, Swell Kft. 0.5 millió USD, Speed-ex Kft. - 0.5 millió USD) akkor lép hatályba, ha szerzõdõ vállalkozók a megfelelõ bankgaranciát tudják biztosítani.

d) Bizottságunk megállapításai a Tárcaközi Bizottság mûködésérõl

Vizsgálóbizottságunk megállapítása szerint az Oroszországgal szemben fennálló magyar állami követelések érvényesítésébõl fakadó hazai és nemzetközi feladatok koordinálására illetve az ezzel kapcsolatos javaslatok részletes kidolgozására alakított Tárcaközi Bizottság nem tartotta be a 1090/1994. (IX.29.) Korm. határozatban foglaltakat, attól eltérõen, rendezetlen körülmények között mûködött.
Nem rendelkezett megfelelõ ügyrenddel, valamint a beérkezõ ajánlatok elbírálásának, jóváhagyásának nem volt kidolgozott ügymenete. Az ülésekrõl pontos jegyzõkönyvek nem készültek.
A Tárcaközi Bizottság elmulasztotta az adósságleépítés pénzügyi feltételeinek nyilvános meghirdetését is.
A kormányhatározat elõírásai szerint az államközi megállapodásban rögzített törlesztési módokról folytatandó tárgyalások vezetésére a Tárcaközi Bizottság elnöke kormány-meghatalmazottat nevez ki.
A Tárcaközi Bizottság nem hajtotta végre a kormányhatározatot, mert nem nevezett ki kormány-meghatalmazottat. Vállalkozóknak egyedi tárgyalási engedélyeket adott ki. Az engedélyek kiadása a jegyzõkönyvekben nem szerepel, és a kormány vizsgálata szerint számos esetben a titkárság vezetõjének aláírásával, a miniszter utólagos tájékoztatása mellett került kiadásra.
Pályázati felhívás helyett az egyik napilapban egy tájékoztató jelent meg "Behozható orosz gépek" címmel, majd késõbb az Ipari és Kereskedelmi Közlönyben is megjelent egy rövid tájékoztató. Bizottságunk megállapítása szerint a megjelölt tájékoztatók az államadósság lebontását szolgáló gépipari berendezéseket hirdették meg, így nem tekinthetõk korrekt tárgyalási felhívásnak sem, mert nem tartalmazták az ajánlatok benyújtásának módját, idejét továbbá nem tartalmazták az elbírálásra vonatkozó szempontokat sem, amelyek alapján a jelentkezõk megfelelõ ajánlatot tehetnének.

A bizottság egyetért a kormány 1995. decemberi vizsgálatával, amely megállapította, hogy a pályáztatás hiánya miatt a jelentkezõ cégek korlátozott mértékû versenyhelyzetbe kerültek és határozatot hozott, mely szerint gondoskodni kell arról, hogy a lehetõ legszélesebb körbõl legyen lehetõség kiválasztani a pályázókat.
Pályázat kiírására a kormány döntését követõen sem került sor, így összességében megállapítható, hogy az államadósság lebontása a versenyhelyzet kizárásával jogtalan elõnyök lehetõségét teremtette meg.

A parlamenti vizsgálóbizottság feladata annak a megállapítása is, hogy a nevezett ügyletek intézése során tapasztalható-e összefonódás politikai döntéshozók és a gazdasági élet szereplõi között, azaz részesültek-e kormányzati elõnyben magánérdekeltségû gazdasági társaságok. Megállapításaink szerint a Magyarországgal szemben fennálló orosz államadósság lebontásának folyamatában tapasztalható összefonódás az államigazgatás, a politikai szféra és a gazdaság egyes — jól körülhatárolható — érdekcsoportjai között. Ezen érdekcsoportok társaságaiban az állami és a magántulajdon vegyesen jelenik meg.
A pályázati kiírás mellõzésével kiválasztott ajánlattevõk és a Magyar Államkincstár között 1996. október 1-ig létrejött szerzõdések jelentõs része egyértelmûen meghatározható gazdasági érdekcsoportokhoz kapcsolódik, amelyek a következõk:

- *"Hujber érdekeltségek"* (Vagonlízing Rt., Agrolízing Rt., Petroltank Rt.)
  A csoport meghatározó tulajdonos-képviselõje Hujber Ottó a Társaság a Keleti Piacokért Egyesület és az MSZP Vállalkozói Tagozatának elnöke, aki Pál László ipari és kereskedelmi miniszter döntése alapján mint az üzleti szféra képviselõje részt vett a Tárcaközi Bizottság munkájában. A bizottság döntéseit követõen annak végrehajtására gazdasági társaságok jöttek létre, amelyekben Hujber Ottónak különbözõ arányú részesedése van. Ezen társaságok ajánlatot nyújtottak be a Tárcaközi Bizottságnak, ahol a társaságokat Hujber Ottó képviselte, aki mint a Tárcaközi Bizottság tagja ismerte azt a titkos kormányhatározatot, amely az ajánlatok befogadásának feltételeit és az ajánlatok elfogadhatóságának minimális mértékét határozta meg. Az érdekkörébe tartozó valamennyi cég — több pályázó céghez hasonlóan — ezen a minimális összegen tett ajánlatot. A képviselõi kérdések elhangzását követõen Hujber Ottó megbízását az ipari és kereskedelmi miniszter (Dunai Imre) visszavonta.

- *"FAMÁKA csoport"* (FAMÁKA Kft. — késõbb LORRY Kft. —, Bertinus Kft., Tér és Forma Rt., Nádor 95 Rt.)
  A csoport legjelentõsebb — a Nádor Rt. által tett 200 millió USD-os — ajánlat a hivatalos eljárási rendtõl eltérõen, ún. tárgyalási engedély nélkül került a Tárcaközi Bizottság elé. A bizottság titkára visszaélt helyzetével, amikor a TB döntése nélkül, azt megelõzõen a Nádor Rt. ajánlatának támogatásáról értesítette az Orosz Föderáció Pénzügyminisztériumát.
  A Tárcaközi Bizottság az 1996. március 29-ei ülésén hozzájárult, hogy a FAMÁKA, a Bertinus és a Tér és Forma Rt. eredetileg 63%-os kivásárlásra benyújtott ajánlatát 58%-ra mérsékelje és ezen az áron kössön szerzõdést. Ezzel a TB a három cég ajánlatát 3 millió 500 ezer USD-ral mérsékelte!
  A FAMÁKA Kft-ben az MSZP alelnöke, Máté László a Kft-ben tulajdonrésszel rendelkezett, amit 1995. szeptember 15-én értékesített. Ennek cégbírósági bejegyzésére 1996. január 2-án került sor.

- *"System Consulting"*
  Az Orosz Föderáció Kormányával kötött megállapodástól eltérõ célú felhasználásra adott lehetõséget a Tárcaközi Bizottság a System Consulting Kft. részére, amikor az Ukrajnából történõ villamosenergia behozatal finanszírozásra tett ajánlatát a cégnek elfogadta. Két 60—60 millió USD névértékû szerzõdés került megkötésre, ahol a System Consulting Kft. mind két esetben a minimálisan elfogadható 58%-os ajánlatot tette. A társaság képviselõje és egyszemélyi tulajdonosa Kapolyi László volt ipari miniszter.

Az eddig létrejött 705 millió 72 ezer USD értékû szerzõdések jelentõs része, (80%-a) a nevezett három gazdasági érdekcsoporthoz kapcsolódik.

A Tárcaközi Bizottság munkájában résztvevõ köztisztviselõk gazdasági kapcsolatban álltak az adósság lebontásában érdekelt vállalkozókkal.

Janza Károly köztisztviselõ, a Honvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára és delegált képviselõje az oroszországi követelések lebontására létrehozott Tárcaközi Bizottságnak. 1993. decembere és 1994. júniusa között tagja a HUNGA-RUS Rt. igazgatóságának. Ez a részvénytársaság a Hujber résztulajdonú és irányítású INTERTRAVERZ Rt (99%) és a Társaság a Keleti Piacokért Egyesület tulajdonában áll.
Janza Károly helyettes államtitkárrá történõ kinevezésekor igazgatósági tagságáról lemondott.

Borók György köztisztviselõ, a Földmûvelésügyi Minisztérium fõtanácsosa, a Tárcaközi Bizottságban a mezõgazdasági tárca képviselõjét, Rednágel Jenõt helyettesítette rendszeresen. A fõtanácsos a Hujber érdekeltségû AGROIL Rt. igazgatótanácsának és az Agrolízing Rt. felügyelõ bizottságának is tagja.
Az Agrolízing Rt. a Tárcaközi Bizottság döntése alapján szerzõdést kötött a követelésállomány felhasználására.

Erdey-Grúz Balázs köztisztviselõ, az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium IV. Területi Fõosztály vezetõjének — aki egyben a Tárcaközi Bizottság titkára is — helyettese, a Hujber résztulajdonú AGROIL Rt. igazgatóságának a tagja.

Tímár László köztisztviselõ, 1994. október 20-ig az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium IV. Területi Fõosztály vezetõje, aki a Tárcaközi Bizottság döntés elõkészítõ munkáját végzi, nyugdíjasként a miniszter fõtanácsadója. 1995. áprilisától a Hujber érdekeltségû Agrolízing Rt. felügyelõ bizottságának tagja.
Nevezett 1994. február 15-én a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának fõosztályvezetõjeként olyan tárgyalási engedélyt adott ki Hujber Ottó részére, ami a minisztérium nyilvántartásában nem szerepel. Azt ügyrõl jelentést kért Dunai Imre ipari és kereskedelmi miniszter, amelyet 1995. december 15-i keltezéssel írt meg Tímár László.
E feljegyzésben megemlíti, hogy a PM és az NGKM már korábban levélben tájékoztatta Hujber Ottó urat arról, hogy milyen javaslataival vehet részt a feltételek kialakításában. A feljegyzés végén közli, hogy a felhatalmazást Erhart Tibor úrral, a Pénzügyminisztérium akkori fõosztályvezetõjével közösen írták alá. Állítja Tímár László azt is, hogy a meghatalmazásról a két illetékes miniszter (Dr. Kádár Béla és Dr. Szabó Iván) is tudott.

A Köztisztviselõk jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény alapján köztisztviselõ nem folytathat olyan tevékenységet, amely hivatalához méltatlan, vagy pártatlan, befolyástól mentes tevékenységét veszélyeztetné, továbbá munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyt, csak a munkáltatói jogkör gyakorlójának engedélyével létesíthet.

Bizottságunk megállapítása szerint Borók György, Erdey-Grúz Balázs és Tímár László köztisztviselõk gazdasági tisztsége a pártatlan, befolyástól mentes tevékenységüket veszélyezteti.
Lakos László földmûvelésügyi miniszter 1996. november 12-én kelt levelében adott tájékoztatása szerint Borók György a bizottság levelének kézhezvételét követõen, mint a vizsgált ügyekben érintett köztisztviselõ, munkáltatójánál bejelentette, hogy az AGROIL Rt.-nél és az Agrolízing Rt.-nél fennálló tisztségviselõi teendõi alól felfüggesztését kérte.

e) Bizottságunk megállapításai az 1995. december 5-én az azonnali kérdések órájában elhangzottakkal kapcsolatosan

Demeter Ervin képviselõ úr azon állítása, mely szerint "a magyar-orosz kõolajszállításokat a magyar állam nevében az ipari és kereskedelmi miniszter megbízása alapján egy amerikainak látszó, vagyis az Amerikai Egyesült Államokban adózó cég koordinálja".

A bizottság megállapítása szerint a képviselõ úr állítása pontatlan, ugyanis a HFT Co. nem olajszállítás koordinálására, hanem a MOL Rt. által importált kõolaj ellentételezését magyar áruval finanszírozó kereskedõház létrehozására kapott felhatalmazást.

Dr. Gáspár Miklós képviselõ úr ugyancsak az azonnali kérdések és válaszok órájában azt állította: "az amerikai HFT-t jelölték ki az orosz-magyar export-import illetve olajkereskedelem koordinálására".

A bizottság megállapítása szerint a képviselõ úr állítása pontatlan, ugyanis a HFT Co. nem orosz-magyar export-import, illetve olajkereskedelem koordinálására, hanem a MOL Rt. által importált kõolaj ellentételezését magyar áruval finanszírozó kereskedõház létrehozására kapott felhatalmazást.

Az IKM konkrét javaslatokat tett arra, hogy Magyarország az orosz kõolajszállítások bizonyos hányadát gépipari és élelmiszeripari termékekkel egyenlítse ki és a fenti célok megvalósítására egy orosz-magyar kereskedõház létrehozását indítványozta. A szakmai tárgyalások lebonyolítására magyar részrõl a Transelektro, a Mineralimpex és a MOL Rt, a koordinációs feladatok ellátására a HFT Co. kapott felhatalmazást.

Gáspár Miklós képviselõ úr kérdésében azt állítja, hogy: "az AGROIL Rt.-nek, melyben tudomásom szerint Pál László a MOL Rt. elnöke is áttételesen tulajdonos."

A bizottság munkája során áttekintette az AGROIL Rt. tulajdonosi struktúráját és megállapította, hogy Pál László semmilyen formában, sem közvetlenül, sem áttételesen nem tulajdonosa az AGROIL Rt.-nek.

Kósa Lajos képviselõ úr ugyanitt, ugyanekkor azt állítja, hogy az Intraverz Rt. a HYDEA Kft., az Olajvállalkozók Nemzetközi Busines Klubja és a Keleti Piacokért Alapítvány, mint cégek esetében "közvetve érdekeltsége van ezen cégekben Pál Lászlónak".

A bizottság munkája során semmilyen dokumentumot nem lelt fel, amely ezen állítás igaz voltát bizonyítaná. Nem állja meg helyét Kósa Lajos úr azon állítása sem, kérdés formájában, "szokásos dolog-e, hogy egy miniszter hivatalos kormányközi levelezéseiben saját érdekeltségeit ajánlgatja!" Pál László sem most, sem miniszterként semmilyen érdekeltséggel nem bírt az ajánlott AROIL Rt-ben, a bizottság megállapítása szerint.

Kósa Lajos úr a továbbiakban azt állítja Dunai Imre miniszter úrral kapcsolatban "... az Ön tulajdonában van az AGROINVEST Rt, ami azonos székhellyel rendelkezik a HYDEA Kft-vel, ami ebben az AGROIL-ban tulajdonos."

A bizottsági meghallgatáson egyértelmûen kiderült, hogy Dunai Imre úr tulajdonában nem volt az AGROINVEST, mely egyébként brazil és nem orosz piacon tevékenykedett.
Bankárként 1990-94-ig volt az igazgatóság tagja. Államtitkárrá történõ kinevezésekor lemondott. A cég egyébként egy olyan székházban van, ahol közel 25 cég mûködik, többek között a HYDEA is. Mindössze ennyi a közös bennük!

Dr. Szilágyiné Császár Terézia ugyancsak ekkor elhangzott azonnali kérdésében azt állítja, az OST-WEST Alapítványról, valamint a FINEX-rõ szólva "hogy ez a két cég részt vesz a magyar-orosz olajszállítás lebonyolításában."
A bizottság vizsgálatai során arra a megállapításra jutott, hogy a MOL Rt. a kõolaj import 98%-át bonyolítja orosz relációban. Az OST-WEST Alapítvány és a FINEX cég nem foglalkozik importtal, egyetlen csepp olajat sem importáltak.

IV. Az érintettek észrevételei

A Házszabály előírásai szerint a bizottság megállapításairól megkértük az érintett személyek észrevételeit, amit a jelentés mellékleteként csatolunk.
Hujber Ottó leveléből a bizottság tagjaihoz szóló személyes jellegű észrevételeket elhagytuk.

A Magyar Országgyűlésnek a
magyar-orosz olajszállítások és az
orosz államadósság hasznosítása
során felmerült összeférhetetlenségek,
valamint a politikai döntéshozók és a
gazdasági élet résztvevőinek esetleges
összefonódását vizsgáló bizottsága

Mellékletek

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság jelentéséhez

Dunai Imre	1. sz. melléklet
Hujber Ottó	2. sz. melléklet
Kapolyi László	3. sz. melléklet
Pál László	4. sz. melléklet
Patkó András	5. sz. melléklet
Szabó György	6. sz. melléklet
Zsengellér István	7. sz. melléklet

1.sz.melléklet

Olaj biz.
96. XII. 17.

Érk.: '96. dec. 19.
HOVB - 76 - 2/1996.

Demeter Ervin úrnak
A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság elnöke

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel megkaptam a Bizottság jelentését, amelynek az összeférhetetlenséggel kapcsolatos és személyemet is érintő 1/f pontjával kapcsolatban a következő észrevételeket teszem:

1. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény részletesen tartalmazza az összeférhetetlenség eseteit. A törvény 9. § (1) bekezdése értelmében nem létesíthető közszolgálati jogviszony, ha a köztisztviselő ezáltal hozzátartozójával irányítási, felügyeleti, ellenőrzési vagy elszámolási kapcsolatba kerülne.

   Ismeretes, hogy a HFT Co. külföldön alapított gazdasági társaság, melynek többségi tulajdonosa az OTP Bank Rt. A gazdasági társaság irányításában sem a Kormánynak, sem az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumnak nem volt és törvényeink szerint nem is lehetett irányítási, ellenőrzési jogosultsága.

   A Jelentés logikai menetét helyesnek elfogadva a miniszter hozzátartozója a feladat- és hatáskörét érintő területen egyetlen intézménynél, vállalkozásnál sem létesíthetne munkaviszonyt.

2. Az összeférhetetlenség jogi kategória, melynek tényállásait törvények állapítják meg, ezért e fogalom valamely magatartás általánosabb - politikai vagy etikai - helytelenítésére nem alkalmazható.

A fentiek fényében nem ismerhetem el összeférhetetlenségemet és az ügyben politikai vagy erkölcsi felelősséget sem vállalhatok magamra.

Az észrevételeimben foglaltakkal lényegében azonos következtetése jut a Bizottság is, amikor kifejezetten azt tartalmazza - hosszú jogi levezetést követően -, hogy **egyértelmű összeférhetetlenség nem állapítható meg.** A Bizottság jelentése ezen túlmenően nem állapított meg olyan, velem kapcsolatos tényeket, amelyek akkori hivatalomhoz méltatlanok lettek volna. Nem érthető számomra, hogy a jelentés miért foglalkozik ilyen részletesen, bő terjedelemben azzal a helyzettel, amely sem jogi, sem erkölcsi értelemben nem minősíthető összeférhetetlennek. Ezért javasolom, hogy a Tisztelt Bizottság a Jelentésben foglalt érvelés figyelembevételével következtetésként egyértelműen állapítsa meg összeférhetetlenség hiányát.

Budapest, 1996. december 11.

Üdvözlettel

Dunai Imre

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság

Demeter Ervin úr részére

Tisztelt Vizsgáló Bizottság!

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság megállapításairól készített vizsgálati jelentéstervezetnek–a bizottság elnöke által személyemet is érintőnek ítélt – kivonatait megkaptam.

Az elkészült jelentést összességében nem ismerve, a megküldött részletekből azt a következtetést vonom le, hogy a vizsgálat rám nézve elmarasztaló megállapításokat fog tenni.

Úgy érzem magam, mint az a vádlott, akinek ítélethirdetés előtt az utolsó szó jogán lehetőséget biztosítanak arra, hogy még egyszer elmondhassa védekezését, bár az ítélet már többé-kevésbé készen áll. Ilyenkor már nem sok értelme van ismételten felsorolni a tényeket,mint ahogy hatástalan volt a Demeter Ervin bizottsági elnök úrnak megküldött, mellékelten becsatolt május 21-i levelem is.

Én ennek ellenére élni kívánok az "utolsó szó jogán" felkínált lehetőséggel. Élni kívánok azzal, hogy megkíséreljem felébreszteni a bizottság tagjainak lelkiismeretét, hiszen majd valamikor mindenkinek oda kell állni a Nagy Ítélőszék elé, és számot kell adni földi tetteinkről.

Szeretném felhívni az Önök figyelmét arra, hogy a bizottság tagjai – többen akaratlanul – egy koncepciós "per" résztvevői.

Koncepciós abból a szempontból, hogy labilisan összetákolt, zömében alaptalannak bizonyult vádakra épült. Koncepciós, mert a forgatókönyvet előre megírták, néhány palamenti felszólalónak a felszólalását is más írta. És ezután a vádlók közül jónéhányan maguk lettek a vizsgáló bizottság tagjai. Összeférhetetlenséget vizsgálnak azok az emberek, akik elsőként hangoztatták a vádakat, akiknek elemi érdekük annak bizonyítása, hogy amit mondtak, abban legalább valami igazság mégis csak van.

A vizsgálat megállapításait olvasva tovább erősödik bennem a koncepció érzete:

A vizsgált témát maguk a vádlók "olajgate" ügyként vitték be a köztudatba. A vádnak tehát egyik lényeges eleme volt az olaj, amely vádpont rövid idő alatt összeomlott, itt nem találtak semmit. A koncepció logikájából következően a parlamenti vizsgáló bizottság tehát ezt a kérdést nagyvonalúan, érintőlegesen kezeli, kevesebb mint fél oldalban ír le negatív megállapítást nem tartalmazó tényeket úgy, hogy nem vallja be, hogy a vádak alaptalanok voltak.

A vizsgálat tehát az orosz államadósság lebontására koncentrált, ahol már lehetett valamit találni. Csakhogy a vizsgálat módszere alapvetően hibás; mintha itt is koncepció érvényesülne! A vizsgálatot ugyanis olyan szempontok alapján végezték, mintha:

- *az orosz államadósság lebontásának ezt a módját a magyar kormány kezdeményezte volna;*

- *a magyar kormány lobbizta volna ki az orosz költségvetési szerveknél az adósság törlesztésére szolgáló kifizetéseket;*

- *az üzletet a magyar gazdasági élet bármely szereplője le tudná bonyolítani és nem lenne szükség oroszországi piaci ismeretre és -kormányzati kapcsolatokra;*

- *az üzlet alapvetően a vállalkozók érdeke lenne, mintha nem a magyar állam lenne a legnagyobb nyertes a témában.*

Ha mindez így lett volna, a vizsgálat megállapításai helytállóak lennének.

Csakhogy ez nem így volt! A témát a többek között erre a célra létrehozott Társaság a Keleti Piacokért Egyesület tűzte zászlójára 1994 januárjában. Összeállt jónéhány vállalat Magyarországon, akik orosz partnervállalataikkal együtt az orosz kormánynál kilobbizták, hogy – ha csak áruszállítással is – más országokénál hamarabb rendezzék a Magyarországgal szemben fennálló tartozásukat. Nem a kormány volt az, aki bevette az üzletbe a lobbiban résztvevő vállalatokat! A kormány, ha sokszor tétovázva is, csupán megtette a szükségszerű lépéseket, amely ebben a szereposztásban rá hárult.

Mindazok a problémák, amelyek a vizsgálati jelentéstervezet 2.a., b., c. és d. pontjának első felében szerepelnek, a leírt szerepcseréből és abból, hogy még nem volt példa

olyan esetre, amikor államközi adósság lebontása üzletemberek és kormányzat összefogásával történt, törvényszerűen adódnak.

A vizsgálati jelentés legelmarasztalóbb része, hogy állami tisztségviselőket kértünk fel az Agroil Rt-ben és az Agrolízing Rt-ben igazgatósági, felügyelő bizottsági tisztség ellátására. Cégcsoportunk ezzel a lépéssel lehetőséget kívánt nyújtani arra, hogy az állami együttműködést igénylő témákkal foglalkozó cégeink tevékenységébe az államapparátus ily módon is betekintést nyerhessen, ellenőrizhesse az ügyletek lebonyolításának korrektségét. Konkrétan:

- *az Agroil Rt-ben az Ipari és Kereskedelmi, valamint a Földművelésügyi Minisztérium képviselőinek a cég munkájában való részvétele garantálta volna, hogy az olajvásárlások ellentételezéseként ne külföldi, hanem magyar ipari és mezőgazdasági termékek kerüljenek kiszállításra;*

- *az Agrolízing Rt-ben az FM képviselőjének feladata például annak ellenőrzése, hogy az orosz államadósság terhére behozott kombájnok árának megállapításakor a kormányzat által adott 42 %-os diszázsiót minél nagyobb mértékben átengedje a cég a mezőgazdasági termelők részére és az Agrolízing Rt-nél csak egy tisztes, a forgalommal arányos nyereség maradjon.*

Bármennyire is hihetetlen Önök számára, tiszta lelkiismerettel állítom, hogy ebben a lépésben naív jószándék és nem megvesztegetési cél motivált.

Budapest, 1996. december 15.

Tisztelettel

Hujber Ottó

MOVB-89/2/96

3.sz.melléklet

SYSTEM CONSULTING LTD.

1022 Budapest, Bimbó út 95., Hungary
1053 Budapest 114. Pf.: 709

Tel.& Fax.: (36 1) 175-31-37, (36 1) 156-32-11, ext.:285,286,287

Demeter Ervin
országgyülési képviselő
vizsgálóbizottsági elnök

Budapest, 1996. december 18.

Tisztelt Demeter Úr!

1996. december 16-án kelt leveléhez mellékelt Vizsgálati Jelentés-tervezethez az alábbi észrevételeket szeretném tenni:

1. Érthetetlen számomra a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság lebontásának egy egységben való tárgyalása, továbbá nehezményezem, hogy az egész év folyamán végzett vizsgálat során személyes meghallgatásra nem adtak lehetőséget, így az ügy szempontjából fontos dokumetumokat sem mutathattam be.

2. A Jelentés-tervezet mind cégemet - a System Consulting Kft.-t -, mind személyemet minősíti: "A Társaság képviselője és egyszemélyi tulajdonosa Kapolyi László, volt ipari miniszter." Nem világos számomra, hogy ennél a minősítésnél milyen szerepet játszik az a tény, hogy ipari miniszter voltam. Ha a szakmai pályafutásom során elért címekre kíván a Bizottság utalni, ugyanígy értékelhetőnek tartom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja és címzetes egyetemi tanár vagyok. A cég jellegéből, müködési területéből egyértelmüen következik, hogy a System Consulting Kft. semmiféle gazdasági érdekcsoporthoz nem tartozik. Személyes kötődésem a jelenlegi parlamenti pártokhoz nincs, tehát politikai érdekcsoporthoz sem sorolhatnak.

3. Az Orosz Föderáció és a Magyar Köztársaság Kormányai közötti, 1994. április 1. keltü Kormányközi megállapodás (Dr. Boros Péter magyar és Viktor Csernomirgyin orosz Miniszterelnökök) megkötése során az orosz fél kizárta az adósság készpénzben és

energiahordozókban történő kiegyenlítésének lehetőségét, bár a Magyar Kormány - ahogy a Vizsgálóbizottság Jelentése is tartalmazza - ezt szorgalmazta. Ennek ellenére sikerült a System Consulting Kft-nek az Orosz Kormánytól engedélyt kapnia egy orosz-ukrán-magyar energetikai projectre. A project rendszervázlatát mellékelem. Ebben a System Consulting Kft. kezdeményezése egybeesett a későbbi, 1034/1996. (IV.24.) sz. Kormányhatározat feltételével: "Azonos pénzügy feltételek mellett előnyben részesülnek azok a pályázatok, amelyek hozzájárulnak a külgazdasági kapcsolatok hosszútávú fejlesztéséhez." Az általunk javasolt energetikai együttmüködés ennek megfelel, mivel az orosz adósságszolgálat befejezése után kereskedelmi alapon is hatékonyan müködik.

4. A System Consulting Kft. a Magyar Államkincstárral 1995. április 29-én a 1034/1996.04.24. sz. Kormányhatározatban előírt normativ feltételeknek megfelelően kötött szerződést, tehát semmiféle előnyben nem részesült.

Háttérinformációként szeretném nyomatékosan Képviselő Úr és a Bizottság tudomására hozni, hogy az említett energetikai project megvalósítási engedélyének a megszerzésében a Magyar Kormánynak semmiféle szerepe nem volt. Én fordultam - kereskedelmi szerződések alapján 1993. óta folyó energetikai együttmüködésemre támaszkodva - 1994. szeptember 15-én Sohin gazdasági miniszter úrhoz, az OF miniszterelnök-helyetteséhez, Davidov külgazdasági miniszter úrhoz, az Orosz-Magyar Gazdasági Kapcsolatok Bizottságának társelnökéhez és Dubinyin pénzügyminiszter úrhoz az orosz államadósság kihozatalára vonatkozó energetikai projectemmel. E javaslattételnél támaszkodtam az energetikai rendszerek müködésével összefüggő saját tapasztalataimra, továbbá arra a meggyőződésemre, hogy súlyos hiba volt az elmúlt évek során a kelet-európai piacok feladása, beleértve az energetikai együttmüködés megszakítását. A javaslattételkor is meggyőzződésem volt és ma is az maradt, hogy a project megvalósulása egyértelmüen hozzájárul külgazdasági kapcsolataink hosszútávú fejlesztéséhez.

Javaslatomra az Orosz Kormány illetékesei és orosz gazdasági partnereim pozitivan reagáltak. Természetesen ebben a pozitiv döntésben szerepet játszott, hogy az Orosz Tudományos Akadémia Energetikai Tagozatának is tagja vagyok, továbbá az, hogy az Orosz és Ukrán Tudományos Akadémiákkal közös kutatóintézetet müködtetünk, és így ennek a bázisán javaslataimat az orosz szakemberek folyamatosan értékelték és támogatták. A project realizálásához szükség volt az Ukrán Kormány illetékeseinek állásfoglalására, mely személyes írásbeli kezdeményezésemre mind az Orosz Kormány, mind a Magyar Kormány illetékesei felé megtörtént.

Csak ezen állásfoglalások birtokában kértem és kaptam 1994. október 31-én az illetékes Tárcaközi Bizottságtól Megbízólevelet a tárgyalások folytatására. Ezek eredményeként a System Consulting Kft. a megkötött szerződések alapján sikeresen teljesíti az államadósság egy részének lebontását.

Megemlítem, hogy a Kormány 1054/1996.05.24. sz. Rendeletével felfüggesztette a szerződéskötéseket, melyek komoly zavarokat okoztak a realizálásban a magyar oldalon jelentkező véleményváltoztatás miatt. Ennek ellenére a Kincstár felé a System Consulting Kft. az szerződéskötés eredeti időpontjától számítottan teljesíti kötelezettségeit.

Tisztelt Képviselő Úr!

Mivel a Jelentés indokolatlanul minősíti hátrányosan a System Consulting Kft-t és személyemet - és erről Képviselő Úr a társadalmat nyilatkozataiban így tájékoztatja -, személyiségi jogaimra és a System Consulting Kft. gazdasági érdekeire hivatkozva továbbra is fenntartom meghallgatási kérelmemet és a hivatkozott dokumentumok áttekintését kérem.

Kérem, hogy jelen levelemet a Bizottság Tagjainak is eljuttatni szíveskedjék.

Tisztelettel:

Kapolyi László

Melléletek:

1. Sohin miniszterelnök-helyettes rezolúciója orosz nyelven
2. Sohin miniszterelnök-helyettes rezolúciójának fordítása magyar nyelvre
3. A System Consulting Kft. energetikai projectjének rendszersémája

4.sz.melléklet

érk.: '96. dec. 17.
HCVB — 78 -3/1991

Demeter Ervin úr
vizsgálóbizottsági elnök részére

Budapest
Képviselõi Irodaház

December 11-én kézhez kaptam a vizsgálóbizottság jelentésének 1-14. oldalát. Az anyag részleteihez készített észrevételeimet a I. sz. mellékletben csatolom. Csatolom továbbá II. sz. alatt az orosz olajimport ellentételezésével kapcsolatos tevékenységet, valamint III. sz. alatt az orosz államadósság lebontásának folyamatát ismertetõ összefoglaló véleményemet. Ez utóbbihoz III/1. sz alatt csatolom az eljárások folyamat-ábráját a jobb áttekinthetõség érdekében.

Az egy éves munkával elkészített vizsgálati jelentés megigismerése alapján több következtetésre jutottam:

1. A bizottság összetétele nem tette lehetõvé az elfogulatlan vizsgálatot, mivel a tagok egy része és a bizottság elnöke a "vádat" elõterjesztõk közül került ki és szemmel láthatólag "bírói" minõségben minden eszközzel saját kijelentéseik igazolására és nem a tények feldolgozására törekedtek.
2. A vizsgálati jelentés akkor lenne teljes, ha bemutatná, hogy az Országgyûlés plénuma elõtt elhangzott kijelentések döntõ többsége cáfolatot nyert, tehát alaptalan rágalomnak bizonyult. Így be kellene mutatnia például azt, hogy sem az ellentételezési, sem pedig az adósságlebontási folyamatban nem szerepelt semmiféle olajüzlet.
3. A jelentésbõl hiányoznak a legfontosabb tények, miszerint:
   - helyes volt - bár eredménytelennek bizonyult - az a számos próbálkozás amely az energia-hordozó importtal összefüggõ jelentõs orosz relációjú külkereskedelmi mérleghiány magyar árúkkal történõ - legalább részleges - ellentételezésre irányult;
   - sikeresnek bizonyult az orosz államadósság lebontására kidolgozott mechanizmus, hiszen a Magyar Köztársaság egyedül tudott olyan megállapodásra jutni az orosz kormánnyal, hogy közvetlen költségvetési bevételre tehessen szert az orosz fél adósságának lebontásából. Amennyiben a parlamenti támadás nem fékezte volna le a folyamatot, a magyar költségvetés bevétele 1996-ban lényegesen nagyobb lehetett volna.
   - A jelentés néhány olyan tényt állapít meg és tálal pejoratív fogalmazásban, amely senki elõtt soha nem volt titok elsõsorban MSzP szimpatizáns ill. elkötelezett vállalkozókról, akik aktivan tevékenykednek orosz relációban.

   Ezeknek a megállapitásoknak nincs semmi jelentõségük, mivel:
   - a vizsgálatban érintett tevékenységüket jogszerûen és az állam számára hasznosan, részben eredményesen végezték,
   - mások is végeztek jogszerûen tevékenységet a vizsgált témákban,

- senki sem volt kizárva abból, hogy jogszerű tevékenységet végezzen, nem is kifogásolta senki a vizsgálat során, hogy szeretett volna ilyen munkában részt venni, de nem volt rá lehetősége.

Meggyőződésem, hogy az "olajgate" néven elhíresült hecckampány egyesek politikai törekvését voltak hivatottak szolgálni. Maga az ügy kitalálása, színpadias elővezetése, a körülötte kialakult politikai és sajtókampány, az elhúzódott vizsgálat során kihasznált parlamenti és sajtó-szereplési lehetőségek

- mérhető gazdasági károkat okoztak az országnak,
- hozzájárultak a politika és a parlament lejáratásához,
- gazdasági károkat okoztak jogszerűen tevékenykedő vállalkozásoknak,
- rendkívüli emberi terheket okoztak tisztességes politikusoknak, alkalmazottaknak, vállalkozóknak és családjaiknak.

Ezeket jóvátenni nem lehet, legfeljebb enyhíteni a valós tényeknek a vizsgáló bizottság elfogult tagjai által történő elfogadásával.

Budapest, 1996. december 13.

(Pál László)

Másolat: Vancsik Zoltán úr
Mádai Péter úr
Varga József úr
Horváth Vilmos úr
Kósa Lajos úr
Homoki János úr
Gáspár Miklós úr

I. sz. melléklet

Kisebb megjegyzések a vizsgálati jelentés szövegéhez

1. A magyar-orosz olajkereskedelem alakulása c. rész a) Elõzmények c. fejezetének jobb megértését szolgálja levelem II. sz. melléklete.
2. 4. oldal 4. bek. közepe: koordinátorokat nem "a kõolaj eladás és vásárlás intézésére", hanem az ellentételezési konstrukciókra vonatkozó javaslat kidolgozására neveztünk meg.
3. 4. oldal utolsó bek., 5. oldal 1. bek.: "magyar-orosz kereskedõház létrehozására" írásbeli megbízás azért sem születhetett, mert ilyen cél nem volt. A HFT igazgatója vállalta hogy javaslatot dolgoz ki a konstrukcióra. A jelentésben ismertetett Patkó féle javaslatot nem ismerem, az csak munkaközi anyag lehetett, mert soha sem került minisztériumi fórum elé. Ennek megfelelõen nem tudom, hogy a nevén kívül miben hasonlít a PANRUSGAZ Rt-hez, mely kizárólag a földgáz eladójának és vásárlójának részvételével, részletes alapszabálynak megfelelõen mûködik.
4. 5. oldal 2. és 3. bek.: Itt helyesen szerepel a célkitûzés, miszerint a MOL Rt kõolajimport szerzõdéseivel párhuzamosan kellene megkötni a magyar árúkkal történõ ellentételezésrõl szóló szerzõdéseket.
5. 6. oldal 2. bek. : Az orosz fél valamennyi relációban ugyanígy járt el, ezért a MOL Rt hátrányai a vezetékek orosz szakaszának felügyelete tekintetében közel azonosak a többi keleteurópai ország hasonló vállalataiéival.
6. 6. oldal 5. bek.: A problémát másutt is - pl. a kétoldalú kormányközi bizottság ülésein és jegyzõkönyvében is - jeleztem.
7. 6. oldal utolsó bek.: Az értesítésre a MOL Rt vezérigazgatójának kérésére került sor.
8. 7. oldal 4. bek.: Nem tudom, hogy kinek az ötlete volt az AGROIL Rt létrehozása, de a MOL Rt akkori Igazgatóságának anyagaiból megállapítható, hogy az az Igazgatóság egyhangú határozatával, szabályos elõterjesztés alapján, a vezérigazgatóhelyettesek teljes egyetértésével jött létre. Sajnálatos, hogy üzletet - részben a parlamenti vizsgálat miatt - nem hozott létre.
9. 7. oldal közepétõl: Teljességgel érthetetlen a MINERALIMPEX Rt megjelenése az anyagban és a róla szóló bekezdések mondanivalója. A cég a MOL Rt társaságaként mûködik, dolgát rendben végzi.
10. 7. oldal alja, 8. oldal: Az e) fejezet számomra értelmezhetetlen. Semmiféle magyar adósságról nincs tudomásom. Azokra a tévkérdésekre, hogy "Miért nem fizettünk az oroszoknak? Vagy nem fogadták volna el dollárjainkat?" a helyes válasz az, hogy mindig fizettünk az oroszoknak és õk elfogadták a dollárjainkat. (A Mándoki Zoltán szájába adott idézet valószínûleg nem tõle (esetleg tõlem ?) származik.)
11. 8. oldal utolsó elõtti bek.: Ha jól értem, az anyag arról polemizál, hogy miért a szállítás után fizetünk ? Azért, mert jól fizetõ vevõ esetében az a nemzetközi gyakorlat, hogy elõbb az árú, azután az ára. Az utólagos ármegállapítás magyarázata pedig az, hogy az árelvrõl szóló megállapodás a szállítás hónapjában érvényesült nemzetközi tõzsdei árakból (tehát utólag) számítja ki az orosz szállító

és a magyar vevõ közötti fizetési kötelezettségeket. (Megjegyzendõ, hogy ez az eljárás az utóbbi idõben módosult.)

12. 8. oldal utolsó bek.: A téma szerepeltetése félrevezetõ és felesleges. A világon bármely cégnek lehetnek mindenféle elgondolásai arról, hogy miként kíván élni a magyar törvények adta lehetõségekkel. Amennyiben ezek nem egyeznek a magyar döntéshozók elképzeléseivel, akkor nem történik semmi. Igaz ez a Yukosz-ra is.

13. Az allamadósság lebontása c. rész a) Elõzmények c. fejezetének teljesebb megértését szolgálja levelem III. sz. melléklete.

14. 10. oldal 3-8. bekezdések: A jelentés ezen része az adósságlebontásról szóló felhívásokkal szemben támaszt formai kifogásokat. A csatolt III. sz. melléklet és az ahhoz kapcsolt III/1 sz. folyamatábra mutatja, hogy a Tárcaközi Bizottság nem hírdethetett hagyományos, ill. szokványos tartalmú pályázatot, versenytárgyalási felhívást, tendert, vagy bármi hasonlót, mivel a bizottság nem adott sem jogot, sem árút, sem partnert, sem kontingenst, sem pénzt. A TB csak azt vállalta, hogy mindenkit regisztrál és mindenkinek tárgyalási engedélyt ad ki, aki feltehetõen megfelel az orosz partner által támasztott iparpolitikai kritériumoknak és minimálisan a magyar kormány által elvárt fizetési feltételeknek, rendelkezik orosz partnerrel és tõle vásárolható termékkörrel. Ezek alapján a TB tájékoztatást ad a hazai kijelölt bank felé és tárgyalásokat folytat orosz partnerével arról, hogy az orosz költségvetés vállalja fel az adott termékek orosz szállítóinak a finanszírozását. Ennek megfelelõen kerültek a felhívások kiírásra és került sor különbözõ fórumokon az érdeklõdõk tájékoztatására. (Szívesen megismerkednénk azzal, hogy a vizsgáló bizottság egyes tagjai milyennek képzelik el a szerintük megfelelõ pályázati felhívást ?!)

15. 11. oldal: Az Emlékeztetõk természetszerûleg csak a benyújtott dokumentumokkal együtt teljesek. (Az Országgyûlés szószerinti jegyzõkönyvei is értelmetlennek tünnek, ha valaki nem ismeri a törvényjavaslatot és a módosító indítványok tartalmát.) A vállalati anyagokat egyébként a TB tagjai kézhez kapták.)

16. 12. oldal 1-2. bek.: Csatoltan megküldöm a bizottság ügyrendjét (III/2. sz. melléklet)

17. 12. oldal 3. bek.: A TB nem mulasztotta el a pénzügyi feltételek nyilvános meghírdetését. Az árfolyamot a TB nem kívánta nyilvánosságra hozni, az illetékes bank kijelöléséig pedig nem volt kit meghírdetni.

18. 12. oldal 4-5. bek.: Kormánymeghatalmazottat addig nem kívántam kinevezni, ameddig nem alakul ki az eljárások részletes rendje az orosz partnerrel. Távozásomig magam vezettem a kétoldalú tárgyalásokat.

19. 12. oldal 6. bek.: Korábban írtak ismétlése. Lásd a 14. pont alatti észrevételt.

20. 12. oldal utolsó elõtti bek.: Az anyag szerint összefonódás tapasztalható az államigazgatás, a politikai szféra és a gazdaság egyes jól körülhatárolható érdekcsoportjai között. A megfogalmazás rosszindulatú elõítélet. A helyzet az, hogy - sajnálatos módon - nagyon kevés vállalkozás vállalta komolyan az orosz adósság lebontásával összefüggõ munkát. A vizsgálat több, mint egy esztendeje alatt egyetlen szervezet sem jelentkezett, amelyet bármilyen okból kizártak volna a folyamatból, egyetlen szervezet sem jelentkezett azzal, hogy ha ismerte volna a lehetõséget, akkor részt vállalt volna benne, nincs tudomásom egyetlen olyan szervezetrõl sem, amelyik az eltelt év folyamán kezdeményezte volna a belépését ebbe a munkába, bár igazán nagy és folyamatos hírverést kapott az ügy. Mindez azt bizonyítja, hogy aki akart és tudott, az jelentkezhetett és jelentkezett az IKM által

kiírt felhívás alapján. Az a tény, hogy deklaráltan MSzP szimpatizánsok is szerepet vállaltak csak azt támasztja alá, hogy õk tartották meg kapcsolataikat a potenciális orosz szállítókkal akkor is, amikor ez nem volt divatban.

21. 12. oldal vége: "A pályázati kiírás nélkül kiválasztott ajánlattevõk" fogalmazás többszörös csúsztatást tartalmaz. Helyesen: "A felhívásra jelentkezett és a feltételeket vállaló vállalkozók".

22. 14. oldal 4. bek.: Erdey-Grúz Balázs nem vett részt az adósságlebontással foglalkozó testület munkájában. Az AGROIL Rt igazgatóságába a MOL Rt kezdeményezésére az IKM delegálta. Az AGROIL Rt nem foglalkozott adósságlebontási vállalkozásokkal. Szerepeltetése indokolatlan.

23. 14. oldal 5. bek.: Tímár László a Tárcaközi Bizottság megalakulása elõtt történt nyugdíjazása után nem volt a miniszter munkatársa. Tanácsadói alkalmazásának pontos tartalmát nem ismerem.

24. 14. oldal 6. bek.: Hujber Ottó 1993. évi megbízásáról engem is tájékoztattak. A megbízólevélrõl nem csak Tímár László jelentésébõl lehet tudomást szerezni. Feltételezem, hogy akár a megbízott is be tudja mutatni. Emellett Szabó Iván és Kádár Béla korábbi miniszter urak is tudnak nyilatkozni arról, amit õk ismernek a megbízás körülményeirõl.

Budapest, 1996. december 13.

(Pál László)

II. sz. melléklet

Az orosz olajimport ellentételezése

1. Az ország külkereskedelmi passzívuma évek óta több milliárd dollár. Ennek jelentős része - 800-1000 millió dollár - a magyar-orosz áruforgalomból származik, döntő hányadban az energia-hordozó import ellentételezetlensége miatt. Gazdaságpolitikai léptékű problémának tartom az e téren kialakult helyzetet, melynek enyhítése érdekében számos kísérletet tettem IKM miniszterként.
2. Az orosz kormány egyfelől nem érdekelt abban, hogy export-aktívumuk csökkenjen, másfelől a jelenlegi orosz jogszabályokra hivatkozva lehetőség szerint el is zárkózik a probléma aktív kezelésétől.
3. Ennek ellenére a magyar-orosz gazdasági együttműködési kormányközi testületekben, a minisztériumközi tárgyalásokon, diplomáciai kapcsolatokban, miniszterelnöki találkozó alkalmából minden esetben rögzítettük a szaldó problémáját és kértük az orosz felek aktív együttműködését azok feloldásában.
4. Tárgyalásokat folytattunk az orosz olaj- és gáztulajdonos vállalatokkal és régiókkal is különböző viszontszállítási konstrukciók létrehozására (pl. Tyumenyi terület, Moszkva városa, Energetikai minisztérium, Baskiria, Tatarisztan, Komi terület, stb). A kecsegtető jegyzőkönyvek ellenére nagyon kevés gyakorlati eredmény született a magyar export tekintetében.
5. 1994. végén jelentkezett az IKM-ben a HFT vezetője, Patkó András, aki ismertette a német-orosz olajellentételezési konstrukciókat és abban az amerikai eximbank közreműködését. Felajánlotta, hogy megkísérli hasonló konstrukció kidolgozását az orosz energetikai miniszter - Safranyik úr - által kijelölendő partnerrel együttműködve. Megkeresésemre az orosz miniszter késznek mutatkozott az ideirányuló minisztériumközi megállapodás megkötésére.
6. Az azóta folyó ellentételezési tárgyalások eredménteleneknek bizonyultak, mivel:
   - Oroszországban újra szabályozták az olajexport feltételeit,
   - újrafogalmazták az olajexport-adózás rendszerét,
   - részben privatizálták az olajipart és csökkent a minisztérium szerepe.
7. Az orosz olajvállalatok vásárlásait alig sikerült magyar relációba terelni, mivel ipari árúcikkeink csak kevés területen állják a konkurrencia-harcot, élelmiszeripari termékeink esetében pedig az export-támogatások mértéke marad el a nyugati szállítókétól.
8. A MOL akkori vezetése is érezte a magyar árúkkal történő ellentételezés hiányának problémáját ezért kezdeményezte más magyar vállalkozókkal és az orosz Olajiparos Szövetséggel közös társaság (AGROIL) létesítését az olajimportnak mezőgazdasági termékekkel való ellentételezésére. (A MOL Rt Igazgatóságának határozatát csatolom II/1. sz. alatt). Erről tájékoztattak, kérve azt, hogy orosz partneremnek is jelezzem a társaság létrejöttét. Erre sor is került. A cég alapítólevele kizárta, hogy olajkereskedelemmel foglalkozzon, kizárólag a viszontszállításokra kapott alapítóitól felhatalmazást. Tevékenysége sajnos nem hozott érdemi eredményt, annak ellenére, hogy előszerződést kötöttek Tyumeny önkormányzatával 50 millió

US$ értékû olaj magyar agrártermékekkel történõ ellentételezésére. A szerzõdés a hazai támadások miatt nem realizálódhatott.

9. Az orosz olajszállítások átszervezésérõl szóló döntések megismerését követõen ismételten felhívtam Safranyik úr figyelmét az ellentételezés elmaradásából származó helyzet elfogadhatatlanságára, majd 1995. juniusában mindezt a kormányközi bizottság soros ülésének jegyzõkönyvében is rögzítettem.
10. Az ellentételezés érdekében folytatott tárgyalásaim soha nem érintették a magyar olajimport bonyolításának kérdését, a parlamenti vizsgálat által érintett cégek (a MOL és a MINERALIMPEX kivételével) - tudomásom szerint - soha nem bonyolítottak olajimportot.
11. Meggyõzõdésem, hogy - az általam tett próbálkozásoknál hatékonyabb módszerekkel - tovább kell a kormányzatnak keresnie azokat az eszközöket, amelyek az Oroszországból származó energia-hordozó import magyar árúkkal történõ ellentételezését eredményezik.

Budapest, 1996. december 13.

(Pál László)

5.sz.melléklet

AP International Finance Corporation

"BIZALMAS"

Demeter Ervin úr
Képviselő
Budapest

Érkezett:
1996. dec. 16.
HOUB–75/1996

Tisztelt Demeter úr!

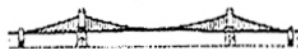
Megkaptam a Bizottság által elkészített anyag egyes részeit. Gyakorlatilag ezekhez tudok észrevételt tenni.

III. 1. b. pont.

– A HFT Co.-t 1989 őszén alapítottuk, s csak az után került sor amerikai bejegyzésére;

– A HFT javaslatait 1994 nyarától készítette és juttatta el az érdekelteknek. Koncepciója alapján és aktív elősegítő részvételével jött létre ezután az Együttműködési Megállapodás. Miután a HFT ötlete valósult meg ezért kapta az Egyezmény végrehajtásának (és nem kereskedőház létrehozásának!) koordinátori feladatát. Az IKM erről orosz partnerét levélben tájékoztatta s erről a HFT-t is írásban értesítette.

– A HFT soha nem javasolt "bartert" orosz

One Rockefeller Plaza Suite 1412 New York, New York 10020 212 332-3301 Fax 212 332-3310

partnerének. Bár a YUKOSZ tárgyalások valóban nehezen indultak a helyzetet jellemzi, hogy az anyagban említett 1995 márciusi "tiltó" dátum után folytak HFT - YUKOSZ tárgyalások és az orosz fél magyar exportra vonatkozó listát vett át, s egyéb kérdésekről is tárgyaltunk. Végül is elutasította, hogy vásároljon, de ezt érdekeire és helyzetére hivatkozva tette. Sem a javaslatunk, sem az elutasításnak az orosz belső barter-szabályozáshoz nem volt köze!

- A HFT koordinátorként folyamatosan egyeztetett kijelölt hazai partnereivel. Ezről és a kétoldalú tárgyalásokról minden esetben írásos Emlékeztető is készült, amit az érdekeltek megkaptak. A Yukosszal folytatott tárgyalásokba minden alkalommal bevonta az ICM és MOL képviselőit, akik ezeken a megbeszéléseken személyesen részt is vettek. Minden alkalommal megtörtént a MOL érdekeinek vagy álláspontjának ismertetése és kifejezetten kifogásoltuk a YUKOSZ esetlegesen magyar érdekeket sértő magatartását. Ez kiderül az írásos jelentésekből is.

Tisztelt Elnök úr! A III/1. pontból csak a b. pontot láttam. Hasonlóképpen nem derült ki számomra készült összefoglaló értékelés. Ezekhez az általam nem ismert anyagrészekhez kapcsolódóan a későbbi (akár nyilvános) reagálás, véleménynyilvánítás jogát fenntartom.

Ami az anyagok és meghallgatásom nyilvánosságra hozatalát illeti álláspontom a következő: Sem a HFT (beleértve személyemet is) egész tevékenysége, vagy bármi, ami a Bizottság részére elmondtam nem igényel titkosságot, teljes egészében nyilvánosságra hozható. Ugyanakkor, miután nem ismerem az összes és teljes írásos anyagot, ezért fenntartom a jogomat, hogy később erre megfelelő helyen és módon reagáljak; amennyiben az szükségessé válik.

Üdvözlettel

Pathó András

1996. dec. 15.

One Rockefeller Plaza Suite 1412 New York, New York 10020 212 332-3301 Fax 212 332-3310

6.sz.melléklet

Érk.: 1996. dec. 1?
MOVB – 84-2/1996

TDE Kft. TRADE DEVELOPMENT AND ENGINEERING Ltd.
IPARI FEJLESZTÉSI ÉS MÉRNÖKI KFT. 1125 Budapest XII Fészek u.18.
Telefon-Telefax: (36-1) 175-8333, 213-0743

TELEFAX

Cég: Olajszáll. Vizsgáló Bizottság **Dátum:** 1996. dec 17.

Kinek: Demeter Ervin elnök úr **Hiv.szám.:** MOVB-84/1996.

FAX szám.: 268 5948 **Lapok száma:** 1

Tárgy: Észrevétel, nyilatkozat.

Tisztelt Demeter Úr!

Hivatkozva az Ön által vezetett vizsgálóbizottság jelentésére, valamint megtisztelő kérésére nyilatkozom, hogy a meghallgatásom során előadottaknak, valamint a jelentésnek véleményem szerint nincs olyan eleme, amelynek a nyilvánosságra hozatala nem javasolható.

Fel szeretném hívni szíves figyelmüket arra, hogy a jelentés 8. oldalának 5. bekezdése értelemzavaró szerkesztési hibát tartalmaz. („...lemorzsolódott. „Koncepciójának lényege....- kevés sikerrel." mondat valószínűleg törlendő, egyébként is az előző oldalon szerepel.)

Üdvözlettel

Dr Szabó György

7.sz.melléklet

Magyar Országgyûlés
Gazdasági Bizottsága

Demeter Ervin úrnak

Tisztelt Demeter Úr!

Az Ön által vezetett vizsgálóbizottság jelentésének tervezetét 1996. december 16-án kézhezkaptam. Megköszönöm az észrevételezési lehetôséget.

Amint a bizottság elôtti szóbeli nyilatkozatomban is kijelentettem, az orosz államadósság lebontásával kapcsolatos vizsgálatot - az ügyet csak áttételesen ismerve - érdemben nem tudom elôsegíteni. A bizottság figyelmébe ajánlom azonban a mellékelt levélmásolatot, miszerint Patkó András úr is kapott meghatalmazást ez ügyben (1. sz. melléklet).

A továbbiakban a jelentéstervezetnek a magyar-orosz olajkereskedelemmel foglalkozó részéhez fûzök észrevételeket, mindig hivatkozva az oldal és bekezdés sorszámokra.

ad. 4. oldal 4. bekezdés

Az elsô mondat megalapozatlanul állítja: "... megbízás ... nem készült." A bekezdésben írtak további része idézet az 1995. február 7-i, Patkó András által aláírt javaslatból (2. sz. melléklet), miszerint az új vegyesvállalat fô feladata "megvásárolni az orosz fél által biztosított olajat ...". Ugyanazon javaslat elsô oldala 4. bekezdésében Patkó úr írja: "Magyar részrôl a HFT, amely eredetileg felvetette ezt az elképzelést és aktívan részt vállalt a kormányközi megállapodás megvalósításában, lett kijelölve koordinátornak." A magyar és orosz minisztériumok közötti megállapodásnak, valamint Pál László Safranyik úrnak küldött levele (másolat 3. sz. alatt mellékelve) megszületésében tehát Patkó úr jelöli meg a HFT-t, mint kezdeményezôt és közremûködôt. E levélben szó sincs barter üzletrôl, az elsô bekezdés magyar-orosz olaj kereskedôház létrehozásáról, a harmadik bekezdés pedig a HFT koordinációs szerepkörérôl szól. A vizsgálóbizottság elôtti kijelentésemet megismételve: a MOL Rt. vezetése, miután éppen megszabadult a földgázimport vonatkozásában a Mineralimpextôl, azt tapasztalta, hogy Pál László miniszter az olajimport tekintetében egy New York-ban székelô céget, a HFT-t kívánja a MOL Rt. "nyakába ültetni". 1990-tôl a Kormány a folyékony szénhidrogén kereskedelmet liberalizálta, ezután a MOL Rt. arra törekedett, hogy a lánckereskedelmet kiiktatva, a Mineralipex helyett saját maga intézze a kôolajimportot. A MOL Rt. 15 fôbôl álló, folyékony szénhidrogének külkereskedelmével foglalkozó csoportja, fokozatos fejlôdés után, 1995. évben a magyar kôolajbehozatal 95%-át már saját maga végezte.

ad. 4. oldal alján lévô apróbetûs szöveg

A Panruszgáz Rt.-re vonatkozó szöveg rendkívül fontos információkat tartalmaz, egyben megkönnyítheti a Yukosz szándékairól a jelentésben lévô részek megértését.

ad. 5. oldal 3. bekezdés

"A HFT Co. ... " célszerû lenne a szöveg érthetôségén javítani.

ad. 6. oldal 2. bekezdés
Az utolsó szó (mivel a MOL Rt. káráról van szó) "eredményezett" helyett talán célszerűbb az "okozott" kifejezés használata.

ad. 6. oldal 5. bekezdés
Pál László adott ügybeni tevékenységét pontosabban lehet megítélni, ha a szöveg kiegészül azzal, hogy a levél csupán néhány nappal Pál miniszter felmentése előtt született.

ad. 6. oldal 7. bekezdés
A második sorból az "ugyan" szó elhagyásával a mondat érhetőbbé válhat.

ad. 6. oldal 8. bekezdés és 7. oldal 1. bekezdés
A két mondat szövegezésének javításánál indokolt lehet figyelembe venni, hogy mindaddig, amíg az orosz olajnál olcsóbban nem lehet más forrásból importálni, a "láncot" akár orosz, akár magyar oldalon hosszabbítják meg, a kárt kizárólag a MOL Rt. kell elviselje.

ad. 7. oldal 2. bekezdés
Amint a bizottság előtt kifejtettem, céginformációk bekérése és azoknak a magyar gazdaság érdekeinek védelmére hivatott szervek részéről történő ellenőrzése indokolt lenne.

ad. 7. oldal 8. bekezdés
Az ötödik sorban "rendelkezése" helyett "rendezése" szó használatát javasolom.

ad. 7. oldal 8. bekezdés
1995. július 17-én Pál László már nem volt miniszter és még nem volt a MOL Rt. igazgatóságának elnöke. Ebben az időben az 1112/1994. (XII.2.) Korm. határozattól eltérően a Mineralimpexet támogatva egyesek arra törekedtek, hogy a MOL Rt. legfeljebb 25%-ban maradjon az 1995. májusában hozzákerült cég tulajdonosa. Ekkor szó sem volt arról, hogy a Mineralimpex - a jelentéstervezetben leírtak szerint - átvegye a MOL Rt.-től a folyékony szénhidrogén külkereskedelmi tevékenységet. Akkorra már befejezett tény volt, a kőolajimportot gyakorlatilag teljes egészében a MOL Rt. intézte.

Pál László 1995. szeptemberében került a MOL Rt. elnöki székébe, bár erre sem szakmai előélete, sem a Panruszgáz, Mineralimpex, HFT, Yukosz, MOL ügyben kifejtett tevékenysége nem predesztinálta. Ezzel egyidőben a MOL Rt. igazgatóságában személycseréket hajtott végre az ÁPV Rt. 1996. nyarán a MOL Rt. folyékony szénhidrogének külkereskedelmével foglalkozó szervezetét felszámolták és e tevékenységet a MOL-Trade Mineralimpexre, a MOL Rt. leányvállalatára bízták. A történet ilyentén alakulását, mint várható fejleményt én a bizottság előtt körvonalaztam. A kőolajimport számla nagysága a MOL Rt. gazdálkodásában igen nagy és a jövőben növekvő szerepet játszik. A kőolajimportot - a láncot immár magyar oldalon is hosszabbítva - leányvállalatra bízni szolgálhatja a megbízott és támogatói, de semmiképpen sem a megbízó és a magyar fogyasztó érdekeit.

Budapest, 1996. december 17.

Zsengellér István
1116 Bp., Adony u. 9.

Fővárosi Főügyészség
G.8343/1999/15-III. sz.

HATÁROZAT

A banktitok megsértésének vétsége miatt ismeretlen tettes ellen az Országos Rendőr-főkapitányságon 96/1999. bü. számon indult bűnügyben a

Vajda Éva / aki Kaposváron született 1970. február 16-án,
anyja: Gallay Éva,
Kaposvár, Hunyadi utca 1. I/9. szám alatti állandó,
1101.Budapest, Kőrösi Csoma Sándor utca 2.szám alatti ideiglenes lakos,
személyi igazolványának száma: AV- I 976708 /

gyanúsítottal szemben folytatott nyomozást a Be. 139. §. /1/ bekezdés c, pontja alapján - a Btk. 28.§-ára figyelemmel - büntethetőséget kizáró ok: a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt

megszüntetem.

Egyidejűleg Vajda Évát a Btk. 71. §. /1/ bekezdése alapján

megrovásban

részesítem.

E határozat ellen a Be. 148.§. /1/ és /4/ bekezdése alapján a közléstől számított 8 napon belül a Legfőbb Ügyészséghez panasszal lehet élni. Az esetleges panaszt a Fővárosi Főügyészségen célszerű előterjeszteni.

Indokolás:

A nyomozás adatai szerint Vajda Éva újságíró az Élet és Irodalom című hetilap XLIII. évf. 24. számában, 1999. junius 18-án társával közösen „V.I.P" című cikket írt.

A megjelent cikk a Postabank és Takarékpénztár Részvénytársasággal ügyfélkapcsolatban levő 9 személy nevét és az ügylet tipusára vonatkozó adatot tartalmazott.

Ezek az adatok a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 50.§. /1/ és /2/ bekezdése értelmében banktitoknak minősülnek, amelyet az 55 §. /1/ bekezdése értelmében időbeli korlátozás nélkül mindenki köteles megőrizni, aki a birtokába jut.

E törvény 51.§. /1/ bekezdés a, pontja értelmében - egyéb, ide nem tartozó eseteken kívül - a banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha a pénzügyi intézmény ügyfele, annak törvényes képviselője a reá vonatkozó kiszolgáltatható banktitok kört pontosan megjelölve közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan kéri, vagy erre felhatalmazást ad.

A banktitkot képező adatok nyilvánosságra hozatalához az érintett személyek a törvényben megszabott formában nem adták hozzájárulásukat.

Vajda Éva cselekménye:

9 rb. a Btk. 300/A. §. /1/ bekezdésében meghatározott banktitok megsértése vétségének megállapítására alkalmas, amelyet társtettesként valósított meg.

A közölt adatok viszonylag szűk körére, a közlés indítékaira, valamint arra figyelemmel, hogy egyes személyek esetén a közlés másodlagos volt, a cselekmény már elkövetésekor is olyan csekély mértékben volt veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

Vajda Éva figyelmét felhívom, hogy a jövőben tartózkodjon hasonló jellegű bűncselekmény elkövetésétől, mert ismételt esetben a törvény szigorának alkalmazása nem lesz elkerülhető.

Budapest, 2000. év április 7.

dr. Selmeci István sk.
osztályvezető ügyész

A kiadmány hiteléül

Pálya-futás

Résztvevôk az orosz államadósság lebontásában

Cégnév	Tulajdonosok*	Érdekcsoport	Pályázat tárgya	Pályázat össz. (M USD)	Szerzôdés össz.(M USD)	Behozott polgári árú	Állapot
System Consulting Rt.	System Consulting Inc.(USA),Kapolyi László	Kapolyi László	Szén	300	120**	Villamos energia	<>
Agrolízing Kereskedôház Rt	.Bábolna Rt., Intertraverz Rt., Traktoroexport (RU), Finex Inc. (USA)	Hujber Ottó	Kombájnbesz.	19	9	DON-1500 kombájn	Megvalósult
Tér és Forma Rt.	AVA Kft., Farabi Foundation (LI), Benza György, Pfandler Katalin, Koltai Gábor	Nem ismert	Tgk. reexport	20	50	GAZ típusú teherautó	Rendezetlen
Famáka (Lorry) Kft.	ALTRO GmbH (AT), Qwertel Rt., Zilahy Ferenc	Máté László	Tgk. behozatal	10	10	ZIL típusú teherautó	Rendezetlen
Bertinus Kft. ***	Rieb György, Rieb Györgyné, Bachmann Edvin	Máté László	Szgk. behozatal	10	10	Aleko szgk.	Rendezetlen
Ples Rt.	PLES GmbH (AT), Wheel Impex Ltd. (GB)	Máté László	Vasúti tgk. vásárlása	51	51	Textilgép	Rendezetlen
Vagon Lízing Pénzügyi Rt., (Machinetrade Rt.)	Intertraverz Rt., Hunga-Rus Rt.	Hujber Ottó	Vasúti tgk. vásárlása	30	80	Vasúti teherkocsi	Folyamatban
Petroltank Rt.	Intertraverz Rt., Hunga-Rus Rt.	Hujber Ottó	Kôolajtároló tartályok alapanyagának beszerzése	10	80	Tartálypalást, csôbuga	Rendezetlen
Mahart Rt.	ÁPV Rt.	Magyar állam	Hajó beszerzése	44,7	44,7	5 db. tengeri hajó	Folyamatban
Nádor - '95 Rt.	Szász András, Bartha Delbár	Máté László	Gépjárművásárlás és -reexport	200	50	Metróvagon reexport	Rendezetlen
Speed-Ex Kft.	Travnik István, Farkas Zsuzsanna	Nem ismert	Traktorbehozatal	0,5	0,5	traktor	Folyamatban
André Central Europe Kft.	André et CIE S.A. (CH), Istvan Scheftsik	Nem ismert	Acéltermékek behozatala	50	50	-	Rendezetlen
Swell Kft.	Travnik István, Farkas Zsuzsanna	Nem ismert	Traktorbehozatal	0,5	0,5	traktor	Folyamatban

* A jelenleg hatályos cégbírósági adatok szerint; ** Két ütemben 60 millió USD; *** Átvette a Lorry Kft.

Egy magyar Nádor

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) 1991 óta folytatott tárgyalásokat nemzetközi cégekkel arról, hogyan cserélje le közel húsz éves lehallgató-berendezéseit olyan korszerûbb eszközökre, amelyek a telefonbeszélgetések mellett a rádióhullámok megfigyelésére is alkalmasak. Ez az igény a rendszerváltást követõ bûnözési hullám miatt elsõsorban a belbiztonsági szerveknél (rendõrség, határõrség) jelentkezett. Információink szerint az NBSZ annak idején több külföldi gyártóval is felvette a kapcsolatot, és a tárgyalások során kiderült: a magyar titkosszolgálatok által igényelt berendezések együttes értéke gyártótól függetlenül legalább 30 millió dollárba kerülne. Ekkora összeg azonban nem állt rendelkezésre a költségvetésben, és egy forrásunk szerint az ország romló pénzügyi helyzetében *„nehéz lett volna megmagyarázni, mire kell közel tízmilliárd forint készpénz anélkül, hogy ki ne derüljön a valódi szándék”*. A Horn-kormány végül úgy oldotta meg az éveken áthúzódó dilemmát, hogy egy közvetítõ cég (a Nádor -’95 Rt.) segítségével az orosz államadósság terhére rendelte meg a berendezéseket.
Mivel az eredeti célt – a lehallgató-eszközök beszerzését – a kormányzat mindenképp el akarta rejteni, ezért a Tárcaközi Bizottság 50 millió dollár értékû metrókocsi szállítására adott ki tárgyalási engedélyt a Nádor Rt.-nek. Az eredeti tervek szerint a metrókocsik azonban nemcsak „fügefalevelek” lettek volna, amelyek elrejtik a konstrukciót, hanem arra is szolgáltak, hogy pénzügyi hátteret teremtsenek a lehallgató-berendezések megvételéhez. A Nádor orosz partnerét, a Metrovagonmash vállalatot az ottani pénzügyi tárca is kiemelt „partnerként” kezelte, mivel a Moszkva melletti hatalmas gyár nemcsak metrószerelvényeket, hanem önjáró légvédelmi rakétákat is gyártott, és így hadiipari cégnek minõsült. Az orosz pénzügy hajlandóságot mutatott arra, hogy az 50 millió dollár kilencven százalékát rubelben kifizesse a gyárnak, amely ezért az összegért körülbelül száz szerelvény gyártását tervezte. A metrókocsikat a Nádor külföldön akarta értékesíteni, és forrásaink szerint már vevõket is talált Helsinkiben, Kijevben, Prágában és Moszkvában. A többi „adósságlebontóval” ellentétben azonban a Nádor – forrásaink szerint titkos kormányhatározatban – 2000-ig halasztást kapott arra, hogy a bevétel 58 százalékát befizesse az államkasszába. Ezt az éppen 30 millió dollárt a cég ugyanis lehallgató-berendezések beszerzésére fordíthatta, amit késõbb egy speciális bérleti konstrukció keretében adott volna át az NBSZ-nek. A szolgálat költségvetésében pedig feltûnés nélkül négy évre egyenlõ – évi 2,2–2,3 milliárd forint körüli – összegekben szétterítve különítették el a bérleti díjat.
Ez a metróvagonos konstrukció, forrásaink szerint, azonban *„elakadt a magyar és az orosz hivatalok töketlenkedésén”*. A magyar IKM ugyanis – az orosz gyárral közösen kialakított konstrukció ellenére – bankgarancia hiányában nem adta ki a tárgyalási engedélyt a Nádor -’95 Rt.-nek, ennek hiányában pedig az orosz PM nem tudta a gyártást finanszírozni. Mire pedig pótolták a hiányosságokat, addigra az orosz állam 1996 májusában – pénzügyi nehézségeire hivatkozva – befagyasztotta az adósságok törlesztését. Tehát *„a pénz még csak az ablakban volt”*, amikor a Nádor már megállapodást kötött a francia Thomson, valamint az izraeli EFRAT és Teliran cégekkel a lehallgató-berendezések elkészítésére. A gyártás beindításának fedezetéül, értesüléseink

szerint, az az 5 millió dollár szolgált, amelyet a Lorry Kft.-nek kellett volna a beérkezett gépjármûvek után a költségvetésbe befizetnie. Ez a pénz azonban hamar elfogyott, ezért aztán a kormánynak kellett beavatkoznia: 1996 tavaszán, illetve nyarán három titkos kormányhatározatban úgy alakította át a konstrukciót, hogy *„az orosz pénz beérkezéséig”* hitelezõként bevontak egy kereskedelmi bankot is. Ez tudomásunk szerint a Kereskedelmi és Hitelbank (K&H Bank) volt, amely két részletben 33,1 millió dolláros hitelt nyújtott a Nádor -’95 Rt.-nek úgy, hogy *„az ügylet fedezete a hitelbõl beszerzett eszközök bérbeadásából származó bérleti díj, amely egyúttal a kötelezettségek teljesítésének forrása.”* Magyarán: az NBSZ által fizetett bérleti díjat nem a Nádor Rt., hanem a hitel fejében a pénzintézet kapta meg. A K&H Bank számára egyébként a tranzakció meglehetõsen zsíros üzletnek számított, miután értesüléseink szerint az ügyletre a piacinál jóval kedvezõbb (Libor +3 százalék) kamatot számított fel. Ez a mérték az általunk megkérdezett pénzpiaci szakértõk szerint *„irreálisan magasnak számít*”, különösen annak fényében, hogy a bérleti díj kifizetésére a 3066/1996. számú titkos kormányhatározat alapján a Pénzügyminisztérium külön garanciát is vállalt.
Ezeket a kérdéseket az Országgyûlés Nemzetbiztonsági Bizottságának úgynevezett Nádor-albizottsága is nagyító alá vette. A három tagból – Kovács Zoltán (Fidesz), Nikolits István (MSZP), Tóth Károly (MSZP) – álló albizottság fõként azt vizsgálta, hogy történt-e pénzügyi visszaélés a lehallgató-eszközök beszerzése során. A kormányzat által lefolytatott vizsgálatok ugyanis korábban azt állapították meg, hogy az NBSZ az indokoltnál 1,2 milliárd forinttal többet fizetett ki a Nádor -’95 Rt-nek. Míg az albizottság ellenzéki tagjai ezt vitatják, a fideszes elnöke szerint „bizonyított a túlfizetés ténye” (RTL Klub?). !!!! Az ügyeket közelrõl ismerõ, magát megnevezni nem kívánó forrásunk szerint ez az állítás nem igaz, amit az a NBSZ és a Nádor között 1999. március 26-án aláírt megállapodás is bizonyít. Eszerint a két fél *„elszámolása egyezik”*, és nincs semmiféle tartozás. A bizottság megállapítása annyiban felel meg a valóságnak, hogy az NBSZ az eszközök beszerzések során pótlólag olyan szolgáltatásokat rendelt meg a szállítóktól, amelyek jelentõsen megnövelték az eredetileg kalkulált költségeket. (Értesüléseink szerint emiatt folyik eljárás a szakszolgálat több tisztviselõjével szemben a Katonai Ügyészségen.) A Nádor -’95 Rt. errõl azonban már 1997 nyarán átadott egy feljegyzést az NBSZ-nek azzal, hogy *„a távközlési törvény késése, a megrendelt építési munkák és a jelentkezõ mûszaki gondok”* miatt 15 millió dolláros pótlólagos költségvetési keretre lesz szükség. Ezt azonban a pénzügyi tárca vezetõje tudomásunk szerint egy kormányülésen azzal utasította vissza, hogy *„várják meg a választások eredményét.”* A választásokat követõen azonban az NBSZ *„az új miniszterre és a kabinetfõnökre hivatkozva nem tudott állást foglalni a projekt folytatásáról, illetve a pótköltségvetésrõl.”* Orbán Viktor miniszterelnök ezzel kapcsolatban pedig úgy nyilatkozott, hogy *„nem vagyunk fizetõs hangulatban”*. (*Népszabadság* 1998. október 13.) Miután pedig forrásunk szerint a ráfordítások már 1998 elsõ félévében meghaladták a szerzõdéses keretet, a Nádor -’95 Rt. elõször lelassította, majd többszöri tárgyalási kísérlet után felfüggesztette a szállításokat. Értesüléseink szerint a rádiótelefonok lehallgatásra is alkalmas Padlizsán fedõnevû rendszer 90 százalékos, míg az országos telefonhálózatot monitorizáló Albatrosz-rendszer 60 százalékos mûszaki készültségben volt a szállítások felfüggesztésekor. Arról egyelõre

nincs biztos információ, hogy az új kormányzat befejezi-e a megkezdett beruházásokat. Meg nem erõsített értesüléseink szerint többszöri tárgyalás után 1999 decemberében az NBSZ megvásárolta a Thomson párizsi raktáraiban tárolt, és addig le nem szállított eszközöket, de további kifizetésekrõl azóta egyetlen forrásunknak sincs tudomása.

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság

H/3649.

Bizottsági önálló indítvány!

........(......) OGY Határozati javaslata

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság jelentésének elfogadásáról

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevõinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság "Jelentés"-ét az Országgyûlés elfogadja.

Budapest, 1996. december 27.

Tisztelettel:

Demeter Ervin
elnök

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadóság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság

H/3649/16. számú

EGYSÉGES JAVASLAT

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadóság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság jelentésének elfogádáról szóló országgyűlési határozati javaslat

ZÁRÓSZAVAZÁSÁHOZ

Ellenjegyezte:

Vancsik Zoltán
a bizottság alelnöke

Budapest, 1997. május 14.

Ogyh\H3649egy.doc

Az Országgyűlés
....../1997. ( ) OGY
határozata

a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság jelentésének elfogadásáról

A magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság jelentése kapcsán az Országgyűlés az alábbi határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés a jelentést elfogadja és megállapítja:

a) az "olajgate" ügyként köztudatba került vizsgálat nem az olajkereskedelemről szól, maga az elnevezés félrevezető;

b) az Oroszországból történő olajvásárlások következtében előállt külkereskedelmi deficit magyar áruk oroszországi eladásával történő csökkentésére tett erőfeszítések Magyarország érdekeit szolgálták, de eredménytelenek voltak. Az Országgyűlés határozottan támogatja a tárgyalások folytatását és a megoldás keresését;

c) az ügyben megvádolt cégek és magánszemélyek esetében a vizsgálat törvénysértést nem tárt fel.

2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy 1997. június 15-ig

a) tájékoztassa az Országgyűlés Gazdasági bizottságát a volt Szovjetunióval szemben transzferábilis rubelben keletkezett, Oroszország által átvállalt követelések érvényesítésének helyzetéről és a további lehetőségekről;

b) a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek a köztisztviselők összeférhetetlenségével kapcsolatos szabályai módosítására vonatkozó javaslatát terjessze az Országgyűlés elé.

3. E határozat a közzététele napján lép hatályba.

EGYÜTT KEZELENDŐ H/3649.sz. határozati javaslattal!

IPARI, KERESKEDELMI ÉS IDEGENFORGALMI MINISZTÉRIUM
MINISZTER
1880 BUDAPEST V., Honvéd utca 13-15.
☎302-2355

Budapest, 1997. január 7.
M-41/1997.

Dr. Gál Zoltán úr

az Országgyűlés elnöke

Budapest

Tisztelt Elnök Úr !

Az Országgyűlés 124/1995. (XII. 22.) számú határozatával létrehozott, a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségek, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság az Országgyűléshez beterjesztette H/3649. számú országgyűlési határozati javaslatát, amely tartalmazza a Vizsgálati Jelentést.

A Jelentés IV., "Az érintettek észrevételei" című fejezete szerint a vizsgáló bizottság megállapításairól az érintett személyek észrevételeit megkérték, és a Jelentés mellékleteként csatolták.

Demeter Ervin, a vizsgáló bizottság elnöke, 1996. december 6-án hozzám intézett levelében - határidő megjelölése nélkül - kérte véleményezzem a Vizsgálati Jelentés tervezetét. Kérésének eleget téve, véleményemet megküldtem a vizsgáló bizottságnak, amelyet azonban a H/3649. számú országgyűlési határozati javaslat Vizsgálati Jelentése nem tartalmaz.

Figyelemmel arra, hogy a Jelentés több helyen érinti az ipari, kereskedelmi és idegenforgalmi miniszter feladat és hatáskörét, fontosnak tartom, hogy véleményemet az országgyűlési képviselők is megismerjék.

Kérem, hogy a mellékelt, 1996. december 27-én kelt levelemet az országgyűlési képviselőkhöz eljuttatni szíveskedjen.

Üdvözlettel

Dr. Fazakas Szabolcs

Melléklet

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
IPARI, KERESKEDELMI és IDEGENFORGALMI
MINISZTÉRIUM

MINISZTER

M-3668/1996

Demeter Ervin úrnak
a magyar-orosz olajszállítások és az orosz államadósság hasznosítása során felmerült összeférhetetlenségeket, valamint a politikai döntéshozók és a gazdasági élet résztvevőinek esetleges összefonódását vizsgáló bizottság elnöke

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel megkaptuk vizsgálati jelentés-tervezetét, amely egészében objektívebb képet nyújt, mint a korábbi tervezet.

A vizsgálati jelentés III. fejezet 1/f. pontja tárgyalja az összeférhetetlenség kérdését. A jelentés egyrészt - helyesen - megállapítja, hogy jogi értelemben Dunai Andrásnak a HFT Co.-nál történt alkalmazása nem valósított meg jogi összeférhetetlenséget, ugyanakkor megjegyzi, hogy az összeférhetetlenség a szabályozatlanság, illetve a jogi szabályozás elavultsága miatt nem állapítható meg.

Véleményem szerint a Bizottságnak a hatályos jogszabályok alapján kell minősíteni az állami vezetők esetleges összeférhetetlenségét és nem képezte a Bizottság feladatát a jogszabályok korszerűségének minősítése. Egyébként a jogi összeférhetetlenség szabályozása a Köztisztviselők jogállásáról szóló törvényben és a Munkatörvénykönyvben korszerű módon valósult meg. Ezen túlmenően a Bizottság nem tárt fel olyan tényeket, amelyek etikai szempontból kifogásolható kapcsolatra utaltak volna, ezért nem tartom indokoltnak a volt miniszter etikai elmarasztalását sem.

A bizottsági meghallgatás alkalmával előadott nyilatkozatokról készített jegyzőkönyvek akkor minősíthetőek, ha az érintett vállalatok üzleti titkait, vagy az érintett közszolgálati szervek minősített adatait tartalmazzák.

Mellékelem a jelentés egyes részeire vonatkozó, elsősorban szakmai és pontosító megjegyzéseket.

Melléklet!

Tisztelettel

Dr. Fazakas Szabolcs

4. oldal 1. bekezdés

A jelentés úgy fogalmaz, hogy "az ország kőolajimport szükségletét két, egymagában is elegendő kapacitású vezeték biztosítja (Barátság II., illetve Adria)". Ami az Adria kőolajvezeték kapacitását, illetve annak a teljes magyar szükséglet kielégítésére alkalmas voltát illeti, annak megítélése nem kompetenciánk. Ugyanakkor megjegyezzük, hogy a Balkán jelenlegi politikai helyzetében még ideális kapacitást fetételezve sem reális alternatíva a magyar kőolajigények jelentős mértékű kiegészítését az Adria vezeték irányából várni.

4. oldal 4. bekezdés

A bekezdés szövegében ugyan expressis verbis nincs megnevezve, hogy ki jelölte meg a HFT Co-t koordinátorként, azonban a szövegkörnyezet azt sugallja, mintha a kijelölést Dunai Imre tette volna. A szöveg alaptalan csúsztatásra ad lehetőséget, mivel a koordinátori kijelölés Pál László e tárgyú levelében szerepel.

7. oldal 8. bekezdés

A bizottság megállapítása: "nem zárható ki, hogy a bonyolult kereskedelmi lánc beiktatása bizonyos publikusan vállalható hivatalos céloktól távol eső érdeket szolgál, azonban közvetlen magyar érdekeltségre utaló egyértelmű jeleket bizottságunk nem talált." Ennek az elismerten is bizonyíték nélküli pejoratív állításnak jogi terminológiákon alapuló visszautasítását célszerűnek tartjuk.

12. oldal 5. bekezdés és 16. oldal utolsó bekezdés, valamint 17. oldal első bekezdés

A kifogásolt szövegrészek:
"A meghatalmazás kiadására az 1090/1994. (IX. 29.) Korm. határozat szerint - a Tárcaközi Bizottság előterjesztése alapján - a Külügyminisztérium jogosult. Ennek ellenére az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium nevében a Tárcaközi Bizottság titkára, Tamás István adta ki az engedélyeket, meghatalmazásokat."

"A kormányhatározat előírásai szerint az államközi megállapodásokban rögzített törlesztési módokról folytatandó tárgyalások vezetésére a Tárcaközi Bizottság elnöke kormánymeghatalmazottat nevez ki. A Tárcaközi Bizottság nem hajtotta végre a kormányhatározatot, mert nem nevezett ki kormánymeghatalmazottat. Vállalkozóknak egyedi tárgyalási engedélyeket adott ki. Az engedélyek kiadása a jegyzőkönyvekben nem szerepel, és a Kormány vizsgálata szerint számos esetben a titkárság vezetőjének aláírásával, a miniszter utólagos tájékoztatása mellett került kiadásra."

A hivatkozott kormányhatározat nem kötelezi, hanem felhatalmazza a Tárcaközi Bizottság elnökét, hogy a törlesztő módokról folytatandó tárgyalások vezetésére a kormánymegbízottat nevezzen ki, akinek a megbízást a Külügyminisztérium adja ki. A Tárcaközi Bizottság elnöke, Pál László a kormánymegbízott kijelölési lehetőségével nem élt, a fenti témában folytatott kormányszintű tárgyalásokat továbbra is közvetlenül a kormányszervek folytatták.
A vállalati szintű tárgyalási meghatalmazásokra vonatkozó meghatalmazások tekintetében a Tárcaközi Bizottságnak a Gazdasági Kabinet által 1995. január 4-én jóváhagyott működési rendje a következőképpen rendelkezik "a Tárcaközi Bizottság elnöke, vagy az általa megbízott személy adja ki a nemzetközi tárgyaláshoz szükséges meghatalmazásokat". A Tárcaközi Bizottság elnökének döntése alapján e meghatalmazásokat az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium nevében a Tárcaközi Bizottság titkára adta ki.

A fentiek alapján nem helytálló tehát sem az a megállapítás, hogy IKM a kormányhatározat előírásait nem hajtotta végre, sem pedig az a kitétel, hogy a meghatalmazások kiadása a kormányhatározattal ütköző módon történt volna, továbbá elfogadhatatlan az a megközelítés is, hogy a jelentés teljes egészében figyelmen kívül hagyja a Tárcaközi Bizottságnak a Gazdasági Kabinet által 1995. január 4-én jóváhagyott működési rendjét, amelynek a meghatalmazások kiadása teljes egészében megfelel.

18. oldal 3. bekezdés

A kifogásolt szövegrész: "A bizottság titkára visszaélt helyzetével, amikor a TB döntése nélkül, azt megelőzően a Nádor Rt. ajánlatának támogatásáról értesítette az Orosz Föderáció Pénzügyminisztériumát." Ez a megállapítás nem felel meg a valóságnak, tekintve, hogy az OF Pénzügyminisztériumának szóló említett levél éppen hogy nem a projekt támogatásáról szól, hanem azokat a feltételeket rögzíti, amelyek teljesítése feltétele a Tárcaközi Bizottság pozitív állásfoglalásának.

18. oldal 4. bekezdés

A kifogásolt szövegrész: "Tárcaközi Bizottság az 1996. március 29-i ülésén hozzájárult, hogy a Famáka, a Bertinus és a Tér és Forma Rt. eredetileg 63 %-os kivásárlásra benyújtott ajánlatát 58 %-ra mérsékelje és ezen az áron kössön szerződést. Ezzel a TB a három cég ajánlatát 3 millió 500 ezer USD-ral mérsékelte!" Elfogadhatatlannak tarjuk azt a megközelítést, miszerint a Tárcaközi Bizottság felelős az ajánlatok mérsékléséért. A nevezett három cég éppen hogy a Parlamenti Vizsgáló Bizottság működését övező média-kampány során szerzett tudomást az eredetileg titkos 58 %-os minimális megtérülésről és ezt, valamint projektjeik megvalósulási fokát kihasználva hozták a Tárcaközi Bizottságot kényszerhelyzetbe.

Budapest, 1996. december 27.

Egész pályás letámadás

Taxiszámla

Nagyszabású ingatlanpanamában való érintettséggel gyanúsítják az autópálya-építés egyik kivitelezõjeként megnevezett Vegyépszer Rt.-t. Az építõipari vállalat egyik érdekeltsége részt vett a Fõtaxi Rt. privatizációjában, amelynek ezt követõen több nagy értékû fõvárosi- és balatoni ingatlanja vitatatható körülmények között, jóval a piaci érték alatt került magánkézbe. Tudomásunk szerint a Fõtaxi Rt. szakszervezeti bizottságának elnöke idén februárban feljelentést tett, amelynek nyomán a Budapesti Rendõrfõkapitányság (BRFK) nyomozást indított.

A szövevényes ügy szálai még 1997 áprilisára nyúlnak vissza, amikor a Fõtaxi Rt. részvényeinek 90 százalékát a cég dolgozóit tömörítõ MRP-szervezet és a VEN-BUDA Kft. konzorciuma szerezte meg. Utóbbi vállalkozás tulajdonosa egy magánszemély és két spanyol cég mellett a Vegyépszer Rt. volt. A VEN-BUDA Kft. a részvények 25 százaléka felett rendelkezett, a pakett azonban nem maradt sokáig a tulajdonában: 1997 decemberében azok egy IPC nevû kft. tulajdonába kerültek át. A Fõtaxi Rt. – becslések szerint piaci értéken közel egymilliárd forintot érõ – ingatlanjai ezt követõen vándorútra keltek. Egyet (Asztalos Sándor u. 13.) eladtak a Béres Rt.-nek, négyet pedig (Kerepesi út 15., Kertész utca 24–28., Tihanyi üdülõ, Testvériség Sportegyesület) 1998-ban egy külön vállalkozásba (Metropolitan Enterprises Kft.) vittek ki. Ezt a céget aztán tavaly pályázat útján értékesítették. A nyertes a V-47 Ingatlanforgalmazó Rt. lett, amely az ingatlanokért 210 millió forintot kínált. Ez az összeg még a cégbe apportált ingatlanok könyv szerinti értékénél is alacsonyabb volt, ezért a szakszervezet tiltakozott. Végül annyit sikerült elérniük, hogy a vételár a könyv szerinti érték, 270 millió forint legyen. Hasonló módon került ki a cég tulajdonából egy másik ingatlan, a Fõtaxi Könyves Kálmán úti telephelye is. Ezt egy MET-Plusz nevû Kft.-be helyezték ki, amit szintén a V-47 Rt. akart 75 millió forintért megvásárolni. Miközben a Fõtaxi Rt. sorra szabadult meg értékes ingatlanjaitól, kapcsolatai egyre szorosabbra fonódtak a Vegyépszerrel. A taxivállalat jelenleg az építõipari vállalat egyik érdekeltségtõl (V-Ber Kft.) béreli Mogyoródi úti irodáit, miközben tudomásunk szerint egy másik érdekeltséggel (Vegyépgép Kft.) közösen gépjármû-kölcsönzõt mûködtetnek.

Trenka István, a Fõtaxi Rt. szakszervezeti bizottságának elnöke kérdésünkre kijelentette: bizonyítékai és tanúi vannak arra, hogy a szövevényes ingatlanügy mögött Nagy Elek, a Vegyépszer Rt. elnök-vezérigazgatója áll. Mint mondta, *„õ az igazi szponzor, és az összes külsõ ingatlanos cég az érdekeltségébe tartozik”.* Ennek azonban a nyilvánosan elérhetõ adatbázisokban nem találtuk nyomát: a Fõtaxi Rt. ingatlanjait kivásároló cégek – bár kétségtelenül egy érdekcsoporthoz tartoznak – sem személyes szálakon, sem pedig a tulajdonosokon keresztül nem köthetõek a Vegyépszerhez, illetve Nagy Elekhez. A gyanúsítással kapcsolatban megkerestük a Vegyépszer elnök-vezérigazgatóját, aki szerint *„klasszikus kabátlopási ügybe akarják keverni, aminek súlyos következményei lesznek.”* Nagy Elek hozzátette: a két vállalat között csak egy ingatlanbérlet a kapcsolat, más közös

ügyük nincsen. A BRFK-n kérdésünkre annyit erõsítettek meg: a Fõtaxi Rt. ingatlanjainak ügyében jelenleg is folyik az eljárás, azt azonban – a nyomozás érdekeire hivatkozva – egyelõre nem kívánták megnevezni, hogy kiket és pontosan milyen bûncselekmények elkövetésével gyanúsítanak.

Papabánya

Nem kØrt kutatÆsi engedØlyt az M3-as autópÆlya nyomvonala mentØn idısebb OrbÆn Gyızı – jelentette ki lapunknak a miskolci bányakapitány, Izsó István. A miniszterelnök édesapja bányavállalkozóként csak úgy volt jelen a térségben, hogy együttmûködött a Mélyépítõ Budapest Kft. hercegkúti andezitbányájának feltárásban. A Mélyépítõ és az Orbán Gyõzõ közötti kapcsolatot egyébként a miskolci *Új Hírnök* címû lapban, tavaly õsszel, maga érintett is megerõsítette: *az utóbbi Øvben egyre inkÆbb Ørdeklıdnek az Ællítólagos bÆnyÆim irÆnt. Az biztos, hogy Borsodban egy sincs ezek közül. Az összefüggØs a hercegkœti üggyel mindössze annyi, hogy van egy mobil üzemünk, amit a MØlyØpítı bØrbe venne.* **(Az Új Hírnök cikkét lásd alább.**) A hercegkúti andezitbányában egyébként, tudomásunk szerint, jelenleg nem folyik termelés. Ezt a lakosság felháborodása kényszerítette ki, ugyanis 1999 elõtt a bányában évekig nem folyt termelés, és amikor a Mélyépítõ Budapest Kft. megkezdte a robbantásokat, a lakosság tiltakozni kezdett (*NØpszabadsÆg*, 1999. november 23.) Olaj volt a tûzre, hogy a bányatelek kijelölésekor magánszemélyek földjét is átminõsítettek, ezért – bár a miskolci bányakapitányság a mai napig nem vonta vissza a Mélyépítõ engedélyét – a kifejtést idõlegesen leállították. A bányakapitány szerint elképzelhetõ, hogy az autópálya építéséhez innen is beszállítsanak követ, bár a Füzesabonytól való távolság jelentõs (közel 90 kilométer).

Izsó István egyébként úgy tudja, hogy a Füzesabony-Polgár közötti 60 kilométeres autópálya-szakasz megépítéséhez körülbelül 9 millió köbméter töltésanyag (homok, homokos agyag stb.) szükséges, míg a beton és az aszfalt elõállításához kevesebb mint 1 millió köbméter kavicsra és kõre van szükség. A bányakapitány a maga részérõl kizártnak tartotta, hogy bármelyik útépítõ cég Gántról szállítson követ az M3-s építéséhez, *arról nem is beszØlve, hogy az œtØpítık jobban szeretik az andezitet, mint a dolomitot*. Szerinte az M3-as korábban épült szakaszához követ beszállító recski és tállyai bányákból lehet elsõsorban beszerezni a szükséges követ, azt ugyanis *vasœton is lehet szÆllítani, ezØrt kevØsbØ fontos a tÆvolsÆg*. Homok- és kavicsbánya közel húsz található a nyomvonal közelében. Az õ esetükben döntõ lesz a távolság, a bányakapitány szerint ugyanis a töltésépítéshez az útépítõ cégek szeretik a legközelebbi helyrõl (1–2 kilométeres távolságból) szállítani az alapanyagot. Izsó István elmondta, hogy szinte az összes nagy útépítõ cég képviselõi jártak a bányakapitányságon, hogy felmérjék: mely bányák jöhetnek szóba beszállítóként. A Vegyépszer vezetõi nem voltak köztük, ám ezt Izsó István nem furcsállta, mondván: *a cØgnek fıvÆllalkozókØnt nem kell ilyen rØszletekkel foglalkozni, fıvÆllalkozónak viszont a korÆbbi referenciÆik alapjÆn biztosan kivÆlóak*.

Orbán papa tiltakozott

Gánton van, Borsodban nincs kőbánya

Törőgépet szállítanak Hercegkútra

Tavaly a Sárospatak melletti Hercegkúton eladtak egy kisebb földterületet egy miskolci úrnak. Először úgy tűnt, hogy az adásvétel körül minden rendben van, ám később a sátoraljaújhelyi földhivatalban megtagadták a tulajdonváltozás bejegyzését, mivel az érintett területnek nem az eladó téesz volt a gazdája, hanem valójában osztatlan közös földtulajdonnak minősült, így több tulajdonos beleegyezésére is szükség volt az eladáshoz. Az ezzel kapcsolatos hivatali eljárás ma is tart, s emiatt még nem kezdhetett működni a környékbeli kőbánya. Az eset pikantériája, hogy ezzel a bányával kapcsolatban is felmerült az a hír, ami egy másik, sárospataki kőbányával kapcsolatban már kacsának bizonyult, nevezetesen az, hogy ez is a miniszterelnök édesapjának, *Orbán Győzőnek* az érdekeltségi körébe tartozik...

A földügy elindítója *Vágner Béla*, pataki ügyvéd volt, akinek a közelben egy műemlék pincéje van, s attól tart, ha ott újra megindul a kőbánya, akkor feltehetően megsérülhet a pince. Vágner urat megkérdeztük az esetről, ő azonban csak annyit közölt, hogy megtett minden lépést, amely a hivatalos szervek felé szükséges, egyebekben pedig nem kíván nyilatkozni a sajtónak. A vásárló, *Bánhegyi Árpád* viszont elmondta, hogy eredetileg ő egy kopár sávnak minősített területet vásárolt meg, amely arra lett volna jó, hogy elválasztósávként működjön a bánya és a mezőgazdasági földterületek közt. Később azonban a földhivatalban erről a részről kiderült, hogy valójában legelő és több tulajdonos osztatlan tulajdonában van. Mivel azok is az eladás mellett voltak, összehívtak egy közgyűlést, s itt is az eladás mellett szavaztak. Ettől a területtől függetlenül korábban a kőbánya is gazdát cserélt, az ugyanis a budapesti Mélyépítő Kft. tulajdonába került, amelyik szerette volna működtetni is, ám a földhivatali procedúra miatt mindez még nem indulhatott be. A bánya eladásával Bánhegyi úr szerint a község jól járt, hiszen saját erőből nemigen tudták volna üzemeltetni, ebben az esetben viszont rekultiválni kellett volna a területet, ami több tízmillió forintba is belekerülhetett volna. A kisebb kőbánya akkor termelhet nyereségesen, ha a közelben épülő utakhoz tudnak követ szállítani. Bánhegyi Árpád elmondta, hogy megérti, ha valaki a tulajdonát, pincéjét félti a kitermelés esetleges következményeitől, de a fejtésre hatósági előírások vonatkoznak, amelyek meghatározzák, hogy annak hogyan kell végbemenni. Az értelmezési vita ugyan még folyamatban van, de reményei szerint ez hamarosan lezárul. Értesülései szerint mellesleg a megyei földhivataltól utasították a helyi hivatal akkori vezetőjét, *Stumpf Miklóst* (akiről a környékbeliek úgy tudják, hogy a kancelláriát vezető miniszter, Stumpf István rokona), hogy járjon el ebben az ügyben.

Még egy érdekessége az ügynek, hogy a miniszterelnök családjából is felmerült a bányaügy kapcsán egy név, nevezetesen a papáé, Orbán Győzőé, aki né éve privatizálta egykori munkahely gánti kőbányát. Orbán úr azonban vi utasította a „vádakat":

– Egyetlen kőbánya van a tulajdo ban, a gánti – mondta. – Maga már kadik, aki arról érdeklődik, hogy hol kőbányám. A múltkor már Szabolc hívtak, hogy igaz-e, hogy ott is van kőbányám, de azt mondtam, hogy tommal arrafelé csak homok van. Ko ban is kitüntetett figyelemben része tek a sajtóban, de az utóbbi évben inkább érdeklődnek az állítólagos k nyáim iránt. Az biztos, hogy Borso egy sincs ezek közül. Az összefügg hercegkúti üggyel mindössze an hogy van egy mobil üzemünk, amel Mélyépítő bérbe venne. Ez egy „rus gyártmányú pofás törőgép, am bedöntőbunkert és egy szállítószal adunk, az egész villamos energiával ködik. Nem túl nagy teljesítményű, d jól tudom, az országban csak két-há ilyen mobil berendezés van. Egy hó pal ezelőtt szólt *Pados* úr, a Mélyé igazgatója, hogy bérbevennék a her kúti bányához, mivel ők csinálnák a zelben lévő 33-as utat. Egyelőre en ben maradtunk, ha valóban szükség a gépre, akkor a helyszínen megnéz hogy hogyan lehet odatelepíteni...

–S.

Rokonok?

Nemrég vezetőváltás volt a Tokaj Kereskedőház élén, s ennek keretében az rt. vezérigazgató-helyettese lett *Stumpf Miklós*, aki eddig a sátoraljaújhelyi földhivatalt vezette. Megkérdeztük, hogy a névazonosság a kancelláriát vezető miniszterrel, *Stumpf Istvánnal* csak a véletlen műve-e, vagy valóban rokonok, a miniszter ugyanis erről a vidékről származik. Bővebb tájékoztatással a jövő héten szolgálhatunk.

S. Z.

Horogkereszt a villanyoszlopon

A közelmúltban számolt be arról az Új Hírnök, hogy Miskolcon az Avasi-lakótelep villanyoszlopain horogkeresztes plakátok tűntek fel. Az esetet jelentettük a rendőrségen, akik meg is kezdték az ügyben a nyomozást. A plakátok kiragasztása kimeríti az önkényuralmi jelképek használatának vétségét, ami pénzbírsággal büntethető.

Az esetnek külön aktualitást ad a szombathelyi zsidó temető meggyalázása, ahol fiatal nacionalisták horogkereszteket festettek a sírokra. A miskolci elkövetők még nincsenek meg, de a rendőrség szemmel tartja a feltételezett elkövetőket. *Farkas József*, a Miskolci Rendőrkapitányság bűnüldözési osztályvezetője elmondta, hogy Miskolc nagy város, éppen ezért előfordulnak különböző nézeteket valló csoportosulások. Az ilyen jellegű esetekben a rendőrség elsősorban azt vizsgálja, hogy a társadalomra milyen veszélyeket jelent az önkényuralmi jelképek használata. Meg kell különböztetni azt, amikor a fiatal siheder egy jó háborús film után a lépcsőházban kipingálja a számára tetsző jelképet, vagy éppen szervezett körülmények között már egy emlékművet becstelenítenek meg. Ez utóbbinak ugyanis már üzenet értéke van, ami azt jelenti, hogy a rendőrség ahogy volt már erre példa. Az osztályvezető hangsúlyozta még, hogy folyamatosan ellenőrzés alatt tartják az általuk feltérképezett csoportokat, akik előszeretettel fordulnak meg a Kisavas menti k mákban. Ők főleg a fiatalabb koroszt ból kerülnek ki.

d

Mondjon egy sztorit!

06(30)9433-086

Egy, hangja után idősebbnek ítélt olvasónk felháborodottan közölte munkatársunkkal.

– Ezzel a Fidesz-kormánnyal már tele van a hócipőm! (Természetesen nem hócipőt mondott az úr, de nyomdafesték is van a világon... A szerk.) Óriási cirkuszt csinálnak néhány horogkeresztből, miközben a boltokban kapható Heineken sörön négy vörös csillag is található. A vörös csillag is tiltott önkényuralmi jelkép, nemcsak a fasiszta jelvények.

Ezt írják meg, ha merik!

A telefonbeszélgetés után minden bátorságunkat elővettük és vettünk egy Heineken sört. A nagy me-

egyértelműen megállapítást nyer hogy a Heineken üvegek hasán hátán, nyakán, s a kupakján egy ra gyogó vörös ötágú csilla található. Jobb híján a ügyészséghez for dultunk, ahol azt tájékoztatást kap tuk, hogy valószí nűleg egy bejegy zett védjegyrő van szó, nincs mi tenni. Arra a kér désre, hogy ak kor, ha kedvünk szotyítyan, egy barna sörre bejegyeztethetünk-e egy horogkeresztet, nemleges választ kaptunk. Az ügyészség munkatársa azonban ígéretet tett, hogy jövő héten részletes magyarázattal szolgál a Heineken-csillagok ügyében.

A MAGYAR GYORSFORGALMI ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉS " HELSINKI FOLYOSÓKAT " MEGVALÓSÍTÓ 10 ÉVES PROGRAMJA

AUSZTRIA
SZLOVÁKIA
UKRAJNA
SZLOVÉNIA
HORVÁTORSZÁG
JUGOSZLÁVIA

M15
M1
M1
M3
M30
M3
BUDAPEST
M0
M5
M7
M7
M70
M6
M5
M5
M43
M56

JELMAGYARÁZAT:

Megépült autópálya
Megépült autóút

A 2119/1997. sz. Korm. hat.-ban szereplő fejlesztések:
Tervezett autópálya
Tervezett autóút

Az 1085/1997. sz. Korm. hat. alapján meghatározott kiegészítések (Helsinki konferencia szerint)
Tervezett autóút

KATOR

Pénzügyminiszter
Népjóléti Miniszter
Munkaügyi Miniszter
Központi Statisztikai Hivatal elnöke

Tervezet

ELŐTERJESZTÉS
a Kormány részére

a társadalombiztosítási jogosultság ellenőrzésére alkalmas nyilvántartási rendszer kialakításáról, az országos nyilvántartási rendszerek összehangolásáról, az állami közterhek egységes beszedéséről

Budapest, 1997. Február 19.

BEVEZETÉS

A modern piacgazdaság zavartalan működéséhez elengedhetetlen a szereplőinek számbavétele, nyilvántartása. Nem számszerűsíthető az a veszteség, amit a jelenleg rosszul, alacsony hatékonysággal és magas költségigénnyel működő nyilvántartások okoznak. Ezen túlmenően felbecsülhetetlen az a kár, amelyet a nyilvántartások hiányosságai azáltal eredményeznek, hogy lehetővé teszik a fekete gazdaság szereplőinek anonymitását.

Sem a meglévő, sem az újonnan létrejövő intézmények nem tudtak felkészülni a 80-as évek végétől tapasztalható gazdasági, társadalmi változásokra. Különösen érvényes az adatszolgáltatási terhek növekedése, a nyilvántartások korszerűtlensége az egyik legnagyobb adatbázist működtető intézményrendszerre, a társadalombiztosításra, amelynek költségvetése mára meghaladta az 1 billió forintot. Ennek felismerése okán kezdődött el 1993-ban a hazai hozzájárulással együtt egy 200 millió dollár összegű világbanki hitel felhasználása a társadalombiztosítás technikai hátterének korszerűsítésére.

Az adatbázisokra jellemző, hogy többnyire egymástól elszigetelődtek és az alkotmányossági keretek, lehetőségek mellett egymással kapcsolatot felvenni képtelenek, így kénytelenek az adatszolgáltatásra kötelezettek ezirányú terheit növelni, hogy saját feladatellátásuknak eleget tegyenek.

Az 1996-ban készült felmérés szerint Magyarországon hozzávetőleg **637 ezer ember tartozik az ún. tisztázatlan összetételű lakosság kategóriába**. Egyértelműen megállapítást nyert, hogy ez a kategória (nem gyerekek, nem nyugdíjasok, nem a munkaviszonyban, társas jogviszonyban, vállalkozásban, munkanélküli ellátásban részesülők körébe tartozik) egyetlen adatbázisban sem lelhető fel, mutatván azt, hogy az adatbázisok hiányosak, egymással nem érintkeznek. Esetükben tehát csak feltételezéssel lehet élni, miszerint valamennyien a fekete gazdaság résztvevői, **minimálbér melletti közteherfizetést feltételezve is éves szinten 75,2 milliárd forint adó és járulékbevétel kiesést eredményez.**

Az adatbázisok felhasználhatóságának optimalizálása elkerülhetetlen feladat, amelyet **részben a szervezeteken belül** (a saját ügyviteli rendjének, nyilvántartásának, a kezelt adatok korrektségének, számítógépes hátterének), **részben e szervezetek adatbázisainak „összehangolásával", egy virtuálisan egységes nyilvántartási rendszer kialakításával lehet megoldani**, amelyben az alkotmányossági szempontból lehetséges alapadatok cseréje azon az elven alapszik, hogy a változásról először információhoz jutó a többi adatbázis alapadatának automatikusan frissítését teszi lehetővé.

Ezt a szerepet töltené be az előterjesztők szerint a **K**özponti **A**dategyeztető és **To**vábbító **R**endszer (KATOR).

A KATOR a gazdasági szervezetek és a természetes személyek, valamint a közöttük lehetséges kapcsolat azonosítására szolgáló kétpilléres számítógépes rendszer. A KATOR-hoz hasonló műszaki megoldások a világ több országában kerültek bevezetésre, a függelékként csatolt - a londoni Independent Management Consultants szakértői által készített - „Jelentés az egységes jövedelembehajtási rendszer kialakításáról", ennek továbbfejlesztett és a magyarországi viszonyokhoz igazított változata.

I. A társadalombiztosítás nyilvántartási rendszerének reformja

1. Mi indokoltja a reformot

1993.- a világbanki hitel keret rendelkezésre bocsátása- óta a 2266/1996 (X.11.) számú kormányhatározat meghozataláig **jelentős változás a társadalombiztosítási alapok ügyviteli-informatikai (technikai) rendszerében nem következett be.** Az említett kormányhatározatban megfogalmazást nyert, hogy a folyó munkát a járulékreformmal összefüggésben úgy kell továbbvinni, hogy a két nagy beszedő szervezet (APEH, OEP) szoros együttműködése már 1997-től érvényesüljön. A nagy ellátórendszerek (munkaügyi, egészségügyi, szociális) informatikai rendszere fokozatosan azonos bázisra kerüljön. Célként tűzte ki a kormányhatározat, hogy az állampolgárok befizetéseiről és jogosultságairól korszerű, hozzáférhető és biztonságos **adatnyilvántartás** valósuljon meg, amelynek végső formáját az ún. „egyablakos" ügyintézésben jelölte meg.

A kormányhatározat irányt szabott az OEP bejelentési rendszerének **fejlesztési módszerére** is, amelyben a Központi Nyilvántartási és Választási Hivatal **(KÖNYV) adatbázisán** alapulva a **jogosultságok azonosíthatóságát** tartotta megvalósítandónak. E célok elérése érdekében Társadalombiztosítási Rendszerfejlesztő Munkacsoport felállítását határozta el.

Az Országgyűlés 1996. november 12.-én fogadta el a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény módosítását, amelyben többek között felhatalmazást kapott a Kormány, hogy **az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére jogosító igazolás módját** rendeletben szabályozza, **hogy általa a jogosultság és a járulékfizetés ellenőrizhetővé váljék**.

Erre azért volt szükség, mert 1996. szeptember 1.-től OEP Közlemény hatályon kívül helyezte az ellátási jogosultságot igazoló Társadalombiztosítási Igazolvány Igazoló Lapjának használatát.

A törvény végrehajtását szolgáló Kormány rendelet módosítása során egyértelművé vált, hogy **a társadalombiztosítás nyilvántartási rendszere, a nyilvántartott adatok minősége, hiányossága okán nem alkalmas arra, hogy - a foglalkoztatókra és az állampolgárokra hárított igazolási rendszer nélkül - a törvényben előírt követelményt teljesítse.** Tárcaegyeztetése során valamennyi tárca képviselőjének egybehangzó véleménye volt, hogy nem növelhetők tovább az adatszolgáltatók adminisztrációs terhei, nem kötelezhetőek az állampolgárok újabb igazolások beszerzésére. **Alkotmányossági szempontból sem megnyugtató**, hogy a javasolt igazolási rendszer a biztosítottat személyes - bér, kereseti - adatainak kiszolgáltatására kényszeríti, mert a hatályos jog szerint az ellátásra nem a járulék megfizetése, hanem a biztosítás fennállása jogosít.
A kötelezettségek teljesítésével és az ellátásra való jogosultsággal összefüggő adatokhoz az adatszolgáltatási rendszer korszerűsítése, reformja kapcsán a társadalombiztosításnak saját nyilvántartási rendszeréből kell hozzájutnia.

T 2274 k.

SELMECZI GABRIELLA (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Miniszter Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! A Közbeszerzési Értesítő 1997. június 11-i számában megjelent a KSH Kator Irodájának tájékoztatója, mely szerint az EDS Elektronikus Adatrendszer Kft. 491 millió 200 ezer forint plusz áfa összeget kapott a tb informatikai rendszerének kialakítására, az angol tb-nél működő rendszer adaptációs lehetőségének vizsgálata tárgyában - mint például tendereztetés, adatvédelem. Nyilvános tendereztetés nem volt, beérkezett ajánlat csak egy volt, az EDS-é.

A dolog ebből a szempontból igen érdekes. Az EDS '91-92-ben 1 millió 300 ezer dolláros megbízást kapott az akkori tb-től tanulmány elkészítésére. A parlamentben többször is kifogásolták ezt a tényt, az ügyben akkor még nemzetbiztonsági szempontból Gálszécsi Andrástól is véleményt kértek. '92-ben pedig az Állami Számvevőszék szintén indokolatlannak és feleslegesnek ítélte ezt a kiadást.

Birtokomban van az a tanulmány, mely az egészségügyi intézmények közhasznú társasággá alakításáról szól. Ezt az a Hi-Care cégcsoport készítette '93-ban, amely a nem működő over-ügyben híresült el, illetve amelynek gyógyszercége és egyéb közhasznú társasága csődbe ment. Ebben a tanulmányban szerepel az EDS cég mint a Hi-Care konzorcium tagja.

Elgondolkodtató, hogy egy külföldi cég, amelynek a tb-vel kapcsolatos tevékenységét és az akkor a tb-vel kötött szerződését erős kifogásokkal illették, most nyilvános pályázat nélkül 491 millió forint plusz áfa kifizetést kap; arról már nem is szólva, hogy milyen adatállományokhoz fér hozzá.

Két kérdésem van a tisztelt miniszter úrhoz. Az egyik: hogyan szándékozik megvédeni a magyar egészségügyi informatikai adatbázist (Az elnök a csengőt megkocogtatva jelzi az idő leteltét), melynek értéke felbecsülhetetlen? Tervezi-e a miniszter úr az ügy azonnali kivizsgálását?

Köszönöm szépen.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Elnök
Sorszám: 0184
Szöveg:
Előző: ON290x183
Következő: ON290x184

ELNÖK: A kérdésre Kökény Mihály miniszter úr válaszol.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Kökény Mihály
Sorszám: 0185
Szöveg:
Előző: ON290x184
Következő: ON290x185

DR. KÖKÉNY MIHÁLY népjóléti miniszter: Tisztelt Elnök úr! Tisztelt

Országgyűlés! Annak nem örülök, hogy minden héten érzékelteti a Fidesz, hogy a társadalombiztosítás, az Egészségbiztosítási Önkormányzat tántoríthatatlan ellenfele, és a társadalombiztosítás egyes szereplőinek a tevékenységét azonosítja a tb intézményeivel. De amit a képviselő asszony most azonnali kérdésként feltesz - sok céget, sok szereplőt elmondva, átívelve tulajdonképpen az elmúlt hat évet, 1991-1997-ig -, erre azt tudom mondani, természetesen ha a képviselő asszony a nála lévő dokumentumanyagot a rendelkezésünkre bocsátja, akkor meg fogom vizsgáltatni, természetesen a minisztérium, a kormány számára rendelkezésre álló eszközökkel, hogy történt-e jogszabálysértés, igen vagy nem.

Azt gondolom, hogy sem a néző, sem a tisztelt Ház nem várhatja el, hogy kapásból azt tudom mondani, hogy ebben a kérdésnek ennek vagy annak a szereplőnek igaza van, jogszerűen vagy nem jogszerűen járt el. Nagyon szívesen megnézem, megnézetem képviselő asszony dokumentumai alapján, hogy hogyan alakult ez az informatikai tender. Köszönöm szépen.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Elnök
Sorszám: 0186
Szöveg:
Előző: ON290x185
Következő: ON290x186

ELNÖK: Viszontválaszra megadom a szót a képviselő asszonynak.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Selmeczi Gabriella
Sorszám: 0187
Szöveg:
Előző: ON290x186
Következő: ON290x187

SELMECZI GABRIELLA (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Köszönöm szépen a miniszter úr konstruktív válaszát. Természetesen a rendelkezésre álló adatokat átadom önnek.

Az is elgondolkodtató az üggyel kapcsolatban - ez még egy plusz információ -, hogy Lépes Péter, aki államtitkár-helyettesi kinevezéséig a Hi-Care cégcsoport munkatársa volt, miután felmentették, olyan területre került, a Medinfohoz, amely szintén igen sok szállal kapcsolódik a magyar egészségügyi informatikai bázishoz. Hogy mennyire fontos ez a kérdés, az egészségügyi informatikai adatbázis, arra csak egy példát hadd mondjak önnek. Olvassák el a Sasok szárnyán című bestsellert, amiből kiderül, hogy nemcsak Magyarországon, hanem az összes országban mennyire fontos ez az adatbázis. Az, hogy átfogó elemzést adtam erről a kérdésről, szintén azt bizonyítja, hogy nagyon-nagyon komolyan kell venni ezt a bizonyos kérdést, amelyből következtethetünk arra, hogy a magyar állampolgároknak (Az elnök a csengőt megkocogtatva jelzi az idő

leteltét.) milyen a személyiségi leírásuk, milyen a várható életkilátásuk és így tovább.
Köszönöm szépen, elnök úr.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Elnök
Sorszám: 0188
Szöveg:
Előző: ON290x187
Következő: ON290x188

ELNÖK: Miniszter úr kíván-e reagálni? (Dr. Kökény Mihály: Igen.) Kökény Mihálynak adom meg a szót.

<<<Szöveg vége>>>
Képviselő: Kökény Mihály
Sorszám: 0189
Szöveg:
Előző: ON290x188
Következő: ON290x189

DR. KÖKÉNY MIHÁLY népjóléti miniszter: Az irodalmi hivatkozásra most nem kívánok reagálni, mert az nagyon messzire vezetne. De annyit hadd mondjak, hogy 1994 decemberében, amikor Lépes Péter dr. helyettes államtitkári kinevezést nyert, határidőn belül valamennyi összeférhetetlenségét megszüntette. Egyébként ezzel kapcsolatban már többször nyilatkoztunk a Házban, és ez bármikor kideríthető a cégbírósági iratokból is.

Ami pedig a felmentését illeti, ahogy én ezt a nyilvánosság előtt is hangsúlyoztam, semmiféle kapcsolata sem a Hi-Care-rel, sem a Rolicare-rel nem volt, s hogy milyen megbízást nyert, azt gondolom, azzal van összefüggésben, hogy a képességei mire teszik őt alkalmassá.

Köszönöm szépen. (Taps a bal oldalon.)

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ

Az egészségügy átgondolatlan szétverése mellett, a kormányzat egyszerűen a füle botját sem mozgatja akkor, amikor az állampolgárok személyi adatvédelmével kapcsolatos kérdések merülnek fel. Kénytelenek vagyunk visszatérni a parlament 1997. évi őszi ülésszakára, amikor a Fidesz Magyar Polgári Párt és a Magyar Demokrata Fórum is több ízben jelezte aggályait ezzel kapcsolatban. Azóta nem történt semmi. Illetve olyan új tények merültek fel, amelyek miatt kénytelenek vagyunk hivatalosan a Nemzetbiztonsági Hivatalhoz fordulni, és segítségét kérni. Annak idején Kökény miniszter úrnak elmondtuk, hogy a Közbeszerzési Értesítő 1997. júniusi számában megjelent a KSH Kator Irodájának a tájékoztatója, (Központi Adategyeztető és Továbbító Országos Rendszer) mely szerint **az EDS Elektronikus Adatrendszer Kft. 491 millió forint + áfa összeget kapott a magyar társadalombiztosítás informatikai rendszerének kialakítására, nyilvános tendereztetés nélkül, úgynevezett tárgyalásos eljárásban.** Az EDS **feladata** az lett, hogy **vizsgálja meg az angol társadalombiztosításnál működő rendszer adaptációs lehetőségét, foglakozzon a projekt menedzsmenttel, az adatbázis tervezéssel, az adatvédelemmel, stb.**

Előzmények:

Az EDS 1991-92-ben **1 millió 300 ezer dolláros megbízást kapott a társadalombiztosítás szervezeti, munkafolyamatai, információ-technológiai**

fejlesztésére, TAJ számra, katasztrófa-elhárítási tervre, stb. Egy előtanulmány után az akkori OTF lefolytatott egy zártkörű versenyeztetést, amelynek az EDS lett a győztese.

A Cégbíróságon megnéztük az EDS magyarországi múltját. 1991-ben a cég tevékenységi köre

- áruk, műszaki-szellemi termékek, és szolgáltatások,
- ügynöki tevékenység
- külkereskedelmi képviselet

A cég létrehozására, Dallasból (Texas) 14.500 dollárt helyezett el egy bizonyos Kathy Watson az EDS Corporation (Hollandia) helyettes titkára.

A cég első székhelye a Bécsi út 126-128 szám alatt volt.

A cég célkitűzése, amely szintén megtalálható a cégbíróság anyagai között, kimondja, hogy a magyar informatikai piacon mind a privát, mind a kormányzati szektorban megfelelő piaci pozíciót kell elfoglalni. Cél az EDS nemzetközi hálózatának kiaknázása.

Részletek az Állami Számvevőszék 1992. augusztusi 110. számú összefoglaló jelentéséből, amely a Társadalombiztosítási Alap kezelőjénél végzett utóellenőrzést foglalja össze:

Az OTF 1990-91. évi kutatás-fejlesztési terve szerinti és az ezen kívüli kutatásokra, fejlesztésekre 74,5 millió forint és 1,3 millió US dollár értékben kötött szerződést, ezen belül a társadalombiztosítás reformjára 35,6 millió

Ft. és 1,3 millió US dollár értékben. A fejlesztési témában - a társadalombiztosítás szervezeti, munkafolyamati, információ, technológiai fejlesztésére - az OTF vezetője 1991 szeptember 13-án az EDS Electronic Data System Corporation-al megállapodott. AZ OTF ugyan lefolytatott egy zártkörű versenyeztetést, de egzakt módon nem állapítható meg a pályázók sorrendje és az EDS első helye. A megkötött megállapodást szakmai tartalom, határidő, díj és tulajdonjog kérdésében módosították. Pontatlan a fogalmazás, nem védi kellőképpen a társadalombiztosítás érdekeit. A jogi garanciák hiányoznak. A fizetés és a szolgáltatás teljesítésének üteme között nincs konkrét összefüggés.

Jellemző, hogy a szerződés szerint, ha az EDS mulasztást követ el, akár gondatlanságból is a kártérítés teljes összege nem haladhatta volna meg a 100 ezer USA dollárt. A cél megvalósítása érdekében az USA Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynöksége Kereskedelmi és Fejlesztési Programjához fordultak 450.000 USD segélyadományért, mely szerint a magyar eredetű szolgáltatás vagy áru csak a segélyadomány 20 százaléka lehetett, a többi amerikai. Még a vagyontárgyak és a személyek szállítása is csak USA légitársasággal volt lehetséges, a szerződés értelmében. S ezért mi volt a vállalás:

- Javaslat az új társadalombiztosítási azonosítási számra
- A társadalombiztosítás által használt főbb berendezések jegyzéke
- A papir adathordozók rövidtávú tárolási terve

- Öregségi nyugdíj megállapítás és folyósítás fejlesztési terve
- TB. járulék és folyószámla fejlesztési terv
- Javaslat információ-technológiai megoldásra, árkalkulációval beszerzési forrás megjelölésével
- fizikai és adatbiztonsági javaslatok, elemezve a meglévő társadalombiztosítási biztonságot, stb.

Akkor a parlamentben többször is kifogásolták ezt a témát. Többek között nemzetbiztonsági okokra hivatkozva.

Az EDS következő felbukkanása 1993 januárjára tehető, amikor **Rózsahegyi László** az elhíresült **OVER ügy** egyik főszereplője, majd később a **CM Klinika adósságainak kifizetője**, javaslatot tett a Népjóléti tárcának arra, hogy az **EDS-el egy konzorciumban,** egészségügyi menedzsment rendszert, úgynevezett HMS-t hoz létre. (Az EDS tárgyaló csoport akkori egyik tagja John Mounce a másik **Pénzes Jenő** volt, aki röviddel előtte az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóságon dolgozott. John Mounce-t az EDS-ben 1997/05/08 –tól Ritter Attila váltotta fel, aki korábban szintén az OTF-nél volt alkalmazásban.) A népjóléti tárca akkor érdemben nem foglalkozott a konzorcium által tervbe vett HMS javaslatával. Egyébként az **EDS** volt munkatársaként **Cant David,** szaktanácsadóként szerepelt a **HI-Care** cég elhíresült **OVER** pályázatában.

A Horn kormány ideje alatt létrejött, két, úgynevezett közhasznú egészségügyre alapított társaság, pénzügyi veszteséggel megszűnt. Mindez **Rózsahegyi László** úr, és **Pénzes Jenő** úr aktív részvételével. Utóbbi a Vas Megyei Integrált Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Társaság egyik ügyvezetője 1995/07/14 – 1996/01/23.-ig, majd nem sokkal később megkezdődik a társaság felszámolása. Akkoriban a tömegkommunikáció, és elsõsorban ellenzéki képviselõk is foglalkoztak azzal, hogy valóban közhasznúak-e ezek a társaságok.

Pénzes Jenő, Rózsahegyi László több cégében is dolgozott és dolgozik, így a **Hi-Care** felügyelő-bizottsági tagja 1995/09/30-tól, majd a **Vas-Med Egészségügyi Tanácsadó és Szolgáltató Kft.** cégjegyzésre jogosult tagja 1996/01/26-tól. Ez a cég **Internet Business Center Üzleti és Tanácsadó KFT.-vé** alakult, a cég székhelye azonos lett Rózsahegyi úr irodai központjával Budapesten.
(1023 Zsigmond tér 10.)

Az elmúlt hetek híradásaiban Pénzes Jenő úr a Datanet Távközlési Rt. elnökeként többször is nyilatkozott. Igazgatósági tag Rózsahegyi László és Rózsahegyi Zsolt, valamint Cristopher W. Seabolt.

A Cég fő profilja Internet szolgáltatás. Az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs szolgálata szerint, az elődcég a **Datanet Kft,** melynek tagja volt Rózsahegyi László több cége is, így a **Hi-Care Dialyse und Medizinsysteme GmbH (Stuttgart),** vagy a **Közép-Európai Befektetési Rt,** vagy annak

jogelődjei. A felsorolt cégek részvényeit, a jelenlegi Datanetben, egy rotterdami bejegyzésű **FUGUE INVESTMENTS BV. (NL-3000 Rotterdam Aert von Nestraat 454.)** elnevezésű cég vásárolta fel. **A Fugue Investments BV. tulajdonosa Curacaon, a Holland Antillákon van bejegyezve és nem más, mint a Hi-Care International NV.**

Információink szerint a **Hi-Care Dialyse und Medizinsystem GmBH stuttgarti céget, 1988-ban alapította devizahatósági engedély nélkül Rózsahegyi László, ez akkor deviza bűncselekménynek minősült és jelenleg vizsgálat folyik az ügyben.**

A Datanet 1996 júliusi közgyűlésén a vagyonmérleg tervezet szerint, az előző évek áthozott vesztesége **172.460.000 Ft.**, a mérleg szerinti eredmény

- 37.760.000 Ft.

1997. szeptember 3- án a Fugue, mint részvényes rendkívüli közgyűlést hívott össze a Datanetben. Itt Rózsahegyi László rámutatott, hogy a társaság 1997 június végére 100 millió Ft. összegű számlát halmozott fel, amelynek kifizetése már 120 napja esedékessé vált. Előadásában elmondta, hogy a cég átalakulásakor 1 millió USA dollár került leírásra. **Pénzes Jenő,** (Datanet Rt. jelenlegi elnöke) a részvényeseknek elmondta, hogy közigazgatásban dolgozott majd az **EDS-hez és a HI-Care cégekhez** került, ezen kívül saját konzulens céget is vezet.

Rózsahegyi László bejelentette, hogy a Fugue részvényeit a HI-Care International Ltd-nek kívánja eladni, és egyben elmondta, hogy a Fugue cég, a Datanet külső

menedzsment szolgáltatójának, természetesen térítésért, a HI-Care International Ltd-ét javasolja. Az elmúlt évek során a **Fugue céget, a Datanet közgyűlésein folyamatosan Rózsahegyi László munkatársai (fia, lánya, jogásza) képviselték.**

A Datanet RT. jelenlegi fő részvényese a Hi Care International Ltd (2 Queens Club Teracce, Normand Road London W149TA London), mivel a Fugue részvényeket felvásárolta.

A témához szorosan kapcsolódik az, hogy **Netlock Informatikai és Hálózatbiztonsági Szolgáltató Kft.** néven más Rózsahegyi érdekeltség is van. Ennek az **ügyvezetője Rózsahegyi Zsolt**. A sajtóban és az interneten megjelent nyilatkozatok szerint ez a cég **az internetre kapcsolódó számítástechnikai adatok biztonságát szavatolja.**

Még egy adalék az ügyhöz. Rózsahegyi László az OVER ügy után alapított egy új céget **"Zsigmond Ház" Ingatlanforgalmazó és Hasznosító Kft.** néven. 1997. 02 01-jén a vagyoni hozzájárulás 442.800.000. Ft., a pénzbeli 17200.000 Ft. A cég felügyelő-bizottságának tagjai Rózsahegyi úr többi cégében is részt vettek. A cégbírósági kivonatok szerint **a tulajdonos a Hi Care International** (Stuart House 55 Catherine Place. London), eredeti nevén RAPID 9512., majd 1990 március 8-án névváltozás Escomat Limitedre, majd 1996 július 22-én a jelenlegi név érvényes. Az eredeti céget 1990 01. 29-én alapították 2 fonttal.

Céginformációk szerint az 1996 március 31-iki mérleg részadatai 2 font forgóeszközről és két font rövid lejáratú kötelezettségről tanúskodnak. A jelenlegi tulajdonos Rózsahegyi László.

A rövid kitérő azért volt fontos, mert azt gondoljuk, hogy az adatvédelem és informatikai szolgáltatás, valamint az esetleges "furcsa pénzügyi műveletek" területén szoros összefüggés létezik egyes érdekcsoportok között, melyben a főszereplők általában azonosak. Reméljük, hogy az ilyen ügyekre szakosodott szervezetek vizsgálatot indítanak a tények teljes feltárása érdekében.

Az **EDS** Angliában az ottani "tb" rendszert működteti bérmunkában, úgy hogy az eszközök és a feladatra szánt emberek nála vannak. Általában 10 éves szerződést kötöttek a témákra, amely hosszú távon megszabja az angol kormány lehetséges mozgásterét is.

Az EDS Elektronikus Adatrendszer Kft. törekvéseinek és a **KSH által elnyeretett,** durván ötszázmilliónak ellentmond a 2084-es kormányhatározat is, hiszen az kimondja, hogy a rendszer kiépítésére és karbantartására ott kell, hogy sor kerüljön, ahol ezt használják. Tehát nem a KSH által létrehozott KATOR-ban. A kormányrendelet a nyilvántartási rendszerek informatikai összehangolásáról szól a KSH-nál, és nem arról, hogy azokat úgy viszik el egy új szervezetbe, hogy azok veszélybe kerülnek. A tender nélkül megbízott cég

megkapta a rendszerintegrátori és üzemeltetési feladatokat is. A tervezett költség 25,5 millió dollár, amelyet világbanki kölcsönből akarnak fedezni. Plusz költségként jelentkezett 685 millió Forint, amelyet a KSH költségvetése nem tartalmaz.

Az állampolgárok személyi adatainak és nyilvántartásának egy helyen való centralizálása több, elsősorban PM tervezetben és munkaanyagban szerepel. Az egyik ilyen munkaanyag még 1996 augusztus végén, a társadalombiztosítás reformja (1998.január 1-től) hangzatos címet viseli. E szerint "fel kell gyorsítani egy új, egységes központi társadalombiztosítási nyilvántartó, járulékbeszedő és behajtó szervezet létrehozására irányuló munkálatokat." A létrejövő új szervezet egyéni nyilvántartást vezetne a TAJ szám alatt, az egyéni jövedelmekről és a járulékokról. A járulékokat nem fizetés esetén a szervezet hajtaná be. Ez a szervezet szolgáltatna adatokat a tb. ellátások igénybevételéhez is, valamint statisztikákat szolgáltatna. Ebben az anyagban felmerült a rendszer adóigazgatással való összekapcsolása is.

A következő állomás 1997. júliusa, amikor a PM és a KSH a nyugdíjreformmal kapcsolatos kormány előterjesztést készített és ebben leírták, hogy az **EDS- el** a KSH szerződést kötött, a KATOR megvalósításához szükséges rendszerintegrátori és üzemeltetési feladatok ellátására. A működési koncepcióban meghatározták azt, hogy a KATOR a KSH gazdasági szervezetek regiszterén, valamint az OEP személyi nyilvántartásán alapuló informatikai

rendszer. A nyugdíjrendszer részeként a KATOR feladata a magán nyugdíjpénztárakba történő belépések és tagdíjnyilvántartások regisztrálása is. A rendszer felhasználói között szerepel többek között a **Munkaügyi Minisztérium,** amelynek munkaügyi szervezetei felelősek a munkáltatóktól érkezett kötelező adatbejelentések feldolgozásáért és a KATOR rendszerbe történő eljuttatásáért. A MüM. és szervezetei mind a munkáltatókra, mind a tb. jogviszonyra vonatkozóan kérhetnek adatokat a KATOR-tól.

De a Pénztárfelügyelet is kérhet a magán-nyugdíjpénztárakba történő befizetésekről adatszolgáltatást a KATOR-ban nyilvántartott bevallásokról.

A **KATOR** ekkor tervezett költségvetése **32,4 millió USA dollár,** mely nem tartalmazta az adókat, illetékeket és vámköltségeket sem.

Még ebben a hónapban dr. Halmy László és Vágó János a társadalombiztosítási önkormányzatok elnökei a PM-el együtt a Világbankhoz fordultak azzal, hogy a világbanki kölcsönből 8 millió dollár fordítódhassék a KATOR-ra, illetve 2 millió dollár a magán-nyugdíjrendszert felügyelő Állami Pénztárfelügyeletre.

Ellenőrzött információink szerint, a KSH elnöke, aki egyben a KATOR kormánybiztosa, Katona Tamás úr leszögezte, hogy a KATOR-ban elkészült a vállalkozók regisztere és az összeírás, valamint az adatok feltöltése. A KSH és az APEH adatbázisai összhangban vannak, mert a KSH azonosító az adóhivatal számával az első 8 pozíción azonos. Katona Tamás kormánybiztos arról is nyilatkozott, hogy a Pénztárfelügyelet Központi adatbázisa mindenképpen a

nyilatkozott, hogy a Pénztárfelügyelet Központi adatbázisa mindenképpen a KATOR keretében lesz megoldva, illetve, hogy a társadalombiztosítás feldolgozott adatokat ad majd át számukra.

1998 januárjában döntés született arról, hogy a KSH informatikai bázisán kell kialakítani a járulékfizetők bevallási és befizetési kötelezettségeinek ellenőrzésére alkalmas, ellenőrzési rendszert.

A nemrégiben nyilvánosságra került Mihályi pénzügyminisztériumi államtitkár helyettes úr nevével fémjelzett egészségügyi reformtervezetben, a KATOR szintén kiemelt szerepet kapott.

Az Alkotmánynak a személyes adatokhoz kapcsolódó előírásai kimondják, hogy az állampolgár személyes adatait csak törvényes felhatalmazás alapján lehet nyilvántartani, pl. az egészségbiztosítási ellátásokra való jogosultság megállapítása és ellenőrzése érdekében és ennek kiépítése az egészségbiztosítási ágazat feladata. Az állampolgárok adatai teljes körűen csak a bíróságnak, ügyészségnek, illetve a bünüldőző szerveknek adhatóak ki.

A KSH, aki a KATOR letéteményese és az EDS-t bízta meg a KATOR-ral, személyes adatot csak azonosításra alkalmatlan módon statisztikai célra kaphatna meg.

Dr. Majtényi László adatbiztos, a Pénzügyminisztériumnak 1997. október 20-án jelezte, hogy a KATOR kezelésének és felhasználásának alkotmányos garanciái nem biztosítottak. Valamint közölte, hogy a KATOR

létrehozására a törvény nem ad elegendő felhatalmazást, és a rendszer rendeleti úton való felállítása nem felel meg a jogállam alapértékeinek.

Ennek ellenére a Pénzügyminisztérium a kormány részére beterjesztett Társadalombiztosítás Pénzügyi Alapjainak 1998. évi költségvetési szöveges törvényjavaslatába becsempészte a KATOR-t. 1998-ban, a KATOR-ra, a PM költségvetésében 513,7 millió Ft.-ot állított be, a KSH költségvetésében 2 milliárd 55 milliót. A parlament nem ismerve a részleteket, szavazott. (1997-ben a PM és a KSH több mint 570 milliót költött a KATOR-ra.)

A Fidesz - Magyar Polgári Párt és a Magyar Demokrata Fórum úgy látja, hogy a KATOR- hoz és az állampolgárok adatvédelméhez kapcsolódóan egyéb területeken olyan súlyos helyzet alakult ki, amelyek mindenképpen igénylik a Nemzetbiztonsági Hivatal és a Központi Bűnüldöző szervek azonnali vizsgálatát. Azokat az anyagokat, amelyek a sajtótájékoztatón elhangzottakkal kapcsolatosak és rendelkezésünkre állnak, megküldjük a Nemzetbiztonsági Hivatal, illetve a KBI részére, a Parlament Nemzetbiztonsági Bizottságának, illetve az adatvédelmi biztos számára. Egyben kérjük a tömegkommunikáció munkatársait is, hogy segítsék azokat a törekvéseinket, amelyeknek célja az állampolgárok személyes adatainak és egyben a közpénzek védelme.

PÉNZEK ÉS ÜGYEK

Bank bán

I.–II.–III.

MEGÁLLAPODÁS

EGYRÉSZRŐL

a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG PÉNZÜGYMINISZTERE
(A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN),

MÁSRÉSZRŐL

az

ÁLLAMI PRIVATIZÁCIÓS ÉS VAGYONKEZELŐ RT.

a

MAGYAR FEJLESZTÉSI BANK RT.
a

A MAGYAR VILLAMOS MŰVEK RT.

a

MAGYAR POSTA RT.

az

EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP

a

NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ALAP
és a
SZERENCSEJÁTÉK RT.

között

1998. JÚLIUS

MEGÁLLAPODÁS

A jelen Megállapodás (a továbbiakban: "Megállapodás") a **POSTABANK** és **TAKARÉKPÉNZTÁR** Rt **1998. augusztus 7-ei** rendkívüli közgyűlésére vonatkozóan az alábbi felek között jött létre:

1. A Magyar Köztársaság nevében eljáró pénzügyminiszter (akinek hivatali székhelye: 1051 Budapest, József nádor tér 2-4.) ("Pénzügyminiszter"); egyrészről, és

2. Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (1133 Budapest, Pozsonyi út 56.) ("ÁPV");

3. Magyar Fejlesztési Bank Rt. (1051 Budapest, Nádor u. 31.) ("MFB");

4. Magyar Villamos Művek Rt. (1011 Budapest, Vám u. 5/7.) ("MVM");

5. Magyar Posta Rt. (1122 Budapest, Krisztina krt. 6-8.) ("MP");

6. Egészségbiztosítási Alap (1139 Budapest, Váci út 73/A.) ("Egészségbiztosítás")

7. Nyugdíjbiztosítási Alap (1132 Budapest, Visegrádi u. 49.) ("Nyugdíjbiztosítás")

8. Szerencsejáték Rt. (1015 Budapest, Csalogány u. 30-32.) ("Szerencsejáték")

Az ÁPV-re, az MFB-re, az MVM-re, az MP-re, az Egészségbiztosításra, a Nyugdíjbiztosításra és a Szerencsjáték-re jelen Megállapodásban együttesen "Részvényesek" elnevezés alatt történik hivatkozás.

A szerződő felek a következőképpen állapodnak meg:

1. §
KÖZGYŰLÉS

1.1 SZAKASZ Közgyűlés. A Részvényesek kötelezettséget vállalnak arra, hogy a Bank közgyűlésein valamennyi, az adott közgyűlés időpontjában tulajdonukat

képező Banki részvénnyel ("Banki Részvények") az alábbi kérdésekben ("Közgyűlési Kérdések") a Pénzügyminiszter iránymutatása szerint szavaznak. .

(I) a Bank alaptőkéjének felemelése és leszállítása;

(II) a Bank alapszabályának módosítása;

(III) a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény 13. paragrafusában foglalt kivétellel a Felügyelő Bizottság tagjainak, az Igazgatóság tagjainak, és a könyvvizsgálónak megválasztása, visszahívása, díjazásának megállapítása; és

(IV) a Bank privatizációja és stratégiai befektető kiválasztása.

2. §
PÉNZÜGYMINISZTERI IRÁNYMUTATÁSOK

2.1. SZAKASZ Pénzügyminiszteri iránymutatások. A pénzügyminiszter minden Közgyűlési Kérdésre vonatkozóan a Bank közgyűlését megelőzően, lehetőség szerint összehívja a Részvényeseket, és a velük való konzultáció alapján kialakítja és a Részvényesekhez eljuttatja a képviselendő állásponttal kapcsolatos iránymutatást.

3. §
A BANKI RÉSZVÉNYEK ÁTRUHÁZÁSA

3.1. SZAKASZ A Banki Részvények Átruházása. Amennyiben valamely Részvényes ("Eladó Részvényes") a tulajdonában lévő Banki Részvényeket vagy egy részüket bármely vevő ("Vevő") - az 1.1. SZAKASZ értelmében a Miniszter által stratégiai befektetőként elfogadott személy kivételével - részére értékesíti ("Eladó Részvényes), úgy köteles gondoskodni arról, hogy a Vevővel kötendő adásvételi szerződésben a Vevő az Eladó Részvényes jelen Megállapodás szerinti kötelezettségeit vállalja és azokat magára nézve kötelezőnek ismerje el.

Amennyiben valamely Részvényes a jelen 3.1. SZAKASZ-ban foglalt kötelezettségét megszegi, köteles a Miniszternek a jelen a 3.1 SZAKASZ megszegésével értékesített Banki Részvények vételárának ötven százalékát (50%) kötbérként megfizetni.

4.§
NYILVÁNOS BEJELENTÉSEK

4.1 SZAKASZ Nyilvános bejelentések. A Részvényesek kötelezik magukat, hogy a Pénzügyminiszter előzetes írásos hozzájárulása nélkül nem hoznak nyilvánosságra a jelen Megállapodással, illetve az 1.1 SZAKASZ-ban meghatározott kérdésekkel kapcsolatos semmilyen tájékoztatót, közleményt, véleményt vagy álláspontot, kivéve az olyan tájékoztatót, közleményt, véleményt vagy álláspontot, amelynek megtételét jogszabály kötelezően előírja.

5.§
A MEGÁLLAPODÁS HATÁLYBALÉPÉSE

5.1 SZAKASZ A Megállapodás hatálybalépése. Jelen Megállapodás aláírása napján lép hatályba.

6.§
VEGYES RENDELKEZÉSEK

6.1 SZAKASZ Értesítések. Minden értesítést, amelyet a szerződő felek a jelen Megállapodás alapján kötelesek megtenni vagy megtehetnek, írásban kell átadni vagy (a) személyesen, (b) kézbesítő útján, (c) ajánlott vagy tértivevényes levéllel vagy (d) telefax útján, az azzal egyidőben ajánlott tertivevényes levélben elküldött másolattal. Az értesítéseket az arra jogosult félnek az alábbi címekre kell kézbesíteni vagy feladni:

Pénzügyminiszternek:

Magyar Köztársaság pénzügyminisztere
1051 Budapest
József nádor tér 2-4.
Magyarország
Dr. Balázs Ágnes Figyelmébe
Telefaxszám: 318-3805

ÁPV-nek:

Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.
1133 Budapest
Pozsonyi út 56.
Magyarország
Dr. Szabó Pál Figyelmébe
Telefaxszám: 349-4368

MFB-nek:

Magyar Fejlesztési Bank Rt.
1051 Budapest
Nádor u. 31.
Magyarország
Dr. Huszty András Figyelmébe
Telefaxszám: 428-1450

MVM-nek:

Magyar Villamos Művek Rt.
1011 Budapest
Vám u. 5/7.
Magyarország
Dr. Tombor Antal Figyelmébe
Telefaxszám: 202-1656

MP-nek:

Magyar Posta Rt.
1122 Budapest
Krisztina krt. 6-8.
Magyarország
Dr. Dorozs Béla Figyelmébe
Telefaxszám: 212-5688

Egészségbiztosításnak:

Egészségbiztosítási Alap
1139 Budapest
Váci út 73/A.
Magyarország
Selmeczi Gabriella Figyelmébe

Nyugdíjbiztosításnak:

Nyugdíjbiztosítási Alap
1132 Budapest
Visegrádi u. 49.
Magyarország
Selmeczi Gabriella Figyelmébe

Szerencsejátéknak:

Szerencsejáték Rt:
1015 Budapest
Csalogány u. 30-32.
Magyarország
Pongrácz Antal Figyelmébe
Telefaxszám: 201-0682

Bármelyik szerződő fél megváltoztathatja címét akképpen, hogy az ilyen változásról írásos értesítést küld a többi szerződő félnek a jelen 6.1 SZAKASZ-ban foglalt módon.

Minden, a fentiek alapján küldött Értesítés átvettnek tekintendő (a) a kézbesítés napján, ha az értesítés akár személyesen, akár kézbesítő által történik, (b) a kézhezvételt igazoló igazolás időpontjában, amennyiben az értesítést ajánlott vagy tértivevényes levélben küldték, és (c) a telefaxon történő továbbítás esetén elküldéskor, amennyiben azzal egyidőben ajánlott levélben a másolat elküldése megtörténik. A cím megváltozásából fakadó kézbesíthetetlenség, ha az ilyen változásról nem volt előzetes értesítés, vagy ha az Értesítést elutasították vagy nem fogadták el, azon a napon tekintendő kézhezvettnek, amelyen a kézbesíthetetlenség vagy az értesítés elutasítása vagy el nem fogadása megtörténik.

6.2 SZAKASZ Módosítás. Jelen Megállapodás kizárólag valamennyi szerződő fél kölcsönös megállapodása alapján, írásban módosítható.

A jelen Megállapodást a szerződő felek, mint szerződési akaratukkal mindenben megegyezőt a fenti napon megfelelően aláírták:

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
PÉNZÜGYMINISZTERE
(A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN)

____
Név:

ÁLLAMI PRIVATIZÁCIÓS ÉS
VAGYONKEZELŐ RT.

____
Név:
Beosztás:

MAGYAR FEJLESZTÉSI BANK RT.

____
Név:
Beosztás:

MAGYAR VILLAMOS MŰVEK RT.

Név:
Beosztás:

MAGYAR POSTA RT.

Név:
Beosztás:

EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI
ALAP

Név:
Beosztás:

NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI
ALAP

Név:
Beosztás:

SZERENCSEJÁTÉK RT.

Név:
Beosztás:

SÜRGŐ!!

Vajda Éva és Ószabó Attila

Részére

Élet és Irodalom Szerkesztősége

BUDAPEST

Tisztelt Hölgyem és Uram!

A Postabank könyvvizsgálatával kapcsolatos, készülő cikkük kapcsán néhány személyemet érintő kérdéssel fordultak hozzám a sürgető lapzártával összefüggően gyors választ kérve. Természetesen kézséggel állok rndelkezésükre bár egy személyes beszélgetést alkalmasabb formának tartanék az Önöket érdeklő kérdések tisztázására.

Feltett kérdéscikből arra következtetek, hoy összeférhetetlenséget illető gyanu merült fel Önökben a Deloitte & Touche-nál viselt elnöki irányítói és felelősségi szerepköröm továbbá a kisebbségi tulajdonosi részesedésem (1/3) mellett működő Baross 1 Kft (reklám- és nyomdai szolgáltatások, irodatechnikai és biztonságtechnikai berendezések értékesítése) üzleti tevékenységét illetően, különös tekintettel néhány esetben a Postabanknak és a Deloitte & Touche számára végzett grafikai és nyomdai szolgáltatásokra. Ezzel összefüggően tájékoztatom Önöket a Következőkről:

a Deloitte &Touche alapszabálya lehetővé teszi partnereinek más profilú üzleti vállalkozásokban történő tulajdonrész, (kivétel a hasonló profilu cég és a klientúrába tartozó cégek) szerzését.

- a Baros 1 Kft.-ben mindenkor tulajdonosként tevékenykedtem, a cég munkájának operatív irányitásában sem a piaci munkában, sem a szaktevékenység szervezésében, sem a pénzügyek menedzselésében operatíve nem vettem részt, a tényleges ügyvezetői feladatokat Kárpáti László végezte és végzi.

- a Baros 1 Kft. üzletfelei közül a Deloitte klientúrájába tartozó cégeket (kb. 400 jelentős cég) kiszűrni nem lehetséges és nem is indokolt. A Baross 1 szolgáltatásai az elismerten jó minőség és az olcsó ár miatt jól értékesíthetők, kedvező versenyképessége következtében vásárolt tőle nyomdai szolgáltatásokat pl. a Deloitte & Touche is, természetesen nem az én befolyásom és döntésem alapján.

- Kijelenthetem azt is, hogy a Baross 1 Kft által a Postabanknak nyujtot néhány nyomdai szolgáltatás nyilvánvalóan semmilyen értelemben nem gyakorolhatott hatást a Deloitte Postabanknál végzett tevékenységére.

- Más kérdésük kapcsán jelzem, hogy a Deloitte előírásai azt sem tiltják, hogy parnerei szerepet vállaljanak a klientúrába nem tartozó vállalkozások irányító sezrveiben, testületeiben.

Remélem, hogy a fentiek meggyőzik Önöket felmerült kételyeiket tekintve, s remélem azt is hogy eddigi munkám során szerzett szakmai és erkölcsi presztizsem hitelesíti Önök számára fenti megnyilvánulásaimat. Felvetéseik, a gyanú felmerülése természetesen nagyon kevezőtlen hír számomra, ezért hasonló helyzetek elkerülésére határoztam üzletrészem értékesítésről, és kezdeményezem valamennyi szakmai tisztségem (kormányzati testületek, vállalati testületek, társadalmi és szakmai szervezetek) felszámolását.

Ha a helyzetet vagy gondokodásomat illetően további információkra van szükségük kérem kerssenek telefonon (Lakás: 355-07-24, Mobil: 06-30-9-519-735, Deloitte 428-6919) vagy személyesen is kézséggel állok rendelkezésükre.

Budapest, 1998. ovember 3.

Tisztelettel

Dr.Kemenes Ernő

Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet

1027 Budapest, Csalogány u. 9-11. 1535 Budapest, 114. Pf.:777
Tel.:(36-1)267-2888 Fax:(36-1)267-2927

A Postabankkal kapcsolatos fontosabb felügyeleti lépések

Dátum:	Tárgy:
1993	
szept. 7.	A Felügyelet megbízza az MNB-t átfogó helyszíni vizsgálatra a Postabanknál.
1994	
ápr. 15. és máj. 5.	A Felügyelet levele az MNB és Princz Gábor elnök-vezérigazgató részére, amelyben lezárja a helyszíni vizsgálatot.
1995	
máj. 19.	Pályázat kiírása a Psb. átfogó vizsgálatára. (A pályázat nyertese az Arthur Andersen Kft.)
szept. 18.	A Felügyelet levele az APEH elnökéhez; az adóellenőrzés során feltárt szabálytalanságokat a BAF a közeljövőben végzendő A. A. Kft. vizsgálatánál hasznosítja.
okt. 4.	A Felügyelet levele Princz Gáborhoz, amelyben a Felügyelethez közvetett úton - nem a banktól eljuttatott - kérésre a Felügyelet az átfogó helyszini vizsgálatot 1996-ra halasztja.
1996	
jun. 24.	Az Arthur Andersen Kft. átfogó helyszini vizsgálatának megindítása.

júl. 16.	Belső feljegyzés a Psb. tartós befektetési állományának hirtelen és nagymértékű változásáról.
aug. 15.	Emlékeztető a Psb. folyamatban lévő átfogó helyszíni vizsgálatával kapcsolatos megbeszélésről.a felügyelet és az Arthur AndersenKft. képviselői között.(Mely kérdésekre indokolt kiemelt figyelmet fordítani.)
aug. 30.	A Felügyelet engedélyezési eljárásának felfüggesztése és felhívás az ausztriai fiók nyitásához az osztrák pénzügyminisztérium engedélyének beszerzésére.(185/1996 sz. Határozat)
szept. 30.	A Felügyelet levele az A. A. Kft. részére. Tárgy: a helyszíni ellenőrzéssel kapcsolatos megjegyzések és észrevételek.
nov. 11.	A Bank észrevételei az A. A Kft. jelentésével kapcsolatosan.
nov. 27.	Az A. A. Kft - a Bank véleményére vonatkozó - válasziratának megküldése a Postabankhoz és a számszaki és értékelésbeli vélemény különbség miatt a felügyelet nyilatkozatot kért be.
dec. 12.	**Felügyeleti levél a Postabank vezetőjéhez és vezető testületének tagjaihoz. Az A. A. Kft. vizsgálat megállapításai alapján javaslatok a bank stratégiájának gyökeres átalakítására. Emlékeztető az A. A. Kft. vizsgálat zárótárgyalásáról és a 324 / 1996 sz. Határozat. (pótlólagos céltartalék képzés, új könyvvizsgáló választás, szabályozás lényeges átalakítása)**

1997

jan. 22.	A Felügyelet aBank eszközállományában bekövetkezett változásokról soronkívüli tájékoztatást kér.
febr. 25.	Belső feljegyzés a Psb. betétállományának egy hónapon belül (1996 dec.31. és 1997. jan.31. között) bekövetkezett jelentős csökkenéséről.

márc. 21. 1996. IV. n. évi értékpapír forgalmazásból származó eredményre vonatkozóan a felügyelet tájékoztatást kér.

márc. 24. **Az APTF. összefoglaló elemzése a Pénzügyminiszter és a PM. Közigazgatási Államtitkár részére. Tárgy; összefoglaló értékelés aPsb. helyzetéről, elgondolások a Psb. helyzetének megszilárdítására, javaslat az állami konszolidációra és a vezetés gyökeres átalakítására. (A kormány előterjesztés előkészítő anyaga)**

ápr. 9. Az ÁPTF megjegyzései a 324 / 1996 sz. Határozat végrehajtásáról és további tájékoztatás kérése a Psb. vez. ig.- tól. Kapták: a Bank Igazgatóságának tagjai, FB. elnök, MNB alelnöke és ügyvezető igazgatója.

máj. 9. A felügyelet kiegészítő információt kér az 1997. már. 31.-i adatszolgáltatáshoz.

máj. 16. A Psb. követeléseihez kapcsolódó állami készfizetőkezesi szerződés másolati példányának bekérése a PM helyettes államtitkártól.

jún. 12. **Emlékeztető egyeztető megbeszélésről a 324 / 1996 sz. Határozat végrehajtásával kapcsolatban a Postabank vezetői és a Felügyelet között. (Megállapodás a féléves - rendkívüli - könyvvizsgálat elvégzéséről.)**

szept. 2. A szabályzatokkal összefüggésben előírt feladatok végrehajtására megtett postabanki intézkedések értékeléséről felügyeleti levél a Psb. vezérigazgatójának.

szept. 23. A portfolió rendezés körébe bevont halasztott fizetéssel értékesített eszközállomány átalakításáról a felügyelet információt és adatokat kér be a Postabanktól.

okt. 22. Folyamatos rendkívüli adatszolgáltatás elrendelése a Postabanknál. (Betétállomány, likviditás)

okt. 22. Emlékeztető a Felügyelet által kezdeményezett megbeszélésről a Postabank vezetőivel. (a Bank I-IX. havi működése; folyamatos veszteség, a tőke csökken, stb.)

nov. 6. **Levél a Pénzügyminiszternek. Tárgy: összefoglaló értékelés és tájékoztatás a Psb. súlyos helyzetéről, a lehetségesnek ítélt lépések jelzése.(rossz eszközök elkülönítése, az állam fokozott szerepvállalása, a hitelét vesztett vezetők leváltása, stb.)**

nov. 6. A felügyelet levele az ÁPV Rt bíráló bizottsághoz a PK. Bank Rt. privatizációjára benyújtott pályázatról. Az ajánlattevő konzorcium megfelel a hitelintézeti törvény feltételeinek, de gazdasági megfontolások miatt indokolt újabb pályázat kiírása.

nov. 6. és

nov. 25. Az ÁPTF véleménye a Postabank Rt. és az ÁPV. Rt. közötti részvénycsere második fázisára vonatkozó igazgatósági előterjesztéssel kapcsolatban.**(Az ÁPTF az elképzelt több milliárd Ft. részvénycserével szemben legfeljebb 153 M Ft értékig engedélyez részvénycserét.)**

nov. 26. A felügyelet felszólítja Psb. vezérigazgatóját a halasztott fizetéssel eladott eszközállomány minősítésére vonatkozó kötelezettség teljesítésére.

dec. 1. A felügyelet levele, amelyben az I. félévi mérleg teljes körű auditori jelentés véglegesítő egyeztetését tudomásul veszi.

dec. 22. **A miniszterelnök és a pénzügyminiszter részére összefoglaló tájékoztatás az 1997. jun. 30-i könyvvizsgálói jelentésről és a Postabank megszilárdítását célzó elkerülhetetlen és halaszthatatlan intézkedésekről. Ezek elmaradása esetén a Felügyelet kényszer intézkedéseket (rendkívüli közgyűlés, tőkeleszállítás, stb.) kénytelen foganatosítani.**

dec. 23.	A Felügyelet bekéri a Psb vezérigazgatójától aPK. Bank által vállalt 15,4 Mrd Ft tőke és kamatai összegére vonatkozó bankári biztosítéki ügylethez kapcsolódó szerződést.

a PM-u és az ÁPTF-u volt a felelősség

1998

jan. 6.	A Psb. 1997. jun. 30-i auditjára vonatkozó könyvvizsgálói jelentéssel összefüggésben a felügyelet kiegészítő információt kér a DT. könyvvizsgáló cégtől.
jan. 12.	A felügyelet rendkívüli írásbeli tájékoztatást kér a PK. Bank Rt. és a Postabank Rt. közötti szindikátusi szerződés előterjesztésére és a szerződés teljes szövegére vonatkozóan.
jan. 20.	Feljegyzés a Postabank, PK Bank és a Konzorcium között létrejött szindikátusi szerződés felülvizsgálatáról.(Készítette a Jogérv. Főosztály az ÁPTF elnöke részére)
jan. 21.	**Összefoglaló a Postabank Rt. megszilárdítását célzó legszükségesebb teendőkről pénzügyminiszter részére.(A bank privatizálása rövid időn belül valószínütlen, azonnali tőkeinjekció szükséges, stb.)**
jan. 23.	**A pénzügyminiszter jan. 23-i levelében feltett kérdésekre válasz.(a Psb. helyzete)**
jan. 27.	A felügyelet tájékoztatást kér a Psb. vezérigazgatójától arról, hogy a Bank milyen dokumentum alapján tekintett el a 15,3 Mrd Ft összegben számszerűsített céltartalék megképzésétől és felszólítja a befolyásoló részesedés megszerzéséhez az engedély iránti kérelem benyújtására.
jan. 28.	A Felügyelet rendelkezésére álló dokumentumok - a bankári biztosítékra vonatkozóan - hiányosak. Erről megbeszélés aDT., a Felügyelet és a Psb. képviselői között. (Emlékeztető a megbeszélésről)

febr. 18. A Felügyelet a Psb.vezérigazgatójához írt levelében felszólítja a Bankot, hogy haladéktalanul küldje meg a bankgaranciát vagy más bankári biztosítékot tartalmazó okiratot, amit a PK. Bank cégjegyzésére jogosult képviselői aláírtak.

febr. 20. Az ÁPTF felhívja a DT figyelmét, hogy a könyvvizsgáló a Psb. 1997. dec. 31-i könyvvizsgálata során különös gondossággal járjon el.

febr. 27. 260/1998 sz. Határozat. A Gordiusholding Rt. és a Psb.közötti együttműködési megállapodásra vonatkozó engedélykérelem elutasítása.

febr. 27. A Postabank figyelmének felhívása a PK. Bank Rt.-nél befolyásoló részesedés szerzéshez szükséges engedély kérésre és felszólítása a bankári biztosítékot tartalmazó okirat megküldésére.(285.sz.Hat.)

ápr. 4. A KPMG Könyvvizsgáló cég megbízást kap a Postabank átfogó helyszini vizsgálatára 1998. júniusi kezdéssel.

ápr. 9 **Határozat.(487 / 1998 sz.), a PK. Bank Rt. számára (Kötelezés a Psb. által nyújtott kölcsön 50 %-ig vállalt készfizetőkezesség kockázata miatti minősítésre és a dokumentumok megküldésére.)**

ápr. 15. A Psb. Rt. tőkeemelése kapcsán a befolyásoló részesedés szerzés engedélyezéséről folytatott megbeszélésről belső feljegyzés. (Résztvevők: Psb., Felügyelet, angol befektető.)

ápr. 21. **Átfogó helyszíni vizsgálat kiegészítő szempontjai a KPMG részére.**

ápr. 28. **Helyszíni ellenőr kirendelése a PK Bankhoz. (551/1998.sz.Hat.)**

ápr. 29. **Tájékoztató a Pénzügyminiszter részére. Tárgy; a Psb. tőkeemelése kapcsán a Felügyelet és az érdeklődő külföldi befektetők közötti megbeszélések; és a befolyásoló részesedés szerzésének törvényi feltételei.**

ápr. 29. **A miniszterelnök, a pénzügyminiszter és az MNB elnökének tájékoztatása arról, hogy a külföldi pénzügyi befektetők bevonásával történő tőkeemelésre kialakított változat nem felel meg a törvényi előírásoknak, a Felügyelet nem engedélyezi.**

máj. 13. **Felügyeleti biztos kirendelése a PK. Bankhoz és rendkívüli adatszolgáltatás előírása a megképzett céltartalékra és a TMM-re vonatkozóan(.611 sz. Hat.)**

máj. 21. **Zártkörű tőkeemelésre vonatkozó jegyzések elfogadásával kapcsolatos észrevétel: a BCL. Trading Gmbh jegyzése érvénytelen. A felügyelet levele a Psb. vezérigazgatójának.**

máj. 29. A felügyelet értesíti a Psb.-t az átfogó felügyeleti vizsgálatáról.(KPMG, 1998. jún. 8-aug. 15ig)

jún. 10. **A Pénzügyminisztérium tájékoztatása a Psb. megszilárdítását célzó szükséges lépésekről.**

júl. 6. A Psb. -nél végrehajtott eszközcseréhez kapcsolódó szükséges anyagok pótlása. (A felügyelet levele a Psb. vez. ig.- hoz.)

júl. 10. **Telnan Invest S.L.-el kapcsolatos ügyletek számviteli, elszámolási ügyleteiről kiegészítő jelentés kérése.a KPMG-től (Megbízási szerződés kiegészítése.)**

júl. 24. **Felügyeleti intézkedés keretében új kötelezettségek vállalásának átmeneti megtiltása. (1385/1998 sz. Határozat)**

júl. 31. **Felügyeleti biztos és helyszíni ellenőrök kirendelése a Postabankhoz. (1426/1998 sz. Határozat)**

aug. 7. Felügyeleti biztos és helyszíni ellenőrök visszahívása, 1443/1998 sz. Határozat.

szept. 11. A helyszíni vizsgálati jelentés lezárásához szükséges dokumentumok bekérése a DT. Kft.-től.

szept. 28. **A Psb. helyzetéről készült vizsgálati jelentés egyes konkrét ügyletekre vonatkozó megállapításai nyomán büncselekmény gya-**

	nujára utaló bejelentés az ORFK-hoz, dr. Orbán Péter főkapitány részére.
okt. 6.	Az átfogó vizsgálati jelentésre tett észrevételek bekérése a Postabanktól 1998. okt. 20-ig.
nov. 16.	**A Pb. Rt. állami konszolidációjával kapcsolatos általános és konkrét észrevételek. (Levél a Pénzügyminiszternek)**
nov. 17.	**A Psb. Rt. és az MFB Rt. helyzetének rendezéséről szóló előterjesztés tervezethez észrevételek.(A felügyelet levele Barátossy Györgyné h. államtitkár részére)**
nov. 24.	**A felügyelet bekéri Psb. 1998. szeptember 30-i fennálló követeléseinek banki minősítését.**
dec. 22.	Felügyeleti intézkedések alkalmazása a Postabank átfogó vizsgálata **alapján, 2156/1998 sz. Határozat és Emlékeztető a vizsgálatot lezáró, dec. 22-i tárgyalásról**.(Legkevesebb 92 Mrd Ft céltartalék megképzése, stratégia, szabályozás, stb.)
dec. 23.	Javaslatok és tájékoztatás a Pénzügyminiszter részére (tájékoztatásul; a kancelláriát vezető miniszternek és a jegybank elnökének) Tárgy; a Felügyelet határozatában legkevesebb 92 Mrd Ft céltartalék pótlólagos képzését írja elő. Szükségesnek tartja olyan megoldások kialakítását, amelyek biztosítják az MFB és a Postabank konszolidációjának folyamatos ellenőrzését, a költségvetési terhek minimalizálását.

Budapest, 1999. február 8.

PÉNZÜGYMINISZTER

/1999.

Budapesti Rendőr-főkapitányság
Vizsgálati Főosztály
Gazdaságvédelmi Osztály

Budapest

A Magyar Köztársaság pénzügyminisztere (1051 Budapest, V. József nádor tér 2-4.) Princz Gábor és ismeretlen társai ellen

feljelentést

tesz az alábbi tényállás alapján.

1997-től nyilvánvalóvá válóan a Postabank és Takarékpénztár Rt. (a továbbiakban: Postabank) jelentős veszteségeket szenvedett el. Az Arthur Andersen könyvvizsgáló cég által elvégzett átvilágítás 5 milliárd forintos céltartalék hiányt állapított meg a Postabanknál.

A Postabank veszteségét alapvetően az alábbi tényezők okozták.

- A jövedelmet nem termelő eszközök aránya megnőtt, a növekedést előtérbe helyező stratégia tovább rontotta a Postabank jövedelemtermelő képességét.
- A rossz hiteleket céltartalékolás helyett halasztott fizetéses konstrukció keretében értékesítették, melynek következtében jelentős mértékű (25-30 milliárd forint) fiktív eredményt mutattak ki. A tényleges veszteségek elfedését szolgáló konstrukciók tovább súlyosbították a Postabank helyzetét.
- A folyamatos tőkehiány elfedésére a Postabank a részvényei lejegyzésére forrást biztosított különböző vállalkozásoknak, több esetben finanszírozta alárendelt kölcsöntőke nyújtását.

- A Postabank működési költségei lényegesen meghaladták a bankrendszer átlagát.
- A Postabank tényleges helyzetét a menedzsment a felügyeleti szabályok formális megkerülésével történő könyvvezetéssel próbálta eltitkolni.
- A Postabank sajátos befektetési politikát, kiemelkedő mértékű szponzori tevékenységet folytatott, megállapítható, hogy hitelezési tevékenységét nem prudens módon végezte. Általában véve is a Postabank a prudens működéssel kapcsolatos valamennyi előírást megszegte.

A Postabank helyzetének rendezése érdekében tett lépések a következők voltak, azokat kronológiai rendben áttekintve.

A Kormány garanciát vállalt 12 milliárd forint összegben a Postabank rossz portfoliójára.

A Postabank helyzetének javítása érdekében az ÁPV Rt. 1997. júliusában portfolió cserét hajtott végre 10,7 milliárd forint értékben.

A Kormány 1046/1998.(IV.8.), majd ezt követően az 1057/1998.(V.6.) Korm. határozatában a Postabank Rt. 1997-es veszteségének és általában a Postabank Rt. helyzetének rendezése érdekében állami részvétellel történő alaptőke-emelésről határozott.

A Postabank választott könyvvizsgálója az 1998. július 31-ére vonatkozó könyvvizsgálati jelentést elutasító záradékkal látta el, egyúttal megállapítva, hogy a bank saját tőkéjét messze meghaladó céltartalékképzést tart indokoltnak.

A Postabank új igazgatósága az óvatosság elvét figyelembe véve az 1998. szeptember 30-i állapotnak megfelelően elvégezte az eszközök és a mérlegen kívüli kötelezettségek teljeskörű minősítését. Ezt a minősítést a választott könyvvizsgáló 1998. december 15-ig felülvizsgálta és értékelte. Ennek alapján a bank mérleg szerinti eredményében jelentős tőkevesztés mutatkozott. A Postabank mérleg szerinti eredménye 1998. december 31-én -158 milliárd forint, ami -17 milliárd forint folyó működési veszteséget, és 141 milliárd forint többlet céltartalékképzést tartalmaz. A kialakult helyzetben megállapítható, hogy a bank saját tőkéjét elveszítette, és működőképességének fenntartásához kormányzati beavatkozás vált szükségessé, amelynek mértéke 152 milliárd forint volt.

A Kormány 1155/1998.(XII.9.) Korm. határozatában döntött a Postabank Rt. konszolidációjáról a bank helyzetének rendezése érdekében, a tőkeleszállítást követően tőkeemelést és portfoliótisztítást tartott szükségesnek.
A Postabanknál végzett könyvvizsgálat alapján megállapítható, hogy a korábbi vezetőség a bank éves beszámolóját nem a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény rendelkezései szerint készítette el, amely azt eredményezte, hogy az éves beszámoló nem tükrözte a Postabank tényleges gazdasági helyzetét, azaz a tulajdonosok és a gazdasági élet egyéb szereplői számára hamis információkat közvetített.

Tekintettel arra, hogy az éves beszámoló nem volt valósághű, azaz nem felelt meg a számviteli alapelveknek és a jogszabályi követelményeknek, a Postabank tulajdonosai a társaság vagyonát illetően megtévesztésben voltak. Ezzel a Postabank korábbi vezérigazgatója, Princz Gábor alaposan gyanúsítható legalább a Btk. 298/A.§-ában meghatározott gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélés vétségével, amely szerint "a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, illetve üzletvezetésre jogosult tagja, aki a társaság tagjait a társaság vagyonát megtéveszti, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és 2 évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő".

A rendelkezésre álló információk alapján – melyet a független könyvvizsgáló jelentése támaszt alá – az ismeretlen tettes vagy tettesek magatartásukkal megvalósították a Btk. 289.§-a szerint minősülő és büntetendő számviteli fegyelem megsértésének vétségét, amelynek törvényi tényállása a következő: "aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályban előírt

a) beszámolási, könyvvezetési és egyéb kötelezettségét,

b) bizonylati fegyelmet

megszegi, és ezzel a vagyoni helyzetének az áttekintését, illetve ellenőrzését meghiúsítja vagy megnehezíti, vétséget követ el és 2 évig terjedő szabadságveszteséggel büntetendő."

Alaposan feltételezhető, hogy a Postabanknál bekövetkezett jelentős vagyonvesztést az elkövetők magatartása okozta, és ezzel megvalósították a Btk. 320.§-ában meghatározott és annak (2) bekezdése szerint minősülő és büntetendő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hanyag kezelés vétségét, amely szerint,

"akit olyan idegen vagyon kezelésével vagy felügyeletével bíztak meg, amelynek kezelése vagy felügyelete törvényen alapul, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagy elhanyagolásával gondatlanságból különösen nagy vagyoni hátrányt okoz, vétséget követ el".

Az idegen vagyon kezelésével megbízott személy szándékos tevékenységének eredményeként bekövetkezett vagyoni hátrány esetén felmerülhet az elkövetők felelőssége a Btk. 319.§-ában meghatározott hűtlen kezelésnek az értékre való tekintettel a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő bűntetti alakzatának elkövetésében is, amelyet a nyomozás során felderített adatok alapján lehet csak kétséget kizáróan meghatározni.

Feljelentésemhez mellékelten csatolom bizonyítékként a Deloitte & Touche független könyvvizsgálói véleményét, melyet a Postabank tulajdonosai részére készített.

Fenti feljelentés alapján kezdeményezem a büntető eljárás megindítását, és kérem, hogy annak eredményéről tájékoztatni szíveskedjenek.

Budapest, 1999. február 1.

Járai Zsigmond

Fővárosi Főügyészség
G.8343/1999/15-III. sz.

HATÁROZAT

A banktitok megsértésének vétsége miatt ismeretlen tettes ellen az Országos Rendőr-főkapitányságon 96/1999. bü. számon indult bűnügyben a

Vajda Éva / aki Kaposváron született 1970. február 16-án,
anyja: Gallay Éva,
Kaposvár, Hunyadi utca 1. I/9. szám alatti állandó,
1101.Budapest, Körösi Csoma Sándor utca 2.szám alatti ideiglenes lakos,
személyi igazolványának száma: AV- I 976708 /

gyanúsítottal szemben folytatott nyomozást a Be. 139. §. /1/ bekezdés c, pontja alapján - a Btk. 28.§-ára figyelemmel - büntethetőséget kizáró ok: a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély foka miatt

megszüntetem.

Egyidejűleg Vajda Évát a Btk. 71. §. /1/ bekezdése alapján

megrovásban

részesítem.

E határozat ellen a Be. 148.§. /1/ és /4/ bekezdése alapján a közléstől számított 8 napon belül a Legfőbb Ügyészséghez panasszal lehet élni. Az esetleges panaszt a Fővárosi Főügyészségen célszerű előterjeszteni.

Indokolás:

A nyomozás adatai szerint Vajda Éva újságíró az Élet és Irodalom című hetilap XLIII. évf. 24. számában, 1999. junius 18-án társával közösen „V.I.P" című cikket írt.

A megjelent cikk a Postabank és Takarékpénztár Részvénytársasággal ügyfélkapcsolatban levő 9 személy nevét és az ügylet tipusára vonatkozó adatot tartalmazott.

Ezek az adatok a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 50.§. /1/ és /2/ bekezdése értelmében banktitoknak minősülnek, amelyet az 55 §. /1/ bekezdése értelmében időbeli korlátozás nélkül mindenki köteles megőrizni, aki a birtokába jut.

E törvény 51.§. /1/ bekezdés a, pontja értelmében - egyéb, ide nem tartozó eseteken kívül - a banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha a pénzügyi intézmény ügyfele, annak törvényes képviselője a reá vonatkozó kiszolgáltatható banktitok kört pontosan megjelölve közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan kéri, vagy erre felhatalmazást ad.

A banktitkot képező adatok nyilvánosságra hozatalához az érintett személyek a törvényben megszabott formában nem adták hozzájárulásukat.

Vajda Éva cselekménye:

9 rb. a Btk. 300/A. §. /1/ bekezdésében meghatározott banktitok megsértése vétségének megállapítására alkalmas, amelyet társtettesként valósított meg.

A közölt adatok viszonylag szűk körére, a közlés indítékaira, valamint arra figyelemmel, hogy egyes személyek esetén a közlés másodlagos volt, a cselekmény már elkövetésekor is olyan csekély mértékben volt veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legenyhébb büntetés is szükségtelen.

Vajda Éva figyelmét felhívom, hogy a jövőben tartózkodjon hasonló jellegű bűncselekmény elkövetésétől, mert ismételt esetben a törvény szigorának alkalmazása nem lesz elkerülhető.

Budapest, 2000. év április 7.

dr. Selmeci István sk.
osztályvezető ügyész

A kiadmány hiteléül

.

JELENTÉS A POSTABANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR RT. GAZDÁLKODÁSA, MÛKÖDÉSE ÉS A MAGYAR FEJLESZTÉSI BANK RT. 1998. ÉVI VESZTESÉGÉNEK ELLENÕRZÉSÉRÕL

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

A) A POSTABANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR RT. GAZDÁLKODÁSA ÉS MÛKÖDÉSE, A VESZTESÉG OKAI

1. Tõkehelyzet és jövedelmezõség

1.1. A bank alaptõkéjének, szavatoló tõkéjének alakulása

A Postabank és Takarékpénztár Rt. 1988. év közepén 2.229,5 millió Ft jegyzett tõkével alakult. Alapítói jogi személyek voltak, összesen 94 részvényes.

1990-ben az Osztrák Postatakarékpénztár és a Wiener Allianz Biztosító Rt., valamint a tulajdonosok egy részének és további magyar jogi személyek részvételével a bank jegyzett tõkéjét 4.000 millió Ft-ra emelték, így a bank külföldi részesedésû pénzintézetté vált.

Az 1991. december 1-jével hatályba lépõ 1991. évi LXIX. pénzintézeti törvény (Pit.) elõírásai szerint a pénzintézeteknek 1993. január 1-re el kellett érniük és folyamatosan fenn kellett tartaniuk a 8 %-os súlyozott eszközkockázati arányt (23. § (1) bek.). Ugyanezen törvény 98. § (2) bekezdése értelmében e kötelezettség alól 1994. december 31-ig a Bankfelügyelet az MNB-vel egyetértésben felmentést adhatott. A Postabank 1992. és 1993. évekre rendelkezett ilyen felmentéssel, az abban megadott határidõ 1993. december 15. volt.

A pénzintézeti törvény elõírásainak való megfelelés és a tervezett növekedés érdekében 1992-ben 2.505 millió Ft tõkeemelést hajtottak végre. A tõkeemelés eredményeképpen - bár a szavatoló tõke 1,5 milliárd Ft-tal növekedett (6.579 millió Ft-ra) - **a bank tõkemegfelelési mutatója az 1991 évi 6,21 %-ról 5,72 %-ra csökkent**.

A bank 1993-ban és 1994-ben nem valósított meg tõkeemelést. Ezekben az években a bank szavatoló tõkéje 8.018 millió és 9.154 millió Ft, tõke-megfelelési mutatója pedig 5,36 és 6,78 % volt. **Arra, hogy a bank e mutatója 1994. évben is a törvényi elõírás szerinti mérték alatt maradjon, a bank nem rendelkezett felügyeleti engedéllyel**. A kérelem elmulasztásáért felelõs a bank vezérigazgatója, az akkori igazgatóság, felügyelõ bizottság és a bank választott könyvvizsgálója is. A felügyelet is hibázott, mert a rendelkezésre álló információ birtokában intézkedhetett volna.

A bank igazgatósága 1994-ben zártkörû tõkeemelést tervezett, melyre az Alapszabály módosítása adott lehetõséget azzal, hogy a Közgyûlés felhatalmazta az igazgatóságot, illetve átadta a jogot az igazgatóságnak az alaptõke emelésre.

Ez a tervezett alaptõke emelés elmaradt 1994-ben, a bank vezetésének indoklása szerint azért, "mert az állam tulajdonában lévõ postabanki részvénycsomagot érintõ döntések elmaradtak." Azaz erre az idõszakra nem született meg az az állami döntés, mely szerint az ÁV Rt. tulajdoni hányada a Társadalombiztosítás önkormányzataihoz kerül. Továbbá az akkor érvényes Alapszabály szerint a törzsrészvényeseknek, így az államnak is elõvásárlási joga volt. Mindezekbõl az következik, **hogy az alaptõke emelést az állami tulajdoni hányad esetleges további növekedése elkerülése érdekében halasztották el. A pénzintézeti törvény szellemével ez összhangban volt, mivel a törvény a közvetlen és közvetett állami tulajdoni hányadot különleges esetektõl (pl. valamely nagyobb régió gazdasági érdeke, vagy a bankrendszer egészének, szilárdságának veszélyeztetése esetén) eltekintve is 25 %-ban korlátozta**. [Pit. 18. §]

Ez a törekvés tükrözõdött a bank magatartásában a hitel- és bankkonszolidáció kérdésében is. Az 1994. május 11-ei közgyûlés jegyzõkönyve szerint a hitel- és bankkonszolidációból való kimaradást a bank elnök-vezérigazgatója azzal indokolta, hogy a bank "továbbra is saját erõbõl képes kezelni a csõdtömeget, ami érinti a tervét. Az önerõbõl való továbblépést külön hangsúlyozza, mivel a bank így elkerülte a bankkonszolidációs hullámot, továbbra is megmaradt, mint privát pénzintézet,... elkerülte az ismételt állami tulajdonba kerülést." Tehát **a pénzintézet a hitel- illetve bankkonszolidációban saját elhatározásából nem vett részt**.

A bank 1995. április 27-én alárendelt kölcsöntõke kötvényt bocsátott ki zárt körben, melyet 10 gazdálkodó szervezet 1.902 millió Ft értékben lejegyzett. Ennek eredményeként a bank szavatoló tõkéje 22.444 millió Ft-ra, tõke-megfelelési mutatója pedig 12,64 %-ra emelkedett.

Az alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátásának elõzménye, hogy **az Állami Bankfelügyelet elnöke** - tekintve, hogy a bank tõkemegfelelési mutatója alatta maradt a törvényben elõírt szintnek (a bank 1994. évre nem rendelkezett az e kötelezettség alóli felmentéssel) - **nem értett egyet az osztalék kifizetéssel**, hanem az arra szánt összeget a mutató értékének javítására javasolta felhasználni és ettõl eltérõ döntés esetére **szankciók alkalmazását helyezte kilátásba**. **Mindezt a közgyûlés elõtt két nappal tette, majd a közgyûlésen - az e két nap alatt megszerzett alárendelt kölcsöntõkére figyelemmel - az osztalék kifizetését mégis támogatta.**

A Bankfelügyelet intézkedése tartalmát illetõen jogos volt, de annak idõben történõ megtételét a felügyelet elmulasztotta, bár tisztában volt azzal, hogy a bank nem rendelkezett felmentéssel. A felügyelet csak az évi rendes közgyûlést megelõzõ napokban intézkedett, **annak ellenére, hogy a rendszeres adatszolgáltatás keretében megkapott jelentések alapján ismerte a bank helyzetét és tudomása volt a tõkemegfelelési mutató 1994. évi szintjének elégtelenségérõl. A felügyeletnek a Pit.-ben meghatározott intézkedéseket (Pit. 88. §) már év közben meg kellett volna tennie.**

Az alárendelt kölcsöntõke kötvényt jegyzõ társaságok - melyekben közvetve, vagy közvetlenül a bank 7,4 és 26 % közötti tulajdoni hányaddal rendelkezett - likviditását a bank biztosította úgy, hogy állampapírokat, részesedéseket, üzletrészeket vásárolt tõlük és az így kapott bevételbõl tudták teljesíteni a jegyzés ellenértékének kifizetését.

A szavatoló tõke emelése, a hálózat, a szolgáltatás, a piaci részesedés növelése érdekében 1996-ban a bank két ízben újabb alárendelt kölcsöntõke kötvényt (II. és III. sorozat) bocsátott ki zárt körben. A két kibocsátás alkalmával összesen 3 gazdálkodó szervezet és 4 önkormányzat 3.000 millió Ft értékû kötvényt jegyzett le. Ennek hatására a bank szavatoló tõkéje 24.695 millió Ft-ra, tõke-megfelelési mutatója 8,82 %-ra emelkedett. Az alárendelt kölcsöntõke kötvény II. lejegyzéséhez (1.000 millió Ft) az önkormányzatok részére azonos összegû hitelt nyújtott a bank.

A Közgyûlés felhatalmazása alapján 1995 szeptemberében az igazgatóság nyilvános alaptõke emelést fogadott el 9.945 millió Ft értékben, melynek 83 %-át magyar, 17 %-át pedig külföldi jogi személyek jegyezték le. Ezzel a **bank jegyzett tõkéje 16.450 millió Ft-ra emelkedett**. Ebben az évben az ÁV Rt. a tulajdonában lévõ állami részvényeket a Társadalombiztosítás önkormányzatainak átadta, így az 1996. április 26-i rendes közgyûlés jegyzõkönyve szerint "a bank közvetlen állami mivolta, tulajdonosi kötelékei megszûntek." (Erre való hivatkozással tagadta meg a bank menedzsmentje az ÁSZ vizsgálatai fogadását, mely tényrõl annak idején az Országgyûlés is tájékoztatást kapott.)

A bank ettõl az idõponttól az 1998. augusztusi "visszaállamosításig" lényegében mint magántulajdonú pénzintézet mûködött, tevékenységére közvetlen rálátása csak a felügyeletnek és részben az

MNB-nek volt, amit korlátozott a bank veszteséget okozó ügyleteinek tudatos eltitkolása és a bank mûködésének átláthatatlanná tétele. E helyzet és a kialakult tulajdonosi szerkezet egyben behatárolta a bankkal kapcsolatos állami beavatkozás és ellenõrzés lehetõségeit. A késõbbiekben (1997.) az állami akarat - tõkeleszállítás, stb. - közvetlen érvényesítésére nem volt mód, mivel a betétesek védelmét szolgáló állami kezdeményezések megvalósulásához a bank korábbi menedzsmentjének egyetértésére is szükség lett volna. Mindez az 1998. évi, TB alapok helyzetének rendezésével is összefüggõ (az ott lévõ tulajdoni hányadok ismételten állami kézbe kerülését hozó) intézkedésekig fennállt**.**

Az 1997. évi rendes közgyûlés határozott a jegyzett tõke újabb két ütemû emelésérõl. Ennek elsõ lépéseként 1997. június 23-24-én zártkörû jegyzéssel, elsõsorban a bank magyar részvényesei és stratégiai partnerei 7.104 millió Ft-tal megemelték a bank jegyzett tõkéjét. Ebbõl az Egészségbiztosítási Önkormányzat 2,5 milliárd Ft-ot, az MVM Rt. 2 milliárd Ft-ot és a Magyar Posta 200 millió Ft-ot

jegyzett le. A tõkeemeléssel a bank jegyzett tõkéje 23.554 millió Ft-ra emelkedett.

> A külföldi tõke bevonása érdekében már 1996-tól nemzetközi tárgyalásokat folytatott a bank stratégiai befektetõk megszerzéséért.

A nemzetközi tárgyalások eredményeként tervezte az 1997. õszi újabb 10 milliárd Ft nagyságrendû zártkörû tõkeemelést. Az 1997. évi rendes közgyûlés dokumentuma szerint "a tõkeemelés nem hálózatfejlesztési és infrastruktúra kialakítási célú, ugyanis az elmúlt 8 évben a banküzem teljes vertikumában felkészült a nagyüzemi ügyfélkiszolgálásra. A tõkebevonás célja olyan eszköz és vagyonmobilizálások megteremtése, amelynek révén elõsegíthetõk "....az eszközdiverzifikációk, valamint lehetõség nyílik a privatizációs jellegû vagyonkezelések tõkehátterének megteremtésében való hatékony közremûködésre." **A bank arra törekedett, hogy a pénzintézet mielõbb többségi külföldi tulajdonba kerüljön.**

Az 1997. évre tervezett tõkebevonás második üteme nem valósult meg mert a stratégiai befektetõk visszaléptek, mivel értékelésük szerint nem tõkeemelésrõl, hanem tõkevesztés pótlásáról volt szó. Ezért 1997. december végén újra alárendelt kölcsöntõke kötvényt bocsátott ki a bank. A kibocsátási terv szerint a kölcsöntõke igénybevételének célja a bank hosszúlejáratú forrás állományának bõvítése és a szavatoló tõke emelése. Zárt körû jegyzéssel (jegyzésre jogosult 33 cég volt) 22, többségében agrár- és kereskedelmi ágazatban mûködõ gazdálkodó szervezet 3. 800 millió Ft értékû kötvényt jegyzett le. Ezzel 1997. év végére a bank alárendelt kölcsöntõke állománya 8.702 millió Ft lett, melybõl 2003-ban esedékes 6.800 millió Ft visszafizetése.

A tõkeemelés és az alárendelt kölcsöntõke együttes hatásaként a bank szavatoló tõkéje 21.210 millió Ft és tõkemegfelelési mutatója 1.82 %-os csökkenéssel 7 %-ra változott.

Az 1998. április 10-i közgyûlésen zárt körû alaptõke emelésrõl döntöttek és meghatározták a részvényjegyzésre jogosultak körét is. E körbe 15 befektetõ tartozott, amelybõl 5 magyar cég Jersey szigeten bejegyzett társasága, egy cég Man szigeteken bejegyzett, 2 bécsi, a bank eddigi két osztrák tulajdonosa és a Magyar Fejlesztési Bank Rt. (továbbiakban: MFB Rt.), Magyar Villamos Mûvek Rt. (MVM Rt.), ÁPV Rt., IBUSZ Utazási Irodák Kft., valamint IBUSZ Invest Vagyonkezelõ Kft. A tulajdonosok a potenciális befektetõket elfogadták részvényjegyzésre jogosultnak.

A bank közgyûlését megelõzõen 1998 márciusában a Kormány a bank tõkepozíciójának rendezésével kapcsolatban úgy döntött, hogy az ÁPV Rt. és az MFB Rt. a Postabank tõkeemelésében vegyen részt [1046/1998. (IV. 8.) Korm. hat.]. Ebben a határozatban a Kormány elõírta, hogy az így megszerzett részesedést mielõbb stratégiai

befektetõk részére értékesíteni kell. Egyben felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy "elvi jellegû szándéknyilatkozatot adjon ki arról, hogy a stratégiai befektetõ bevonásakor az állam kész további garanciával segíteni a befektetés megvalósulását, ha a Postabank Rt. lehetõvé teszi, hogy a pénzügyminiszter által megbízott tanácsadó felmérje a kezességet igénylõ eszközök körét."

A részvényjegyzés 140 %-os árfolyamon megtörtént, az ÁPV Rt., MFB Rt., MVM Rt., IBUSZ RT., IBUSZ Utazási Irodák Kft. és IBUSZ Invest Vagyonkezelõ Kft. részvételével összesen 18.571 millió Ft értékben. Ezzel a bank jegyzett tõkéje 42.125 millió Ft, tõke-megfelelési mutatója csak 5,72 % lett, mivel a szavatoló tõkét a limit túllépések miatt 28.380 millió Ft-tal csökkenteni kellett.

A Postabank megalakulásától kezdõdõen a bank igazgatóságának elnöke megfogalmazása szerint "hagyomány" volt a kétévenkénti tõkeemelés, amely 1992-ig meg is történt. **Ezt követõen a bank törekvése arra irányult, hogy a közvetlen állami tulajdonból kikerüljön. Ez motiválta a bankot abban is, hogy ne vegyen részt a hitel- és bankkonszolidációban. A bank akkori közvetlen állami tulajdonosa - ÁVÜ, ÁV Rt. - e törekvés ellen nem emelt kifogást.** Mindez közrejátszott abban is, hogy 1992-1995 között nem emelt tõkét, mivel az Alapszabály szerint a tulajdonosokat, - így az államot is - elõvásárlási jog illette meg.

A pénzintézeti törvény által elõírt tõkemegfelelési mutató el nem érése indokolta volna ezekben az években is a tõkeemelést, de ugyanezen törvény kivételes esetben lehetõséget adott arra, hogy elõírásától 1994. december 31-ig el lehetett térni. **1995-ben a bank célja, azaz a közvetlen állami tulajdon megszûnése teljesült, ezt követõen 1995-ben és 1997-ben a tõkeemelés újra megvalósult,** a késõbbi tõkeemeléseket pedig azzal a szándékkal tervezte a bank, hogy többségi külföldi tulajdonba kerüljön. (A tõkeelemek alakulását az 1/a.-1/b. sz. melléklet tartalmazza.)

A bank alapvetõ tõkeelemeinek része az **általános tartalék.** A pénzintézeti törvény 29. §-a ennek mértékét a mérlegfõösszeg 1,25 %-ában és a vállalt garanciák és kezességek 1 %-ában határozta meg. A törvény elõírása szerint e tartalék kötelezõ szint alá csökkenése esetében a pénzintézetnek legkésõbb 3 éven belül újra el kell érnie a törvényben megjelölt mértéket. Ez az elõírás azt a lehetõséget is magában foglalta, hogy a bank általános tartalék képzése nélkül is osztalékot fizethessen.

Az 1997. január 1-jétõl hatályos 1996. évi CXII. a hitelintézetekrõl és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény (Hpt.) 75. §-a a tárgyévi adózott eredmény 10 %-ában határozta meg az általános tartalék mértékét. **A bank mûködése alatt ezen elõírásoknak mindvégig megfelelt.**

A befektetõk bizalmának megõrzése, illetve további erõsítése érdekében a bank 1995. évvel bezárólag minden évben fizetett

osztalékot. Erre gazdálkodásának pozitív eredménye adott lehetõséget. Az osztalék mértéke évente mintegy 10 % körüli volt, kivétel az 1992. év (3 %) és az 1995. év (6 %) volt. 1996-tól kezdõdõen a banknál osztalék kifizetés a 0 eredmény, illetve a veszteség miatt nem volt.

Mind a jegyzett tõke, mind az alárendelt kölcsöntõke meghatározó elemei a szavatoló tõkének. A szavatoló tõke pedig a bank prudens mûködésének biztosításához, a nagyhiteleknél, a befektetéseknél, a kockázatvállalásnál korlátozó mértéket jelent és a fizetõképesség mérésére szolgáló tõkemegfelelési mutató összetevõje.

A bank tõkemegfelelési mutatója 1993-ban és 1994-ben az elõírt érték alatti volt, 1995-ben megközelítette a 13 %-ot, 1996-ban 8,8 %, 1997-ben 7 % lett.

A szavatoló tõkéhez kötött limiteknek 1991-1992-ben a tõkemegfelelési mutató kivételével, 1995-ben pedig mind a tõkemegfelelési mutatóra, mind a szavatoló tõkéhez kapcsolódó limitekre vonatkozó elõírásoknak a bank megfelelt.

A többi évben az eltéréseket az alábbi táblázat mutatja:

Túllépések mértéke

(millió Ft-ban)

Megnevezés	1993. év	1994. év	1996. év	1997. év	1998. év
Egyedi nagyhitelek	2.857	535	-	60.533	1.507
Befolyásoló részesedés melletti hitelek	2.700	318	2.134		263
Összes befektetés	6.722	739	599	5.066	-

A túllépések miatti - törvényekben biztosított (pl. bírság) - intézkedések egyikével sem élt a felügyelet.

Az 1997-ben jelentkezõ, kiugró túllépés a nagyhiteleknél 10 céget érintett, a túllépés mértéke meghaladta a mérlegfõösszeg 16 %-át és a szavatoló tõkének közel háromszorosa volt.

A közel ezer ügyfél mellett a nagykockázat vállalás 26 társaságra koncentrálódott, együttes összegük megközelítette a szavatoló tõke felsõ határként elõírt nyolcszoros összegét [Hpt. 79. § (3) bek.] és az összes kockázatvállalás 50 %-át tette ki. (165.071/333093 = 49,55 %). Ez igen nagymértékû kockázat koncentrációt jelentett.

A bank úgy vállalt nagykockázatot, hogy a még meg nem valósult, csak remélt tõkeemelést, mint tényt kezelte. A tõkeemelés azonban nem történt meg, ezért is volt szükség az 1997. december végén végrehajtott alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátására, de a bank a vállalt kockázatokhoz elegendõ nagyságú szavatoló tõkét ennek ellenére nem tudta biztosítani. **Ez a kockázatvállalási gyakorlat nem**

felelt meg a pénzintézetekkel szemben támasztott prudenciális követelményeknek (Hpt. X. fejezet).

Az alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátások sem formailag sem tartalmilag nem feleltek meg a törvényi elõírásoknak. A jegyzési íven kívül **a jegyzõkkel szerzõdést nem kötöttek** (Pit. 2. sz. melléklet 2. a. és b., Hpt. 5. sz. melléklet I.2. a. és b.). A törvény által elõírt, szerzõdésben rögzítendõ feltételeket a kötvény szövege tartalmazta ugyan, de - mivel a kötvény általában összevont címletû volt - azt a PB Értékpapír-forgalmazó Rt.-nél letétbe helyezték, szükséges lett volna a törvény által is hivatkozott és megfelelõ kritériumokat tartalmazó szerzõdés megkötése.

A bank rendszeresen állampapírt, részesedést, üzletrészt vásárolt a kötvényjegyzésben résztvevõ társaságoktól, vagy hitelt nyújtott részükre annak érdekében, hogy megfelelõ szabad pénzeszközzel rendelkezzenek az ellenérték teljesítéséhez. A bank valójában ezzel a megoldással saját szabad pénzeszközei növekedése nélkül a mérlegfõösszeget megemelte.

Az alárendelt kölcsöntõkét általában a tulajdonosok nyújtják társaságuknak, mert bár végleges tõkeemelést nem szándékoznak végrehajtani, de hosszú lejáratú kölcsön nyújtásával elõ akarják segíteni a társaság fejlõdését, és mint tulajdonosoknak az ellenõrzési joguk és lehetõségük is meg van a megvalósítás számonkéréséhez.

Az alárendelt kölcsöntõke kötvényt jegyzõ szervezeteknek csak egy része (20 %, 0 %, 0 %, illetve 45 %) volt egyben a bank részvényese is. A kötvényjegyzõk csak átmenetileg adták nevüket és pénzüket az ügylethez, a jegyzést követõ rövid idõn belül eladták papírjaikat. Ezt mutatja az is, hogy az alárendelt kölcsöntõke kötvényekkel a tulajdonosok és fõleg a PB Értékpapír Rt. nagy forgalmat bonyolított le. Az errõl szóló adás-vételi szerzõdések mintegy 30 esetben pontatlanok, hitelesítés nélkül javítottak voltak. Három esetben értékesítettek kötvényeket felszámolás alatt álló társaságoknak is.

A Bankfelügyelet megbízásából 1996-ban került sor elõször tényfeltáró, a belsõ helyzet tisztázására irányuló könyvvizsgálatra. A megbízott nemzetközi könyvvizsgáló társaság vizsgálatot végzett és jelentésében felhívta a figyelmet többek között az alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátások tartalmi hiányosságaira is. A bank a jelentésre adott válaszában az alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátást a törvényi elõírásoknak megfelelõnek minõsítette és részletezte, hogy a jegyzõk szükséges likviditásához milyen ellenügyletet biztosított, melyet úgy kívánt lezárni, hogy a kötvényeket más befektetõk részére tervezte értékesíteni.

A Bankfelügyelet a könyvvizsgáló jelzése ellenére nem tett intézkedéseket, hanem elfogadta a bank rendezési tervét. **A késõbbi kötvénykibocsátások alkalmával sem vizsgálta az alárendelt kölcsöntõke tartalmi és formai törvényi megfelelését**. A felügyeletnek a vizsgálat nem törvényi kötelezettsége, de a

könyvvizsgálói jelzés után a további kötvénykibocsátások ellenõrzésével elejét vehette volna az ismételt hiányosságoknak.

A könyvvizsgáló megállapításai ellenére a további kötvénykibocsátások esetében is hasonló módon járt el a bank, melyet igazol az 1998. évi rendezés is.

A rendezés úgy történt, hogy a kötvénytulajdonosokkal szemben fennálló követeléseket a kötvényekkel összevezették. Így 1998. év végére a banknál már csak 2.336 millió Ft értékû, még vissza nem vásárolt alárendelt kölcsöntõke kötvény maradt.

Ez az állomány mind a négy sorozatból tartalmaz kötvényeket, de döntõ részét a III. sorozat kötvényei teszik ki (I. sorozat 420, II. sorozat 284, III. sorozat 1.532, IV sorozat 100 millió Ft).

A bank a megvalósított alárendelt kölcsöntõke kötvény kibocsátásokkal mutatóit javítva és a bank tényleges helyzetérõl a valóságosnál kedvezõbb képet bemutatva félrevezette a Bankfelügyeletet, a lehetséges befektetõket és ügyfeleit is.

1.2. Üzletpolitika, stratégia

A 90-es évek nem kedveztek a normál banki tevékenység expanziójának, hiszen beszûkültek a piacok, megindult a strukturális átalakulás, s csak az évtized második felében kezdõdött meg a gazdasági növekedés. Egy szûkülõ piacon új bank csak a meglévõkkel való szoros versenyben nyerhet teret. Gyakorlatilag a finanszírozható ügyfelekért s természetesen a finanszírozási forrásokért folyt a piaci verseny.

Az utóbbiban a bank sikereket ért el. Intenzív forrásgyûjtésével, ezen belül lakossági forrásbevonással Magyarországon a második legnagyobb lakossági megtakarítást kezelõ pénzintézetté vált. **Üzletpolitikájában azonban nem a lakossági szolgáltatások bõvítése irányában fejlõdött tovább, hanem egyértelmûen a vállalkozás finanszírozást tekintette céljának**.

A vállalkozások között is elõnyben részesítette a területfejlesztéssel járó ingatlanfejlesztéssel kapcsolatos projekteket. Ez utóbbi ismét csak ésszerûnek látszott, hiszen a magyar GDP-hez való hozzájárulásában az ingatlanok kereskedelmével, bérletével foglalkozó szektor élen járt. Az 1990-es évek elején végbement gazdasági folyamatok lehetõségeivel élve viszonylag kedvezõ árakon megszerzett ingatlanok fejlesztése és értékesítése jövedelmezõ vállalkozásnak ígérkezett. Az ingatlanfejlesztési üzlet azonban túlzottan kockázatosnak bizonyult.

A piacra betörni kívánó bank az "elõremenekülés" stratégiáját választotta, figyelmen kívül hagyta a gyors banki növekedés fokozott kockázatait.

A forrásgyûjtésre irányuló intenzív reklámtevékenység évente magas költséget jelentett a banknak (5. sz. melléklet). Ez bár forrástöbbletet

eredményezett, a bank a gazdaságos kihelyezésrõl nem tudott maradéktalanul gondoskodni, mivel nem volt kialakult ügyfélköre.

A bank Alapszabálya szerint az éves üzletpolitikát a bank igazgatóságának kell jóváhagynia. Az éves ületpolitikai célkitûzéseket a bank igazgatósága évenként megtárgyalta és jóváhagyta. **Az igazgatósági elõterjesztések nem tartalmaztak konkrét számításokat a célkitûzések alátámasztására, annak ellenére, hogy azok tartalma szerint részletes elemzés, számítás elõzhette meg kialakításukat. Erre utalnak a bank éves üzleti tervei**.

Az üzleti terveket a bank vezetõ testülete egyetlen évben sem tárgyalta meg. A bank felsõ vezetése számára azonban ezt a tervet rendszeresen felülvizsgálták, és folyamatosan aktualizálták. A tervek teljesülését elemezték. Az éves elemzések eredménye tükrözõdött az üzletpolitikákban.

Ezek az üzleti tervek részleteiben foglalkoztak a hitelezési tevékenységgel, értékpapír forgalmazással, számlavezetéssel, a kötelezõ tartalékok alakulásával, a forrásokkal, a mûködési költségekkel. A befektetésekkel kapcsolatban részletes számítás a tervezõk részére nem állt rendelkezésre, ahhoz a befektetési szakterületrõl csak a befektetések mûködésének, az állomány változásának a bank eredményére gyakorolt hatására vonatkozó adatait kapták meg.

A bank, üzletpolitikájának kialakításához, igénybe vette a különféle gazdaságkutató intézetek tanulmányait, elõrejelzéseit, az ország mindenkori, illetve jövõbeni gazdasági helyzetérõl készült elemzéseit. Figyelembe vette a pénzpiac változásait és a versenytársak szerepét, fejlõdését is.

Az igazgatóságba delegált tisztségviselõkön kívül a tulajdonosoknak közvetlen hatásuk nem volt a bank éves üzletpolitikájának kialakítására. A közgyûlés által jóváhagyott Alapszabály ezt a jogosultságot az Igazgatóság hatáskörébe utalta. A tulajdonosoknak mindig az elõzõ évi üzleti tevékenységrõl szóló beszámolót kellet jóváhagyniuk. A beszámolók rendszeresen tartalmazták a következõ évre szóló **kivonatos** üzletpolitikai elképzeléseket. Miután ez a beszámoló része volt, annak elfogadása egyben az ületpolitika megszavazását is jelentette.

A tulajdonosok az eltelt 10 év alatt nem kezdeményezték az Alapszabály azon elõírásának megváltoztatását, amely az üzletpolitikai koncepció kialakításába való beleszólási jogukat növelte volna. Ez azt jelentette, hogy az igazgatóság elképzeléseivel azonosultak, azzal mindig egyetértettek.

A bank üzletpolitikájában a **fõ hangsúlyt 1991-ig a piaci térnyerés**, illetve annak fokozása, fiókhálózat kiépítése és a jövedelmezõség kapta. A piaci térnyerés a forrásszerzésen keresztül valósult meg.

1992. és 1994. között a növekedés lassítása volt a cél. Ez a mérleg-fõösszeg pozitív változási ütemének visszafogásával, a betéti kamatok mérséklésével és a befektetés és ingatlan portfolió tisztításán keresztül valósult meg.

Az üzletpolitika ilyen irányú változtatását az indokolta, hogy a banknak forrás kihelyezési gondjai voltak, melyet úgy rendezett, hogy állampapírt vásárolt és bankközi kihelyezéseket végzett.

1994-ben a fejlõdés tudatos fékezése és a stabilitás megõrzése volt az üzletpolitika fõ célja. Ezt az üzletpolitikát egyrészt a kihelyezési lehetõségek relatív csökkenése, másrészt a forrás növekedés ütemének lassulása indokolta. A forrásbevonást kedvezõtlenül érintette, hogy az adókedvezmény, az állami garancia és a magasabb kamatok miatt a lakosság inkább az állami értékpapír vásárlást favorizálta.

1995-ben és 1996-ban a hangsúly ismételten a piaci részesedés növelésére helyezõdött. Ezt a betétgyûjtés fokozásával, 1995-ben tõkeemeléssel tervezték elérni, melyhez fokozott marketing tevékenység párosult. A kihelyezéseknél megfogalmazott cél a kamatozó állomány megõrzése és részarányának növelése volt. 1996-ban további feladatként jelölték meg a nagybanki struktúra megteremtését és megszilárdítását.

Az 1997. és 1998. évi üzletpolitikai koncepció kialakítására nagy hatással volt az 1997. év elejei betétkivonás. Az elõzõ évi növekedési cél helyett **a bank helyzetének visszaállítása, megszilárdítása** került elõtérbe. Ez 1997-ben a forrás szerkezet átalakításának tervében öltött testet. A lakosság bizalmának visszanyerése érdekében a munkabér átutalások növelését határozták el. 1998-ban megoldásként a tõkehelyzet végleges rendezését tervezték. Mindkét évben elõtérbe került:

· a költségracionalizálás létszámleépítéssel, fiókbezárással és a reklám költségek csökkentésével,

· a felesleges likviditás állampapírokba történõ kihelyezése,

· konzorciális hitelek nyújtása,

· állami garanciával biztosított projektek finanszírozása,

· az ÁPV Rt.-nél levõ kisebbségi részvénycsomag vagyonkezelése,

· stratégiai befektetõ megnyerése a tõkeemelés érdekében.

1.3. A bank mérlegfõösszegének, eszközei és kötelezettségei összetételének alakulása

A bank mérlegfõösszege 1991-tõl 1996-ig évrõl évre - az 1994. évi mérsékelt ütemû növekedést kivéve - közel azonos mértékben emelkedett. Ez a fokozott aktivitás összhangban volt az igazgatóság tulajdonosok felé képviselt és elfogadott üzletpolitikájával.

A folyamatos növekedéshez aktív forrásbevonási politika társult. Forrásai növekedéséhez hozzájárult egyrészt a többszöri tõkeemelés, az alárendelt kölcsöntõke bevonása, másrészt az erõteljes idegen - elsõsorban lakossági - forrásgyûjtés. A lakossági forrásbevonás meghatározó módja a különbözõ értékpapírok kibocsátása volt. A kötvények állománya (rövid és hosszú) az 1991. évi 19 %-ról fokozatosan növekedve 1997-re 37 %-ot ért el, ezen belül is a rövidlejáratú kötelezettségvállalás volt a döntõ. Összességében **forrásai között minden évben 80 % feletti arányt képviselt a rövidlejáratú kötelezettségek állománya.**

Hosszúlejáratú kötelezettségei 1991-1997. között 4 és 11 % között mozogtak, ezen belül meghatározó volt a hitelintézetektõl származó forrás. Az ügyfelek hosszúlejáratú betét elhelyezései csupán 0,5 % körüliek voltak. **Ebbõl következõen a bank rövid és hosszú lejáratú kihelyezéseinek forrása egyaránt a rövidlejáratú állomány volt**.

A **bank eszközállományá**ban 1991. és 1998. között közel 90 %-os arányt képviseltek a forgóeszközök és 10 % körüli volt a befektetett eszközök állománya. Az eszközök mérleg szerinti megbontását az 2. sz. melléklet tartalmazza.

A forgóeszközökön belül meghatározó volt a **követelések nagyságrendje**, amely **átlagosan 70 % felett** mozgott, egyedül 1993-ban az értékpapírok állományának az elõzõ évihez képest háromszoros növekedése miatt csökkent 62 %-ra.

A követeléseken belül elenyészõ volt a lakosság részére történt kihelyezés, amely azt jelenti, hogy **a lakossági piacon elért térnyerés féloldalas volt, mivel az csak a forrásgyûjtésre koncentrálódott. A lakosság részére történt hitelkihelyezés mértéke a mérlegfõösszeg 1 %-a alatt volt minden évben.**

A bank hitelkihelyezései a vállalkozói, a költségvetési és a pénzintézeti szektor között oszlottak meg. Az ügyfelekkel szembeni követelések a bank üzletpolitikájának megfelelõen 1993-ig döntõen éven belüli - zömmel három hónapos lejáratú - kihelyezések voltak. 1994-tõl alakult át a követelések szerkezete úgy, hogy az éven túli kihelyezések állománya meghaladta az éven belüli állományt.

A vállalkozókkal szembeni követelések állománya 1991-1994. között átlagosan a mérlegfõösszeg 50 %-a körüli, 1995-1996-ban 41 %, illetve 40 % volt. 1997-ben 56,4 %-ra emelkedett, mivel a könyvvizsgáló állásfoglalása alapján a "A" holdingnak halasztott fizetéssel eladott követeléseket a bank kamatozó állománnyá alakította át és ezzel e társaság tartozása az egyéb követelésekbõl kikerülve az ügyfelekkel szembeni követelések állományát növelte.

A vállalkozói hiteleknél - 1994. és 1997. éveket kivéve - mindig az éven belüli hitelek állománya volt a meghatározó. A két állomány 1995-ben közel azonos mértékû volt.

A költségvetési szektor (helyi önkormányzati szervek, nem nyereségérdekeltségû szervek, alapítványok és decentralizált alapok) hitelezése 1994-tõl jelent meg 3,7 %-os arányban. 1995-ben ez közel 10 %-ra növekedett, 1996-ban 6 % volt, majd 1997-ben 1 % alá csökkent. A költségvetési szektorral szembeni követelések alapvetõen hosszúlejáratúak voltak.

A pénzintézetekkel szembeni követelések - ezen belül is a rövidlejáratúak - aránya a mérlegfõösszegen belül minden évben mintegy 10 % körüli, kivéve 1991. és 1996. éveket, amikor 17,7 %, illetve 16,8 % volt. A követelések volumene 13 és 20 milliárd Ft között változott. 1996-ban az elõzõ évinek 343 %-ára - 64 milliárdra - nõtt, melybõl 53 milliárd Ft a jegybanknál elhelyezett összeg volt. 1997-ben, bár 22 milliárd Ft-tal csökkent a pénzintézetekkel szembeni követelés összege, továbbra is a jegybanki kihelyezés volt a meghatározó (33 milliárd Ft).

A bank mérlegei azt tükrözik, hogy év végén a bank átlagosan a mérlegfõösszeg 10 %-ának megfelelõ szabad pénzeszközzel rendelkezett, amely a kötelezõ jegybanki tartalékot és a banküzemhez szükséges pénztárállományt tartalmazta.

A bank követelés állományának 1992 és 1997 között 40 és 60 % közötti hányadát tették ki a 49 legnagyobb adóssal szemben fennálló követelések.

A legmagasabb arány - 58, 9 % - 1995-ben volt és ez 20 % ponttal haladta meg a nagybankok ilyen jellegû átlagos mutatóját.

A konszolidáció hatására 1998-ban a követelés állomány az 1997. évinek felére csökkent. **Egy cégcsoport tartozása önmagában 54 milliárd Ft, az összes hitelkihelyezés 44 %-a volt**. Az adatok azt mutatják, hogy **a banknál mindvégig nagy volt a hitelkoncentráció** és ez a konszolidációt követõen is fennmaradt, mivel az elsõ 49 legnagyobb adóssal szembeni követelés állomány az összes követelés közel 80 %-a lett. A túlzott koncentráció azt a kockázatot rejti magában, hogy a viszonylag kevés számú ügyfél gazdasági helyzetének esetleges romlása a bank számára eredményt csökkentõ céltartalék képzést tehet szükségessé, vagyis veszteség forrásává válhat.

A bank **befektetett eszközeinek állománya** átlagosan 10 % körüli volt. Jelentõsebb növekedés 1993-ban, az adóskonszolidációs kötvények miatt következett be.

A befektetett eszközök állománya három fõ csoportra oszlott: befektetett pénzügyi eszközök, immateriális javak és tárgyi eszközök. A két utóbbi aránya évrõl-évre fokozatosan csökkent, 1997. év végére 2, 4 % lett. Ez azt mutatja, hogy a bank jelentõsebb beruházást nem valósított meg, bérleti jogot sem vásárolt, tehát a folyamatos hálózatbõvítés és infrastrukturális fejlesztések eredményeképpen jelentõs vagyonnövekedés nem mutatható ki a bank mérlegében.

A tárgyi eszközöknél a 10 év alatt a növekedés 20 %, a kisebb volument képviselõ immateriális javaknál viszont nyolcszoros volt.

A bank azon befektetései, melyek csak és kizárólag a részvény hányadokat és üzletrész hányadokat tartalmazzák a mérlegfõösszeghez viszonyítva nem képviseltek jelentõs hányadot, 5 és 10 % között változtak minden évben. Ezek egyrészt a hosszú távú célokat szolgáló tartós befektetésekbõl, másrészt a továbbértékesítési célt szolgálókból álltak, amelyek között a követelések fejében banki tulajdonba került befektetések is szerepeltek. (Az egyes év végi állományok alakulását a 3. sz. melléklet tartalmazza.)

A **kötvények és más tõkearányosan jövedelmezõ értékpapírok** állománya 1993-tól vált jelentõsebbé, mivel ebben az évben kapott a bank az adóskonszolidáció keretében, 6 céggel szemben fennálló követelése fejében 19,7 milliárd Ft névértékû konszolidációs államkötvényt. E kötvényállomány jelentõs része még 1997-ben is meg volt. A befektetett eszközök között szereplõ kötvényállomány több mint 50 %-át ez tette, teszi ki.

A forgóeszközök között szereplõ **kötvények** állománya 1993-1996. között azonos nagyságrendû volt (9-10 milliárd Ft). Ezek döntõ többsége államkötvény volt, kivéve 1994-et, amikor jelentõs volt a vállalkozók által kibocsátott kötvények állománya is (4,6 milliárd Ft).

A **kincstárjegyek** állománya változó volt, amely azok lejáratával és a kibocsátás idõpontjával is összefüggött. 1993-ban 9,8; 1994-ben 0,9; 1995-ben 9,7, 1996-ban pedig 2,5 milliárd Ft volt. 1997-ben az államkötvények és a kincstárjegyek együttes állománya 1,9 milliárd Ft-ra csökkent, mivel a betétkivonás miatt a bank ezen értékpapírjait értékesítette.

1998. év végén az értékpapírok állománya jelentõsen megnövekedett, összesen 190,8 milliárd Ft lett. Ennek nagyobb hányada - 139,2 milliárd Ft - a konszolidációval volt összefüggésben, melybõl 86,7 milliárd Ft a hitelkonszolidációs államkötvény, 52,5 milliárd Ft pedig a Reorg Apport Rt. és a PB Workout Kft. által kibocsátott kötvény volt.

Az értékpapírok fennmaradó állománya (51,6 milliárd Ft) a Magyar Állam által kibocsátott államkötvény, ami abból származik, hogy a pénzintézet szabad forrásait a konszolidáció lezárása elõtt nem tudta, illetve a tényleges helyzet tisztázását megelõzõen nem tartotta célszerûnek hitelként kihelyezni.

A pénzintézetek számára mûködésük során elengedhetetlen, hogy esedékes kötelezettségeiknek mindenkor eleget tudjanak tenni. Ezért nagyon fontos szerepe van a likviditásmenedzselésnek, melynek egyik eleme **az eszköz-forrás gazdálkodás,** illetve a lejárati összhang megteremtése.

A bank 10 éves mûködésére az állandó likviditás bõség volt jellemzõ. Forrásai több mint 60 %-a a lakosságtól származott, ezért

nagy betétesektõl függõség nem állt fenn. A lakossági források több mint 90 %-a rövid lejáratú betét elhelyezés volt, de a rövidtávra lekötött, illetve látra szóló betétek egy részét a lejárati idõ után sem vették ki az ügyfelek a bankból, így azok úgynevezett "kemény mag"-nak voltak tekinthetõk, kvázi hosszú távú elhelyezésnek minõsültek. Így ezeket hosszabb távra is biztonsággal kihelyezhette a bank.

A pénzintézet hitelállományának mintegy 80 %-a is rövid lejáratú, éven belüli kihelyezés volt. Ezzel a **bank a lejárati összhangot biztosítani tudta.**

A bank - üzletpolitikájának megfelelõen - szinte mindig forrásbõséggel rendelkezett, amelynek kihelyezésénél az elsõdleges szempont a jövedelmezõség volt. Mivel a kihelyezési lehetõségek a jól mûködõ, hitelképes ügyfelek hiánya miatt beszûkültek, a bank szabad forrásait jegybankképes értékpapírokba, illetve a jegybankhoz helyezte el. Ezek révén mindig nagy volt a likviddé tehetõ eszközök állománya és ezért is tudta a bank az 1997-es nagy betétkivonást is rövid idõn belül megoldani.

A bank eszköz-forrás szerkezetében, lejárati struktúrájában 1996-ban történt markáns módosulás. Ebben az évben megnövekedett az olyan nagy összegû, hosszúlejáratú hitelek állománya, melyek 0 % kamatot termeltek, vagy úgynevezett !Z!-s hitelek lettek.

> !Z!-s hitelek azok a követelések, melyek bár formailag kamatozó kihelyezések, de a bank nem vár kamatbevételt, azt a többi kintlévõség után befolyt kamatbevételbõl kellett biztosítania.

1997. évre a nem kamatozó eszközök átlagállománya 119 milliárd Ft, az összes eszköz (324 milliárd Ft) egyharmada lett. Ezáltal a bank eredményére gyakorolt hatás szempontjából az eszköz-forrás gazdálkodás egyensúlya felbomlott. Bár banki szinten a lejárati összhang formálisan megfelelõ volt, nem volt likviditási nehézség, jövedelmezõségi oldalról a bank tevékenysége mégis a veszteség irányába haladt, amely 1997. évben be is következett.

A bank kockázatvállalása a mérlegen kívüli tételeken keresztül nem volt jelentõs. Ezeket a tételeket az 1993. december 1-jével hatályba lépett 4/1993. sz. BAF rendelkezés alapján kellett minõsíteni és az annak megfelelõ kockázati céltartalékot megképezni.

A bank mérlegen kívüli tételeinek többsége 1998 elõtt minden évben problémamentes minõsítést kapott, ezért nem jelentõs az e kötelezettségek után képzett kockázati céltartalék. A bank korábbi könyvvizsgálója minden esetben elfogadta a bank minõsítését. A felügyelet által megbízott könyvvizsgáló társaság 1996-ban végzett vizsgálatában azonban már jelentõsebbnek ítélte meg ezek kockázatát. 1998-ban a céltartalék átlagosan 20 % körüli volt, ebbõl meghatározó volt a rossznak minõsítettek állománya (több mint 6 milliárd Ft).

A bank mérlegen kívüli tételei 1995-ig -1992. kivételével, amikor 6,2 % volt - jóval a pénzintézeti átlag alatt maradtak, 0,9 és 4,7 % között változtak. Ezen belül a függõ kötelezettségek aránya, a vállalt garanciák, a rendelkezésre tartott hitelkeretek, 40 %, 81 % és 72 %-ot képviselt.

A mérlegen kívüli tételek aránya 1996-ban 9,6 %, 1997-ben 15 %, illetve 1998-ban 10 % volt, ez a mérték a pénzintézeti átlag felét sem érte el.

A pénzintézeti rendszerben a mérlegen kívüli aktivitás növekedése 1995-tõl figyelhetõ meg. 1993-94-ben a mérlegen kívüli tételek mérlegfõösszeghez viszonyított aránya a pénzintézeti rendszer átlagában 10,6 %, illetve 11,8 % volt. 1995-tõl ez az arány növekedett, 1995-ben 14,2 % volt, 1996-ban 25,2 % lett és 1997-ben már 44,7 %-ot ért el.

Ezen belül a függõ és jövõbeni kötelezettségek megoszlása közel fele-fele arányú volt. A nemzetközi gyakorlat szerint a 30 % a megfelelõ arány.(Forrás: BAF jelentések)

1.4. Eredmény összetevõk alakulása

A bank adózás elõtti eredménye 1996. évvel bezárólag nyereség volt, 1993-1995. években 2,4 és 2,8 milliárd Ft között változott (a nyereség alakulását a 4. sz. melléklet tartalmazza).

1996-ban a bank nyeresége az elõzõ évinek alig két ezrelékére csökkent, 5,6 millió Ft lett. Az 1997. évet a bank 30,2 milliárd Ft, az 1998. évet pedig 135,4 milliárd Ft veszteséggel zárta.

A bank eredménye összetevõinek évenkénti alakulása azt mutatja, hogy **már 1995-ben láthatóak voltak olyan jelek, melyek arra utaltak, hogy a bank mûködésének jövedelmezõsége csökken és a veszteség irányába mutat**. Erre utalt a fizetett és kapott kamatok arányának kedvezõtlen alakulása (52 %-ról 62 %-ra), a pénzintézeti tevékenység eredményének csökkenése, valamint az, **hogy az adózás elõtti eredmény 48 %-a a rendkívüli eredménybõl, azaz nem a szokásos banki tevékenységbõl származott.**

1996-ban a bank eredményének elemei a minimális pozitív eredmény ellenére már egyértelmûen azt mutatták, hogy a bank veszteségessé válik. A kamatkülönbözet már a pénzintézeti tevékenység költségeibõl 10,4 milliárd Ft-ra nem nyújtott fedezetet, a fizetett kamatok aránya elérte a kapott kamatok 85 %-át.

1997-ben a veszteség bekövetkezett, a fizetett kamatok közel azonosak voltak a kapott kamatokkal, a pénzintézeti tevékenység költségei azonos szinten voltak az elõzõ évek költségeivel, így a kamatkülönbözet 16,9 milliárd Ft költségre már nem nyújtott fedezetet. Az 1997. évi veszteségnek több mint felét a mûködési veszteség adta, a többit pedig a szükséges céltartalék megképzése.

Az 1998. évre kimutatott 135,4 milliárd Ft veszteséget az év végi konszolidációt követõen a tõkeemeléssel juttatott tõketartalék terhére elszámolták.

A bank **pénzintézeti tevékenységbõl származó eredménye** 1991-ben minimális (235 millió Ft),1992-ben (507 millió Ft) veszteség volt, 1993-ban és 1994-ben a nyereség egyaránt közel 2 milliárd Ft volt. 1995-ben 1,3 milliárd Ft-ra, 1996-ban, drasztikusan 221 millió Ft-ra csökkent. 1997-ben és 1998-ban ez az eredmény már jelentõs veszteséget mutatott (30,1 és 133,8 milliárd Ft).

> A pénzintézeti tevékenységbõl származó eredményt a kamatkülönbözet, a mûködési költségek, az egyéb eredmény, az egyéb pénzintézeti tevékenység eredménye és az osztalék bevételek alkotják.

A **kamatkülönbözet**et a követelések és az értékpapírok utáni kamat bevételek és a források miatt fizetendõ kamat kiadások határozzák meg.

A bank **kamabevétel**einek jelentõs hányadát 1995-ig a hitelezésbõl származó kamatok tették ki. A másik jelentõs tétel a kötvények és más nem tõkearányosan kamatozó értékpapírok hozama volt.

1995-tõl a kamatbevételek egyik új komponense a jegybanktól származott.

A jegybank által fizetett kamat 1995-ben (11 milliárd Ft) az összes kamatbevétel 11 %-át, 1996-ban pedig már 23 %-át jelentette. A hitelezési tevékenységbõl származó kamat 1995-ben még 70 %-ot képviselt, 1996-ban azonban abszolút összegben 9 milliárd Ft-tal, arányaiban pedig 23 %-kal csökkent. Ennek az volt az oka, hogy **1996-ban rendkívüli módon megnövekedett a 0 %-os, illetve !Z!-s hitelek állománya.**

Ezek a hitelek döntõen a bank egyik ügyfélcsoportjának (továbbiakban: "A"holding) tagjai, illetve a bank egyes társaságai részére folyósított hitelek voltak. Míg **1995-ben a kedvezményes kamatozás mellett nyújtott hitelek miatt elmaradt kamatbevételek 1 milliárd Ft körüliek voltak**, **1996-ban az e miatti kamatveszteség megközelítette a 10 milliárd Ft-ot.**

1997-ben az összes kamatbevétel mintegy 2 milliárd Ft-tal kevesebb volt az elõzõ évinél. A jegybanktól származó bevétel a korábbi 23 %-ról 9 %-ra csökkent, az értékpapírok kamatbevétele viszont 24 %-ra növekedett (11 milliárd Ft).

A követelések utáni kamatbevétel összegszerûen 5 milliárd Ft-tal, arányaiban pedig 31 %-kal növekedett. Ebben az évben is igen magas volt a 0 %-os kamatozású hitelek állománya (1997 decemberében 57,9 milliárd Ft!).

1998-ban a kapott kamatok értéke 22 milliárd Ft-tal több volt, mint az elõzõ évben. A növekedés elsõsorban az ez évben vásárolt államkötvények utáni kamatból keletkezett. A kapott kamatösszegen belül a hitelezési tevékenység kamatbevétele 51 %-ot, a jegybanktól származó kamat 6 %-ot, az értékpapírok hozama pedig 38 %-ot tett ki.

A bank **kamatkiadás**ainak 1993-tól kezdõdõen mindvégig több mint 70 %-át a bank által kibocsátott értékpapírok után fizetett kamat tette ki. Másik hányada az ügyfelek betétei után fizetett kamat volt.

A kamatkiadások az 1993. évi visszaesés kivételével minden évben növekedtek. Ez a növekedés, illetve annak üteme tükrözi az üzletpolitikai célkitûzések változását. 1993-ban tudatos visszafogás, 1995-tõl erõteljes forrásgyûjtés. A betétek és értékpapírok kamatai kialakításánál a bank figyelembe vette az általános gazdasági helyzetet, a pénzpiac változásait, a versenytársak kondícióit és saját tervezett nyereségét. Ezek eredõjeként döntött a kamatlábak emelésérõl, vagy csökkentésérõl. A döntések hatása csak részben jelentkezett az adott években és alapvetõen az új forrásbevonásoknál érvényesült, így azok eredményei a következõ idõszakra hatottak vissza.

Bár 1996-ban a bank üzletpolitikájában továbbra is a növekedést, az erõteljes forrásgyûjtést tûzte ki célul, a pénzpiaci kamatok, valamint a bank eredményének kedvezõtlen alakulása hatására három ízben kényszerült kamatot mérsékelni. Ennek ellenére forrásai továbbra is növekedtek, így az összes kamatkiadás az 1995. évivel azonos összegben növekedett (12 milliárd Ft).

1997-ben a fizetett kamatok összege annak ellenére növekedett 6 milliárd Ft-tal, hogy év elején közel 70 milliárd Ft összegû betétet kivontak az ügyfelek a bankból. Év közben e betétállomány növekedett és ez összefüggött a bizalom helyreállítása érdekében megtett kormányzati és jegybanki intézkedésekkel. (A Magyar Nemzeti Bank a Postabank még le nem járt betéteit felszabadította, a normatív kereten felül likviditási hitelkeretet nyitott, refinanszírozási hitelt adott és átmenetileg felmentette a jegybanki tartalék elhelyezési kötelezettség alól.) Ennek hatása jelentkezett 1998-ban is, ugyanakkor a bankpánik olyan folyamatokat is felerõsített, amelyek a bizalom megingásával a bank kihelyezési lehetõségeit tovább szûkítették, a forrásgyûjtést még költségesebbé tették. Mindez szinte "hólabda" szerûen hatott a bank válságos helyzetére.

1998-ban a bank által fizetett kamatok összege közel 15 milliárd Ft-tal növekedett és a kapott kamatok csaknem 90 %-át érte el. A kamatkiadások növekedését az értékpapírok vételárában lévõ kamatok kiegyenlítése okozta, amely önmagában 29,6 milliárd Ft volt.

A pénzintézeti tevékenység költségei, azaz **a bank mûködési költségei 1995-tel bezárólag évente átlagosan 40 %-kal növekedtek**, melynek oka a hálózatbõvítés és a fokozott postai jelenlét kiépítése volt.

1996-ban a költségnövekedés 22,2 % volt. 1997-ben a költségek az elõzõ évhez viszonyítva 4,6 %-kal csökkentek, alapvetõen a létszámleépítés, fiókbezárás miatt.

A mûködési költségek több mint 80 %-át évrõl évre a bérjellegû és a nem anyag jellegû költségek tették ki (a mûködési költségek fõbb elemeit az 5. sz. melléklet tartalmazza).

A **bérjellegû kifizetések** aránya 1992 és 1996 között 23 és 27 % körül mozgott, 1997- és 1998-ban 34, illetve 35,5 % volt. A bérköltségek növekedési üteme **1993. évben kiugróan magas, 89,3 % volt, ez 63 %-os átlagos egy fõre jutó bérnövekedésnek felelt meg**. A bérköltség növekedési üteme ezután fokozatosan csökkenve, 1997-ben 23 % lett. Az egy fõre jutó átlagos bérnövekedés is mérséklõdött, 1994-tõl 1996-ig csökkent (9 %), majd 1997-ben a létszámcsökkenés mellett 26 % lett.

A bank bérköltségének megoszlása az egyes vezetõ és nem vezetõ beosztású munkavállalók között nagy eltérést mutatott. Az ügyvezetõ igazgatók és helyettesek egy fõre jutó bére a felsõ vezetés (vezérigazgató és helyettesei) bérének átlagosan 33 %-át tette ki. A fõosztályvezetõk és osztályvezetõk, illetve helyettesek bére a felsõ vezetésének 10 %-a, **a beosztottaké** - azaz az összes létszámnak átlagosan 80 %-át jelentõ végrehajtó apparátusé - **pedig a felsõ vezetés bérének 4 %-a volt**. **A felsõ vezetés bére a bankon belüli átlag húszszorosa volt.**

A bérek, jövedelmek megítélése a tulajdonosok feladata és jogköre.

A közgyûlések jegyzõkönyveinek tanúsága szerint e témával a tulajdonosok nem foglalkoztak. Az igazgatóságban a tulajdonosokat képviselõ tagok pedig a mértékekkel és az eltérésekkel egyetértettek.

A bérköltségek, azok TB vonzata és az egyéb személyi jellegû kifizetések az összes mûködési költségnek átlagosan 27-30 %-át tették ki.

A **nem anyag jellegû szolgáltatások költsége** az összes költségen belül átlagosan 53 %-ot képviselt. Ezen belül a reklám és a különféle szolgáltatási, szakértõi megbízási szerzõdések díjai voltak a meghatározóak.

A bank **reklámköltsége** 1995. év kivételével 13 és 17 % között változott. 1995-ben az üzletpolitikában megfogalmazott erõteljes forrásgyûjtés, a mérlegfõösszeg növelése érdekében végzett fokozott reklámtevékenység miatt e költségei **az összes mûködési költség 20 %-át tették ki**.

Az 1997. évi reklámtevékenység ellenértéke abszolút összegben megközelítette az 1995. évi mértéket (2.963 és 3.017 millió Ft). A bank ebben az évben az 1996. évi kedvezõtlen eredmény megszüntetése érdekében a reklámköltségek drasztikus csökkentését tervezte, de a

betét kivonás ellensúlyozása, a bank hírnevének helyreállítása érdekében ismételten erõteljes reklámozásra kényszerült.

A bank reklámköltségei között szerepeltek a **szponzori tevékenység** költségei is. Azok jellegükbõl adódóan nem választhatók szét egyértelmûen a reklámköltségektõl, mivel a szponzorált egyben reklámhordozóvá is válik. Az analitikus nyilvántartások azt mutatják, hogy az úgynevezett szponzorálások egy-egy sport ágazathoz, illetve meghatározott mûvészeti területhez kötõdtek, átlagos nagyságuk évi 15-25 millió Ft között mozgott. **Az összes ilyen jellegû reklám - szponzori díj az egyes években 250-300 millió Ft-ot jelentett**.

A reklámköltségek döntõ hányada a bank egyes termékeinek, különbözõ akcióinak, arculat formálásainak rádióban, televízióban, közterületeken és az írott sajtóban történt propagálása miatt merült fel.

A nem anyag jellegû szolgáltatások költségeinek másik jelentõs összetevõje a **szolgáltatási költség,** amely különféle szakértõi, szerzõi, pályázati díjakat, a könyvvizsgálat díjait is magába foglalja.

A **Magyar Postának fizetett jutalék** is e költségkörbe tartozott 1996. év végéig (1997. évtõl a ráfordítások között szerepel). A postai forgalmi jutalék a bank mûködési költségeiben 1991-tõl évrõl évre növekedett, 1994-ig e költségnek mintegy 48 %-át tette ki átlagosan, 1995-ben és 1996-ban ez az arány 36 %-ra mérséklõdött. Az üzletpolitikában megfogalmazott cél elérésének egyik eszköze - a piaci térnyerés, fõleg a forrás gyûjtés területén - a postai jelenlét kiterjesztése, illetve fokozása volt. Ennek "ára" mutatkozott meg a postai jutalék növekedésében, amely azonban még így is jelentõsen alatta maradt egy olyan beruházási szükséglet költségének, amely egy postai hálózathoz hasonló lefedettséget biztosító fiókhálózat kiépítéséhez elegendõ lett volna.

1997-tõl a nem anyag jellegû szolgáltatások költségeit a **szakértõi díjak és egyéb megbízási és a bérleti díjak** határozták meg.

A bank által fizetett bérleti díjak 1995-ig nem voltak jelentõs mértékûek. **Azzal, hogy az eredmény javítás érdekében 1995-ben a bank saját tulajdonú ingatlanjait apportként társaságokba** kivitte (ebbõl származott a bank 1995. évi 1.370 millió Ft rendkívüli nyeresége)**,** de mûködését továbbra is ezen ingatlanokban végezte, **1996-tól a fizetett bérleti díjak rendkívüli mértékben megnövekedtek**. 1996-ban az összes - postai forgalmi jutalékon kívüli - mûködési költségnek 13 %-át, 1997-ben 17 %-át és 1998-ban 13 %-át képviselték. (5. sz. melléklet)

A rövidtávú, egy évben (1995.) realizált mérleg szerinti pozitív eredmény (379 millió Ft) miatt a bank hosszú távon annak többszörösét kényszerült kifizetni bérleti díjként (évi közel 800 millió Ft). **A pillanatnyi cél elérésekor háttérbe szorult annak banküzemre gyakorolt, hosszú távú hatása**.

A nem anyag jellegû szolgáltatási költségeken belül 1995-ig a szolgáltatói, **szakértõi, megbízási és bonyolítási díjak** elsõsorban a banküzem érdekében felmerült õrzés, védés, pénzszállítás, takarítás, karbantartás, szemét szállítás, stb., költségeibõl álltak.

1995-tõl megnövekedett a különféle tanulmánykészítésre, kutatásra, tervezésre, könyvvizsgálatra, értékbecslésre kifizetett megbízási díjak összege. Ezen megbízások jelentõs része a tervezett tõkebevonás lehetõségeinek elõkészítésére, felkutatására, valamint a befektetési portfolió átstrukturálása után a bank holdudvarába tartozó társaságok tevékenységére szólt. Ez utóbbi összefüggött azzal a banki szándékkal, hogy mint tulajdonos a társaságaiban a veszteséges mûködést mérsékelje, vagy felszámolja. Míg ezen a címen 1992-ben 246 millió Ft-ot fizetett ki a bank, 1995-ben már 1.356 millió Ft-ot, 1997-ben pedig 1 789 millió Ft-ot. Az 1998-ban e jogcímen felmerült költség 2 905 millió Ft volt.

Az 1998. évi költségek növekedéséhez hozzájárult a spanyol beruházások megvalósításához befektetõk keresésére adott megbízás, valamint a bank tényleges helyzetének feltárása és a konszolidáció érdekében végeztetett többszöri könyvvizsgálói, jogi megbízás után fizetett díj.

A bank egyéb eredménye - az egyéb bevételek és egyéb ráfordítások különbözete - 1991-tõl mindvégig és egyre növekvõ mértékben negatív elõjelû volt.

Az egyéb eredményt értelemszerûen a **kockázati céltartalékképzés** mindig negatívan befolyásolja. Az egyes évek eredményében 1996-ig ennek ellenére nem a céltartalékképzés hatása volt az elsõdleges, hanem a különbözõ adók, illetékek, járulékok stb. fizetése. 1997-ben a negatív eredmény 88 %-át már a céltartalékképzés okozta.

A Postabank 1997 júniusában 30,6 milliárd Ft hitelt nyújtott az "A"holding társaságainak. Erre a hitelre elsõhelyi készfizetõ kezességet vállalt az "X"holding 100 %-ban. További biztosítékként 1998. április 2-án a Pénzintézeti Központ Bank Rt. (továbbiakban: PK) szerzõdésben ugyancsak készfizetési garanciát vállalt ezen hitelek 50 %-a, 15,4 milliárd Ft és járulékai erejéig. A Postabank 1997-ben a garanciavállalásokra tekintettel az "A" holding hitele után céltartalékot nem képzett.

A könyvvizsgáló az 1997. évi beszámoló auditálásakor - amelyet véleménye korlátozása nélkül adott meg - felhívta a figyelmet a következõkre:

"A könyvvizsgálat lezárását követõen egy, közvetve a Postabank Rt. érdekeltségében álló Bank közgyûlése megerõsítette és az Igazgatósága aláírta a Postabank Rt. részére egyes vállalatok tartozásai fedezeteként nyújtott készfizetési garanciát, 15.324 millió Ft + kamatai összegben. Erre való tekintettel a Postabank Rt. nem képzett céltartalékot ezen követeléseire. Az adott Bank jelenlegi tulajdonosainak nyújtott hitelek

fedezeteként a garáns Bank részvényeinek jelentõs részére a Postabank Rt.-nek opciós vételi joga van. Felhívjuk a figyelmet a fentiekben leírt, egymással összefüggõ ügyletekben rejlõ kockázatokra".

Az egymással összefüggõ ügyletek azt takarták, hogy a bank és a PK tulajdonosai vételi és eladási opciós szerzõdéseket kötöttek a PK részvényeinek Postabank tulajdonába kerülése érdekében. Ez azt jelentette, hogy az opciók érvényesítése esetén a Postabank saját maga vállal garanciát az "A"holdinggal szembeni követeléseiért, azaz nincs biztosíték a hitel mögött.

A bank könyvvizsgálója ezért 1998. december 30-ai rendkívüli közgyûlésen az 1997. évi beszámolóra vonatkozó jelentését visszavonta és elutasító könyvvizsgálói véleményt adott ki. Ennek hatásaként az 1997. évi mérleget a bank módosította és a céltartalékot megképezte, valamint a könyvvizsgáló további észrevétele miatt (2,8 milliárd Ft kamatbevétel csökkentés) a bank saját tõkéje negatív lett (-2,4 milliárd Ft).

Az egyéb eredmény 33 %-át 1998-ban a kockázati céltartalékképzés, 57 %-át pedig a követelés értékesítés vesztesége okozta, mindez azonban már összefügg a bank konszolidációjával.

A bank kockázati céltartalékképzése azt mutatja, hogy minden évben - 1996. év kivételével - 90 % feletti volt a problémamentesnek minõsített kintlévõségek állománya (a kockázati céltartalék változását évrõl évre a 6. sz. melléklet mutatja). Ez az arány nem tér el jelentõsen az adott évek nagybanki átlagától.

A Postabanknál a problémamentes állomány magas szintjében azonban szerepet játszott az is, hogy már a bank nyereség tervének készítésekor, a felsõ vezetõk mint eredményjavító tényezõvel számoltak a minõsített kintlévõségek ténylegesnél kedvezõbb kategóriába sorolásával, így a kisebb céltartalékképzéssel, illetve annak indokolatlan felszabadításával.

A dokumentumokból nem állapítható meg, hogy mennyivel volt kevesebb az adott években a képzett céltartalék összege, vagy hogy milyen összegû és milyen darabszámú követelést érintett a kedvezõbb minõsítés. **A dokumentumok, melyek a legszûkebb felsõ vezetés részére készültek tartalma szerint az átsorolás kevés ügylethez kapcsolódott és központi hatáskörben történt**.

A kockázat további elfedése érdekében a bank a rossz követelések egy részét prolongálta és új hitelként kezelte, más részét értékesítette, vagy befektetéssé alakította át, elkerülve ezzel azok minõsítési kötelezettségét. Ezek a tranzakciók kevés számú, de jelentõs összegû tételhez kapcsolódtak. **Részben a veszteség görgetése, részben pedig az 1998. évi további kockázatvállalás, hitel- és befektetési ügyletek hatása vezetett oda, hogy 1998-ban 170 milliárd Ft céltartalékot kellett képezni**.

Az 1998-ban keletkezett követelések miatti céltartalék 20 milliárd Ft volt. Mindazon befektetések után, amelyek 1998-ban kerültek a bankhoz 65 milliárd Ft céltartalékot kellett képezni. Ennek egy része **a befektetések konszolidációt megelõzõen történt meg-, illetve visszavásárlásának következményei, 47 milliárd Ft értékben. Másik része pedig kifejezetten a konszolidáció érdekében beszerzett befektetések után képzett céltartalék, 18 milliárd Ft** összegben. Ez utóbbi vásárlás azt a célt szolgálta, hogy a banktól minden olyan közvetett és közvetlen tulajdonú befektetés elkerüljön, amely nem banküzemi célokat szolgál.

A korábbi évek nem valós minõsítésének hatásai - mintegy visszavetítve - ma már nem számszerûsíthetõk, a jelenlegi piaci feltételek, lehetõségek alapján felelõsséggel nem becsülhetõk. Az 1998-as tranzakciók együttes hatása 85 milliárd Ft volt.

Az egyes évek céltartalék szükségletének leszorítása érdekében a bank 1994-tõl kezdõdõen minden évben követeléseket értékesített, melyek nyeresége, vagy vesztesége szintén az egyéb eredményre hatott.

A követelés értékesítés alakulása

Érték: millió Ft-ban

	1994. év	**1995. év**	**1996. év**	**1997. év**	**1998. év**
Nyilvántartási érték	5.099	1.820	21.426	56.807	55.443
Eladási ár	3.277	1.941	23.708	57.401	21.395
Különbözet	**- 1.822**	**121**	**2.282**	**594**	**-34.048**

A követelésértékesítések közös jellemzõje 1997-ig, hogy a bank a követeléseket saját cégeinek, illetve érdekeltségeinek adta el, azaz az értékesítés nem igazi kintlévõség megtisztítás volt, mivel az a bank holdudvarában maradt.

Elsõ ízben, 1996-ban volt jelentõs **nagyságrendû a követelés értékesítés összege**. Ez összefüggött azzal, hogy 1996. április 15-én a Postabank és az

"A"holding között együttmûködési keret-megállapodás jött létre. Ebben a közös stratégia továbbfejlesztésére vállaltak kötelezettséget. A megállapodás szerint többek között a bank elkötelezte magát regionális alközpontok létrehozására, melyeket az "A"holding tulajdonosi jogosítványokon keresztül fog mûködtetni. Ennek megfelelõen, 1996. június 4-én a bank 23.560 millió Ft-tal megalapította a 8 db céget, annak érdekében, hogy a banktól minõsített követeléseket vásároljanak.

A társaságok megalapításukat követõen megvásároltak 19.674 millió Ft értékû postabanki követelést 19.201 millió Ft vételáron. Az e követelésekhez kapcsolódó kockázati céltartalék 2.502 millió Ft volt. Ugyanekkor megvásároltak 1.680 millió Ft összegû befektetés állományt is 100 %-os áron. Az értékesített követelés és befektetés együttes nyilvántartási értéke 21.354

millió Ft, vételáruk pedig 20.881 millió Ft volt. **Az értékesítésnek a bank eredményére gyakorolt hatása a kapcsolódó céltartalék felszabadítása miatt pozitív volt**.

A követeléseket és befektetéseket a bank gyakorlatilag saját pénzén, saját maga vásárolta meg. A kintlévõségek állománya csökkent, ugyanakkor kisebb lett a céltartalékképzési igény is. Az így keletkezett befektetés minõsítési kötelezettség alá esett volna, az adott negyedév végén. Ennek kikerülése érdekében, illetve az elõzõekben ismertetett megállapodás értelmében a bank a következõ lépéseket tette:

· az alapítást és a követelés-, befektetés eladást követõ egy héten belül tõkét emelt 6 társaságban 48,6 milliárd Ft összeggel,

· a tõkeemelést követõen 2 nap múlva az elõzõekben megalapított társaságokat értékesítette azoknak a Kft-knek, amelyeknél tõkét emelt. Az eladott üzletrészek nyilvántartási értéke 23.560 millió Ft volt, eladási ára 33.160 millió Ft. Ezzel a tranzakcióval a bank 9.600 millió Ft nyereséget realizált.

Az eladással a befektetések minõsítési kötelezettsége megszûnt, de azok új tulajdonosainak, mint banki befektetéseknek a minõsítése viszont még kötelezõ lett volna. Ezért 1996. június 30-án a 6 db kft.-t a bank értékesítette az "A"holdinghoz tartozó 10 társaságnak 100 %-on, azaz 48,6 milliárd Ft-ért halasztott fizetéssel. Így 10 éves egyenlõ részletekben fizetendõ kamatmentes követelése keletkezett a banknak és megszûnt a befektetések minõsítési kötelezettsége.

Az egy hónap leforgása alatt megtett banki lépések hatása a következõ volt:

Érték: millió Ft-ban

	A bank részérõl		
	Kiadás	**Bevétel**	**Egyenleg**
A "B,-M,-D,-Sz,-V,- G, Z, P," cégek alapítása	23.560		- 23.560
Ezen cégeknek követelés, befektetés, értékesítés		20.881	+ 20.881
Tõkeemelés 6 társaságban	48.600		- 48.600
A "B,-M,-D-,Sz,-V,-G, Z, P" cégek értékesítése		33.160	+ 33.160
Összesen	**72.160**	**54.041**	**- 18 .119**

Ahhoz, hogy a bank ezeket az ügyleteket végre tudta hajtani, 72 milliárd Ft készpénz kiadásra volt szükség, amelybõl 54 milliárd Ft a bankhoz visszakerült, de **18 milliárd Ft likvid eszköz a bankon kívül maradt**.

Annak érdekében, hogy a bank 21,4 milliárd Ft követelést állományából kivezethessen, 48,6 milliárd Ft új, halasztott követelést keletkeztetett, miközben likvid pénzeszköze 18 milliárd Ft-tal csökkent.

Nincs sem dokumentált indoklás, sem közgazdasági magyarázat arra, hogy a céltartalékképzés elkerülése miért indokolt ilyen lépéssorozatot. Ha a követelés állományt a bank az utolsó lépésben szereplõ "A"holdingnak közvetlenül adta volna el, célját sokkal kisebb ráfordítással elérhette volna.

· 1996 októberében ugyancsak az "A"holdinghoz tartozó egyik Rt.-nek értékesített a bank 3.127 millió Ft értékû befektetést 100 %-os áron.

· 1996 októberében a "D" cégnek értékesített a bank 100 millió Ft nyilvántartási értékû követelést 1.200 millió Ft-on a "Z" cégnek pedig 386 millió Ft nyilvántartási értékû követelést 2.000 millió Ft-ért.

· 1996 decemberében a bank a "Z" cégnek eladott egy befektetést, melynek nyilvántartási értéke 740 millió Ft, eladási ára pedig 1.480 millió Ft volt.

A "B, M, D, Sz, V, G, Z, P" cégeknek a bank 1996-ban összesen 21.840 millió Ft nyilvántartási értékû követelést és befektetést adott el, 24.810 millió Ft eladási áron, amelybõl 2.241 millió Ft nyeresége képzõdött.

Az "A"holding társaságaival szemben fennálló banki követelés az elõzõekben részletezett ügyletek kapcsán 1996-ban 51.727 millió Ft lett.

Az 1997. évi követelés eladások értéke több mint 2,5-szerese volt az 1996. évinek. Ennek 73 %-a (41.647 millió Ft) szintén az "A"holdinghoz kötõdött és tartalmában nem más, mint az elõzõ évben keletkezett követelések eladása az "A"holdinghoz tartozó más társaságoknak.

Az értékesítés a Postabank Rt., az "A"holding és az "X"holding közötti hármas megállapodás alapján történt.

Az együttmûködési megállapodást, amely az 1996-os megállapodás felülvizsgálatát is magában foglalta, 1997. április 23-án kötötték.

A módosítás indoka az volt, hogy a banknál a felügyelet által megbízott könyvvizsgáló cég megállapításai miatt a korábbi szerzõdéses konstrukciót át kellett alakítani. A könyvvizsgáló megállapította, hogy "...Mivel a konstrukció jellemzõje a 10 éves halasztott fizetés és kamatmentes kondíció, a portfolió jelenértéke lényegesen alacsonyabb, mint annak nominális értéke...a bizonytalansági tényezõk száma rendkívül nagy, továbbá azzal, hogy a követelésállomány a bankon kívüli érdekeltségek birtokába került... a kockázat a jelenérték számítással kalkulált veszteséget is meghaladhatja". Továbbá "A banknak e tranzakciócsoporttal szemben olyan követelései maradtak fenn, amelyek üzletrészek értékesítésébõl származnak és ezen üzletrészek értéke, tartalma bizonytalan." **Mindezekre tekintettel ezeket a kintlévõségeket a könyvvizsgáló kockázatos kihelyezéseknek minõsítette** és a felügyelet a portfolió negyedévenkénti minõsítési kötelezettségét a bank felé határozatában elõírta.

Az együttmûködési megállapodásban rögzítették, hogy az "A"holding 2 tagja a velük szemben fennálló követelést (5.040-5.040 millió Ft) kifizeti.

Az "A"holdinggal szemben fennálló 51.727 millió Ft követelésbõl e törlesztés után fennmaradt 41.647 millió Ft-ból 11 milliárd Ft-ot eladták a "G" Módusznak. Ez az összeg az "A"holding társaságainak az utolsó 2, illetve 3. év egy részének törlesztési kötelezettségét képezte. Ahhoz, hogy a "G" Módusz ezt a követelést megvegye, a bank ugyanilyen összegû hitelt nyújtott a társaságnak 13,117 %-os kamat mellett, 2 éves futamidõre.

A Postabank helyzetének rendezésérõl szóló 1040/1997. (IV. 29.) Korm. határozat úgy rendelkezett, hogy "a pénzügyminiszter a Postabank könyvvizsgálójával egyeztetve válasszon ki a banki követelésekbõl egy csomagot, abból a célból, hogy ezekhez garanciát nyújtson". Az ugyanazon a napon született 1041/1997. (IV. 29.) kormányhatározat már nevesítette is azt az

adóst - G Módusz -, amelynek tõke- és kamattartozásáért a Kormány készfizetõ kezességet vállalt. A kezességvállaláshoz szükség volt a bank bizonyos tulajdonosainak viszont garanciájára.

A kezesség elsõ részletét (5.500 millió Ft) 1997 júniusában, második részletét 1998 júliusában hívták le.

A bank a további 30.647 millió Ft követelést ugyanilyen összegû hitel nyújtása mellett értékesítette az "A"holding egy másik érdekeltségi csoportjának, tehát a halasztott fizetésû kamatmentes követeléseket így alakította át kamatozó hitelkövetelésekké.

Ez utóbbi "A"holding megszerezte a "B, M, D, Sz, Z, P, V és K tulajdonjogát is és a bankkal szemben fennálló követelése kiegyenlítéseként ezeket a társaságokat 1998. évben a banknak átadta.

A tranzakció sorozattal a bank követelésállományában az "A"holdinggal szemben fennállt követelések megszûntek. A bank által 1996-ban alapított "B, M, D, Sz, V, G, Z, P" cégek pedig, egy kivételével 1998-ra a bankhoz visszakerültek. A bank ezen üzletrészeit cserélte el a spanyol tulajdonban lévõ társaságok üzletrészeire.

Az 1998. évi követelés értékesítés nyilvántartási értéke (55,4 milliárd Ft) megközelítette az 1997. évit, eladási ára 21,4 milliárd Ft volt, a konszolidációs ráfordításnak jelentõs tételét képezve.

Az **egyéb pénzintézeti tevékenység** (1997-tõl egyéb pénzügyi szolgáltatás) **eredménye** 1991. és 1998. évek kivételével minden évben nyereség volt, évente közel azonos mértékû (1 milliárd Ft-ot meghaladó). Ebben a forgalmi jutalék, a valuta, deviza vétel és eladás nyeresége volt a meghatározó.

1996-ban az egyéb pénzintézeti tevékenység eredménye kiugróan magas, 20 milliárd Ft értéket képviselt és ebben már a befektetések értékesítésébõl származó nyereség volt a döntõ. Ennek egy részét, közel felét képezte az elõzõekben jelzett 7 cég eladása (9,6 milliárd Ft) , másik jelentõs részét pedig az "A"holding részesedés eladásán realizált 3 milliárd Ft nyereség. A fennmaradó 7,4 milliárd Ft nyereség ekkor is a forgalmi jutalékból, a valuta-, deviza adás-vételébõl származott.

Ezen **eredménykategória alakulásában minden évben szerepet játszott a befektetések értékesítésének hatása** de nyereség vonzata a már hivatkozott 1996. évi helyzettõl eltérõen nem volt számottevõ. Mindez annak ellenére alakult így, hogy a befektetések értékesítési volumene évrõl-évre növekedett.

Az értékesített volumen 1992-1993-ban 5-6 milliárd Ft közötti, 1994-1995-ben 11-12 milliárd Ft volt. 1996-ban az értékesített volumen 40 milliárd Ft felettire ugrott, amely az évi társaságalapításokkal, tõkeemelésekkel és az ily módon szerzett részesedések azonnali értékesítésével függött össze.

A bank 8 cégét az alapítást követõ egy héten belül értékesítette 140 %-on, és az "A"holding részesedéseket 711 %-os árfolyamon eladta. Ezeknek az értékesítéseknek köszönhetõ jórészt az, hogy a bank 1996-ban nem volt veszteséges, hanem minimális - 5,6 millió Ft - nyereséggel zárta az évet.

Az 1998. évi befektetés beszerzés 73 %-át a konszolidálás elõtt, fõleg az I. félévben bonyolították le, amelynek döntõ hányada az úgynevezett spanyol ügylethez kapcsolódó

hitel-tõke konverzió volt (a befektetések beszerzésének és értékesítésének alakulását a 7. sz. melléklet mutatja). A befektetés értékesítés 29 %-a is ebben az idõszakban történt és ez is az elõzõ ügyletekkel (spanyol) volt összefüggésben.

A **IV. negyedévi beszerzéseket a bank a konszolidáció elõkészítése érdekében tette,** azaz a bank mûködése érdekében megtartandó befektetések letisztításához vált szükségessé. Az értékesítések volumene pedig magát a konszolidációt takarja.

2. A pénzintézet szabályozottsága

2.1. A hitel kihelyezés szabályozása

A hitelkihelyezések szabályozási és lebonyolítási rendjét elsõ alkalommal és alapvetõen az 5/1988. sz. Vezérigazgatói utasítás határozta meg. Ebben az utasításban és mellékleteiben rögzítették azokat a feltételeket, amelyek az akkori gazdasági környezetben biztosíthatók voltak a hitelkérelmek elbírálásához. Hitelképességi osztályokba sorolást írt elõ a szabályozás, amelynek paraméterei az értékesítés, gazdálkodás, pénzügyi és fizetési fegyelem, valamint a világbanki mutatók voltak.

A területi igazgatóságok által a gazdálkodó szervezetek részére nyújtható rövidlejáratú kölcsönök folyósításának rendjét 1989. évben, a döntési-aláírási és a kötelezettségvállalási jogköröket 1990. évben szabályozta vezérigazgatói utasítás. A döntés-elõkészítésekhez szükséges információk körét segédlet tartalmazta, amelyet 1991-ben korszerûsítettek.

A hitelkihelyezések szabályozásában 1988. és 1993. évek között alapvetõ változás lényegében nem történt. A kiadott utasítások elsõsorban az új hitelkonstrukciókra (pl. egzisztencia hitel, start hitel) vonatkoztak a sajátos vizsgálati követelmények miatt.

1992-tõl a kihelyezések kockázata nõtt, romlott a kintlevõségek minõsége. A bank Felügyelõ Bizottsága ezért tájékoztatást kért a hitelminõsítési rendszerrõl, aminek tárgyalása során megállapította a szabályozás lemaradását a gyakorlattól. A Felügyelõ Bizottság (FB) 8/1992. (X. 13.) sz. határozatában felhívta az Üzleti Igazgatóság vezetõjének figyelmét a döntés-elõkészítõ anyag (hitelminõsítés) és a nagyhitelek nyújtására vonatkozó kérelmek elbírálása rendjére vonatkozó szabályzat mielõbbi korszerûsítésére, illetve elkészítésére.

A korábbi utasítások felépítését követte és azok korszerûsítését szolgálta az 1993. április 1-jén hatályba lépett 10/1993. sz. Vezérigazgatói utasítás a döntés-elõkészítés rendjérõl - a belsõ és kapcsolódó hitelek kivételével -, amely tekintettel volt a hatályban lévõ számviteli és a pénzintézeti törvényre.

Az utasítás mellékletei segédletként szolgáltak a döntés-elõkészítõ anyag mintájára, vázlatára, adatszükségletére és ellenõrzésének fõbb szempontjaira. A szabályozás elõírta az ügyfelek minõsítését, a vállalkozásokat gazdasági paramétereik alapján négy hitelképességi osztályba sorolta.

A hitelek kondícióit az ügyvezetõség határozta meg a banki és pénzpiaci változások függvényében és kondíciós listákban tette közzé. A kamatok mértéke az ügyfél minõsítéséhez kapcsolódott.

A meghatározott kamatoktól a döntést hozó 1 % ponttal eltérhetett saját hatáskörében, nagyobb különbség engedélyezése vezérigazgató-helyettesi hatáskörbe tartozott.

A pénzintézeti törvény és a Bankfelügyelet rendelkezéseivel összhangban, az Igazgatóság által jóváhagyott tartalommal lépett hatályba 1994. július 1-jén a 9/1994. sz. Vezérigazgatói utasítás, amely tartalmazta a hitelezési-, adósminõsítési-, fedezetértékelési-, befektetési-, kintlevõség- és mérlegen kívül vállalt kötelezettségek minõsítési és kockázati céltartalék képzésére vonatkozó szabályzatokat.

· A **Hitelezési szabályzat** a hitelezési folyamat általános leírását, a hitlenyújtás (nagyhitel, belsõ hitel, kapcsolódó hitel) mértékére vonatkozó törvényi korlátozásokat és elõírásokat tartalmazta. A döntés-elõkészítés és döntési jogkörök, szerzõdésminták tekintetében az érvényben lévõ 1992-93. években kiadott vezérigazgatói utasítások betartását írta elõ. A hitel és felhasználásának ellenõrzésérõl szóló fejezetben az adósminõsítési és fedezetértékelési szabályzatban foglaltak betartását írta elõ a hitelügyi elõadók számára, az eseti ellenõrzéseket az Üzleti Központi Igazgatóság szervezeti keretében mûködõ Koordinációs és Hitelellenõrzési Osztály, a hitelezési tevékenység vizsgálatát, ellenõrzését a belsõ ellenõrzés feladataként határozták meg. Vázlatosan tartalmazta a hitelfelvevõ szerzõdésszegése esetén követendõ eljárást is a szabályzat.

· Az **Adósminõsítési szabályzat** rögzítette a 4/1993. sz. BAF rendelkezés tételes elõírásait, a vállalkozások, az önkormányzatok és a pénzintézetek eltérõ adósminõsítési módszerét, rendszerét, hitelképességi kategóriáit. Szabályozta az adósminõsítés lebonyolítási rendjét, gyakoriságát, kategóriába sorolását. A szabályzatban szereplõ mutatórendszer, a minõsítési kategóriák feltételrendszere többnyire megfelelõ eljárást biztosított a hitelképesség megállapításához, helyesen írta elõ az adóskategóriákba való besorolás következményeit a hitelezhetõség, valamint a megfelelõ fedezet megkövetelése tekintetében.

· A **Fedezetértékelési szabályzat** keretjelleggel foglalta össze alkalmazását a bankügyletek körében, az elfogadható fedezetek körét és azok általános alkalmazási szabályait, a fedezetek értékmeghatározását, osztályba sorolását, értékének gondozását, újraelemzését, a fedezethiány esetén követendõ eljárást. A fedezeteket elsõ alkalommal a hitel kihelyezésekor kellett minõsíteni, majd ezt követõen negyedéves gyakorisággal felülvizsgálni. A Szabályzat fõ elveit tekintve alkalmas volt a kihelyezések biztonságának fenntartására.

· A **Kintlevõségek és mérlegen kívüli tételek minõsítési szabályzata** csak a BAF rendelkezésében foglalt keretszabályokat tartalmazta, nem rögzítette a banki specifikus elemeket (pl. a prolongált, technikailag prolongált, újratárgyalt hitelek minõsítésének feltételeit), nem foglalkozott külön az egyes speciális hitelekben rejlõ kockázatokkal (reorganizációs hitelek, hosszú lejáratú hitelek, problémás ügyfelek banki konszolidációja esetén követendõ minõsítés).

· A **Kockázati céltartalékképzésre vonatkozó szabályzat** megfelelt a 4/1993. sz. BAF rendelkezés keretszabályainak mind a kategóriák, mind a céltartalék-képzési sávok megállapítása tekintetében. A szabályzat az egyes követeléstípusokra limiteket határozott meg, a limitek alatti követeléseknél a minõsítési kategória és a fedezet minõsége szerinti táblázatból határozható meg a képzendõ céltartalék %-os mértéke.

· A **Befektetési szabályzat** a BAF elõírásainak megfelelõen rendelkezett a bank befektetési ügyleteinek lebonyolításával kapcsolatos eljárási, nyilvántartási, elemzési és felülvizsgálati rendrõl. Tartalmazta a minõsítési kategóriákat, azok egyedi jellemzõit a befektetések fajtái (értékpapírok, üzletrészek, ingatlanok) szerint. Az egyes konkrét befektetések minõsítésének két fõ szempontja az üzletpolitikai célok és a jövedelmezõségi követelmények volt. A minõsítés alapján meghatározott besorolás szerint jelölte ki az adott befektetéssel

kapcsolatban teendõ intézkedéseket, a befektetés utáni céltartalékképzést, valamint az új befektetési lehetõségekhez való viszonyát.

Az Állami Bankfelügyelet 1996. évi helyszíni vizsgálata a banki szabályzatok elõírásainak be nem tartását tárta fel, ezért az egyes szabályzatoknak adminisztratív és érdemi elemekkel való kiegészítését írta elõ, de nem élt a pénzintézeti törvényben biztosított szankcionálási lehetõségével.

A BAF a **Hitelezési szabályzatban** a hitelakták tartalmának teljes körû felsorolását tartalmazó tartalomjegyzék bevezetését, az ügyfelek írásos hitelkérelme szempontjainak egységesítését, a döntés-elõkészítõ anyag kötelezõ tartalmi elemenként a hitelcél pontos megjelölését, a cégek éves beszámolójának bekérését javasolta. **Az Adósminõsítési** szabályzatot a hosszúlejáratú hitelekre elõirt évenkénti adósminõsítés idõpontjával írta elõ kiegészíteni. **A Fedezetértékelési** szabályzatban arról kellett pótlólag rendelkeznie a banknak, hogy milyen nagyságú - különösen ingatlan - fedezet értékeléséhez kell külsõ értékbecslõt igénybe venni. **Az elõírt módosításokat 1997. január 1-jén léptették hatályba.**

A szabályzatok átdolgozását igényelte az 1997. január 1-jétõl hatályba lépett Hpt. elõírásainak való megfelelés.

Az **átdolgozott Befektetési szabályzat** (2/1997. sz. Vezérig. utasítás) 1997. január 2-án lépett életbe, tartalmában a Pit. elõírásai helyébe a Hpt. rendelkezései kerültek. A **minõsítéshez kapcsolódó konzekvenciákról szóló fejezet nem tartalmazta** az 1994. évi utasításban szereplõ **kezelési instrukciókat,** csak nagyon általános megfogalmazást, ami a gyakorlati munkához eligazítást nem adott.

A Hitelezési-, Adósminõsítési-, Fedezetértékelési-, Kintlevõségek- és Mérlegen kívüli tételek minõsítésének szabályzata, valamint a Kockázati céltartalékképzés Hpt. alapján átdolgozott szabályzata 1997. május 15-én lépett hatályba (16/1997. sz. Vezérig. utasítás), de gyakorlatilag októberig tartott az ÁPTF javaslatainak átvezetése a szabályozási csomagon.

Az ÁPTF az 1998. évi helyszíni vizsgálata alapján hozott 2156/1998. (XII. 23.) határozatában elõírta a belsõ szabályzatok átdolgozását oly módon, hogy az feleljen meg a belsõ szervezeti változásoknak. Rendelkezzen a bank megfelelõ, aktualizált Szervezeti és Mûködési Szabályzattal, a döntési jogköröket, valamint a kötelezettség-vállalások rendjét szabályozó vezérigazgatói utasítással.

A **döntési szinteket a belsõ szabályozás kezdettõl külön kezelte,** a hitelezési-, befektetési- és minõsítési szabályok hatályba lépésétõl azokkal szoros összefüggésben.

A Postabank Rt. elsõ külön szabályzatát a döntési jogkörökrõl, az aláírás-, továbbá a kötelezettségvállalás és utalványozás rendjérõl az 1/1990. sz. Vezérigazgatói utasítás tartalmazta. A szabályozást szinte folyamatosan módosították az üzletágak bõvülése és a szervezeti változások miatt.

A **döntési limiteket a szabályzat üzletáganként, értékhatár megjelöléssel, azon belül további** - lábjegyzetekben megjelölt - **korlátozásokkal tartalmazta**. A döntési jogkörök meghatározásánál a legfontosabb szempontok az ügyfél összes (postabanki és nem postabanki) tartozása és árbevétele, a hitel futamideje, illetve a hitelügylet fedezeteként bevont biztosítékok voltak. A döntési jogosultságot befolyásolta az ügyfél adósminõsítése szerinti osztályba sorolás is. A IV. hitelképtelen osztályba sorolt ügyfél hitelkérelmérõl legalább vezérigazgató-helyettes dönthetett. Ugyanakkor a minõsítésekrõl szóló szabályzat

IV. osztályú ügyfél számára tiltotta a hitelnyújtást. A III. osztályú korlátozottan hitelképes ügyfelek esetében a megjelölt vezetõi szint az érvényes értékhatár feléig dönthetett.

A legjelentõsebb kockázatok vállalására 1997. október 21-ig a szabályzatok szerint nem az igazgatóság, hanem kizárólag az elnök-vezérigazgató, vagy az általa kijelölt cenzúrabizottság volt jogosult. Az ÁPTF határozott fellépésére 1997. október 21. után a szabályozás kiegészült azzal, hogy a szavatoló tõke 10 %-át meghaladó hitelnyújtások esetén a döntésre csak az Igazgatóság jogosult.

A döntési jogkörökrõl szóló szabályozás kezdettõl említést tesz az elnök-vezérigazgató által kijelölt **cenzúrabizottságról,** de a bizottság **megalakításáról és eljárási rendjérõl csak 1997. január 21-én lépett hatályba utasítás** az ÁPTF visszatérõ javaslatára. Az utasítás nem változtatott a bank régi gyakorlatán, amely szerint a cenzúrabizottság nem bizottsági formában mûködött, hanem egy lépcsõzetesen lefolytatott hitelvizsgálatot jelentett.

A cenzúra bizottságról szóló garanciális szabályt a bank oly módon kerülte meg, hogy - különösen a konszolidációt közvetlenül megelõzõ döntéseinél - idõhiányra hivatkozva formális "körbeszavazásos" úton biztosította a papírformának való megfelelést. Pl. egy olyan nagyságrendû ügyben, amely a konszolidációs összeg egyharmadát is elérte , hiányosan elõkészített, alig dokumentált elõterjesztés alapján hozott döntést. Mindezt az igazgatósági tagok nem kifogásolták és többlet információt nem igényeltek. Ez a kapkodó döntéshozatal nincs összhangban azzal a felelõsségi követelménnyel, amivel a más pénzét kezelõ banknak, illetve menedzsmentjének az ilyen horderejû döntéseknél rendelkeznie kell.

Az eljárási rend szabályozása sem csorbította az elnök-vezérigazgató korlátlan döntési lehetõségét, tartalmazta ugyanis, hogy "az elnök-vezérigazgató az ügy elbírálását az eljárás bármely szakaszában magához vonhatja, az elbírált ügyet felülvizsgálhatja az ügylet kétoldalúvá válásáig, azaz a szerzõdés megkötéséig."

A döntési hatáskörök szabályozása tartalmazta a **kényszerhitelezõi kapcsolat** esetén követendõ hatásköri rendet 1992-tõl mind az engedmény (ügyleti kamat-, tõkeösszeg elengedés), mind az öt éves vagy azt meghaladó lejáratú kötvény elfogadása, társasági részesedés megszerzése, illetve eszközökön tulajdonjog megszerzése esetére. A döntési jogosultságot az engedmény vagy konverzió összege, valamint annak az egyezségkötéskor fennálló hitelösszeghez viszonyított aránya együttesen határozta meg.

A befektetésekrõl (társaságokban való részvétel, ide értve a tõkerészesedést jelentõ értékpapír vásárlásokat, valamint a befektetési célú ingatlanvásárlásokat a kényszerbefektetések kivételével) **1993. szeptember 1-ig értékhatár nélkül az elnök-vezérigazgató dönthetett.** A létrehozott **Befektetési Igazgatóság vezetõje 51 %-os tulajdon hányad alatt, legfeljebb 100 millió Ft-ig, 1997. október 21-tõl** ugyancsak 100 millió Ft-ig, de csak tulajdoni jogokat is biztosító értékpapírok tekintetében hozhatott döntést. Ettõl az idõponttól - szintén az ÁPTF javaslatára - **az Igazgatóság is rendelkezett döntési jogosultsággal** 500 millió Ft-ot vagy 51 %-ot meghaladó tulajdoni hányad esetén. Más esetekben az elnök-vezérigazgató döntési hatáskörét írta elõ a szabályzat.

A passzív üzletágak közül a **gazdálkodó szervek forintbetét kamatairól** a meghirdetett kondíciókon belül az adott szervezeti egység ügyintézõje, a kondíciókat maximum 2 % ponttal meghaladóan a gazdálkodói betétekért felelõs vezetõ és a területi igazgató dönthetett. Az egyedi eseteket a Banküzem-gazdasági Központi Igazgatóság vezetõje bírálta el. **A lakossági forintbetét kondícióktól eltérõ feltételek engedélyezése az elnök-vezérigazgató kizárólagos hatáskörébe tartozott.**

A bank új vezetése 1998. augusztus 10-én átmeneti szabályozást léptetett életbe a kötelezettségvállalások döntési rendjében. A központban mûködõ Hitelezési Bizottság 10-50 millió Ft között, 50 millió Ft felett szintén a Bizottság, de csak a vezérigazgató ellenjegyzése mellett hozhatott döntést. Rövidesen módosították és kiegészítették a szerzõdés minták egy részét, októberben a kötelezettségvállalási elõterjesztések elõkészítésérõl adtak ki új szabályozást, novemberben rendezték a bankban mûködõ hitelezési bizottságok tevékenységét.

A bank szabályzatában a döntési hatáskörök a hitelezési és befektetési kockázatok nagyságához igazodtak. A bank általános és üzletáganként helyzetét legjobban ismerõ szintek - ügyvezetõ igazgatók, vezérigazgató-helyettesek, elnök-vezérigazgató - döntési jogosultságát írták elõ a szabályzatok a nagyobb kockázatú ügyleteknél. **Hibája volt a döntési rendszernek, hogy lehetõséget adott a szakértõi kontroll kiiktatására, az alkalmazott ún. "lépcsõzetes cenzúrabizottsági eljárás" elhagyására. A bank elsõ számú vezetõje az Igazgatóság egyetértésével szinte korlátlan döntési lehetõséget és egyúttal felelõsséget is teremtett a maga számára.**

A Postabank Rt.-nél végzett felügyeleti és MNB ellenõrzések tapasztalatait a 10. sz. melléklet részletezi.

2.2. A minõsítések általános elvei

A minõsítések alappillére a döntés-elõkészítési anyag, amelynek része az adósminõsítés, ennek alapján a hitelképességi osztályba sorolás, az alkalmazott biztosítékok köre és a hitel kondíciói.

1997-ig az adósminõsítést hét szempont alapján készítették el (értékesítés, jövedelmezõség, pénzügyi-fizetési fegyelem, vagyoni helyzet, tõkeerõsség, likviditás, menedzsment megítélése), a szempontok az ÁPTF javaslatára kiegészültek a cash-flow elemzéssel. **Ezek az értékelések a hitelkérelem mellékleteként kötelezõen benyújtandó dokumentumokból objektíven elkészíthetõk.** Eltérõ szempontokat kellett alkalmazni az önkormányzatok és a pénzintézetek minõsítése során. A lakossági ügyfeleket nem minõsítették és nem sorolták osztályokba.

Mindegyik szempont alapján **négy hitelképességi kategóriába** sorolandók az ügyfelek (I. feltétel nélkül hitelképes, II. hitelképes, III. korlátozottan hitelképes, IV. hitelképtelen), amibõl egyszerû számtani átlag segítségével megállapították a cég átlagos hitelképességi mutatóit és besorolását. A szabályzat tartalmazta a minõsítés eredményeként követendõ banki magatartást. Az I. osztályú, feltétel nélkül hitelképes adós a bank fontos ügyfele, akit aktív mûveletekben célszerû elõnyben részesíteni, az I. osztályba sorolt cégek tekinthetõk a bank kiemelt ügyfeleinek. A II. osztályú ügyfelek megfelelõ biztosítékokkal, kellõ figyelemmel kisérve, viszonylag nagy biztonsággal hitelezhetõk. A III. osztályú adósoknak csak a fokozott óvatossággal és ellenõrzéssel, jónak minõsített biztosíték mellett nyújtható hitel. A IV. osztályú hitelképtelen adós számára új hitel nem adható, a már fennálló hitel esetén annak megszüntetése és a vállalkozás hitelezésébõl való teljes kivonulás szükséges.

A döntés-elõkészítõ anyag további részében a kockázatok csökkentése érdekében elõírta a szabályzat az ügyfél szervezeti, jogi stabilitásának felmérését, a hiteligényt kiváltó ok és a várható pénzügyi helyzet összefüggésének vizsgálatát. A kihelyezések fedezettségének növelése érdekében fontos szempont volt a számlavezetési kapcsolat teljes körû kialakításának igénye, illetve a már meglévõ bõvítése.

A szabályzat alapján a döntés-elõkészítést végzõ elõadónak szükség esetén helyszíni szemlét kellett tartania, illetve valamennyi elérhetõ külsõ információt értékelve kellett elkészítenie a döntés-elõkészítõ anyagot.

Az Adósminõsítési szabályzat kimondta, hogy ha egy ügyfélre bármely szempontból nem végezhetõ el az adósminõsítés, akkor az ügyfél hitelképességi kategóriáját az ügylet és az alkalmazható biztosítékok köre alapján kell megállapítani.

A hitel-kihelyezési **döntés elõtt meg kellett gyõzõdni a szükséges fedezetek, biztosítékok meglétérõl, valós értékérõl és érvényesíthetõségérõl** a fedezetértékelési szabályzatban foglaltak szerint. A fedezetek értékének minimum követelményeként el kellett érnie az ügyféllel szemben fennálló banki követelés (alapkövetelés + járulékai) összegét.

A fedezeteket öt osztályba sorolták, amelyek sorrendben 100, 75, 50, 40, 15 és a legrosszabb esetben 0 %-os értékû fedezeti értéket képviseltek. (Utóbbi eset pl., ha biztosíték kikötésére nem került sor.)

A bank kintlevõségeinek, mérlegen kívüli kötelezettségeinek, illetve a nagykockázat vállalás, belsõ és kapcsolódó hiteleinek **a minõsítését legalább negyedévenként el kellett végezni.** A szabályzat tartalmazta a minõsítés elvégzéséért felelõs szervezeti egységeket. A szabályzat elõírta 1997. május 15-tõl minden egyes minõsítés esetén annak végrehajtásáról, illetve a minõsítési kategóriába sorolásáról ügyletenkénti szöveges indoklás készítését és hitelvizsgálati ív kiállítását, amelyet a hiteldossziéban kellett elhelyezni.

A bank adósminõsítési rendszere alapvetõen a múlt és jelenbeli teljesítmények elemzésére összpontosított, így elvileg - ha e szerint jártak volna el minden esetben - alkalmas lett volna a hitelképtelen adósok kiszûrésére. A negyedévenkénti minõsítések szabályszerû elvégzésével a bank folyamatosan felmérhette kockázatait, számszerûsíthette a fedezeteket, törekedhetett mobilizálható biztosítékrendszer kialakítására, és megfelelõ céltartalék-képzésre. A fedezetértékelési szabályzat szerint elvégzett negyedéves vizsgálatok alkalmasak lettek volna annak biztosítására, hogy a bank mindenkor ismerje a fedezetek meglétét és valós értékét.

3. Az egyedi hitelvizsgálatok tapasztalatai

Az egyedi hitelek és befektetések dokumentumai szerint a bank több jelentõs esetben nem tartotta be a jogszabályi elõírásokat és az azokon alapuló saját szabályzatait, ezen esetek egy részében az ÁSZ a bank eseti döntéshozatalokban érintett vezetõi, illetõleg a bank egyes ügyfelei ellen büntetõeljárás kezdeményezésére kényszerült.

A hitelnyújtások kereteit a Pit. és a Hpt. kockázatvállalásra vonatkozó elõírásai szabták meg, amelyek alapján a bank a konkrét törvényi és egyéb jogszabályi elõírásokon túlmenõen, többek között köteles - a kihelyezések és kötelezettségvállalások megalapozottságát, "áttekinthetõségét", a kockázatok felmérésének ellenõrzését és csökkentését lehetõvé tevõ - belsõ szabályzatot kidolgozni és alkalmazni. A szabályzatok be nem tartása, az alkalmazás elmulasztása így törvényi kötelezettségszegést jelent (Pit. 38/A. § (1) bek. és a Hpt. 77. § (1) bek.).

A bank hitelezési gyakorlata során megsértette

· a Pit. 19. § (1) bek., illetve a Hpt. 46. §-ában a banki vezetõkre és alkalmazottakra vonatkozó elõírásokat, mert a hitelkihelyezései során nem az elvárható gondossággal és szakértelemmel, a pénzügyi intézmény érdekeinek figyelembevételével és a jogszabályok

szerint járt el;

· a lejárt követelések érvényesítésére vonatkozó, a Pit. 38/B. § (1)-(2), illetve a Hpt. 86. § (2) bekezdésében foglaltakat, mert nem értékelte rendszeresen saját szabályai szerint eszközeit és vállalt kötelezettségeit;

· a Hpt. 82. § (2) bekezdését, mivel a hitelintézet tagsági jogot megtestesítõ értékpapír, illetve üzletrész vásárlása céljából azok vételárának 50 %-a felett nyújtott kölcsönt három esetben;

· a Hpt. 78. § (3) bek. d) pontját, mert egy ügyfélcsoportnál elfogadta biztosítékként olyan gazdasági társaság üzletrészét és részvényét, amelyikben az adósnak befolyásoló részesedése volt;

· egy konkrét tranzakciónál a befektetések korlátozására vonatkozó rendelkezést [Hpt. 83. § (2) bek.], a nagykockázat vállalására vonatkozó rendelkezéseket [Hpt. 79. § (1)-(2) bek.], túllépték a tulajdonszerzéshez kapcsolódó kockázatvállalás korlátait [Hpt. 82. § (2) és (4) bek.], továbbá fedezetként elfogadta a saját maga által kibocsátott, tagsági jogokat megtestesítõ értékpapírokat [Hpt. 78. § (3) bek. a) pont];

· a 16/1997. sz. Vezérigazgatói utasítás minõsítésre vonatkozó szabályzatát, mivel a bank vezetése nem követelte meg, nem ellenõriztette, hogy a fedezetek és biztosítékok negyedéves felülvizsgálata során, az értékelést alátámasztó dokumentumok teljesek-e, valódiak-e és így a céltartalékképzés alkalmazott gyakorlata megfelelõ-e(Hpt. 87. §).

A bank a 16/1997. sz., ezt megelõzõen pedig a 9/1994. sz. Vezérigazgatói utasításban rögzítette hitelezési, adósminõsítési, fedezetértékelési és a kockázati céltartalék képzésre vonatkozó szabályzatait, azokat a hitelintézet könyvvizsgálója megismerte és elfogadta.

Annak ellenére, hogy a pénzintézet rendelkezett mindazon szabályzatokkal, melyeket a Pit., illetve a Hpt. a prudens mûködés érdekében elõírt, **a vezetés több éves, folytatólagos törvénysértõ tevékenysége következtésben 1998. évre a bank vesztesége 135,4 milliárd Ft lett**. A veszteség 1998. évi céltartalék ráfordításvonzata 124,2 milliárd Ft volt. Az elõzõ évben képzett céltartalékkal együtt az év végi állomány 148,1 milliárd Ft, a hiteleknél és az egyéb eszközöknél 64,1 milliárd Ft, a befektetéseknél pedig 76,1 milliárd Ft lett.

A veszteség alapvetõen abból származott, hogy a bank felsõ vezetése megsértette a kockázatvállalásra vonatkozó szabályokat. Döntõ többségében a veszteség azoknál a követeléseknél következett be, ahol a kihelyezett hitel összege elérte és meghaladta a szavatoló tõke 10 %-át, illetve 25 %-át. A mintába bevont hitel és céltartalék állomány közel 80 %-a a nagykockázatvállalás miatt keletkezett. Ez összefügg azzal is, hogy a bank követeléseinek kockázati koncentrációja rendkívül magas volt. A bank 1998. évi céltartalékképzés miatti veszteségének (124,2 milliárd Ft) 32 %-a a nagykockázatú hitelekhez kapcsolódott. 10-20 nagykockázatú hitel esetében az ügyfeleket különféle - egy prudens bank által nem alkalmazható - elõnyökben részesítették, annak ellenére, hogy azok gazdasági helyzete már a hitelfelvétel idõpontjában sem biztosította a követelés megbízható megtérülését.

A bank tudatosan törekedett az egyik legjelentõsebb ráfordítás, a hitelek reális és törvényben elõírt rendszeres minõsítésével összefüggõ céltartalékképzés mérséklésére, elkerülésére és ezáltal kedvezõbb eredmény elérésére.

Ennek érdekében a bank:

· hosszabb távon realizálódó termelési, fejlesztési hiteligényeket éven belüli kölcsönökkel finanszírozott;

· már fennálló üzleti kapcsolat alatt a cégek hitelképtelenné válása ellenére, nem a követelést és/vagy a biztosítékokat érvényesítette, hanem a hiteleket folyamatosan új hitellé átalakítással prolongálta 11 esetben, 20,5 milliárd Ft értékben;

· a minõsítéseknél az adóst, ezáltal annak hitelét is kedvezõbb minõsítési kategóriába sorolta;

· a lejárt követeléseket értékesítette a bank érdekkörébe tartozó, vagy általa kiválasztott cégeknek.

A vizsgálatba bevont egyedi hitelügyletek további hiányosságai, melyek kihatással voltak a céltartalékképzésre:

· A hiteleket nem üzleti alapon helyezték ki

6 esetben hitelkapcsolat létrejöttét szubjektív kapcsolatok, a bank és az ügyfél több irányú és kölcsönös megállapodása jellemezte.

Hitelképtelen ügyfeleknek nyújtottak hitelt az egyedi ügyletek 20 %-ánál, ezek céltartalék vonzata 14 milliárd Ft-ot tett ki. Egy vállalkozásnál a kamatot is elengedték, ez a hitelkihelyezés futamideje alatt 870 millió Ft-nak felelt meg. A bank 1997. évben 1,2 milliárd Ft, 1998. évben 1,6 milliárd Ft kamatot engedett el, ez 5-10 céget érintett.

A hitelek 60 %-ánál a hiteldöntés megelõzte a döntés-elõkészítõ anyag elkészítését. Ezzel a kötelezõ banki munkafolyamat formálissá vált, tulajdonképpen a hiteldöntés "lepapírozását" végezték el. Az adóst magasabb minõsítési kategóriába sorolták, ezzel egyidejûleg a biztosítékok is felértékelõdtek, és papíron lefedték a hitelösszegeket.

· Nem kötöttek ki megfelelõ fedezeteket és biztosítékokat

A mintasokaság 66 %-ánál a fedezetek és biztosítékok értékének összege nem érte el a hitel odaítélésekor és a futamidõ alatt sem a kihelyezett hitelösszeg nagyságát. Emiatt 35 milliárd Ft céltartalék vált szükségessé.

A hiteldöntés után a biztosítékokat nem dokumentálták megfelelõen, így a hiteltörlesztés elmaradásakor nem, vagy nehezen jutottak, juthatnak a felajánlott és befogadott biztosítékokhoz.

Ingatlanfedezet felajánlásakor aktuális tulajdoni lapot nem kértek (3 esetben), kezességi nyilatkozatok érvényességét nem vizsgálták (1 esetben), nehezen mobilizálható, gyors értékvesztésû biztosítékokat fogadtak el (pl. élelmiszereket) 6 esetben, a felajánlott ingatlanok szerzõdésben foglalt helyrajzi számai nem szerepeltek a földhivatal nyilvántartásában.

Egy nagyhitelnél a készfizetõ kezest folyamatosan 100 %-os fedezetként értékelték, holott annak gazdálkodási mutatói a hitelfelvételkor és a futamideje alatt fokozatosan romlottak. A zálogszerzõdésben nem nevezték meg tételesen a vagyontárgyakat.

Az árbevétel-engedményezésnél, mint felajánlott biztosítéknál a kötelezettet nem értesítették arról, hogy a számla ellenértéke - mint a hitel biztosítéka - a Postabankot illeti meg, így a biztosíték érvényesítése jelentõsen megnehezült. Ezen ügylet miatt 7 milliárd Ft céltartalékképzés és már felhasználás vált szükségessé.

4. Befektetések vizsgálatának tapasztalatai

A legfontosabb dokumentumok (igazgatósági elõterjesztések és jegyzõkönyvek, közgyûlésen megtárgyalandó anyagok) a bank befektetés-politikáját egyáltalán nem, vagy általánosságban és szûkszavúan rögzítették.

Általánosan jellemzõ volt, hogy a különbözõ eszközelemek, portfoliók folyamatos cseréjével és mozgásban tartásával, a banktörvények korlátainak a határmezsgyéjén mozogva - néhány esetben azokat túllépve - egyes követelések **elõbb-utóbb befektetésekké váltak. Ezzel a gyakorlattal a bank azt is elérte, hogy a céltartalékképzés csökkenthetõvé vált.**

A pénzintézet befektetései nem kerültek valós piaci megmérettetésre, hanem csak a pénzintézet saját belsõ, belterjes piacán értékelõdtek.

A bank a befektetésekben tulajdonosi jogait jelentéstételi kötelezettségek elõírásán és számonkérésén keresztül gyakorolta és az egyes befektetései - különbözõ, a társasági törvény által elõírt - testületeibe a saját vezetõit delegálta.

Ez utóbbi delegálás a késõbbiekben a befektetési portfolió csomagok szûkebb csoportokba rendezésével és centralizációja következtében, olyan méreteket öltött, hogy az egyes szakágazatok szerint átstrukturált fõbb befektetési társaságoknak nem csupán a testületeiben, hanem az egyes vezérigazgatói pozícióiban is olyan személyek foglaltak helyet, akik magas tisztséget töltöttek be a Postabanknál is. **Az elnök-vezérigazgató és helyettesei kezében koncentrálódott a befektetések irányítása.**

A befektetések "körön belüli" adás-vétele lehetõvé tette egyes üzletrészek többszörös felértékelését, illetve az árfolyam lényeges emelését, így a bevételek mögött nem volt valós eredmény.

Bankmûveleti szempontból a befektetéseknél a kapcsolódó hitelek jelentették a banki, illetve üzleti kapcsolatokat**. A vizsgálatba bevont befektetésekkel összefüggõ kapcsolódó hitelek - melyek egyben nagyhitelek is voltak - 90 %-a nem felelt meg a kapcsolódó hitelek azon törvényi elõírásának, hogy összegük nem érheti el a bank szavatoló tõkéjének 10 [Pit. 41. § (3)], illetve 15 %-át [Hpt. 61 § (1)]. A kapcsolódó hitelek 90 %-át a szokásos piaci feltételeknél jóval kedvezõbb kondíciókkal ítélték oda, a fizetendõ kamat mindössze 1 % volt.**

A Postabank 1998. év végi konszolidációjánál, a befektetésekhez szükségesnek ítélt céltartalékállománya 76 milliárd Ft volt. Ebbõl közel **45 milliárd Ft-ot tett ki annak az öt "spanyol" befektetési ügyletnek a céltartalék igénye**, amelyet a Postabank vezetése 1998. elsõ félévének végén bonyolított le és az ÁPTF-nek problémamentes befektetésekként jelentett.

Az úgynevezett "spanyol ügyletet" a bank 1998 júniusában két lépésben bonyolította le.

Az elsõ lépésben:

· a bank 8 társaság (B, M, D, SZ, Z, P, V és K cégek) üzletrészét megszerezte az "A" holdinggal szembeni banki követelések ellenében. A bankhoz került üzletrészek névértéke 23 milliárd Ft, az "A" holding tartozása mintegy 37 milliárd Ft volt. Ezért az üzletrészeket a hitellel azonos összegre, azaz 37 milliárd Ft-ra felértékelték.

· a bank egy spanyol csoporttól kapott üzleti ajánlat alapján hozzájárult, hogy a korábban a bank által alapított 5 társaságban (T1, T5, W, Ü és E cégek) a spanyol fél apporttal 99,99 %-os tulajdoni hányadot szerezzen. Az apport értéke 44,5 milliárd Ft volt.

A második lépésben:

· a spanyol fél az 5 társaságban megszerzett üzletrészeit elcserélte a Postabankkal az elsõ lépésben az "A" holdingtól a bankhoz került - eredetileg a bank által alapított - 8 cég üzletrészeire. A csere egyenértékûségének biztosításához a bank mintegy 37 milliárd Ft nyilvántartási értékû üzletrészeit 44,5 milliárd Ft-ra felértékelte és a csere ez utóbbi értéken történt meg.

A csereügylet révén

· a bank egyik jelentõs adóscsoportjának ("A" holding) hitelei, így az azok utáni céltartalékképzési kötelezettségei is megszûntek,

· az a 8 társaság, amely a banktól korábban követeléseket vásárolt, szintén kikerült a bank és holdudvarának tulajdonából,

· az 5 társaság csak átmenetileg volt a spanyol fél tulajdonában, mivel pár napon belül a cserével eredeti tulajdonosához - a Postabankhoz - került vissza.

E lépéssorozat célja a kockázati céltartalékképzés elkerülése és a felértékeléseken keresztül 7,5 milliárd Ft nyereség kimutatása volt.

E nyereség kimutatását a spanyol apport értékbecslése tette lehetõvé. Az értékbecslés az ingatlanoknak azt a jövõbeni értékét becsülte meg, amelyet akkor fognak érni, ha a tervezett fejlesztések hiánytalanul megvalósulnak és a létesítmények a meghatározott célra használatba vehetõk lesznek. Ezzel szemben **a tranzakcióban szereplõ apportban földingatlanok vannak, melyek értéke a vagyonértékelõ cég szerint az apportnál figyelembe vett jövõbeni értéknek csak 13 %-a. Ezen értékaránytalanságból fakadó kockázat miatt képzett a bank 1998. III. negyedévben 100 %-os (44,5 milliárd Ft) céltartalékot. Ez a teljes konszolidációnak közel 30 %-a.**

A Postabank Rt. 1998. június 10-én éven belüli devizahitel szerzõdést kötött egy spanyol társasággal, - a szerzõdésben megjelölt cél szerint - idegenforgalmi, ingatlan fejlesztési projekt finanszírozására. A szerzõdés alapján a bank 1998. június 12-én **41 millió USD**-t átutalt.

A döntéselõkészítésnél, a kölcsön folyósításnál és a hitel további kezelésénél olyan mulasztásokat követett el a bank, amelyek közel 9 milliárd Ft céltartalékképzést tettek szükségessé.

A döntéselõkészítõ elõterjesztésben az adóst nem nevesítették, mivel a fejlesztendõ ingatlanokkal rendelkezõ spanyol társaság csak késõbb került a bank hitelt kérõ partnerének tulajdonába. A cégiratok szerint a hitelt felvevõ társaság mezõgazdasági termeltetést folytatott és többéves vesztesége miatt negatív vagyonnal rendelkezett.

A bank úgy döntött a hitel odaítélésérõl, hogy hitelkérelem nem volt. Az adós személye sem volt ismert, így az adós minõsítése és a hitelezési kockázat banki felmérése is elmaradt.

Az elõterjesztés szerint a felajánlott fedezet értékét - egy értékbecslés alapján - a tervezett ingatlanfejlesztési beruházások megvalósulását követõ "jövõbeni" értéken határozták meg. A fejlesztés megvalósítására azonban semmilyen biztosíték nem volt.

A fiktív fedezetértékekkel szemben a 325 ha mezõgazdasági földterület szolgáltatáskori értéke csak mintegy 1-2 millió USD-re tehetõ és ez a devizahitel tõkerészének 2,5-5 %-át fedezte.

A devizahitel szerzõdés biztosítékaként a bank német nyelvû jelzálogjog szerzõdést kötött, azonban ennek a szükséges spanyolországi regisztráltatását a hitel folyósítását megelõzõen nem rendezték (nyitva hitelezés).

A bank a projektfinanszírozási kölcsönt nem a megvalósítással összhangban álló ütemezés szerint, hanem a hitelszerzõdés megkötését követõ második napon, egyösszegben folyósította. Ezzel a bank tudatosan lemondott a hitelezési cél megvalósulásának ellenõrzésérõl.

A "spanyol ügylet" jogi átvilágításával megbízott ügyvédi irodák jelentései szerint a spanyol cégbírósági adatok alapján nem zárható ki, hogy a hitelfelvevõ a hitelezési céltól eltérõen nem a fejlesztésre, hanem a portfolió cserében szereplõ spanyol társaságok és ingatlanok megvásárlására használta fel a kölcsönt.

A bank, valamennyi, a "spanyol ügylettel" összefüggõ döntését egy napon, egy elõterjesztés alapján hozta. Ebbõl következõen a bank vezetése tudatában volt annak, hogy a spanyol fejlesztésre nyújtott devizahitel fedezetét azok az ingatlanok képezték, melyek az üzletrészcserével a bank tulajdonába került 5 társaság vagyonában szerepelnek.

A bank által nyújtott devizahitel fedezete így nem más, mint a bank saját tulajdonában lévõ ingatlana, s ez a hitel vissza nem fizetése esetén a bank számára egyértelmû veszteség.

Ugyancsak **a "spanyol ügylettel" kapcsolatos** a banknak egy londoni székhelyû **társasággal 1998. június 9-én kötött 5 millió USD, éven belüli devizahitelre** vonatkozó szerzõdése. A hitel célja a társaság forgóeszköz szükségletének finanszírozása volt. A bank ezen újonnan bejegyzett társaság adósminõsítését nem végezte el, és a hiteligénylés sem felelt meg a belsõ szabályzatok szerinti követelményeknek. A devizahitel fedezete két felújításra szoruló spanyolországi szállodaingatlan volt, amelyek megfelelõ biztosítékot jelentettek volna, ha a jelzálogjog szerzõdések spanyolországi regisztráltatását nem mulasztották volna el. A bejegyzés hiányában a hitelt fedezet nélkül folyósították. A jelzálogjogot utólag nem tudták bejegyeztetni.

A londoni társaság ügyvezetõje személyének - a portfolió csere elõkészítésében, az ingatlanok vagyonértékelésében betöltött - szerepe összefüggésben van a spanyol üzletrész cserével.

A bank 1998. december 14-én a devizahitelt felmondta. Ezt követõen az adós cég tulajdonosa tartozását nem ismerte el. Írásos állítása szerint a hitel összegét a hitelt engedélyezõ banki menedzsment utasításainak megfelelõen használta fel.

A fedezet hiányában történt hitelezés közel 1 milliárd Ft kárt eredményezett.

A banknak a "spanyol ügyletekhez" kapcsolódóan összesen 54,5 milliárd Ft céltartalékot kellett képeznie, amely összeg a teljes konszolidáció (152 milliárd Ft) 36 %-a.

A befektetésekbe való "beszállás" már 1992-tõl, a Pit. hatálybalépésétõl kezdve gondot okozott az üzleti aktivitásához képest nem elegendõ alaptõkéjû banknak.

A bank 1992-ben a pénzintézeti törvény befektetési szabályainak való megfelelés érdekében befektetései egy részét értékesítette egy portfoliókezelõ társaságnak. Ezt követõen szinte minden évben foglalkozott a bank vezetése a portfolió rendezésével. **1994-ben a bank igazgatósága a holdingrendszer kialakítása mellett döntött.** A holdingosítás célja többirányú volt, így:

· a pénzintézeti törvénynek való megfelelés érdekében a bank közvetlen befektetési állományának csökkentése,

· áttekinthetõbb befektetési szerkezet kialakítása,

· a tõke jellegû befektetések átalakítása hitel típusú, kamatozó kihelyezéssé.

Ennek megfelelõen **7 szakmai holdingtársaságot hoztak létre,** melyek kialakításakor arra is tekintettel voltak, hogy azokat ne kelljen a banki mérlegben konszolidálni (a bank tulajdoni hányada 10 % alatti volt). Kivételt ez alól egyedül a Postabank Értékpapírforgalmazó Rt. képezett.

Az átcsoportosítást kivásárlással hajtották végre, melyhez a szükséges forrást a bank és érdekeltségi körébe tartozó társaságok biztosították többek között a bank és banki társaságok részvényjegyzésével, hitel nyújtásával, kötvények banki lejegyzésével.

A befektetések csökkenésével párhuzamosan tehát nõttek a holdingok felé történõ kihelyezések. A létrehozott holding társaságok és az azokba átcsoportosított befektetések tõkehiányosak voltak és egyre nagyobb hiteltartozásuk állt fenn a bankkal szemben. A társaságok tõkeigényének biztosítását a bank az 1995. évben végrehajtott tõkeemelésébõl tudta részben rendezni.

Az 1995. évi, közel 10 milliárd Ft összegû tõkeemelésbõl a bank 4 társaságot hozott létre, amelyek alapítói vagyonukból azonnal megvásároltak négyet, az 1994-ben létrehozott holding társaságokból.

Az újonnan alapított négy társaság tõkeigényének további részét a bank üzleti partnerei, mintegy 8 milliárd Ft értékû tõke befektetésével biztosították.

A négy újonnan létrehozott társaság tulajdonába került holdingok nevét megváltoztatták és már csak közvetett tulajdonai lettek a banknak.

1997-ben a bank az 1995-ben létrehozott négy társaságát értékesítette a holdudvarába tartozó egyéb társaságoknak.

A bank befektetés állományának ilyen jellegû változtatására, a bank eszközeibõl való ki-, illetve eszközeibe való bevitelére az adott lehetõséget, hogy a befektetés értékesítések, vagy befektetés beszerzések nem a bank és más független piaci szereplõk részvételével valósultak meg, hanem olyan társaságokkal, amelyek a tágabb bankcsoporthoz tartoztak. **E miatt vált szükségessé azok 1998. évi konszolidációja is.**

Jelentõs mértékû befektetési tranzakciót valósítottak meg 1996-ban is, ez azonban az év közbeni értékesítés miatt az év végi állományt nem növelte. (Ennek részletezését az eredmény összetevõk alakulása c. fejezet tartalmazza.)

A tartós befektetések értéke 1997. év végére csökkent, de ezen belül a tovább értékesítésre szánt, illetve **a követelés fejében átvettek értéke jelentõsen megnövekedett. Ez azzal függött össze, hogy a bank követeléseinek megtisztítása, illetve ennek következtében a céltartalékképzés elkerülése érdekében a követeléseit befektetésekké konvertálta**.

Az 1998. évi állomány változása a bank konszolidációjának következménye.

A pénzintézet befektetéseinek év végi állományi adatai azt tükrözik, hogy a **bank vezetése mindvégig ügyelt arra, hogy a mérlegadatok nagy kiugrásokat ne mutassanak és hogy a pénzintézet a mindenkori törvényi elõírások kereteinek** több-kevesebb sikerrel **meg tudjon felelni**.

Ezért alakította ki a bank a több lépcsõs befektetési portfoliót és annak bonyolult kezelési rendszerét olyan tulajdoni arányok meghatározásával, illetve a mindenkori üzleti érdekeknek megfelelõ módosításával, mellyel **el tudta érni, hogy a konszolidált mérlegében a befektetések nagy részét ne kelljen szerepeltetnie. E befektetési portfolió és a közöttük kialakított kereszttulajdonlások miatt a társaságok és a bank, és a társaságok egymás közötti kapcsolatrendszere kívülrõl átláthatatlanná vált.** Ez a szövevényes kapcsolat, a transzparencia hiánya azt a lehetõséget is magában hordozta, hogy a körön belüli, egymás közötti ügyletekkel bármely résztvevõ pozícióját javítsák.

A befektetések jelentõs része - különösen 1994-tõl - a követelés ellenében átvett részesedésekbõl tevõdött össze, melyre az adott lehetõséget, hogy a bank hitelezési gyakorlatában kettõs fedezet kikötését alkalmazta.

Ez azt jelentette, hogy nem fizetés esetén, különösebb eljárás nélkül, a pénzintézet a cégek meghatározott részesedéseihez juthatott.

E célból külön programot, az ún. BEA (Befektetések Egységes Adatkezelõ) programot mûködtettek, amely a pozíciók jövõbeni modellezésére is alkalmas volt, valamint különbözõ idõpontokra "térképet" is lehetett vele készíteni. A Postabank a BEA - programot - illetve általában az 1994-tõl kezdve kialakított befektetési politikáját - lényegében arra használta fel, hogy a bank kockázatos voltát a rossz követelések értékesítésével elfedje, céltartalékképzési szükségletét "megszüntesse", látszatra megtisztítsa a bankot a rossz hitelektõl.

5. A konszolidáció végrehajtása

A bank gazdálkodása, eredménye alakulása és az egyedi hitel- és befektetési ügyletek vizsgálata azt bizonyította, hogy a bankban

· a hiteleknél és befektetéseknél nem a valós kockázathoz igazodó céltartalékképzés történt;

· több éven keresztül, spirálisan növekvõ volt a jövedelmet nem termelõ eszközök aránya;

· a folyamatos forrásbevonási gyakorlatot annak ellenére fenntartották, hogy a gazdaságos kihelyezés biztosított lett volna;

· a mûködési költségek az eredményhez képest magasak voltak.

Tekintettel arra, hogy a bank meghatározója a magyar bankrendszernek, jelentõs ügyfélkörrel rendelkezik, ezen belül magas a lakossági ügyfelek aránya, és a bank esetleges felszámolása a magyar bankrendszer egészét is veszélyeztethette volna, ezért a Kormány 1998 decemberében döntött a Postabank Rt. helyzetének rendezésérõl.

A kormányhatározatot megalapozó elõterjesztésben megjelölt veszteség okokat a vizsgálat megállapításai igazolták.

A bank tõkeemelése a Kormány 1155/1998. (XII. 9.) határozata és a Magyar Köztársaság 1998. évi költségvetésérõl szóló 1997. évi CXLVI. törvény 1. §-át módosító, 1998. évi XC. törvény 114. § alapján **20 milliárd Ft összegben készpénzzel és 132 milliárd Ft állami értékpapír apporttal** 1998. december 30-án megtörtént.

A saját tõke elemeinek alakulása a konszolidáció elõtt és a végrehajtása után

érték: millió Ft

Saját tõke elemei	Tõkeleszállítás elõtt	Tõkeleszállítás után	Tõkeemelés után	Cégbírósági bejegyzés 1999. I. 29. után
Jegyzett tõke	42,125	21	20,021	20,021
Tõketartalék	177	177	132,177	20,134
Eredmény tartalék	- 18,734	23,370	23,370	
Mérleg szerinti eredmény	- 135,413	- 135,413	- 135,413	
ebbõl: banküzemi veszteség	- 11,162			
Céltartalék képzés	-124,251			
Saját tõke összesen	- 111,845	- 111,845	40,155	40,155

Az 1998. december 30-i rendkívüli közgyûlés döntött a bank alaptõkéjének 21 millió Ft-ra történõ csökkentésérõl és kormányhatározat alapján a 20 milliárd Ft-os alaptõke emelésrõl, amelyet a részvények zártkörû forgalomba hozatalával 760 %-os árfolyamon teljesítettek. A 20 milliárd Ft-ot az ÁPV Rt. az MNB-nél megnyitott számlára készpénzben átutalta. A Pénzügyminisztérium 132 milliárd Ft apportot biztosított állampapírban, a Keler Rt.-nél elkülönített számlán.

Az alaptõke leszállítása és az alaptõke emelése a cégbírósági bejegyzésének napjával - 1999. január 29 - lépett hatályba.

A Postabank Rt. tõkerendezésének **egyik kiinduló alapelve a 14 %-os tõkemegfelelési mutató elérése, megközelítése volt, a 152 milliárd Ft-os állami juttatással**. A tõkemegfelelési mutató a pénzintézetek legfontosabb minõségi mutatója, a korrigált szavatoló tõkét a korrigált mérlegfõösszeg százalékában mutatja.

A banküzem prudens mûködéséhez a hitelintézeti törvény 76. § (2) bekezdésében elõírja, hogy a hitelintézetnek legalább 8 %-os - jogszabályban meghatározott módon - számított tõkemegfelelési mutatót kell folyamatosan fenntartania.

A 14 %-os tõkemegfelelési mutató elérésénél a kormányhatározat figyelembe vette, hogy "amennyiben lehetõséget szeretnénk biztosítani a bank részére a jövõbeni üzletági bõvítések, fejlesztések, informatikai beruházások fedezetéhez...akkor a fentiekbõl kiindulva, ha a Postabank Rt számára 14 %-os tõkemegfelelési mutatóhoz elegendõ tõkét biztosítunk, akkor

152 milliárd Ft tõkeemelésre lenne szükség, amelybõl legfeljebb 20 milliárd Ft-ot tenne ki a jegyzett tõke emelése, és legalább 132 milliárd Ft-ot képezne az ázsió." (Forrás: a kormányelõterjesztés)

A konszolidáció eredményeképpen a tõkemegfelelési mutató

17,46 %-ot ért el, úgy hogy az ÁPTF felmentést adott a limittúllépések miatti szavatoló tõke csökkentése alól. Felmentés nélkül, amely 33,7 milliárd Ft-ot tett ki, a tõkemegfelelési mutató negatív lett volna.

A bank hitel, befektetési és egyéb eszköz portfoliójának értéke az 1998. december 31-ei konszolidáció végrehajtása elõtt 356,3 milliárd Ft volt. Ebbõl a hitel és egyéb eszközök állománya 198,9 milliárd, a befektetések 117,7 milliárd, a függõ és jövõbeni kötelezettségek összege pedig 39,7 milliárd Ft-ot tett ki.

1998. december 31-ével a pénzintézet **125,4 milliárd Ft nyilvántartási értékû hitelt és befektetést értékesített a Reorg Apport Rt részére. Az eladási ár** a céltartalékkal (84,1 milliárd Ft) csökkentve **41,3 milliárd Ft volt.**

Az értékesítéssel egyidejûleg a Postabank a Reorg-Apport Rt. által zárt körben kibocsátott, két éves futamidejû, változó kamatozású kötvényt jegyzett le, melyek tõkeösszegének és kamatainak megfizetésére a Kormány a 1165/1998. (XII. 29.) határozatban készfizetõ kezességet vállalt.

A tõkekonszolidáció részeként a **Postabank Rt. saját tulajdonú PB Work-out Kft-jének értékesített** 29,5 milliárd Ft értékû eszközt, a céltartalékkal (18,6 milliárd Ft) csökkentve, mintegy 11 milliárd Ft értéken. (A bank eszköz portfolióját a 8. sz. melléklet tartalmazza.)

A PB Work-out Kft által zárt körben kibocsátott két éves futamidejû, változó kamatozású kötvénybõl a Postabank Rt. 11 milliárd Ft össznévértékû kötvényt jegyzett le.

Az eszközportfolió értékesítése után a Postabank Rt. könyveiben a hitelek, befektetések, függõ, jövõbeni kötelezettségek állománya 201,4 milliárd Ft lett (154,9 milliárd Ft-tal csökkentve az eredeti 356,3 milliárd Ft-os értéket), 45.360 millió Ft céltartalék fedezettel, a külön figyelendõ, átlag alatti, kétes és rossz minõsítésû hitelek, befektetések, mérlegen kívüli tételek mögött, a banki kockázat mérséklésére.

A PM és a Postabank Rt. közötti, 1998. december 30-án kötött konszolidációs megállapodás II/4. pontja szerint a PM negyedévenként áttekinti az eszközállományokat és az ezekhez kapcsolódó megképzett, felszabadított és felhasznált céltartalék állományokat. **A céltartalék felszabadításból származó nettó bevétel 90 %-át a banknak - ingyenes eszközátadás formájában - az állam javára vissza kell szolgáltatnia.**

A konszolidáció költségvetésre gyakorolt végsõ hatása csak a Reorg-Apport Rt-hez került követelések értékesítése, behajtása, vagy leírása, és a befektetések értékesítése után egyenlegezhetõ.

Pénzügyminiszter
Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter
10364/1998.

Az előterjesztéssel egyetért:
Magyar Nemzeti Bank

Előterjesztés

a Kormány részére

a Postabank Rt. és a Magyar Fejlesztési Bank Rt. helyzetének rendezéséről,

valamint

az önkormányzatokat megillető gázközmű vagyon rendezéséről

Budapest, 1998. november

I. A Postabank Rt. és az MFB Rt. helyzetének rendezése

A Postabank és Takarékpénztár Rt. az utóbbi évek során jelentős veszteségeket szenvedett el, aminek első jelei már 1996-ban látszottak és 1997-től teljesen nyilvánvalóvá váltak. Az Állami Bankfelügyelet megbízásából az Arthur Andersen könyvvizsgáló cég által végzett vizsgálat 5 milliárd forintos céltartalék hiányt állapított meg. Az 1997. év elején bekövetkezett bankpánik jelentősen hozzájárult a problémák felszínre kerüléséhez és elmélyüléséhez.

A banki veszteséget a következő fő tényezők váltották ki:

- A nem prudens üzletpolitika és a szabályok folyamatos megsértése.
- A jövedelmet nem termelő eszközök aránya megnőtt és a növekedést előtérbe helyező stratégia tovább rontotta a bank jövedelemtermelő képességét.
- A rossz hiteleket céltartalékolás helyett halasztott fizetéses konstrukciók keretében értékesítették, melynek következtében jelentős mértékű (25-30 milliárd Ft) fiktív eredményt mutattak ki. Ezek a konstrukciók tovább súlyosbították a bank helyzetét, mivel a tényleges veszteségek elfedését szolgálták.
- Nem bankszerű belső működés.
- A folyamatos tőkehiány elfedésére a bank a részvényei lejegyzéséhez forrást biztosított különböző vállalkozásoknak, több esetben finanszírozta alárendelt kölcsöntőke nyújtását.
- A PK Bank „privatizációját" követően a Postabank 1997. év végén kibocsátott 3,8 milliárd Ft-os alárendelt kölcsöntőke nyújtását teljes egészében a PK Bank finanszírozta.
- A bank működési költségei lényegesen meghaladták a bankrendszer átlagát.
- Vannak arra utaló jelek, amelyek azt valószínűsítik, hogy visszaélések is történtek.

A Postabank Rt. helyzetének rendezése érdekében 1996-1998-ban megtett állami intézkedések

- Az Állami Bankfelügyelet ellenőrzése 1996-ban hiányosságokat állapított meg a banknál és intézkedések megtételét írta elő (pl. szabályzatok átdolgozása, befektetési szint csökkentése, minősítési rendszer kialakítása, nemzetközi auditor alkalmazása).
- Az 1997. február-márciusi pánik után az 1040/1997. (IV. 29.) kormányhatározat a Postabank és Takarékpénztár Rt. helyzetének rendezéséről négy típusú intézkedéshez adott felhatalmazást:
  - garanciavállalás a nagyobb tulajdonosok viszontgaranciája mellett: 12 milliárd Ft,
  - alárendelt kölcsöntőke nyújtása: 7 milliárd Ft (erre nem került sor),
  - tőkeemelés 7,1 milliárd Ft (ebből az állami tulajdonú cégek része 4,7 milliárd Ft),
  - MNB felkérése a lehetséges kedvezmények megadására.
- A bank helyzetének javítása érdekében az ÁPV Rt. 1997. júliusában portfolió cserét hajtott végre 10,7 milliárd Ft értékben. Ennek eredményeként 1 milliárd Ft korábban megképzett céltartalék került felszabadításra, további 1-2 milliárd Ft céltartalék megképzése pedig szükségtelenné vált.

- A Dunaholdinggal szembeni követelés kamatozó eszközzé történő átalakítása során a bank mérlegébe került 900 millió Ft összegű kárpótlási jegy, mellyel a bank az ÁPV Rt.-től megvásárolta a Dominancia Rt-t. Ezen ügylet során a bank 900 millió forintos eredménytranszfert kapott, mivel a cég értéke 1,8 milliárd Ft volt.
- A Kormány 1046/1998. számú határozata, majd ennek alapján 1057/1998. számú határozata a Postabank Rt. 1997-es veszteségének és általában a Postabank Rt. helyzetének rendezése érdekében állami részvétellel történő alaptőke emelésről határozott. Ennek keretében a május 12.-ei közgyűlés határozata alapján a Postabank Rt. 20 milliárd Ft névértékű részvényjegyzést fogadott el 140 %-os árfolyamon, vagyis összesen 28 milliárd Ft tőkéhez jutott. Ezzel a Bank alaptőkéje 43,5 milliárd Ft-ra emelkedett, de az alaptőke végleges összege a cégbírósági eljárás lezárása után 42.125.260 ezer Ft-ra változott. Részvényjegyzők: MFB Rt., ÁPV Rt., MVM Rt., IBUSZ Utazási Irodák Kft., IBUSZ Invest Kft., B.C.L. GmbH., Wien. (A Cégbíróság a B.C.L. GmbH jegyzését érvénytelennek minősítette.)

A részvények típusát figyelembe véve:

Törzsrészvény:	98,80 %
ebből: - belföldi jogi személy tulajdonában	90,76 %
- külföldi jogi személy tulajdonában	7,65 %
Osztalékelsőbbségi részvény	1,20 %
Összesen:	100,00 %

- A Postabank 1998. augusztus 7.-ei közgyűlésén új igazgatóság került megválasztásra.

A bank jelenlegi helyzete:

A bank helyzetét a KPMG (az ÁPTF megbízásából), a Deloitte & Touche (a bank választott könyvvizsgálója) és az Ernst &Young (a bank megbízásából) vizsgálta, de a jelentések különböző időszakokra vonatkoznak és nem összehasonlíthatóak. A bank választott könyvvizsgálója az 1998. július 31.-ére vonatkozó könyvvizsgálati jelentést elutasító záradékkal látta el, egyúttal megállapította, hogy a bank saját tőkéjét messze meghaladó mértékű céltartalék képzést tart indokoltnak. Ezt az álláspontját az ÁPTF-nek is bejelentette. A bank új igazgatósága az óvatosság elvét figyelembe véve – felhasználva a fenti könyvvizsgáló cégek által készített anyagokat – 1998. szeptember 30.-ai állapotnak megfelelően elvégezte az eszközök és mérlegen kívüli kötelezettségek teljeskörű minősítését. Ezt a minősítést a választott könyvvizsgáló 1998. december 15-ig felülvizsgálja és értékeli, ezért az előterjesztés alapjául – a könyvvizsgálói felülvizsgálat előtti – a Postabank menedzsmentje által rendelkezésünkre bocsátott adatok szolgálnak. A bank helyzetének rendezése ténylegesen a könyvvizsgálói jelentésben szereplő számok figyelembe vételével történhet majd meg.

Az állami beavatkozás indokai:

- A Postabank Rt. meghatározó szereplője a magyar bankrendszernek;
- Jelentős ügyfélkörrel rendelkezi, amelyen belül magas a lakosság aránya;
- A bank esetleges csődje a magyar bankrendszer egészét veszélyeztetné;

- Az állami beavatkozás következtében a betéteseket semmilyen kár nem éri.

Javasolt megoldás

A Postabank Rt. helyzetének rendezésére – az MNB és a Postabank menedzsmentje által tett javaslatok figyelembe vételével – két változat készült. Mindkét változat tartalmaz egy tőkeleszállítási, egy portfoliótisztítási és egy tőkeemelési lépést. A különbség a portfoliótisztítás módjában van: az első változatban a rossz portfolió bruttó nyilvántartási értéken kerülne ki a bank könyveiből, ezért a rossz portfolió vesztesége a megképzett céltartalék felszabadulása következtében nem jelenik meg a bank év végi eredményében. Ebben az esetben kisebb tőkeemelésre van szükség, azonban a portfolió kivásárlásával összefüggő állami kezességvállalás hatalmas mértékű (174 milliárd Ft tőketartozás + kamatai). A második változatban is megtörténik a céltartalék képzés és a rossz portfolió nettó (céltartalékkal csökkentett) értéken kerül ki a bank könyveiből. Ebben az esetben a bank számadatait figyelembe véve 144 milliárd Ft tőkeemelést tartunk szükségesnek és 71 milliárd tőketartozásra, valamint kamataira kell kezességet vállalni.

Az első változat jogi aggályokat vet fel, ezért a továbbiakban a második változattal, mint konkrét javaslattal foglalkozunk. Költségvetési szempontból a második változat a terhek nagy részét az 1998. évi költségvetés keretében rendezi.

A javasolt változat lényege, hogy a banknál lévő rossz portfoliót egy közvetetten állami tulajdonban lévő work out cég (a REORG Rt. által erre a célra alapított társaság) céltartalékkal csökkentett nyilvántartási értéken kivásárolja, a bank tőkehelyzetét pedig az állam tőkeemelés útján rendezi.

Az, hogy milyen mértékű tőkeemelés tekinthető indokoltnak, alapvetően attól függ, hogy az államnak mi a stratégiai célja. Amennyiben a bankban az állami tulajdon tartósan fennmarad - legalább a hitelintézeti törvény által engedélyezett 3 évig - olyan mértékű tőkeemelés lehet indokolt, ami valóban fedezetet nyújt a legszükségesebb fejlesztésekre. Amennyiben a cél az, hogy a bank rendbetételét követően privatizációra kerüljön sor, alacsonyabb tőkeemelés is elegendő, ebben az esetben a bankot mielőbb privatizálni kell.

A bank helyzetének rendezése érdekében
- a 10 %-os tőkemegfelelési mutató biztosításához 144 milliárd forint tőkeemelés,
- a 14 %-os tőkemegfelelési mutató biztosításához 152 milliárd forint tőkeemelés szükséges.

A megoldásként javasolható változat lényege:

1. Első lépésként 21 millió Ft-ra kell leszállítani a bank jegyzett tőkéjét az eredménytartalék javára.
2. A 174 milliárd Ft könyv szerinti értékű rossz portfolió után, az eladás előtt meg kell képezni a 103 milliárd Ft összegű céltartalékot, amelynek fedezetét a mintegy 720 %-os árfolyamértéken (a névértékhez viszonyítva) 144 milliárd Ft összegben végrehajtott állami tőkeemelés biztosítja. Ebből 20 milliárd Ft a jegyzett tőkébe, 124 milliárd Ft pedig a

tőketartalékba kerülne, majd ez utóbbit onnan átcsoportosítanák az eredménytartalékba. A bank a tőkeemelés során 19,2 milliárd Ft cash fedezet – az ÁPV Rt. bevételeinek, illetve fel nem használt kiadásainak átcsoportosításával – és 124,8 milliárd Ft értékben államkötvényt kap (50 milliárd Ft-ot meglévő államkötvényben, a fennmaradó összeget pedig új kibocsátású, 10 éves futamidejű, változó kamatozású államkötvényben). Ehhez azonban a költségvetési törvényben módosítani kell a hitelintézeti törvényt, valamint felhatalmazást kell adni a költségvetési törvényben a szükséges összegű kötvény kibocsátására.

3. A rossz portfoliót a work out cég a céltartalékkal csökkentett könyv szerinti értéken, 71 milliárd Ft eladási áron venné meg, így a bank eladási vesztesége kb. 103 milliárd Ft, amelyet a felhasznált céltartalék teljes összegben fedezne. A work out cég által a portfolió kivásárlásához szükséges forrás biztosítása céljából kibocsátott 71 milliárd Ft névértékű kötvények kamattal növelt visszafizetésére az államnak kezességet kell vállalnia. A kötvényeket a Postabank Rt. jegyezné le. A Postabank Rt-nél maradó portfolió többlet céltartalék képzése (42 milliárd forint) és a folyó banküzemi veszteség (14 milliárd Ft) miatt az 1998. évi mérleg szerinti veszteség így is 56 milliárd Ft. A teljes céltartalék képzés és a tárgyévi banküzemi veszteség együttes összegében kialakult mérleg szerinti veszteség 158 milliárd Ft.
4. A Postabankba opciós kötelezettsége folytán visszakerül a Polgári Bankkal fuzionált Pénzintézeti Központ (PK), amelyet az ÁPV Rt. a bank állami tulajdonba kerülése után külön értékesít.

A javasolt változat előnyei:

- a jelenlegi tulajdonosok tulajdoni arányuk mértékében részesednek a veszteségből,
- a vonatkozó jogszabályokat nem sérti, a portfolió tisztítás előtt a szükséges céltartalék megképzésre kerül,
- a work out cég a rossz portfoliót annak reális árán (a céltartalékkal csökkentett könyv szerinti értéken, 71 milliárd Ft-on) veszi meg, ami azt jelenti, hogy az állami kezesség nagyrészt nem kerül igénybevételre.

Az állami tőkeemelés mértékét végső soron a portfolió eladás eredménye (vesztesége), a rossz portfolió utáni céltartalék képzéstől függetlenül kialakult mérleg szerinti (banküzemi) eredmény és a banknál maradó portfolió után képzett többlet céltartalékból származó veszteség együttes összege határozza meg.

A javasolt változat jogi vonatkozása

A költségvetésből finanszírozandó tőkeemelés révén a Magyar Állam tulajdoni hányada meg fogja haladni a 15 %-ot. Erre a Hpt. 12. §-a (2) bekezdésének b) vagy c) pontja alapján kerülhet sor, vagy azért, mert a Postabank részesedése a lakossági betétgyűjtés, stb. területén a 25 %-ot eléri, vagy – csupán 3 éves átmeneti időre – azért, mert a Postabank fizetésképtelensége csak így hárítható el. Ez utóbbi esetben a tőkeemelés mértéke csak a fizetésképtelenség elhárításának céljához igazodhat, hosszú távú, stratégiai célokat nem

szolgálhat. Számolni kell azzal, hogy a megmentéssel összefüggő tőkejuttatás nem ütközik-e az Európai Megállapodásba, ami Bizottság által kifogás tárgyát képezheti.

A javasolt változat esetében az 1998. december 30-án megtartandó közgyűlés napján kell:

a) a tőkeleszállításról és felemelésről dönteni,
b) a tőkeleszállítást és felemelést cégbíróságon bejegyeztetni,
c) a portfoliót eladni,
d) a work out cég kötvényeit kibocsátani,
e) az állami, illetve az ÁPV Rt. általi tőkeemelés pénzösszegét és az állampapírokat átutalni,
f) a cash-ben történt tőkeemelés egy részét államkötvény vásárlásra fordítani.

A tőkemegfelelési mutató alakulása a tőkerendezés során

A Postabank Rt. tőkerendezése alapvetően azért vált szükségessé, mert a mintegy 174 milliárd Ft könyv szerinti értékű rossz portfolióra a bank nem képezte meg a jogszabály szerint indokolt céltartalékot, tehát veszteséget halmozott fel, így annak eladása csak állami beavatkozás mellett történhet veszteség nélkül (könyv szerinti értékén), illetve veszteséggel történő értékesítés esetén (céltartalékkal csökkentett értéken) az állam biztosítja a veszteségrendezéshez a tőkét.

A Postabank Rt. tőkemegfelelési mutatója 1998. szeptember 30-án –8 %, (a szükséges mértékű céltartalékot a bank még nem képezte meg).

Tekintettel arra, hogy a Postabank Rt. vagyoni helyzetét és tárgyévi gazdálkodásának eredményét bemutató adatok a mai napig nem tisztázottak, nem auditáltak és az év végi tőkerendezésig még változhatnak, ezért biztonsági céllal indokolt a bank tőkéjét a 8 %-ot meghaladó tőkemegfelelési szintre feltölteni.

A Postabank Rt. által előrevetített korrigált mérlegfőösszeg a tőkerendezés után megközelítőleg 200 milliárd Ft. A szavatoló tőke pedig az általunk javasolt tőkerendezési számadatokkal (144 milliárd Ft tőkeemelés) 28 milliárd Ft. Így a tőkemegfelelési mutató (28-8)/200=10 % lesz.

Amennyiben lehetőséget szeretnénk biztosítani a bank részére a jövőbeni üzletági bővítések, fejlesztések, informatikai beruházások fedezetéhez, ennél nagyobb összegű tőkefeltöltés is indokolt lehet, de ennek alapvető feltétele, hogy a tőkerendezés során a Postabank Rt. köteles stratégiai tervét és üzletpolitikáját elkészíteni, valamint azt a Pénzügyminisztérium részére átadni. További lehetséges problémákat rejthet, a bank informatikai rendszere, amelynek auditálására ezután kerül sor. Fennáll a veszélye, hogy a 2000. év informatikai problémájának kezelése a jövő évben jelentős kiadásokat tesz szükségessé a banknál.
A fentiekből kiindulva, ha a Postabank Rt. számára 14 %-os tőkemegfelelési mutatóhoz elegendő tőkét biztosítunk, akkor 152 milliárd Ft tőkeemelésre lenne szükség, amelyből legfeljebb 20 milliárd Ft-ot tenne ki a jegyzett tőkeemelés és legalább 132 milliárd Ft-ot képviselne az ázsió. A bank szavatoló tőkéje pedig 36 milliárd forint lenne.

A Postabank Rt. helyzetének rendezésével kapcsolatos állami kötelezettségvállalás későbbi megtérülése

A Postabank Rt.-től kivásárolt kb. 174 milliárd Ft összegű portfolió későbbi behajtása során – a Postabank Rt. előrejelzései szerint – közel 71 milliárd Ft érték utólag várhatóan nagyrészt megtérül, így az állami kezességvállalás érvényesítésére csak kis mértékben kerül majd sor. A 174 milliárd forint összegű portfolió eladásából származó bevételt a work out cég által kibocsátott kötvény visszafizetésére kell fordítani.

A Postabank Rt. helyzetének rendezésekor a work out céggel kötött megállapodás során ki kell térni arra, hogy a Magyar Állam a portfolió megtérülését az Állami Számvevőszék útján folyamatosan figyelemmel kíséri. A Kormányzati Ellenőrzési Iroda az állami kezesség beváltását megelőzően vizsgálatot végez a cégnél, hogy a további költségvetési kiadások mértékét minimalizálni lehessen. Ennek módszerét ki kell dolgozni és jogszabályokkal is alá kell támasztani, de a jelenlegi (állandóan változó) számadatok és feltételek mellett ez még nem lehetséges. Ugyancsak ki kell dolgozni a banknál maradó és minősített portfolió elkülönített nyilvántartását és a megtérülést követően az esetleges túltartalékolás visszavételének módszerét.

A Postabank Rt. privatizálásából származó bevétel a bank helyzetének rendezése miatt felmerült adósság törlesztését szolgálja, és a portfolió értékesítéséből származó bevétel lehetővé teszi, hogy az állami kezességvállalás csak kis mértékben kerüljön beváltásra.

A Postabank Rt. helyzetének rendezése során felmerül a felelősség kérdése is, amit a rendezés után – mint az állami vagyon kezelője – az ÁPV Rt. megvizsgál, és annak eredményétől függően megteszi a szükséges intézkedéseket.

Az MFB Rt. helyzetének rendezése

Az állami tőkejuttatás alapvető okai:

- Az MFB Rt. Postabank Rt. tőkeemelésében való részvételére az 1046/1998., illetve az 1057/1998. számú kormányhatározatok, valamint alapítói határozatok alapján került sor.
- A Bank jelentős külföldi bankhitel állománnyal rendelkezik, ami állami intervenció nélkül ronthatja a bank megítélését.
- Az óriás mértékű veszteség nyomán kialakuló tőkehelyzet következtében a bank képtelen lenne a Hpt. vonatkozó prudenciális előírásait betartani, és fejlesztési banki funkcióit maradék nélkül ellátni.

A KPMG Hungária Könyvvizsgáló, Adó- és Közgazdasági Tanácsadó Kft. a Magyar Fejlesztési Bank Rt. felkérése alapján elkezdte a bank hitelei és befektetései után képzendő kockázati céltartalék mértékének megállapítását. Az 1998. augusztus 31-i állapot szerint – a befektetési portfolió mintegy felének áttekintése után – összesen 26,84 milliárd Ft-ot tesz ki a bank könyveiben nem szereplő céltartalék igény.

A KPMG a bank teljes hitel- és befektetés állományának vizsgálatát 1998. december közepére fejezi be, és vizsgálati eredmények figyelembe vételével állapítható meg, hogy mekkora összegre van szükség.

Az előterjesztők ezért azt javasolják a Kormánynak, hogy amennyiben a KPMG jelentése megalapozott céltartalék hiányt, illetve banküzemi veszteséget igazol, akkor az 1998. évi költségvetési törvény módosításával emelje meg az ÁPV Rt. válságkezelési keretét a megfelelő összeggel, de legfeljebb 34 milliárd forinttal és az ehhez szükséges forrást az 1998. évi költségvetés terhére biztosítsa. Az ÁPV Rt. ezt az összeget közvetlen tőketartalékba adja át az MFB Rt.-nek.

A veszteség rendezéséhez szükséges forrás közvetlen tőketartalékba helyezését az indokolja, hogy tőkeemelés esetén 3.000%-os árfolyamon történő jegyzés biztosítaná a veszteség rendezéséhez szükséges tőketartalék keletkezését, ami nincs összhangban a részvények valóságos értékével.

Ez az összeg kompenzálja a fenti tételekből származó veszteséget, illetve ezeknek a bank tőkehelyzetére gyakorolt negatív hatását.

Az MFB Rt. helyzetének rendezése során is felmerül a felelősség kérdése, amit az ÁPV Rt. a Postabanknál leírtakhoz hasonlóan megvizsgál.

A Postabank Rt. és az MFB Rt. helyzete rendezésének költségvetési hatásai:

Állami garanciavállalás work out cég kötvénye után	71 Md + kamat
Tőkeemelés államkötvénnyel	124,8 Md
Tőkeemelés cash-sel	19,2 Md
Postabank Rt. miatt összesen:	***215 Md + kamat***
MFB Rt. (ÁPV Rt.-től)	***34 Md***
Összesen:	***249 Md + kamat***

A bank helyzetének rendezéséhez kapcsolódó cash-flow-t a költségvetés finanszírozásánál figyelembe kell venni.

A Postabank Rt. helyzetének és az MFB Rt. más veszteségeinek rendezésére, valamint az ÁPV Rt. döntően állampapírral történő megsegítésére kialakult javaslat alapvetően kétféle prezentációs megoldással képzelhető el. Mind a két megoldás az 1999. évi költségvetési törvényben, az idei költségvetési törvény módosításával valósítható meg.

A kétféle prezentációs technika a következő:

1.) A szükséges kb. 249 milliárd Ft állami forrás az 1998. évi költségvetésben közvetlen kiadásként kerül elszámolásra. (Döntően állampapír rendelkezésre bocsátás révén.)

A többletkiadás azt eredményezi, hogy a privatizációs bevételek nélküli 1998. évi államháztartási hiány az eddig számított 4,3%-ról közel 6,7%-ra emelkedik. A hiánynövekedés finanszírozási forrását természetesen meg kell teremteni, ami növeli az államadósságot.

A megoldás előnye:

- jelzi a Kormány eltökéltségét a múltban felhalmozódott, de csak most napvilágra került problémahalmaz azonnali rendezésre;
- egyszeri akcióval az Áht. szabályainak megfelelően kerül megoldásra az érintett pénzintézetek konszolidálása.

A megoldás hátránya:

- az 1999. évi költségvetési törvényjavaslat beterjesztésekor az 1998. évi várható államháztartási pozíció prezentálásánál a problémakör nem került megemlítésre, ez felveti a "szavahihetőség" kérdését;
- a hazai és nemzetközi statisztikákban (IFS, GFS) az 1998. évi magasabb hiány kerül rögzítésre, így megtörik a javuló államháztartási pozíció-irányzat, s nem lesz mindig alkalom a konkrét ok megvilágítására;
- a nemzetközi befektetői bizalom átmeneti megrendülése következik be, és a hitelfeltételeknél az 1999. évi mintegy 4 milliárd US $ külföldi hitelfelvétel (adósságmegújítás) kamatfeltételeinél legalább 10-50 bázispont közötti romlás következhet be, ami évi 4-20 millió $ (ami kb. 1-5 milliárd forintnak felel meg) finanszírozási többletköltséget okoz. Emellett nem számszerűsíthető, de lényegesen nagyobb hátrányok is származhatnak az egyéb működő tőkebeáramlás rosszabb feltételeinél.

2.) A 249 milliárd Ft állami forrást kiadásként való elszámolás nélkül - közvetetten - nagyrészt államkötvény-kibocsátás fedezi. Így a hiány nem, csak az államadósság emelkedik a korábban számítottat meghaladó mértékben (az 1999. évi költségvetési törvényjavaslatban 1998. végére várhatóként jelzett GDP arányos 58,5%-ról 60,9%-ra, az 1998. évi terv 63,3 % volt).

A megoldás előnye:

- tartható a már jelzett 1998. évi 4,3 % körüli államháztartási pozíció, s annak évek során mutatkozó javuló irányzata;
- az 1. változatnál jelzett finanszírozási többletköltség nem áll elő.

A megoldás hátránya:

- az elszámolt, de meg nem jelenített többletkiadás finanszírozása miatt az államadósság mindenképpen nő, s ezáltal az Áht. 14. §-ában rögzített szabályok sérülnek. Utóbbiak szerint ugyanis az államadósság kizárólag az államháztartás alrendszerei költségvetésében elszámolt műveletek miatti hiánynövekedés (annak finanszírozása) következtében nőhet.

  Megjegyzendő, hogy az 1996. évi zárszámadásban a módszert már alkalmaztuk, ti. a MÁV tartozását költségvetési elszámolás nélkül vállalta át a központi költségvetés, de ennek összege jóval kisebb volt (16 milliárd forint). A nemzetközi gyakorlatban is a nagy bankkonszolidációkat általában a költségvetést megkerülve szokták végrehajtani (pl. Japán, Svédország).

Bármelyik prezentáció esetén

a) az államadósság állománya mindenképpen nő, és kisebb lesz a vártnál a GDP-hez viszonyított adósságmérséklődés, (az ütem csökkenése lassul);

b) a konszolidáció érinti a makrogazdasági folyamatokat, mivel a konszolidáció kamatterhei a jövőben éves szinten a GDP 0,2%-ára becsülhetők;

c) a belső gazdasági folyamatokat a fenti lépések közvetlenül 1998-ban nem befolyásolják, hiszen a deficit növekedése keresleti többletet nem jelent, sőt a konszolidáció elmaradása esetén a bankrendszerben jelentkező esetleges problémák miatt olyan gazdasági helyzet állna elő, ami első lépésben jelentős infláció-gyorsulással járna, későbbiekben pedig nagy növekedési áldozatot okozna. Ez a hiány valójában az elmúlt években keletkezett és korrekt elszámolások esetén az akkori hiány lett volna nagyobb az időarányos résszel. Közgazdasági értelemben ezért az 1998-as egyösszegű elszámolás sem mutatna valós helyzetet az államháztartásról.

A fentieket mérlegelve javasoljuk a **2. alternatíva** elfogadását.

Összefoglalás:
A Postabank Rt. helyzetének rendezése során az állam legfeljebb 144 milliárd Ft-nak megfelelő tőkeemelést hajt végre és 71 milliárd Ft összegű kezességet vállal. A tőkeemelés összegéből a céltartalék megképzése után 28 milliárd Ft mint „friss tőke" növeli a bank, tehát az állami vagyon értékét. A REORG-APPORT-hoz kerülő portfolió értékesítése során realizálódó várható bevétel miatt a 71 milliárd Ft kezesség igénybevételére a kamatfizetést és a működési költségeket figyelembe véve csak részben fog sor kerülni. Tehát az államnak kb. 140 milliárd Ft-ba kerül a bank helyzetének rendezése.
Az MFB Rt. részére nyújtandó maximum 34 milliárd Ft tőketartalék az állam veszteségét fedezi.

II. Az önkormányzatokat megillető gázközmű vagyon rendezése

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi törvény előírta a lakossági szükségleteket kielégítő közművek belterületi részének önkormányzati tulajdonba adását, ez azonban nem történt meg.
Az önkormányzati törvény 1995. évi módosítása nyomán a gázközmű vagyon „átadása" az e vagyont üzemeltető gazdasági társaságok állami tulajdonban maradt vagyonhányada 40 %-ának részvény formájában történt rendelkezésre bocsátásával valósult meg. Ez utóbbi törvényt az Alkotmánybíróság megsemmisítette azzal, hogy az önkormányzatokat legalább a törvényben eredetileg megállapított érték illeti meg.
A gazdasági miniszter és az igazságügyi-miniszter a rendezés módjáról kormány-előterjesztést készített, amelyet a közigazgatási államtitkári értekezlet megtárgyalt. Az ebben vázolt ütemterv szerint 1999. július 31-ig el kell végezni az érintett vagyoni kör felmérését és értékelését. Ennek alapján 1999. október 31-ig törvényjavaslatot kell benyújtani az Országgyűléshez. A fent leírtak azt jelzik, hogy 1999-ben az önkormányzatok részére juttatásra nem kerül sor, de az őket megillető juttatás 40-120 milliárd forint közé tehető.
A fedezet biztosítása két módszerrel történhet:

- a 2000. évi, illetve a későbbi évek költségvetése terhére, vagy

- az 1998. évi központi költségvetést terhelő államkötvény kibocsátással, amely az ÁPV Rt.-nél kerül elkülönítetten elhelyezésre.

Javasoljuk, hogy az önkormányzatokat megillető gázközmű vagyon miatti igények kielégítésére az 1998. évi központi költségvetést terhelő, az ÁPV Rt.-nél elkülönítetten elhelyezésre kerülő államkötvény kibocsátására kerüljön sor 50 milliárd Ft összegben, amelynek kamata a központi költségvetést illeti meg.

Járai Zsigmond Dr. Stumpf István

A luxusvella nem apácazárda

SC. H.2.c
1073/97. FTJ.
09.19. Szpld.

Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat

POLGÁRMESTERI HIVATAL

dr. Tarafás Imre úrnak
Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet
elnöke

hiv.sz.: C1-1665/97

(1)

Budapest
Csalogány u. 9-11.
1027

Tisztelt Elnök úr!

Alulírottak a Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat képviseletében eljárva az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyeletről szóló 1996 évi CXIV. törvény, valamint az értékpapírok forgalomba hozataláról, a befektetési szolgáltatásokról és az értékpapír-tőzsdéről szóló 1996. évi CXI. törvény alapján - az alábbiakban ismertetett rövid tényállás alapján - azzal a

kérelemmel

fordulunk a tisztelt Elnök úron keresztül az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelethez, hogy a **GLOBEX BRÓKERHÁZ RT**. (1126 Budapest, Királyhágó tér 8-9., képviseli: dr. Vellai Györgyi elnök-igazgató), mint befektető szolgáltató szervezet (továbbiakban: Megbízott) ellen - a Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat, mint ügyfél érdekeinek megóvása és védelme érdekében - szíveskedjék az 1996. évi CXI. törvény 137. §-ában meghatározott intézkedéseket megtenni és a megfelelő szankciókat alkalmazni.

A kérelem indokául - röviden - az alábbi tényállást adjuk elő:

A Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat a Megbízottal 1995. július 25-én portfoliókezelési szerződést kötött, értékpapírok kezelésére és hasznosítására. (1. sz. melléklet)
A szerződést közösen 1996. augusztus 2. napján módosítottuk és kiegészítettük. (2. sz. melléklet)
Önkormányzatunk a Megbízott időszakos beszámolási, de legfőképpen elszámolási és fizetési kötelezettségének elmulasztása miatt - e szerződésszegő magatartásból eredő jogaink érvényesítése érdekében - a szerződést 1996. szeptember 12-én kelt levélben azonnali hatállyal felmondta. (3.sz. melléklet)

♦ 1126 Budapest XII., Böszörményi út 23-25. * 1535 Bp., Pf. 925 ♦
Telefon: 155-1244 * Fax: 201-9845

Tekintettel arra, hogy egyeztető tárgyalásaink eredményre nem vezettek, az Önkormányzat - vagyoni érdekeinek védelme és további vagyonvesztésének megóvása érdekében - bírósági eljárást kezdeményezett Megbízott ellen.

Keresetünk az értékpapírokból származó garantált hozam megfizetésére (35.496.258.- Ft), különböző értékpapírok kiszolgáltatására és késedelmi kamatok megfizetésére irányult.
A Fővárosi Bíróság keresetünknek helyt adva - figyelemmel Megbízott időközbeni részteljesítésére - kötelezte Megbízott-alperest, hogy fizessen meg Önkormányzatunk részére 35.496.258.- Ft-ot, továbbá különböző összegű, hozamgarancia után járó jegybanki alapkamat kétszeres összegének megfelelő összeget, továbbá 23.384.795.- Ft-ot és ennek a jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő összeget, továbbá kötelezte 20.000.000.- Ft névértékű Pannónia Hotels Rt. részvények, valamint 15.980.000.- Ft Elmű Rt. részvények kiadására (4-5. sz. melléklet).
Megjegyezni kívánjuk, hogy a Bíróság által megítélt 23.384.795.- Ft összegű követelésünk nem a portfolió szerződésből, hanem az 1996. III. 29-én kelt diszkont kincstárjegy adás-vételi szerződéséből származott, melynek tőkeösszegét Megbízott teljesítette, ezért e jogügyletből csak a tőke után járó tőkésített kamatkövetelés és annak kamatai iránt van Önkormányzatunknak követelése. (6. sz. melléklet)

Azonban az 1997. május 24. napján jogerőre emelkedett és végrehajtható ítéletnek érvényt szerezni nem tudtunk, mivel a Megbízottnak általunk ismert bankszámláira benyújtott azonnali inkasszóink gyakorlatilag teljes fedezetlenség miatt teljesítés nélkül maradtak, hiszen csak jelentéktelennek minősíthető 38.654.- Ft-ot tudtunk e bankszámla ellen 1997.IX.9-én érvényesíteni.

Emlékeztető formájában rögzítettük 1997. március 25-én a diszkont kincstárjegyek és Pannónia Hotels Rt. részvények eladásából származó vételárat és az arra vonatkozó fizetési határidőket, valamint megállapításra került hozamgarancia címén a Megbízott fizetési kötelezettsége és annak határideje is. Ezen emlékeztető tartalmazta továbbá Rezidencia II/A. értékpapír eladására, valamint Rezidencia-II. ingatlan befektetési jegyre cserélt Alfa Rt. értékpapír részfizetésére vonatkozó megállapodást is. (7. sz. melléklet)

Ezek után 1997.VI.12-én kelt letéti szerződésben 97.770.000.- Ft névértékű Rezidencia II/B ingatlan-befektetési jegy kezeléséről állapodtunk meg. (8.sz. melléklet)

Majd közjegyzői okiratba foglalt megállapodás keretében 1997. június 13-án megállapodást kötöttünk az azonnali hatállyal felmondott portfoliókezelési szerződésből még fennálló követelések rendezése tárgyában. Ennek a végrehajtható okiratban foglalt kötelezettségének sem tett eleget Megbízott, mivel a fizetési ütem első teljesítési határnapján esedékes fizetését nem teljesítette. Ezzel a szerződésszegő magatartással az egész követelést lejárttá tette, és az teljes összegében esedékessé vált. (9.sz. melléklet)

Ugyanezen a napon szintén közjegyzői okiratba foglaltunk egy értékpapír adás-vételi szerződést, melynek keretében 97.770.000.- Ft névértékű Rezidencia II/B. befektetési jegy 117.324.000.- Ft összegű vételár ellenében történő elidegenítéséről állapodtunk meg.

A közjegyzői okiratba foglalt fizetési ütem első határnapját szintén nem tartotta be a Megbízott, vagyis az 1997. június 30. napjáig esedékes 58.662.000.- Ft vételárat nem fizette meg. Ezzel a szerződésszegő magatartással az egész követelést lejárttá tette, és az szintén teljes összegében esedékessé vált. (10. sz. melléklet)

A közjegyzői okiratok bankszámlák elleni végrehajtása sem vezetett eredményre, azok fedezetlensége miatt.

A fenti előadásunk összefoglalására 11. sz. melléklet alatt csatoljuk a - jelen kérelmünk időpontjában - kimutatható és meghatározható, különböző jogcímeken fennálló, kamatokkal növelt követelésünkről szóló kimutatást, mely szerint a Budapest Főváros XII. ker. Önkormányzatnak a Megbízottal szemben fennálló követelése mindösszesen: **284.509.851.- Ft, valamint értékpapírba foglalt 20.000.000.- Ft.**

Álláspontunk szerint Megbízott többszörösen megsértette a működésére vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségeit, így Önkormányzatunk, mint befektető vagyoni érdekeit súlyosan sértő magatartást tanúsított azzal, hogy megszegte az 1996. évi CXI. törvény 100-101. §-ában - az ügyfél-követelések védelmét szolgáló - kötelező előírásokat, így többek között megsértette
- a 101. § (1) bekezdés második mondatába foglalt azon kötelezettségét, mely szerint Megbízott nem biztosította azt, hogy ügyfele a tulajdonában lévő értékpapírjaival és pénzügyi eszközeivel bármikor rendelkezhessen,
- a 101. § (2) bekezdésben foglalt azon előírást, mely szerint az ügyfél értékpapírjait kizárólag az értékpapír-ügylet teljesítéséhez lehet felhasználni.

Ezen ügyfél érdekvédelmet szolgáló szabályok többszörös megszegésén és megsértésén keresztül végsősoron elszámolási kötelezettségének nem tett eleget.

Ugyanakkor utalunk arra is, hogy tapasztalataink szerint a Globex-vállalatcsoporton belüli viszonyok, illetve azoknak a cég jegyzéseiben megnyilvánuló sokfélesége Önkormányzatunk számára megnehezítette a szerződéses kapcsolatban való eligazoládst.
A csatolt iratokból kiderül, hogy több egymástól eltérő aláírási mód is feltűnt, sőt azonos személy különböző cégeket is jegyzett, mely cégek egy vállalatcsoporthoz tartoznak. (12. sz. melléklet)

Mindezekre tekintettel, valamint, hogy remény sem mutatkozik arra, hogy Megbízott a még ez év végére vállalt kötelezettségeinek eleget fog tenni, tisztelettel kérjük az Elnök urat, hogy a Felügyelet éljen a rendelkezésére álló minden eszközzel, adott esetben szankcióval Megbízott ellen, beleértve annak vezetője elleni felelősségrevonást is.

Amennyiben szükséges - a Felügyelet hatékony eljárásának lefolytatása érdekében - készséggel állunk mind egyéb írásbeli okiratok csatolásával, mind pedig személyes közreműködésünkkel Hivataluk rendelkezésére.

Budapest, 1997. szeptember 15.

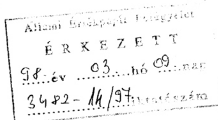
Tisztelettel:

Mellékletek!

Dr. Udvardy-Nagy István
polgármester

dr. Patyi András
jegyző

Tarafás Imre
Elnök

Állami Pénz- és Tőkepiaci felügyelet

1027 Budapest, Csalogány u. 9-11.

Tisztelt Elnök Úr!

Tekintettel a GLOBEX Brókerház Rt. által 1998. március 3.-án Konyecsnyiné Szécsi Mária részére eljuttatott levelében foglaltakra, illetőleg az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet ÁPTF 85.005/1998. Sz. határozatára a T. Felügyeletet részére az alábbi tájékoztatást nyújtjuk a Budapest Főváros XII. ker. Önkormányzat ügyében.

A hivatkozott, korábbi levelünk mellékletét képező emlékeztetőben foglalt irányelvek figyelembe vételével 1998. március 5. –én megállapodás született a GLOBEX Brókerház Rt. a GLOBEX Holding Rt, illetőleg Budapest Főváros XII. Ker. Önkormányzat között, melyet az Önkormányzat képviselőtestülete 1998. március 5.-én jóváhagyott.

Tájékoztatjuk továbbá, hogy a megállapodás aláírásával egyidejűleg a felek lemondtak az egymással szembeni minden további követelésről és perigényről.

Budapest, 1998. március 6.

Dr. Vellai Györgyi h.
elnök-igazgató

Deloitte & Touche

Fax Üzenet

Név:	Cég:
Vajda Éva	ÉLET ÉS IRODALOM
Fax szám:	
303-9241	

Üzenet:

Tisztelt Vajda Éva!

Ezúton szeretnénk válaszolni kérdéseire.

1.) Milyen értékelés alapján hitelesítették a Globex Holding Rt. alaptőke -emelését 1995-ben.

A Deloitte & Touche nem hitelesítette a Globex Holding Rt. alaptőke emelését. Az alaptőke felemelése a Globex Tervező és Beruházó Rt. részvénycsomagjának apportálásával történt. A Deloitte & Touche meghatározta a Globex Tervező és Beruházó Rt. saját tőkéje 1994. augusztus 31. állapotának megfelelő befektetési értéktartományát. Az értéktartomány meghatározása a Globex Tervező és Beruházó Rt. vezetése által összeállított üzleti terven alapult. A nemzetközi értékbecslési szabályok és a Magyarországon elfogadott értékbecslési módszerek alkalmazásával készítettük el az értékbecslést, amely egy bizonyos értéktartotmányt határozott meg. Ezen az értéktartományon belül a Globex Holding, illetve a Globex Beruházó Rt. határozták meg az apport értékét, amit a Deloitte & Touche elfogadott.

Küldi:	Cég:
Steve Labossiere	Deloitte & Touche, Hungary
Fax szám:	Oldalak száma (fedőlappal):
(36-1) 428-6801	2
Dátum:	Ha csak részben kapta meg vagy olvashatatlan, kérjük hívja:
1999. január 21.	(36-1) 428-6824

Fax Üzenet

2.) Mi volt az oka annak, hogy a Globex Holding Rt. 1996-os mérlegbeszámolója többszöri módosítás ellenére sem készült el határidőre?

A mérlegbeszámolót mindig a gazdasági társaság szerkeszti. Ha a Globex Holding 1996-os mérlegbeszámolója határidőre nem készült el, úgy annak magyarázatát is csak a Globex adhatja meg.

3.) Miért és mikor mondta fel a Deloitte & Touche a Globex Holding Rt.-vel kötött szerződését?

A Deloitte & Touche 1997. május 28-án írásban kérte a Globex Holding Rt. közgyűlésének összehívását. A Globex Holding rt. ugyanazon a napon a Deloitte & Touche könyvvizsgálói megbízását megszüntette.
A szerződést tehát nem a Deloitte & Touche mondta fel. A Globex lépését akkor váratlan fordulatként értékeltük.

Ha további kérdése lenne, kérem, hogy keressen telefonon.

Üdvözlettel

Steve Labossiere

A romlás virágai

JELENTÉS

a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról

A vizsgálat végrehajtásáért felelős:
az ÁSZ IV. Vagyonellenőrzési Igazgatósága:

Halász Gejza
számvevő igazgató

A vizsgálatot vezette:

Harsányi Sándor
osztályvezető főtanácsos

A vizsgálatot végezték:

Dr. Borisz József
számvevő tanácsos

Lőrinc Alajos
számvevő tanácsos

Makkai Mária
számvevő tanácsos

Németh Béláné
számvevő tanácsos

Dr. Ocskovszky Jánosné
számvevő tanácsos

Rundik János
számvevő tanácsos

Dr. Szöllősi Géza
számvevő tanácsos

Szakértők:

Barát Stefánia
Botos Katalin

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
I. BEVEZETÉS	**1**
II. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK KÖVETKEZTETÉSEK, AJÁNLÁSOK	**3**
1. Összefoglaló megállapítások	3
1.1. A befektetésként kimutatott értékpapírok és részesedések alakulása	3
1.2. Követelések állománya, fedezettsége, kockázati céltartalék	6
1.3. Banki források alakulása	7
1.4. Szabályozottság, belső ellenőrzés	10
2. Következtetések	11
3. Ajánlások	13
III. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK	**14**
1. A befektetésként kimutatott értékpapírok és részesedések alakulása	14
1.1. Vállalkozásokban lévő részesedések	14
1.2. A bank és társaságai közötti üzleti kapcsolat	16
1.3. Követelés értékesítések	19
1.4. Belső és kapcsolódó hitelek	21
1.5. Befektetési célú értékpapírok	22
1.6. Immateriális javak és tárgyi eszközök	23
2. Követelések állománya, fedezettsége, kockázati céltartalék	24
2.1. Követelések állományának alakulása	24
2.2. Adósminősítés	27

2.3. Fedezetértékelés 29

2.4. Kockázati céltartalék 30

3. Banki források alakulása 31

3.1. A bank tőkehelyzete 31

3.2. A bank forrásainak helyzete, összetételének alakulása 32

3.2.1. Éven belüli kötelezettségek 33

3.2.2. Éven túli kötelezettségek 34

3.3. A bank likviditásának helyzete 34

3.4. A bank eredményének alakulása 35

3.5. A konszolidációs szerződés 37.

4. Szabályozottság, belső ellenőrzés 39

4.1. Szabályozottság 39

4.2. A belső ellenőrzés működése 43

Állami Számvevőszék
V-2-41/1997.
Témaszám: 360.

JELENTÉS

a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról

I.

BEVEZETÉS

Az Állami Számvevőszék az 1989. évi XXXVIII. törvényben kapott felhatalmazása alapján ellenőrizte a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. (továbbiakban KHB Rt.) tevékenységét.

Az ellenőrzés célja a bank vagyoni helyzetének, eszközei alakulásának, azok tartalékkal történő fedezettségének vizsgálata volt, valamint annak megállapítása, hogy a bank működése, tevékenysége megfelel-e a törvényi előírásoknak, belső szabályzatoknak, illetve a bank szabályzatai megfelelően közvetítik-e a biztonságos és jövedelmező működés követelményeit.

Az ellenőrzés alapvető céljának megfelelően a vizsgálat kiterjedt a befektetésként kimutatott értékpapírok és részesedések, az immateriális javak és tárgyi eszközök alakulására, a követelésállományra és annak fedezettségére, továbbá a kockázati céltartalékokra. Átfogta a banki források alakulását, valamint a pénzintézet belső ellenőrzési rendszerét. Nem volt a vizsgálat célja a bank egész tevékenységének ellenőrzése.

Az ellenőrzött időszak 1996. év és 1997. első negyedéve, illetve ahol szükséges volt - pl. hitelügylet - ott az adott gazdasági esemény keletkezésének időpontjától számított időszak.

A vizsgálat 42 adósra terjedt ki. Ez 63,4 milliárd Ft követelésállományt reprezentált és a banki állomány közel 35 %-át jelentette.

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt.-t a vizsgálat ideje alatt a következők jellemezték.

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. tevékenységét részvénytársasági formában 1987. január elsején kezdte meg. A pénzintézeti rendszer részvénytársasági formában működő pénzintézeteinek száma 1996-ban meghaladta a 40-et. Ezen belül a KHB RT. Rt. az első 6 nagybank között szerepel. 1996. január 1-vel a bank egyesült a 100 %-os tulajdonában lévő Ibusz Bank Rt.-vel.

A bank országos fiókhálózattal rendelkezik, fiókjainak száma 1996. december 31-én 153 volt. Teljes munkaidőben foglalkoztatott statisztikai létszáma 4.020 fő volt. Jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok és magánszemélyek részére a bank teljeskörű kereskedelmi banki szolgáltatásokat nyújt. Tulajdonai között szerepel befektetési bank, értékpapírforgalmazó, ingatlanforgalmazó, valamint lízingtevékenységet végző társaság. Továbbá mintegy 60 egyéb társaságban bír részesedéssel.

Fő tulajdonosa, közel 90 %-os aránnyal a Magyar Állam.

Mérlegfőösszegét és fiókhálózatát tekintve a második-harmadik helyen áll a bankok között. A bank az elmúlt három évben tevékenységét pozitív eredménnyel zárta. Ennek révén a pénzintézeti törvény által előírt általános tartalékot 1996. év végére teljes mértékben megképezte. A bank 1996. évi adózott eredménye 2.661 millió Ft; konszolidációt követően pedig 2.396 millió Ft volt.

A "Jelentés" sajátossága, hogy a vizsgálat megállapításait megalapozó részleteket számos esetben nem lehet bemutatni a nyilvános jelentésben, mert az bank- vagy üzleti titkot képez. Arra vonatkozóan, hogy mit lehet és mit nem nyilvánosságra hozni a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. hivatalos nyilatkozatát tekintette az Állami Számvevőszék irányadónak.

A helyszíni vizsgálat lezárása után - az éves rendes közgyűlés jóváhagyásával - a bank az EBRD-vel 30 millió USD értékben alárendelt kölcsöntőke nyújtására szerződést kötött. Az EBRD opciós jogot kapott, hogy az alárendelt kölcsöntőkét részvényre konvertálhassa, így a privatizáció előtt tulajdonosi lehetőséghez jutott.

II.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, AJÁNLÁSOK

1. Összefoglaló megállapítások

1.1. A befektetésként kimutatott értékpapírok és részesedések alakulása

A KHB Rt. befektetésként nyilvántartott társaságainak száma 63 db, amelyeknél a bank közvetlenül tulajdonos és 39 társaságban közvetett - döntően többségi - tulajdoni hányaddal rendelkezik. A bank közvetlen érdekeltségébe tartozó társaságok közül - melyek 1996. december 31-i mérleg szerinti bruttó értéke 13,9 milliárd Ft - 10 % alatti kisebbségi hányadú tulajdonosi részesedése 35 db társaságban van.

A közvetlen tulajdonú társaságokból 32, mintegy 3,4 milliárd Ft értékben már 1994. január 1-jén is a bank befektetései között szerepelt. Ezen befektetések állománya 1996. év végére közel kétszeresére nőtt és az ezekhez kapcsolódó céltartalék képzési

kötelezettség szintén 2,3 szeresére növekedett ugyanezen időszak alatt. Ez azt jelenti, hogy ezen befektetések minősítése romlott az elmúlt 3 évben.

A bank 1994. január 1. és 1996. december 31-e között a befektetésekkel közel 50 milliárd Ft forgalmat bonyolított le, ez 166 db beszerzést és 231 db értékesítést jelentett. Így az 1994. január 1-jén meglévő 104 társaság 1996. december 31-re 63-ra csökkent. Az értékesítések nagyobb hányada banki érdekeltségi körön kívülre történt.

A bank 1996-ban az üzleti, a kombinált és a veszteség mérséklő befektetések között szereplő társaságaival hitelezési kapcsolatban állt. Ez az összeg mintegy 20 milliárd Ft, amely az összes ügyfelekkel szembeni követelésállománynak több mint 10 %-a.

A kombinált befektetések azt a célt szolgálták, hogy a bank mint résztulajdonos tudja figyelemmel kísérni az általa nyújtott hitelek felhasználását.

A bank befektetései között, 30 %-os arányt képviselnek a banküzemi és üzletviteli befektetések. Ezen befektetések 23 társaságot érintenek, amelyből 10 egyértelműen a banki működést segíti, de a többi társaságnál párhuzamosan végzett tevékenységek is megjelennek.

A veszteségmérséklő befektetések kategóriájában a bank jelentős forgalmat bonyolított le 3 év alatt. Eredményeként az 1994. január 1-jei 1,7 milliárd Ft céltartalék szükséglet 1996. év végére szinte eltűnt, mert 44 millió Ft-ra csökkent. Ugyanebben a kategóriában 1996. év végén 6 társaság szerepelt. Ebből 3 a bankhoz hiteltőkekonverzió révén került. A banknál nem jellemző a követelések tőkévé való átváltása, azaz a kényszerbefektetés.

A bank a közvetlen érdekeltségi körébe tartozó társaságai közül 40-ben rendelkezik ellenőrzési lehetőséggel a vezető tisztségviselőkön keresztül.

A bank és társaságok közötti üzleti kapcsolatok terén a követelések értékesítése a legjelentősebb. Az értékesített követelések 61 %-át a bank közvetlen érdekeltségi körébe tartozó társaságok vásárolták meg. Azt, hogy végül is az eladott követelések milyen arányban kerültek ki a bank közvetlen és közvetett tulajdonában álló társaságoktól, csak az azoknál lefolytatott tételes vizsgálat mutathatná ki.

A követelések értékesítésének névértékre és vételárra vonatkozó - a bank auditált beszámolója és az analitikus nyilvántartás szerinti adatai nem egyeznek meg, a nyilvántartások nem zártak, nincsenek összhangban.

A törvényi szabályozás egyértelműen meghatározza a belső és kapcsolódó hitelnek minősülő kihelyezések körét. A bank könyvvizsgálója által hitelesített éves beszámolók szerint a bank a kapcsolódó hitelekre vonatkozó korlátot az elmúlt 3 évben rendre, közel tízszeresére túllépte.

A befektetett eszközökön belül a kötvények és más tőkearányosan jövedelmező értékpapírok állománya a meghatározó, 1996-ban elérte a befektetett eszközök 65 %-át. Az értékpapírok auditált mérleg szerinti bontása nem állítható össze az analitikus nyilvántartásból. A befektetési célú kötvények döntő többsége állampapír. A bank befektetett pénzügyi eszközei között kimutatott értékpapírok 1996. évi hozama a bank eredményét kedvezően befolyásolta.

A bank tárgyi eszközeinek 94 %-a a pénzintézeti tevékenységhez kapcsolódik. A nem banküzemi célt szolgáló ingatlanok értéke jóval alatta marad a pénzintézeti törvény által megengedett mértéknek. A bank jelentősebb beruházást 1996-ban nem valósított meg.

Az immateriális javakat és tárgyi eszközöket 1994. december 31-i állapot szerint a bank külső szakértő céggel értékeltette. Ezt az értékelést a mai állapotra nem lehet kivetíteni.

1.2. Követelések állománya, fedezettsége, kockázati céltartalék

A bank követeléseinek állománya 1996. december 31-én 10,4 %-kal kevesebb volt a nyitóállománynál. A követelés állomány csökkenése, csökkenő pénzintézeti követelés és az ügyfelekkel szembeni és az egyéb követelés növekedése eredőjeként jött létre. A bankközi hitelezői pozíció 70 %-os csökkenését csak részben tudta kompenzálni ügyfelei kibővült hitelezésével.

Az éven belüli és az éven túli követelésállomány aránya 72 : 28-ról 68 : 32-re változott 1996. év végére. Ez a módosulás nem jelentős. Jelentősen módosult azonban a Ft és devizahitelek aránya az utóbbiak javára. A vállalkozói szférában 20 %-ról 40 %-ra nőtt a devizahitel arány és az egy évvel korábbihoz képest az éven belüli devizahitel állomány megduplázódott, az éven túli pedig több mint ötszörösére nőtt. A devizahitelek háromnegyede elsősorban az élelmiszeripart finanszírozta. A KHB RT. Rt. ügyfelekkel szembeni követeléseinek szakmánkénti összetételében hagyományosan az agrár- és élelmiszergazdaság képviseli a legnagyobb arányt.

A bank vállalkozókkal szembeni tőke, kamat és függő követeléseiben az 1 milliárd Ft feletti méretűek az egy évvel korábbihoz képest megduplázódtak, azaz 1996-ban megnövekedett a koncentráció. A bank nem tudta maradéktalanul betartani az egy hitelfelvevőre, illetve adóscsoportra előírt felső korlátot.

A bank hitelállományában jelentős hányadot képviselnek a kiemelt ügyfelekkel szembeni követelések. Az éven belüli forint hitel esetén a 3,3 %-ot kitevő ügyfélkör az összbanki hitel 30 %-át, az éven túli forint hitel esetén 1,6 %-ot kitevő ügyfélkör az összbanki hitel 27 %-át vette fel.

Az adósminősítés szerint 1996. december 31-én problémamentesnek minősült az ügyfelek 51,1 és megfigyelendőnek 35,7 %-a. Az átlag alatti, kétes és rossz minősítésű adósok aránya 13,2 % volt. Az adósminősítés alkalmazott rendszere megfelel az előírt tételes szakmai követelményeknek. A minősítést előkészítő szervezet betartja a konkrét szabály ti előírásokat.

Az 1994-ben kidolgozott és bevezetett fedezetértékelési módszer hatékonysága megfelelő. Az 1996. évi adatok azt mutatják, hogy az esetek döntő többségében biztosítja a hitelezési kockázat minél pontosabb megállapítását, folyamatában kezeli a fedezetek értékváltozásának hatását kockázatra, illetve az ezzel összefüggő tartalékképzésre. A biztosítékok szabályzatban előírt ellenőrzését elvégzik, amit a belső ellenőrzés visszatérően vizsgált.

A kockázati céltartalék képzésnél a kettős szabályozás - adósminősítés, fedezetértékelés - eredőjét veszik figyelembe, melynek eredményeként a kockázati céltartalék képzése megfelelő. A tőke- , függő-, és kamatkövetelések 1996. év végi állományának korrigált biztosítékokkal fedezett összegére képzett céltartalék elegendő biztonságot nyújt. A korrigált biztosítékokkal nem fedezett követelésállományból a céltartalékképzés aránya az Állami Bankfelügyelet előírásainak megfelelt. A hitelezési tevékenység egyedi kockázatára képzett céltartalékképzési kötelezettség kedvezően hatott a bank mérlegszerinti eredményének alakulására.

1.3. Banki források alakulása

A banknál a tőkemegfelelési mutató 1996. december 31-én 8,92 %-os volt. Ez csak kis mértékben haladja meg a kötelező szintet. A szavatolótőke csupán 2 milliárd Ft-os csökkenés esetén is a tőkemegfelelési mutató a minimális biztonságot nyújtó 8 % alá süllyedhet.

A bank 1996. december 31-i forrásállománya 360 milliárd Ft volt. A források között alacsony a saját tőkeállománya - 4, % - így az üzleti expanzió lehetősége törvényi korlátokba ütközik és nincs lehetősége kihasználni a 153 fiók nyújtotta piaci helyzet előnyeit sem.

A bank kötelezettségeinek záróállománya a nyitóállományhoz képest 12,5 %-kal növekedett, összetételében változatlanul az éven belüli kötelezettségek a meghatározók, amelyek részaránya 84 %.

Az éven belüli kötelezettségek között a vállalkozói betétek állománya a várakozásokkal szemben növekedett. Ebben az üzletágban az előirányzatok csökkenéssel számoltak és a bank félve a forráskiesés volumenétől a betétek kiesését értékpapír kibocsátásával kívánta ellensúlyozni. Ez a szerkezetváltás a kamatrés szűkülését eredményezte. A jegybankkal és pénzintézetekkel szembeni éven belüli kötelezettségek záróállománya azt mutatja, hogy a pénzpiaci források felhasználása minimális volt, aktív repoforrások felvételére néhány esetben került sor.

Az éven túli kötelezettségek záróállománya 4,8 milliárd Ft-tal alacsonyabb lett mint a nyitóállomány, ebből a jegybank és a bankközi éven túli kötelezettségek állománya a jelentős.

A KHB Rt. helyzete az IBUSZ Bankkal történt egyesülés után megváltozott, forrásbőség és stabil likviditás volt a jellemző. Mérlegfőösszege az 1996. évi 321,5 milliárd Ft nyitóállományról év végére 360 milliárd Ft-ra emelkedett. Az éven belüli forint betétállomány folyamatosan nőtt, miközben az év végi állomány a korábbi évektől eltérően csak kis mértékben csökkent. Ez a bank fokozott aktivitását jelentette.

A bank 1996. évi adózás előtti eredménye 3,2, adózott eredménye pedig 2,6 milliárd Ft lett. Ez utóbbi az előző évit 40 %-kal haladta meg. A bank eredményessége a

portfolió kezeléssel kapcsolatos közvetlen bevételekhez és a céltartalék felszabadításához kötődött. A pénzintézeti tevékenység ráfordításai az 1995. évi tényköltségeket 18 %-kal haladták meg, amely elmaradt az infláció ütemétől.

A bank forrásai helyzetének összevetése az előirányzatokkal - a bank eredményessége mellett is - jelzi, hogy a tulajdonosok által jóváhagyott üzletpolitikától az éves pénzügyi gazdálkodási terv jelentősen eltér.

A Pénzügyminisztérium - mint a tulajdonosi jogok gyakorlója - és a bank közötti kapcsolatot alapvetően az 1993. december 27-én megkötött Konszolidációs Szerződés határozta meg. A szerződés számos feladatot fogalmazott meg a bank részére, általános elvárásokat és a bank átvilágítása során tapasztalt és azokhoz kapcsolódó speciális feladatokat. A feladatok teljesítéséről a bank vezetősége 1995. szeptember 7-én megtartott igazgatósági ülésen számolt be. Ezen, a konszolidációs programot mint stratégiát felülbírálták és módosították, ugyanakkor teljesítettnek ítélték a konkrét szervezeti és fejlesztési és egyéb feladatok végrehajtását. A végrehajtáshoz kapcsolódó vélemény nem tartalmazta a Pénzügyminisztériumnak mint szerződő és feladatellenőrző félnek az állásfoglalását, a teljesítés elfogadását.

1995. december 22-én a konszolidációs szerződést a felek módosították, melyet a bank 1995. december 21-i rendkívüli közgyűlése jóváhagyott. A módosítás célja a bank pozíciójának egyenletes javítása, vagyongyarapítás, eredményjavítás és mindezek által az eredményes privatizáció végrehajtása, amelyek a szerződésben foglalt célok megvalósítását szolgálják. A szerződésmódosítás egyik lényegi pontja az éves üzleti-pénzügyi terv elkészítése volt. Ezt a tulajdonosi jogok gyakorlója írásban nem véleményezte, de az igazgatósági ülésen a PM képviselője elfogadta.

Az üzleti-pénzügyi tervtől való eltéréseket - melyről a konszolidációs szerződés szerint a banknak negyedéves beszámolási kötelezettsége van - szöveges beszámolóval

kiegészítve a bank nem jelentette a Pénzügyminisztériumnak és az nem is igényelte azt.

1.4. Szabályozottság, belső ellenőrzés

Az igazgatóság 1994 augusztusában hagyta jóvá a kiemelt banki tevékenységeket szabályozó belső dokumentumokat, így a hitelezési, betétkezelési kézikönyvet, a befektetési, az adósminősítési, a fedezetértékelési, a kintlévőségek és mérlegen kívül vállalt kötelezettségek minősítési és céltartalékképzési szabályzatát.

Az ehhez kapcsolódó egyéb szabályzatokkal együtt a belső szabályozási rendszer a szakmai területeket átfogja, rendszeresen karbantartott , a különböző döntési szinteket meghatározza. A bank belső szabályzatainak kidolgozottsága, szakmai színvonala megfelel a hatályos törvényi és felügyeleti rendelkezéseknek, követi a jogszabályi változásokat, az üzletpolitikai megfontolásokat. Támogatja a szervezeti egységek közötti munkamegosztást. A banki tevékenységek alapinformációi elégségesek a hitelezési tevékenység kapcsán érvényesítendő banki követelések vizsgálatához, a bank biztonságos működéséhez.

A bankfiókokat rendszeresen minősítik, vizsgálják aktivitásukat, a kihelyezett hitelek összetételét, minősítését, az ahhoz kapcsolódó céltartalékképzési kötelezettségek alakulását. A minősítésnél támaszkodnak a belső ellenőrzés megállapításaira is.

A belső ellenőrzés szervezetét, feladatát a pénzintézeti törvény alapján határozták meg és az a Felügyelő Bizottság szakmai irányítása alatt áll. Munkájukat a stratégiai terv, valamint az éves ellenőrzési terv alapján végzik. Vizsgálataik a belső szabályzatoknak való megfelelésre, a szabályzatok hiányosságaira való figyelemfelhívásra, a törvényességre, a biztonságra és a célszerűségre irányulnak. Negyedévenként rendszeresen ellenőrzik a Magyar Nemzeti Bank és az Állami Bankfelügyelet részére adott jelentéseket és adatszolgáltatásokat. Folyamatosan figyelemmel kísérik a veze-

tői és a munkafolyamatba épített ellenőrzést. A vizsgálati jelentések tömörek és szakszerűek és a jelentősebb hibák felszámolására javaslati részt tartalmaznak. A jelentéseket az illetékes szakterületek vezetőivel elfogadtatják, a Felügyelő Bizottság a jelentéseket ülésein megtárgyalja.

2. Következtetések

A bank érdekeltségi körébe összesen 102 társaság tartozik. Ebből 63 társaságnál közvetlenül tulajdonos, melyek közül 32 társaság már 1994. január elsején is a tulajdonában volt. Ezek nem elég hatékony értékesítése miatt a kapcsolódó kockázati céltartalékképzési kötelezettség 1996. év végén kimutatott növekedése megterhelte a bank eredményét.

A bank a befektetések értékesítésével nagy forgalmat bonyolított le, melynek eredményeként három év alatt közel 1,9 milliárd Ft árfolyamnyereséget ért el. A befektetési portfolió csökkentése valós portfolió tisztítás volt. Ez és a lebonyolított nagy forgalom után megmaradó új befektetések állománya együttesen úgy javította a befektetési portfolió összetételét, hogy az 1994. év végi 4,8 milliárd Ft-os kockázati céltartalékképzés 1996. december 31-re 1,3 milliárd Ft-ra csökkent.

A bank a közvetlenül, illetve közvetve hozzátartozó társaságainál befolyását alapvetően a tulajdonosi pozíció felhasználásával, illetve az adott társaságban a vezető tisztségviselőkön keresztül tudja biztosítani. Az a stratégia, hogy azon társaságoknak ad hitelt, ahol vagy meghatározó tulajdoni hányada van, vagy a vezető tisztségviselőket a bank delegálja, a nyújtott hitelek megtérülésének egyik biztosítéka.

Az elmúlt 3 évben a bank előtérbe helyezte a követelések értékesítését. Ezek nagy részét az érdekeltségi körébe tartozó társaságok vásárolták meg. Az összes követelésértékesítés hatása, hogy a bizonytalan követelésre megképzett kockázati céltartalékot is figyelembevéve, a bank közel 3,8 milliárd Ft eredményt ért el.

A befektetett eszközökön belül a befektetési célú kötvények döntő többsége állampapír. Ez a tény jelzi, hogy a bank aktivitását nem a forráshiány befolyásolta elsődlegesen, hanem a hitelkihelyezés korlátai.

A bank követelésállománya 1996. december 31-én kevesebb volt a nyitóállománynál. A változás markáns vonása az, hogy mind a hiteldöntéseknél, mind a kintlévőségek adósonkénti méreténél, szakmai és területi összetételénél koncentrációs tendencia bontakozott ki. Ez ugyan egybe esett a bank üzletpolitikai célkitűzéseivel, de egyben megnövelte a kockázatot.

A hitelezési tevékenység minőségét jelzi, hogy az átlag alatti, kétes és rossz minősítésű adósok aránya 13,2 %. Az adósminősítési rendszer, a fedezetértékelés módszere ezek alkalmazása és ellenőrzése együtt a kockázati céltartalékképzés alkalmazásával megfelelő biztonságot nyújtott a banknak és egyben javította eredményességét is.

A bank szabályozottsága megfelel a pénzintézeti törvény és az Állami Bankfelügyelet előírásainak. Átfogja a bank minden területét, szakmai színvonala, a szabályozott területek rendszeres karbantartása, az előírások betartásának ellenőrzése jó alapot ad a bank biztonságos működéséhez. A belső ellenőrzési szervezet munkája hatékony.

A bank 1996. évi eredménye döntően nem a klasszikus pénzintézeti tevékenységből (hitelezésből), tehát a hitel és betéti kamatok különbözőségéből, hanem a portfolió tisztításból, illetve az ehhez kötődő kockázati céltartalék felszabadításából keletkezett. Ez potenciálisan kedvező induló helyzete lehet a jövőbeni gazdálkodásnak. A bank helyzetét az is befolyásolja, hogy a közvetlen és közvetett tulajdonú befektetései mennyi jövedelemtartalékot rejtenek. Ezt alapvetően az is meghatározza, hogy e társaságok részére eladott követelések közül, mennyi van még a társaságoknál és azok piaci értéke hogyan viszonyul a nyilvántartási értékhez.

Összességében a bank tőkeellátottsága, a 8 %-os határon mozgó szavatoló tőke és a források közötti 4,7 %-os saját tőke állomány együttesen és egyértelműen korlátozza az üzleti expanzió lehetőségét, miközben a bank egyéb adottságai, üzlethálózat, belső szabályozottság biztonsága, ügyfélköre, a problémamentes adósok magas aránya egy gyorsabb és biztonságos fejlődés előfeltételeként lényegébe véve adottak.

3. Ajánlások

A Pénzügyminisztériumnak:

mint szerződő fél és tulajdonos tekintse át a módosított konszolidációs szerződés végrehajtásának helyzetét és követelje meg negyedévenként a banktól azt a beszámolót, amely az üzleti tervtől való eltéréseket mutatja be.

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Igazgatóságának:

mérje fel, hogy az eladott követelések milyen arányban kerültek ki végérvényesen a bank közvetlen és közvetett tulajdonosi köréből,

készítessen befektetéseiről értékbecslést a piaci érték meghatározásához,

mérje fel, hogy a banküzemi célú befektetéseinél mely társaságok látnak el párhuzamos tevékenységeket és a költségmérséklés érdekében szükséges intézkedéseket tegye meg,

végeztesse el az immateriális javak és tárgyi eszközök értékelését, hogy a bank vagyoni helyzetéről mind reálisabb képet lehessen alkotni,

tegyen intézkedéseket, hogy biztosítani lehessen a hitelesített beszámolóban szereplő adatok egyezőségét az ugyanarra az időpontra vonatkozó analitikus adatokkal,

vizsgálja meg az egységes és hatékony számítógépes integrált információ rendszer teljes kiépítésének idő és erőforrásigényét és lehetőségeinek megfelelő szükséges intézkedéseket tegye meg.

III.

RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A befektetésként kimutatott értékpapírok és részesedések alakulása

1.1. Vállalkozásokban lévő részesedések

A KHB RT. Rt. befektetései közül a konszolidációba bevont, a társult vállalkozásokban, valamint az egyéb pénzügyi befektetéseiben szerzett részesedéseinek értéke 1996. december 31-én mérleg szerint bruttó értéken 13,9 milliárd Ft, nettó értéken 12,7 milliárd Ft volt.

A bank közvetlenül 63 társaságban tulajdonos. A tulajdoni hányad nyilvántartás szerinti értéke 12.474 millió Ft, amely névértéken 12.859 millió Ft.

Ezen túlmenően a bank további 39 társaságban rendelkezik közvetett - döntően többségi - tulajdoni hányaddal.

A bank közvetlen érdekeltségébe tartozó 63 társaságban tulajdoni arányokat tekintve a megoszlás a következő:

100 %-os tulajdoni hányad	9 db
50.1 % feletti (többségi) hányad	5 db
10-50 % közötti (befolyásolási) hányad	14 db
10 % alatti (kisebbségi) hányad	35 db

társaságban van.

Az 1996. december 31-én meglévő 63 db társaság közül 30 alapítással, 30 részvény, illetve üzletrész vásárlással, 3 pedig kényszerbefektetésként, - a bank kockázatának csökkentése érdekében - került a bank befektetései közé. A társaságokból **32 db** - 3.408 millió Ft értékben - **már 1994. január 1-jén a bank befektetései között szerepelt.** Ezen befektetések minősítése szerinti céltartalékot - 204 millió Ft-ot a bank az 1993. évi bankkonszolidáció során, mint tőkeemelést megkapta. Ugyanezen befektetések 1996. év végi állománya jelentősen megnövekedett, 6.220 millió Ft-ra, közel kétszeresére nőtt. Ezen befektetések minősítése alapján képzett kockázati céltartalék összege is növekedett 672 millió Ft-ra. Öt olyan befektetés szerepel ezek között, melyek minősítése 1994. évet követően romlott, ebből egy rossz minősítésűvé, 3 kétes és egy pedig külön figyelendő minősítésűvé vált, így a céltartalék képzési kötelezettség 468 millió Ft-tal növekedett. Összességében **ezen befektetések minősítése romlott az elmúlt három évben. Ebből a körből célszerű lett volna több befektetés értékesítése.**

A bank 1994. január 1. és 1996 december 31. között a befektetésekkel közel 50 milliárd Ft forgalmat bonyolított le. Beszerzése ezen időszak alatt 24,3 milliárd Ft, értékesítése 25,5 milliárd Ft volt. A lebonyolított forgalom darabszáma is jelentős, 166 db beszerzés, 231 db értékesítés. Mindezek következtében a bank közvetlen tulajdoni érdekeltsége az 1994. január 1-jén meglévő 104 társaságról 1996 december 31-ére 63 társaságra csökkent.

A bank érdekeltségi körén belül 5.085 millió Ft bruttó értékű befektetést adott el 4.089 millió Ft -ért. Az értékesítések nagyobb hányada banki érdekeltségi körön kí-

vülre történt 20.457 millió Ft bekerülési értékben, 16.457 millió Ft vételáron. **Az értékesítések megoszlása azt tükrözi, hogy a befektetési portfólió csökkentése valós portfólió tisztítás volt. Az érdekeltségi körön kívüli értékesítés - a felszabaduló céltartalékkal együtt - a bank számára 1.879 millió nyereséget jelentett a 3 év alatt.**

A bank befektetéseinek minősítése alapján képzett kockázati céltartalék 1994. év végén 4,8 milliárd Ft volt. 1996. december 31-én a szükséges, illetve megképzett céltartalék 1,3 milliárd Ft-ra csökkent. Ez a csökkenés annak ellenére bekövetkezett, hogy a már előzőekben részletezett, 1994 óta meglévő befektetések minősítése romlott. Mindez azt jelenti, hogy **a lebonyolított nagy forgalom után megmaradó új befektetések állománya lényegesen javította a befektetési portfólió összetételét.**

1997 első negyedévében a bank befektetései közül 7 társaságot értékesített, melyek nyilvántartás szerinti értéke 765 millió Ft volt, eladási ára pedig 866 millió Ft. A befektetések csökkenése következtében 51 millió Ft céltartalék felszabadult. Ugyanakkor 1 társaságban tőkét emelt a bank és további 2 társaság részvényeit növelte, és egy új társaságban szerzett tulajdont. Ez a növekedés 365 millió Ft névértékű - 320 millió Ft beszerzési értékű - befektetés növekedést jelent. **1997. március 31-én a bank közvetlen befektetései 59 társaságnál 12.030 millió Ft-ot jelentenek.**

A KHB Rt. befektetései után - a társaságok 1996. évi tevékenységük eredménye alapján - várhatóan 137 millió Ft osztalék bevételhez jut.

1.2. A bank és társaságai közötti üzleti kapcsolat

A bank érdekeltségei a következő főbb csoportokra tagozódnak:

- **üzleti befektetések**, a kockázattal korrigált hozam maximalizálása érdekében, tisztán befektetési szempontok alapján - 11 társaság;

- **kombinált befektetések**, melyeknél a hozam a járulékos nyereséggel együtt (kamat, jutalék) kell hogy elérje a kívánt mértéket - 16 társaság ;

- **banküzemi és üzletviteli befektetések**, melyek a banküzem működését segítik - 23 társaság;

- **bankcsoport befektetések**, melyek a bankcsoport bővítésére irányultak, - 7 társaság;

- **veszteség mérséklő befektetések** - 6 társaság.

A bank 1996-ban az üzleti, a kombinált és a veszteség mérséklő befektetések között szereplő társaságaival állt hitelezési kapcsolatban. Az 1996. december 31-én fennálló követelésállomány az összes ügyfelekkel szembeni követelésállomány több mint 10 %-a és a következőképp oszlott meg:

- üzleti befektetések társaságaival szemben	4,6 milliárd Ft
- kombinált befektetések társaságaival szemben	13,4 milliárd Ft
- veszteségmérséklő befektetések társaságaival szemben	1,9 milliárd Ft
Összesen:	**19,9 milliárd Ft**

A kombinált befektetések körébe tartozó társaságoknál egy-két kivétellel a 10 % alatti tulajdoni hányad a jellemző. Ez a bank tudatos befektetési politikájának megfelelő törekvés eredménye, mivel azt a célt szolgálja, hogy az általa nyújtott hitelek ellenőrzését, mint résztulajdonos is figyelemmel tudja kísérni. Ezért a kapcsolódó hite-

lek túlnyomó többsége ezen társaságokat érinti, így a társaságoktól származó hozam elsősorban a kamat és jutalék bevételekből ered.

A bank befektetései között a legnagyobb arányt a banküzemi és üzletviteli befektetések képviselik. Ebben szerepe van az IBUSZ Bank Rt. beolvadásának is, mivel az általa létesített társaságok között is volt ilyen célú befektetés. **E kategóriában a bank befektetése az összes befektetés 30 %-a.** E körben a bank 100 %-os, illetve többségi tulajdoni részesedése a jellemző. Ezen befektetések (23 társaság) közül 10 társaság egyértelműen a banki működést segíti elő (pl. Giro Rt., Hitelgarancia Rt., Brókerház, Swift stb). A többi társaság esetében **kérdéses, hogy valamennyire szükség van-e, tekintettel arra, hogy több cég végez hasonló tevékenységet.** A bank már 1996. évben is törekedett arra, hogy befektetéseit csökkentse. Folyamatban van az értékesítendő befektetések felmérése. **A párhuzamos tevékenységek megszüntetése a közeledő privatizációra tekintettel kiemelkedően fontos.**

A veszteségmérséklő befektetések száma 1996. év végén 6 db volt (547 millió Ft). Az 1994. évi 18 db-hoz képest, melynek értéke közel 3,0 milliárd Ft volt, számottevő a csökkenés. E kategóriában az elmúlt három évben a bank jelentős forgalmat bonyolított le, beszerzést 6,6 milliárd Ft, értékesítést 9,0 milliárd Ft értékben. Ennek megfelelően az **1994 január 1-jei 1,7 milliárd Ft céltartalék szükséglet 1996. év végére 44 millió** Ft-ra csökkent.

A veszteségmérséklő kategóriában 1996. év végén szereplő 6 társaság közül 3 társaság került a bankhoz eredetileg hitel-tőke konverzió révén. Mindhárom hitel-tőke konverzió, - melyből 2 adóskonszolidáció során 1994-ben - névértéken történt, tehát a bank számára veszteséget nem okozott. A másik 3 társaság közül egy követelés eladás ellenértékeként került a bankhoz, kettő pedig eredetileg üzleti befektetés volt és megváltozott gazdasági helyzete miatt sorolták át ebbe a kategóriába. **Összességében tehát a banknál nem jellemző a követelések tőkévé való átváltása, azaz a kényszerbefektetés.**

A bank a közvetlen érdekeltségi körébe tartozó társaságai közül vezető tisztségviselőkön keresztül 40 társaságban rendelkezik ellenőrzési lehetőséggel. A bank tehát tulajdonosi jogait és érdekeit a tisztségviselők útján gyakorolja és emellett rendszeres controlling adatszolgáltatással ellenőrzi cégei tevékenységét.

1.3. Követelés értékesítések

A bank és társaságai közötti üzleti kapcsolat a követelések értékesítése terén a legjelentősebb.

A bank analitikus nyilvántartásában szereplő adatai szerint 1994. január 1. és 1996. december 31. között az alábbi értékű követelésállományt értékesítette:

ezer Ft-ban

Vevő	Követelés névértéke	Vételár	%
Kvantum Bank Rt.	14.597.316	2.491.278	17,1
Upkvark Kft	10 111.144	2.455.326	24,3
Immo-Bill Rt.	1.560.266	941.860	60,4
Egyéb szervezetek	16.728.926	6.354.318	38.0
Összesen:	**42.997.652**	**12.242.782**	**28,5**

A bank auditált beszámolói szerint a 3 év alatt 42.169.465 ezer Ft névértékű követelést 12.201.749 ezer Ft vételár ellenében értékesített. A két adat közötti eltérésre adott banki magyarázat nyilvántartási hibát tárt fel. A banknál az egyes követelésekre vonatkozó valamennyi adat nem egy helyre koncentrálódik, hanem megoszlik a fiókok és a központ több szervezeti egysége között. Ez okozza azt, hogy **egyeztetés hiányában a nyilvántartások nem zártak, nincsenek összhangban. Mindez azonban nem mentesíti a bankot az alól, hogy a hitelesített beszámolóban szereplő adatok egyezőségét az ugyanarra az időpontra vonatkozó analitikus nyilvántartásban lévő adatokkal bármikor biztosítani tudja.**

Az értékesített követelések 61 %-át a bank közvetlen érdekeltségi körébe tartozó társaságok - Kvantum Invesment Bank Rt., Upkvark Kft., Immo-Bill Kft. - vásárolták meg.

A bank a társaságok részére a követeléseket adásvételi, illetve engedményezési szerződés keretében ruházta át. A bank érdekeltségi körébe tartozó társaságok közül a **Kvantum Bank Rt.-nek eladott követelések egy részénél hozamrészesedést is kikötött.** 1996-ban azonban már ezt nem alkalmazta, mert a korábbi nettó ár helyett magasabb vételárat állapított meg.

Az Upkvark Kft-vel kötött szerződések esetében a bank hozamrészesedést nem írt elő. 1994. és 1995-ben a Kft. a megvásárolt követelések egy részét a Kvantum Bank Rt-nek tovább értékesítette, egy részét pedig kezelésébe adta. A fennmaradó hányadot lényegében 1995 év végére eladta, vagy behajtotta. Ugyanakkor év végén átvett a Kvantum Bank Rt-től és a KHB Rt.-tól további 2 követelést. 1996-ban további követelést is vásárolt, mintegy 29 %-os árfolyamon amelyeknek közel felét értékesítette.

Az Immo-Bill-Rt. részére a bank azokat a követeléseket értékesíti, melyek mögött a fedezet ingatlan. 1995-96-ban ilyen követelést adott el összességében 60 %-os árfolyamon.

A bank érdekeltségi körébe tartozó mindhárom társaság esetében a KHB Rt. a szerződés szerinti vételár kiegyenlítésénél halasztott fizetés engedélyezésével is élt.

A bank az elmúlt 3 év alatt értékesített bizonytalan követelései után az azokra megképzett kockázati céltartalékot figyelembevéve, mintegy 3.791 millió Ft eredményt realizált.

1997. I. negyedévében a bank az Upkvart Kft., a Kvantum Bank Rt. és egyéb szervezeteken kívül a KH Agrion Kft. és a Proinv Kft. részére is értékesített bizonytalan követeléseket. **Az eredményre gyakorolt hatás, figyelemmel a megképzett céltartalékra is nyereség volt.**

Célszerű lenne ha a bank felmérné, **hogy az eladott követelések milyen arányban kerültek ki végérvényesen a bank közvetlen és közvetett tulajdonosi köréből. Ez csak az érintett társaságok követelés értékesítésének teljeskörű átvilágításával lenne megvalósítható. Ennek eredményeképpen lehetne megállapítani azt, hogy a bank portfólió tisztítása összességében mennyire és milyen eredménnyel jelentett valós tisztítást. Mindaddig ugyanis, amíg a problémás követelések a bank "holdudvarában" maradnak közvetlenül vagy közvetetten veszteség forrást jelenthetnek a bank számára.**

1.4. Belső és kapcsolódó hitelek

A pénzintézeti törvény és az új hitelintézeti törvény is egyértelműen (1991. évi LXIX. törvény 40, 41. §-a és az 1996. évi CXII. törvény 60-61. §-a) meghatározza a belső és kapcsolódó hitelnek minősülő kihelyezések körét. A törvény egyben azt is meghatározza, hogy mennyi lehet az e körben nyújtott hitelek felső határa. A bank a könyvvizsgálója által hitelesített éves beszámolói szerint a kapcsolódó hitelekre vonatkozó korlátot az elmúlt három évben rendre közel tízszeresével túllépte.

> **A pénzintézeti törvény betartásának ellenőrzése, illetve az előírt feltételek be nem tartásának szankcionálása a bankfelügyelet kompetenciája.** A bank a felügyelet korábbi (1994-es) határozatában foglalt felszólítás és a későbbi megbeszélések alapján évente beszámolt azokról az intézkedésekről, melyeket annak érdekében tett, hogy a törvény előírásainak megfeleljen. **A bank törekvései csak részben valósultak meg, mivel üzletpolitikai okokból a legnagyobb ügyfeleinek további hitelezése, valamint irányításukban való részvétele (igazgatóság, FB) miatt, egyrészt növekedett a hitelállomány, másrészt bővült az e körbe tartozó vállalkozások száma.** A felügyelet a beszámoltatáson túl más szankcióval (pl. pénzbüntetés) nem élt.

> Az 1997. január 1-től hatályos új hitelintézeti törvény szerint már nem számít kapcsolódó hitelnek az, ha a bank a bankcsoporthoz tartozó társaságok számára nyújt hitelt, vagy vállal értük kötelezettséget, továbbá az sem, ha olyan társaságért vállal kockázatot, ahol a bank igazgatósági felügyelő bizottsági tagjai, illetve a bank vezető tisztviselői közül valaki igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tisztséget tölt be.

A személyi kapcsolat, illetve a vállalkozásban betöltött tisztségek miatt az 1996. évi közvetett hitelállományon belül 41 % az a hányad, amely kapcsolódó hitelnek minősül, a többi a részesedések miatt áll fenn.

A bank 1997. március 31-ig e körből értékesített 2 társaságot, ezzel csökkent ez a hitelállomány. További csökkenés várható amiatt, hogy a bank egy 100 %-os tulajdonában lévő társaságának közeljövőben történő értékesítése miatt négy további társaság hitelállománya is megszűnik kapcsolódó hitelként.

A pénzintézet részéről érthető és racionális törekvés az, hogy hitelei jelentős hányadát olyan társaságokhoz helyezi ki, illetve ajánlja, amelyeknél vagy tulajdonos, vagy képviselteti magát a cég vezetésében. Ezáltal ugyanis egyrészt terelni tudja hiteleit a jobb adósminősítésű kategóriába tartozó társaságok felé, másrészt a jobb gazdasági rálátással es befolyással a társaság működésére a hitel megtérülésére, így a bank jövedelmezőségére is hatni tud. Mindez azonban azzal is járna az érintett társaságok többi részvényese számára, hogy a társaságok részvényei leértékelődhetnek az eladósodottsággal arányosan. Ennek hatása azonban csak abban az esetben csapódik le, ha a társaságokat értékesítik.

1.5. Befektetési célú értékpapírok

A KHB Rt. 1996. évi beszámolója szerint a befektetett eszközökön belül a kötvények és más tőkearányosan jövedelmező értékpapírok állománya a befektetett eszközök 65,3 %-a.

Az értékpapírok auditált mérleg szerinti bontása nem egyezik az analitikus nyilvántartással.

A befektetési célú kötvények döntő többsége állampapír. Ezek nagyobb hányada (90 %) 2000 után lejáró változó kamatozású államkötvény. Az államkötvények jelentős része az 1992-1994. évi konszolidációval került a bankhoz. A változó kamat általában a 6, vagy 9 hónapos lejáratú diszkont kincstárjegyek átlagos hozamához igazodik. A más szervek által kibocsátott értékpapírok hozama az előbbieknél lényegesen alacsonyabb és az is fele-fele arányban fix vagy változó kamatozású. A változó kamat általában a mindenkori jegybanki alapkamat 75 %-a.

A bank befektetett pénzügyi eszközei között kimutatott értékpapírok 1996. évi hozama a bank eredményét kedvezően befolyásolta.

1.6. Immateriális javak és tárgyi eszközök

A bank immateriális javainak állománya 1996. december 31-én 3.197 millió Ft, tárgyi eszközeinek állománya pedig 12.689 millió Ft volt.

Tárgyi eszközeinek 94 %-a a pénzintézeti tevékenységhez kapcsolódik. A pénzintézeti és nem pénzintézeti tevékenység ingatlanai, összes tárgyi eszközeinek 57,3 %-a, 23 %-a pedig gépek, berendezések és járművek.

A bank tárgyi eszközeinek állománya 1997. január 1-jével jelentősen megnövekedett a Székház Rt. és az Öt csillag Kft. beolvadása miatt.

A tárgyi eszközök között a nem banküzemi célt szolgáló ingatlanok értéke a pénzintézeti törvény által megengedett mértéknek mintegy 6 %-a.

A bank jelentősebb beruházást nem valósított meg 1996-ban, beruházásai főleg a tárgyi eszközök bővítését, bérlemények felújítását, illetve számítástechnikai eszközök telepítését jelentik.

A központi székház beruházást nem közvetlenül a bank, hanem egyik társasága, a Székház Rt. végezte. Az épület a cég beolvadásával került a bank tulajdonába 1997. január 1-jével.

A bank kiterjedt fiókhálózattal rendelkezik, telephelyei jelentős arányban bérleményekben helyezkednek el. 1996. évben a bank ezen ingatlanok miatt fizetett bérleti díjának közel 76 %-a a budapesti bérlemények miatt merült fel.

A bank 1996. január 1-jével az Ibusz Bank Rt. fúziójával összefüggésben az épületeket és berendezéseket átértékelte.

Az immateriális javakat és tárgyi eszközöket 1995-ben, az 1994. december 31-i állapot szerint a bank külső szakértő céggel értékeltette. Az azóta eltelt idő, valamint a piaci viszonyok alakulása miatt **ezt az értékelést a mai állapotokra nem lehet kivetíteni. Ez indokolttá teszi a bank tárgyi eszközeinek és immateriális javainak szakértői értékbecslését annak érdekében, hogy a bank jelenlegi vagyonának minél reálisabb értéke megállapítható legyen.**

2. Követelések állománya, fedezettsége, kockázati céltartalék

2.1. Követelések állományának alakulása

A bank követeléseinek állománya 1996. december 31-én az auditált mérleg szerint 185,9 milliárd Ft volt, 10,4 %-kal kevesebb az év eleji nyitóállománynál. A záró állomány 13 %-a pénzintézetekkel, 79 %-a ügyfelekkel szemben állt fenn, 8 % pedig egyéb követelés volt. Ezek az arányok jelentősen változtak az év elejei nyitóállományhoz képest. A követelés állomány 12 %-os csökkenése úgy következett be,

hogy csökkenő pénzintézeti követelés mellett az ügyfelekkel szembeni és az egyéb követelés nőtt. A bank 1996. év eleji bankközi hitelezői pozíciója év végére 70 %-kal mérséklődött, amit csak fele részben tudott kompenzálni ügyfelei kibővült hitelezésével.

Az éven belüli és az éven túli követelés állomány aránya 72 : 28-ról 68 : 32-re változott az év végére. A nem túl jelentős módosulás oka, hogy az ügyfelekkel szembeni követelés állomány növekedésének nagyobb hányada - mintegy 70 %-a - éven belüli volt, arányában részben kompenzálta a pénzintézetekkel szembeni rövidlejáratú hitelek csökkenését.

Az 1996. évi kihelyezések jelentősen módosították a forint- és devizahitelek arányát az utóbbiak javára. A vállalkozói szféra tartozásában egyötödéről közel 40 %-ra növekedett a devizahitelek aránya. Az egy évvel korábbihoz képest az éven belüli devizahitel állomány megduplázódott, az éven túli több mint ötszörösére nőtt. A devizahitelek háromnegyede a feldolgozó ipart, ezen belül elsősorban az élelmiszeripart finanszírozza, ahol a növekedés a rövidlejáratú devizahiteleknél következett be, szoros összefüggésben a gabonafelvásárlásokkal, illetve a konzervipari zöldséggyümölcs felvásárlásokkal.

Az ügyfelekkel szembeni 1996. év végi követelésállomány 4 %-a jutott a magánszemélyekre, 6 %-a központi költségvetési szervekre, döntő hányada, 90 %-a a társaságok, szövetkezetek, kisvállalkozók együttes részesedése.

A KHB Rt. ügyfelekkel szembeni 1996. december 31-ki követeléseinek szakmánkénti összetételében hagyományosan az agrár és élelmiszergazdaság képviseli a legnagyobb arányt, mintegy fele a teljes állománynak, de jelentős, milliárdos kihelyezések vannak még a kereskedelem, közúti közlekedés, idegenforgalom és vendéglátás ágazatokban. **A bank üzletpolitikája a kialakult ágazati arányok megtartását célozta meg.**

A bank hálózati egységeinek száma 1996. december 31-én 153 db volt, amiből 73 foglalkozik a vállalkozások hitelügyleteivel, a többi lakossági bankszolgáltatásokat lát el.

1996-ban megnövekedett a koncentráció. A bank vállalkozókkal szembeni tőke, kamat és függő követeléseiben az 1 milliárd Ft feletti méretűek az egy évvel korábbihoz képest megduplázódtak. A nagyobb adósoknak a száma is közel kétszeresére változott, így az átlagos hitelnagyság lényegesen nem módosult ebben a körben, de a súlya megnőtt. Így jelentősen növekedett a banki kockázat.

Az adósok száma 1996. év folyamán közel 10 %-kal csökkent a kintlevőség 43 %-os növekedése mellett. Miután az adós szám csökkenés a kis adósokat érintette, a kihelyezés a közepes és nagyobb adósoknál bővült.

Az Állami Bankfelügyelet részére készített negyedéves jelentésekben bemutatott szavatolótőkét elfogadva megállapítható, hogy 1996. évben a banki kockázatvállalás nagysága az első félévben 6, a harmadik negyedév végén 10, az év végén 12 adósnál haladta meg a szavatolótőke 15 %-át. Ezek nem mindegyike minősül nagyhitelnek. A nagyhitelek száma negyedévenként 4, 4, 9, illetve 10 volt, együttes összegük messze nem merítette ki a szavatolótőke nyolcszorosának limitjét az év végére annak 35 % körüli hányadát érték el.

A bank nem tudta maradéktalanul betartani az egy hitelfelvevőre, illetve adóscsoportra előírt - a szavatolótőke 25 %-ában meghatározott - felső korlátot (1991. évi LXIX. törvény 38. § [3] bekezdés) az I. félévben 1, a III. negyedév végén 2, az év végén pedig 3 adós, illetve adóscsoport esetében. Az intézkedésre az Állami Bankfelügyelet jogosult. Intézkedést tartalmazó dokumentum nem állt rendelkezésre.

A bank hitelállományában jelentős hányadot képviselnek a kiemelt ügyfelekkel szembeni követelések.

1996. december 31-én - **az éven belüli Ft hitel esetén** a 3,3 %-ot kitevő ügyfélkör az összbanki hitel 30 %-át, **az éven belüli deviza hitel** esetén a 28,57 %-ot kitevő ügyfélkör pedig az összbanki hitel 40,4 %-át vette fel. **Az éven túli Ft** hitel esetén 1,6 %-ot kitevő ügyfélkör az összbanki hitel 27 %-át, **az éven túli deviza** hitel esetén a 8,5 %-ot kitevő ügyfélkör pedig az összbanki hitel 7,3 %-át vette fel.

A kiemelt cégek banknál bonyolított számlaforgalma az összbanki számlaforgalom mintegy 41 %-át képviseli. E kör - amely darabszámra a teljes banki ügyfélállomány alig 2,5 %-át képviseli - biztosította a bank bruttó árbevételének 38 %-át.

Ezen ügyfélkört az összbanki átlagos kondíciótól eltérően preferálja a bank.

Mind a hiteldöntéseknél, mind a kintlevőségek adósonkénti méretében, szakmai és területi összetételében koncentrációs tendencia bontakozott ki 1996-ban. Ez nem spontán folyamat volt, a bank üzletpolitikai célkitűzéseivel egybe esett. E folyamat látványosan az év második felében indult meg.

2.2. Adósminősítés

Az adóminősítés kategóriái szerint az ügyfelek 51,1 %-a problémamentesnek, 35,7 %-a megfigyelendőnek minősült 1996. december 31-én. Az átlag alatti, kétes és rossz minősítésű adósok aránya 13,2 % volt. 1996. év végére az előző évihez képest az ügyfelek száma 10 %-kal csökkent, ezen belül a problémamentes ügyfelek száma gyakorlatilag változatlan, arányuk 50 % fölé emelkedett. A megfigyelendő körre jutott a csökkenés háromötöde; az átlag alatti, kétes és rossz minősítésű adósok száma negyedével csökkent.

A kintlevőségek állománya 1996. év végén 43 %-kal haladta meg az egy évvel korábbit, az ügyfelek minősítése szerinti összetétele jelentősen módosult. A probléma-

mentes ügyfelek állománya több mint kétszerese az előző év véginek, a megfigyelendőké egyharmadával növekedett, míg a rossz minősítésűeké harmadára csökkent.

Összességében a bank kintlevőségeinek állománya az adósminősítés szempontjából nézve kedvezően változott mind az ügyfelek számát, mind az állomány összetételét tekintve. **A problémás ügyfelekre jutó arányok csökkentek.**

Az adósminősítési rendszer az adósokat az Egységes Adósminősítési Rendszer (továbbiakban EMR) keretében az ügyfélről nyerhető információkból számított pontszámok alapján kockázati kategóriákba sorolja. Az EMR a bank minősített partnereivel szemben 1996. december 31-én fennálló követelésállomány négyötödének adósait sorolta be a kategóriák valamelyikébe.

Az EMR rendszer a jogi személyiségű társaságok minősítésére terjed ki. A kisvállalkozókat külön pontozásos rendszer alapján minősítik. A sajátosságok miatt az EMR-ben nem illeszthető speciális ügyfelek, ügyletek finanszírozása a bank döntési rendszere szerint a Központi Cenzura Bizottság hatáskörébe tartozik.

Az adósminősítést - az EMR által nem kezelt körben - sokszor korrigálta központilag a bank. Így besorolta a problémamentes körbe azon adósokat, ahol az ügylet mögött - az ügyfél vagyoni és jogi helyzetétől független -, a teljes összeg megtérülését biztosító fedezet volt. Ezek mögött állami garancia, óvadék, közraktári jegyen alapuló hitelezés állt. A központi döntéssel, alapos cégelemzés alapján minősítették a devizakülföldi vagy zöldmezős projektet megvalósító, bankgarancia fedezetű hitelt felvett adósokat. Az MRP szervezet és leányvállalat ügyfeleket az anya cég minősítési csoportjába sorolták be. A bankfiókok minősítéseinek felülvizsgálata során a felszámolás alatt lévő adósokat átsorolták a rossz kategóriába.

Az adósminősítés alkalmazott rendszere megfelel az előírt tételes szakmai követelményeknek.

2.3. Fedezetértékelés

A. Kockázatmentes fedezet (biztosítékok)

- Személyi biztosítékok:

  = Állami garancia
  = Állami-kormányzati alapítványok garanciái
  = Bankgarancia Treasury (fizetőképesség menedzselés) minősítése szerint.

- Dologi biztosíték:

  = Ft, deviza óvadék
  = Beválthatónak minősített óvadékba helyezett értékpapír.

B. Kockázatos biztosítékok

- Egyszerű kezesség.
- Engedményezés, határidős árutőzsdei kötjegyen alapuló vételár engedményezés, vételi jog, illetve opció.
- Zálogjogok (jelzálogjog, keretbiztosítéki-, bankhitelt biztosító-, kézi-, közraktárjegyi zálogjogok).

Az aktív ügyletek biztosítéka szükséges mértékének megállapítása során az első lépés a hitel döntési szakaszában az ügyfél minősítése, ettől függ a megkövetelt biztosíték mértéke. A biztosítékot korrigált értéken veszik figyelembe. A korrekció mértéke a biztosíték értékének, mobilizálhatóságának és hozzáférhetőségének függvénye.

Az 1994-ben kidolgozott és bevezetett fedezetértékelési módszer hatékonysága megfelelő. Az 1996. évi adatok azt mutatják, hogy az esetek döntő többségében az alkalmazott módszer biztosítja a hitelezési kockázat minél pontosabb megállapítását, folyamatában kezeli a fedezetek értékváltozásának hatását a kockázatra, illetve az ezzel összefüggő tartalékképzésre.

Az alkalmazott módszer eddigi sikeréhez az is hozzájárult, hogy kidolgozására egy országos csődhullám utáni állapotban került sor, a bank biztonságos működtetésére való erőteljes törekvés motiválta a helyenként túlbiztosításra való törekvést.

A biztosítékok szabályzatban előírt ellenőrzését általában elvégzik, amit a belső ellenőrzés visszatérően vizsgál.

Az ingatlan fedezetek esetében a banknak mérlegelnie érdemes, hogy a szabályzatban előírt - a problémamentes és megfigyelendő adósoknál évenkénti, az átlag alatti, kétes és rossz minősítésűeknél negyedévenkénti - vagyonértékelést elvégeztesse-e. A visszatérő vagyonértékelés költségeit ugyanis az ügyfélre - ha meg kívánja tartani - rendszeresen nem háríthatja át, így azt a banknak kell viselni.

2.3. Kockázati céltartalék

A céltartalékképzés gyakorlata óvatos. Ezt igazolja, hogy a leírandó veszteségek mögött rendelkezésre állt a megképzett kockázati céltartalék.

A kintlevőségek és mérlegen kívüli ún. függő kötelezettségek miatt képzendő kockázati céltartalék összege 1996. év végére a nyitó állományhoz képest 40 %-kal csökkent. Ez több tényező együttes hatásának az eredménye. Az év során felerősödött a bank aktív tevékenysége. A portfolió bővülése a vállalkozókkal szembeni körben mind a tőkeköveteléseknél, mind a függő kötelezettségeknél az állomány belső struktúrájának javulásával párosult, azaz a kihelyezések és kötelezettségvállalások növekedésének jelentős része a problémamentes adósokra összpontosult.

A problémamentes kör minősítése megalapozott. Az 1 milliárd Ft-ot meghaladó kockázatú portfolió adósainak 65 %-ának vizsgálatánál a céltartalékképzésére egyetlen kifogás sem merült fel.

A bank eredményes válságkezelő tevékenysége is jelentősen hatott a céltartalék állományára. Egy nagy adós tartozásának a tulajdoni ügyek rendezésével kapcsolatos átsorolhatósága a rossz minősítésű állományból a megfigyelt kategóriába önmagában véve jelentős céltartalék felszabadítását eredményezte.

Folytatódott a hitelportfolió tisztítás. Főként a bank tulajdonában lévő társaságoknak adtak el rossz minősítésű követeléseket. Az értékesítéssel a követelésre megképzett jelentős nagyságú céltartalék került ki az állományból.

A tőke-, függő-, és kamatkövetelések 1996. év végi állományának korrigált biztosítékokkal fedezett összegére képzett céltartalék megfelelő biztonságot nyújt. A korrigált biztosítékokkal nem fedezett követelés állományból a céltartalék képzés aránya a Álllami Bankfelügyelet előírásainak megfelelő.

Összességében a céltartalékképzésnek módszere és technikája megfelelő. A hitelezési tevékenység egyedi kockázatára képzett céltartalék képzési kötelezettség kedvezően hatott a bank mérlegszerinti eredményének alakulására.

3. A banki források alakulása

3.1. A bank tőkehelyzete

A bank biztonságos működését a szavatoló tőke megfelelő szintje garantálja. A PIT szerint a szavatoló tőkének meg kell haladnia a korrigált mérlegfőösszeg 8 %-át. A banknál a **tőkemegfelelési mutató 8,92-%-os**, ez csak kis mértékben haladja meg a kötelező szintet.

A KHB Rt.-nél a szavatoló tőke elemei a következők:

Saját tőke:	16.939 millió Ft
Ebből a jegyzett tőke:	10.381 millió Ft
87,7 %-ban a tulajdonosi jogokat PM gyakorolja	
Alapvető tőke:	15.760 millió Ft
Járulékos tőke:	5.572 millió Ft
(alárendelt kölcsöntőke)	
Szavatoló tőke	21.332 millió Ft
Korrigált szavatolótőke	18.297 millió Ft
(pénzintézeti befektetésekkel korrigált)	
Súlyozott eszközérték	205.053 millió Ft
Tőkemegfelelési mutató 8, 92 %	

A bank biztonságos működése érdekében ezért feltétlenül szükséges, hogy a bank tőkeemelés útján jelentősen stabilizálni tudja a szavatoló tőkéjét, ugyanis csupán 2 milliárd Ft-os csökkenés esetén a minimális biztonságot nyújtó 8 % alá süllyed a tőkemegfelelési mutatót.

3.2. A bank forrásainak helyzete, összetételének alakulása

A bank 1996. XII. 31-ei forrásállománya 360 milliárd Ft volt.

A források között alacsony a saját tőke állománya, - 4,7 % - így az üzleti expanzió törvényi korlátokba ütközik, nincs lehetősége kihasználni méreteit, - 153 fiókkal rendelkezik, s így piaci helyzete előnyeit sem.

A bank kötelezettségeinek záróállománya 330.786 millió Ft. Ez a nyitóállományhoz viszonyítva 12,5 %-os növekedést mutat, de összetételében változatlanul az **éven belüli kötelezettségek a meghatározóak** 79,7 %-os részaránnyal.

A bank **előirányzataiban az éven túli kötelezettségek arányának növelését tűzte ki célul,** ez 1996-ban nem valósult meg. A hosszú távú kötelezettségek év végi állományának aránya 23,5 %-ról 20,3 %-ra csökkent.

3.2.1. Éven belüli kötelezettségek

A bankügyletekkel szembeni rövid lejáratú **követelések 88 %-a három hónapon belüli lejáratú,** ezért különös **figyelmet igényel e betétállománynál az árazás megfelelő és vonzó alakítása.**

A KHB Rt. a lakosság felé a lakossági bankszámla szolgáltatást nyújtja, amelynél betétlekötési és folyószámla hitel igénybevétele is lehetséges, valamint a K and H betétszámla szolgáltatást, amely az év első felében csak a volt IBUSZ fiókokban állt az ügyfelek rendelkezésére.

A lakossági forintbetétek év végi állománya egy év alatt négyszeresére emelkedett.

A vállalkozói Ft betétek állománya a nyitóállományhoz képest 8,3 %-kal emelkedett. A vállalkozói Ft betétgyűjtés a vártnál jobb lett hiszen ebben az üzletágban az előirányzatokban csökkenéssel számoltak. Ebből a feltételezésből kiindulva a bank - félve a forráskiesés volumenétől -, a várható vállalkozói Ft betétek kiesését az **értékpapír kibocsátásával kívánta ellensúlyozni.**

A szerkezetváltás miatt a kamatrés szűkült, mert a vállalkozói Ft betétek átlagos kamata 15,1 % és az érték-papírforgalmazás kamatlába pedig 23 %-os volt.

Az értékpapírforrások növekedése 11 % volt és az átlagos állomány is 12.386 millió Ft-tal haladta meg az előző évit.

A devizaforrások záróállománya 4,6 %-kal haladta meg a nyitóállományt. Ez, figyelembevéve a forintleértékelést, devizában reálértéken csökkenést jelent. A megtakarítások csökkenésében a forint magasabb és a devizabetét csökkenő kamatai játszottak szerepet.

1996. év folyamán az év **végéig a nagy betétektől való függőség folyamatosan** csökkent. A nagy egyedi betéteknél a rövid lejáratú lekötött betétek a legnagyobb arányt képviselik, ennek részesedése azonban fokozatosan csökkent; II. negyedév végére 81 %-ra, III. negyedév végére 69 %-ra, IV. negyedév végére 68 %-ra.

A jegybankkal és pénzintézetekkel szembeni éven belüli kötelezettségek záróállománya azt mutatja, hogy a pénzpiaci források felhasználása minimális volt, aktív repoforrások felvételére néhány esetben és csak akkor került sor 2-3 milliárd Ft-os értékben, ha ez arbitrage célok érdekében történt.

3.2.2. Éven túli kötelezettségek

Az éven túli kötelezettségek az előirányzatokhoz viszonyítva csökkentek, a záróállomány 4,8 milliárd Ft-tal alacsonyabb mint a nyitóállomány. Ebből a jegybanki és bankközi éven túli kötelezettségek állománya a jelentős.

Az alárendelt kölcsöntőke értéke 6,2 milliárd Ft, az 1996. év során nem változott, a jogszabályi előírások miatt azonban a lejáró kötvényeket a szavatoló tőkében csak 60 %-ban kell figyelembevenni, így ott az alárendelt kölcsöntőke értéke 5,6 milliárd Ft.

3.3. A bank likviditásának helyzete

A KHB Rt. likviditási helyzete az 1996. I. 1-jén végrehajtott IBUSZ Bankkal történt **egyesülés után jelentősen megváltozott. Forrásbőség és a stabil likviditás jellemezte.** Mérlegfőösszege az 1996 évi nyitóállományhoz viszonyítva - 321,5 milliárd Ft - 1996. XII. 31-ére 360 milliárd Ft-ra emelkedett.

Az általános kamatcsökkentés által megalapozott és a mérlegfőösszeg növekedésében megjelent fokozott aktivitást azt okozta, hogy az éven belüli forint betétállo-

mány az év folyamán folyamatosan nőtt, az év végi állomány a korábbi évektől eltérően csekély mértékben csökkent úgy, hogy az elszámolási betétszámlák az első negyedévi csökkenést követően folyamatosan emelkedtek, és év végére meghaladták a nyitóállományt.

Az éven belüli devizabetét állomány reálértéke (csúszó leértékelést figyelembe véve) csökkent. A kamatcsökkentés és a díjak emelése sem ösztönözte az ügyfeleket betét elhelyezésre.

Az éven belüli saját kibocsátású értékpapírok állománya az első félévben és III. negyedévben is nőtt.

3.4. A bank eredményének alakulása

A bank 1996 évi adózás előtti eredménye 3.222 millió Ft volt, a nyereségadó levonásával pedig az adózott eredmény 2.661 millió Ft. az előző évi 2.157 millió Ft-os (adózott 1.899 millió Ft) nyereséget 40 %-kal haladta meg.

A bank 1996. évben folyamatosan csökkenő kamatláb mellett realizálta eszközeinek hozamát és forrásainak kamatköltségeit.

Az eredmény összetevőinek alakulása érték: millió Ft-ban

Pénzintézeti bevétel	
Kamatrés:	19,371
Osztalék	111
Összesen:	**19,482**
Pénzintézeti ráfordítás:	15,903
Pénzintézeti eredmény	3,560
Egyéb pénzintézeti eredmény	**- 1,776**
Pénzintézeti eredmény összesen:	**1,803**
Nem pénzintézeti eredmény	2,538
egyéb tevékenység eredménye	- 710
rendkívüli eredmény	-409
eredmény összesen	**3,222**

Az eredményességet értékelve megállapítható, hogy - a bank bár eredményes évet zárt a 3,2 milliárd Ft-os nyereségével - azt nem az alaptevékenysége, pénzintézeti tevékenysége révén realizálta döntően, hanem a portfólió kezeléssel kapcsolatos közvetlen (értékesítés) bevételek és a céltartalék felszabadításával érte el, amely bár számvitelileg nem pénzintézeti tevékenység, de a pénzintézet hitelezési tevékenységének, összetételének javulása okozta.

A kamatrés mértéke 4,74 %-os volt, amelyet jelentős mértékben növelt a discont kincstárjegy forgalmazás eredménye és a fedezeti összegből mintegy 17 %-ot képvisel.

A pénzintézeti tevékenység ráfordításai összesen - 15.903 millió Ft-ot tettek ki a bank előirányzatához viszonyítva - 15.264 millió Ft. - némileg meghaladták azt (az eltérést a többlet bérleti díj kifizetése és selejtezés okozta) és az 1995 évi tényköltségeket 18 %-kal - az infláción belül - növelték.

Az általános költségek arányain belül kimagasló az egyéb költségek magas aránya, 33,8 %-kal, amely a legnagyobb lakossági banknál is csak 15-18 %-ot tesz ki.

Az egyéb pénzintézeti tevékenység veszteséges volt. Ebben jelentős tétel az értékpapírforgalmazás vesztesége.

Az értékpapírforrások bővítése visszahatott az eredményre, csökkentette az 1996. évi jövedelmezőséget.

A devizakereskedelem eredménye az előző évihez képest **rendkívül alacsony szintű volt.**

A nem pénzintézeti tevékenység eredménye 2.538 millió Ft. nyereség volt, ebből 2.192 millió Ft a követelés értékesítés bevétele, amelynek nilvántartási értékét az egyéb ráfordítások között szerepeltették.

Az egyéb bevételek és ráfordítások, valamint a rendkívüli eredmény egyenlege veszteség.

Az 1996. évi eredmény összetételét értékelve megállapítható, hogy a hitelezési veszteség a követelés értékesítés, a befektetések értékesítése, a kockázati céltartalék felszabadítás együttesen 3.371 millió Ft nyereséget eredményeztek, így az alapvető, pénzintézeti tevékenység - az adók beszámításával - 149 millió Ft veszteséget termelt.

A bank 1996. évi tényleges adatai azt jelzik, hogy a pénzügyi gazdálkodási tervben elképzeltekhez képest nagyok az eltérések. Így pl. a pénzintézeti nyereséget - amely veszteség lett - 3 milliárd Ft-ra irányozták elő. Ugyanakkor az 1996-ban lezajlott bankegyesülés, az üzleti aktívitás, valamint a banki gazdálkodás tartalékainak mozgósítása lehetővé tette az előirányzott nyereség elérését.

A bank forrásai helyzetének összevetése az előirányzatokkal azt jelzi, hogy a tulajdonosok **által jóváhagyott üzletpolitikától az éves pénzügyi-gazdálkodási terv jelentősen eltér.**

3.5. A konszolidációs szerződés

A Pénzügyminisztérium - mint a tulajdonosi jogok gyakorlója - és a bank közötti kapcsolatot alapvetően meghatározta az **1993. december 27-én létrejött konszolidációs szerződés**, amelyet a Bank Igazgatósága és a Magyar Állam nevében eljáró pénzügyminiszter kötött meg.

A szerződéssel együtt a Magyar Állam 33,4 milliárd Ft névértékű konszolidációs kötvény apportálásával megemelte a bank jegyzett tőkéjét, majd 1994. májusában 5 milliárd Ft-os tőkeemelésre került sor, amelyet 1994. decemberében 4,7 milliárd Ft-os alárendelt kölcsöntőke nyújtása követett.

A konszolidációs szerződés számos feladatot fogalmazott meg a bank részére, általános elvárásokat (amelyek minden konszolidációba került bank esetében megfogalmazódtak) és a bank átvilágítása során tapasztalt és az azokhoz kapcsolódó speciális feladatokat is előírtak.

A feladatok teljesítéséről a bank vezetősége az 1995. szeptember 7-én megtartott igazgatósági ülésen számolt be. Összességében úgy értékelték, hogy a bank a Konszolidációs Programját mint stratégiát felülbírálta, módosította és teljesítette a konkrét szervezeti, fejlesztési és egyéb feladatokat.

Az előterjesztés, illetve a **végrehajtáshoz kapcsolódó vélemény** azonban **nem tartalmazza a Pénzügyminisztérium** - mint szerződő és feladatellenőrző fél - **állásfoglalását, és a Konszolidációs Program teljesítésének elfogadását.**

1995. XII. 22-én a konszolidációs szerződést a felek módosították, amelyet a bank december 21-i rendkívüli közgyűlése hagyott jóvá. A módosítás célja: a bank pozíciójának egyenletes javítása, vagyongyarapítás, eredményjavítás, s mindezek által az eredményes privatizáció végrehajtása, amelyek az eredeti szerződésben foglalt célok teljes mértékű, megvalósítását szolgálják.

A szerződésmódosítás egyik lényegi pontja az éves üzleti - pénzügyi terv elkészítése, hiszen ennek teljesítéséről a PM negyedéves tájékoztatási kötelezettséget ír elő, ezt a tervtől való elmaradás indoklásával kérte előterjeszteni.

Az 1996 évi üzleti - pénzügyi tervet a tulajdonosi jogok gyakorlója írásban nem véleményezte, de azt az igazgatósági ülésen a PM képviselője elfogadta.

Az üzleti tervtől **való eltéréseket** - amelyről negyedéves beszámolási kötelezettsége van a banknak a konszolidációs szerződés szerint - **szöveges beszámolóval kiegészítve a bank nem jelentette a PM-nek és az nem is igényelte azt.**

4. Szabályozottság, belső ellenőrzés

4.1. Szabályozottság

A pénzintézeti tevékenységről szóló 1991. évi LXIX. törvény előírja, hogy a pénzintézet tevékenysége megalapozottsága, áttekinthetősége, a kockázatok felmérése és belső ellenőrzése érdekében a szükséges belső szabályzatokat köteles kidolgozni, alkalmazni és azokat a Bankfelügyelet részére - külön kérésre - bemutatni. A törvény külön rendelkezik az üzletszabályzat elkészítésének követelményéről, amelyet a betét és hitelnyújtás feltételeként szab meg (51. §), a hitelezési tevékenységhez kapcsolódó szükséges szabályzatokról (38/A §), a nagyhitelekre vonatkozó kérelmek elbírálásának (38. § (5) bek.), a belső hitelek nyújtásának (40. § (4) bek.) szabályzatba foglalásáról.

Törvényi felhatalmazás alapján az Állami Bankfelügyelet rendelkezett (4/1993. (PK 16.) a pénzintézetek kintlevőségei, befektetései és vállalt kötelezettségei minősítéséről, amelyben előírta az adósminősítési, fedezetértékelési, hitelezési, befektetési, minősítési és céltartalékképzési szabályzatok főbb tartalmi követelményei mellett azok elfogadási fórumaként az Igazgatóságot.

Az Igazgatóság 1994. augusztus 2-án tárgyalta és hagyta jóvá a kiemelt banki tevékenységeket szabályzó belső dokumentumokat. Ezek a következők:

- Hitelezési kézikönyv,

- Betétkezelési kézikönyv,

- Befektetési szabályzat,

- Adósminősítési szabályzat,

- Fedezetértékelési szabályzat,

- Kintlevőségek és mérlegen kívül vállalt kötelezettségek minősítése,

- Kintlevőségek és mérlegen kívül vállalat kötelezettségek céltartalék-képzési szabályzata.

A hivatkozott jogszabályokban nem nevesített egyéb szabályzatokat is értékelve megállapítható, hogy a belső szabályozási rendszer a szakmai területeket átfogja, rendszeresen karbantartott, a különböző döntési szinteket meghatározza.

A belső szabályzatok számának növekedését - 1996-ban - szükségessé tette a más bankkal való összeolvadás, de hozzájárult ehhez az állami szinten tapasztalható növekvő kodifikációs gyakorlat is, amely számos törvény, rendelkezés újként való megjelenését és módosítását eredményezte. E részből a bankot érintő változások a belső szabályzati munkában megjelentek.

A bank belső szabályzatainak kidolgozottsága, szakmai színvonala megfelel a hatályos törvényi és felügyeleti rendelkezéseknek, követi a jogszabályi változásokat, az üzletpolitikai megfontolásokat, támogatja a szervezeti egységek közötti munkamegosztást. A banki tevékenység alapinformációi elégségesek a hitelezési tevékenység kapcsán érvényesítendő banki követelmények vizsgálatához, a bank biztonságos üzleti működéséhez.

A bankfiókokat rendszeresen minősítik, vizsgálják aktivitásukat, a kihelyezett hitelek összetételét, minősítését, az ahhoz kapcsolódó céltartalék képzési kötelezettségek alakulását. A minősítés szempontjai közül nem hiányzik a belső ellenőrzés megállapításainak figyelembevétele sem.

A bank az üzleti szempontból különösen fontos ügyfelei számára kedvezményes kondíciókkal kialakított szolgáltatáscsomag igénybevételét teszi lehetővé, amelyek csak a vállalkozói ügyfelekre vonatkoznak. Az e kört érintő preferenciák a nyilvános kondíciós listában szerepelnek.

A bank vezetősége határozza meg a kiemelt ügyfélkörbe sorolás feltételeit, ugyanakkor időszakonként ugyanez a fórum dönt az ügyfelek tételes besorolási jegyzékéről is. A kiemelt ügyfélkörrel kapcsolatos szabályozást egyrészt a Vezetői Bizottság, másrészt az Eszköz-Forrás Bizottság 1995. február 22-ki határozata alapján kiadott utasítások tartalmazták.

Az adósminősítési rendszer jól kidolgozott, működőképes.

> Az auditor a - Price Watherhouse - rendszert minősítette és alkalmasnak tekintette arra, hogy általa kiszűrhetők legyenek a hitelképtelen adósok.

A minősítési rendszer objektív és szubjektív módon minősíthető adatbázisra épül. Az előbbi 65 pontot az utóbbi 35 pontot összesen 100 megszerezhető pontot biztosít az adósok minősítéséhez. A szubjektív tényezők alapján szerezhető pontszámok aránya - bár a BAF előírása 50 %-ban jelöli meg - relatíve egyes esetekben így is magas és kompenzációs lehetőséget biztosít az egyes döntési szintek számára az objektív adatok alapján szerezhető pontszámokkal szemben. Ezáltal a szubjektív tényezők miatt a minősítés eredménye az adós magasabb kategóriába való helyezését lehetővé teszi. Mindemellett a minősítési rendszer a bank biztonságos működése szempontjából megfelelően kezeli és pontozza az ügyfeleket, az általános rendszerbe megnyugtatóan nem illeszthető ügyfelek kezelését szabályozott döntési szinten látják el.

A minősítési rendszer széles körre kiterjedő adatszolgáltatásra épül, biztosítva a minősítéshez szükséges összefüggések megítélését. A rendszer biztosítja a közvetlen beavatkozás lehetőségét is az egyes alsóbb, illetve felsőszintű döntési fórumokon is.

A rendszer megfelel, mind a Pit., mind az Állami Bankfelügyelet rendelkezéseiben előírt szakmai követelményeknek. [Ezt az auditor is megerősítette éves vizsgálati jelentésében].

A hitelbiztosítékok értékelésének módszertanát kézikönyvben foglalták össze, amely a hatályos jogi szabályozásra épül és megfelelően ismerteti a biztosítékok értékelésével, alkalmazásával összefüggő banki tapasztalatokat is.

Az egyes ügyletek biztosítékait - az ügylet fennállása alatt - rendszeresen kell ellenőrizni. Az ellenőrzés az elfogadhatóság feltételeire, a fedezetek meglétére és értékére, valamint az ügyfélkockázat változására irányul. Az egyes biztosíték típusok ellenőrzésének szabályozott rendje van.

A minősítési és céltartalékképzési szabályzata a kintlevőségek és mérlegen kívül vállalt kötelezettségek tekintetében külön meghatározza a minősítés alapelveit és szempontjait, a szükséges adatok körét, felvitelét és feldolgozását az erre a célra kidolgozott számítógépes programban.

A minősítési eljárás gondozása, a szükséges adatok hálózattól való összegyűjtése, a minősítések elvégzése, a céltartalék megállapítása a kockázatkezelési szakterület feladata. A szabályzat megengedi a szakterületnek egyedi vizsgálat és mérlegelés alapján indokolt esetben a szabályzatban rögzített algoritmus szerinti minősítéstől eltérő besorolás megállapítását. A nagyobb kockázatú, az EMR-ben valamilyen okból nem kezelhető ügyfeleket - végső soron a céltartalék számítása során - központi döntéssel, alapos cégelemzés alapján minősítik, ami nem csak az adós besorolására, hanem a fedezetek, biztosítékok minősítésére is kiterjed.

4.2. A belső ellenőrzés működése

A belső ellenőrzés szervezetét, feladatát a Pit. alapján határozták meg, a Felügyelő Bizottság szakmai irányítása alatt áll és ez a tényleges tevékenységükben is jelentkezik.

Munkájukat a stratégiai terv (amely a 2 éves előremutató vizsgálatok összessége) valamint - az éves aktuális feladatokra való felkészülésre - az éves ellenőrzési terv - alapján végzik (a munkaterv időszükségleti terve a váratlan feladatokra is ad időigényt).

Vizsgálataik a belső szabályzatoknak való megfelelésre vagy a szabályzatok hiányosságaira való figyelemfelhívásra, a törvényességre a biztonságra és a célszerűségre irányulnak, és jó színvonalú vizsgálati program alapján készülnek el.

Az éves ellenőrzési tervben a **rendszeres és témavizsgálatok mellett kiemelt jelentőségű** még az MNB és az Állami Bankfelügyelet részére adott **jelentések és adatszolgáltatások tartalmi helyességének és teljességének negyedévi ellenőrzése** és a kiadásra kerülő belső utasítások véleményezése.

A belső ellenőrzés szakterület szervezetének feladatai közé tartozik továbbá a bankmunka minden területére kiterjedően a vezetői és munkafolyamatba épített ellenőrzés folyamatos figyelemmel kísérése, a bankfiókok személyi állományába tartozó bankellenőrök munkájának szakmai segítése.

Rendszeres vizsgálataik

A kereskedelmi banki tevékenységet ellátó bankfiókok vizsgálata a hitelezések és egyéb aktív ügyletek ellenőrzése; ezt a témát 1996. I. félévben 39, II. félévben 20 bankfióknál ellenőrizték, a pénz és értékkezelést 115 bankfióknál, és a devizaszámlavezetést 40 fióknál vizsgálták meg.

Témavizsgálataikat előre kijelölve jó színvonalon, erős kritikai észrevételekkel készítik el. **A vizsgálati jelentések** tömörek, szakszerűek és a jelentősebb hibák felszámolására megfelelő javas...tételi részt tartalmaznak.

A jelentéseket az illetékes szakterület vezetőivel elfogadtatják. A Felügyelő Bizottságot folyamatosan tájékoztatják az elkészült jelentésekről és a Felügyelő Bizottság a jelentéseket szokásos ülésein megtárgyalja. A belső ellenőrzési szakterület negyedévenként tájékoztatót készít a Felügyelő Bizottság részére az időszakban elvégzett vizsgálatok tapasztalatairól, amely összegzi a vizsgálatok megállapításait.

1996. VII. l-jétől **a vezetői információs rendszerbe is beépült** a negyedéves összegező **belső ellenőri jelentés**, amely a vizsgálatba bevont egységenként az **egységek pontszám szerinti, ügyletenkénti, minősítésével** tartalmazza a vizsgálatok összefoglalásait, az ellenőrzések nevét és főbb eseményeit és megállapításait, a főbb hiányosságokat és az intézkedési javaslatokat is, amelyeket már a vezérigazgató jóváhagyott. Így azok számonkérhetők, teljesítésüket a Belső ellenőrzés szervezete figyelemmel kiséri.

Hiányosság volt, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzat nem tartalmazta a Pit.-ben a 7/a. §. (5) bekezdésében rögzített előírást, miszerint a belső ellenőrzés jelentéseit mind a Felügyelő Bizottság, mind az Igazgatóság részére köteles megküldeni. Az 1996. X. 24-ki igazgatósági ülésen tárgyalták a belső ellenőrzés helyzetét és határozat született arról, hogy az ellenőrzésekről készült összefoglaló jelentést az igazgatósági tagok és egyes további szakterület vezetői is kapják meg.

A belső ellenőrzés egyik kiemelkedő feladata a vizsgálati tapasztalatok alapján feltárt hibák kijavítása, hiszen ezért dolgozik a Banknál mintegy 30 fő revizori gárda és 61 fő fiók ellenőr, együttesen tehát összesen 91 fő; végzettségük, szakismeretük, gyakorlati idejük az átadott kimutatás és az ellenőri jelentések színvonala alapján jó.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

MELLÉKLETEK

V-2-41/1997. SZ. JELENTÉSHEZ

1. Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet észrevétele (1997. június 3.)

2. Állami Pénz- és Tőkpiaci Felügyelet észrevétele (1997. június 27.)

3. Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. észrevétele (1997.június 13.)

4. Kereskedelmi és Hitelbank Rt. banki állásfoglalása (1997. június 26.)

5. Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. észrevétele (1997. június 28.)

6. Pénzügyminisztérium észrevétele (1997. július 9.)

7. Kereskedelmi és Hitelbank Rt. levele (1997. július 17.)

8. Price Waterhouse - Független könyvvizsgálói jelentése (1997. március 10.)

9. Kereskedelmi és Hitelbank Rt. titkosítás feloldásáról (1997. július 28.)

10. ÁSZ levele dr. Kovács Árpád úrnak, az ÁPV Rt. Igazgatósága elnökének (1997. augusztus 5.)

Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet

ELNÖKHELYETTES

Állami Számvevőszék

ikt: BF - 9317/1997

üi.: Horváth László

Sándor István úr

Alelnök

Budapest

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997 -06- 09
Iktatószám: V-2-29/97
Melléklet: —

Tisztelt Alelnök Úr!

Az Állami Számvevőszék által a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél lefolytatott vizsgálat megállapításairól szóló jelentés-tervezetet összességében alaposnak és tartalmilag helytállónak értékelem. A Felügyeletet közvetlenül érintő, illetőleg a felügyeleti tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó megállapításokhoz a következő észrevételeink vannak:

A K&H Banknál az elmúlt években a Bankfelügyelet átfogó helyszíni diagnosztikai vizsgálatot még nem tartott. A bank rendszeres adatszolgáltatásai, valamint egyéb adatok és információk elemzése alapján azonban a Felügyelet előtt ismertek a Kereskedelmi és Hitelbank Rt - jelentésben is említett - limitsértései.

A Felügyelet a limitsértések - bírság kiszabásával történő - szankcionálásának lehetőségével a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél sem kívánt élni, hanem egyéb más hitelintézetekhez hasonlóan, más jellegű intézkedésekkel kívánta elősegíteni a hitelintézet biztonságosabb működését.

A felügyeleti intézkedésre ajánlott megállapítások mellett ismert előttünk az a tény is, hogy a Bank 1996. évi eredménye a nagyarányú portfolió tisztításnak köszönhető és nem a szorosan vett banktevékenységből származik. A Felügyelet a Bank folyamatban lévő privatizációjának lezárását követően is megkülönböztetett figyelmet fog fordítani az Önök jelentésében is vázolt hiányosságok megszüntetése érdekében teendő banki intézkedések megvalósulására, valamint arra, hogy a megnövekedett aktivitási lehetőségek mellett a hitelintézet mennyiben tartja be a prudens működés feltételeit.

Tájékoztatni kívánom, hogy jelenleg a Felügyelet a Banknál külső szakértővel átfogó helyszíni vizsgálatot végeztet, ennek lezárása legkésőbb július-augusztus végéig történhet meg.

254/Eln/97

Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet **2. sz. melléklet**

ELNÖKHELYETTES

Kemény Emil úr. ...

Állami Számvevőszék

ikt: BF - 1123/1997

üi.: Horváth László

Sándor István úr

Alelnök

Budapest

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997 -08- 06
Iktatószám: V-2-43/97
Melléklet:

Tisztelt Alelnök Úr!

Az Állami Számvevőszék által a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél lefolytatott vizsgálat megállapításairól szóló jelentés-tervezetet megkaptam.

V-2-32/1997. sz. levelében foglaltaknak megfelelően a Felügyeletet közvetlenül érintő, illetőleg a felügyeleti tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó megállapításokra vonatkozó észrevételeink, melyek 1996. június 03-i keltű - Önhöz címzett levelemben - vannak felsorolva, fenntartásával a jelentést helytállónak értékelem.

Budapest, 1997. június 27.

Üdvözlettel:

Dr. Nyers Rezső

336/IV/97.

3/2 /ÁPV Rt./97.

3. sz. melléklet

ÁLLAMI PRIVATIZÁCIÓS ÉS VAGYONKEZELŐ RT.

1133 BUDAPEST, POZSONYI ÚT 56. LEVÉLCÍM: 1399 BUDAPEST, PF.: 708
TEL.: 269-8600. FAX: 149-5745 TELEX: 20-2892

dr.Halász Gejza úr
számvevő igazgató
Állami Számvevőszék

1393. Budapest
Pf. 432.

Budapest, 1997. június 13.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997 -06- 19
Iktatószám: V-2-81/97
Melléklet: —

Tisztelt Számvevő Igazgató Úr!

Az Állami Számvevőszék által a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról szóló jelentés-tervezettel kapcsolatosan az alábbi észrevételeket tesszük:

Az ÁPV Rt. általánosságban egyetért a jelentés-tervezet megállapításaival, megítélésünk szerint a tervezet reális és pontos képet ad a K&H Bank helyzetéről. A konszolidációs szerződéssel kapcsolatos felvetés a Pénzügyminisztérium hatáskörébe tartozó kérdés, a konszolidált bankok vagyonkezelésére és értékesítésére vonatkozó, 1996. május 23-án létrejött Vagyonkezelési és Értékesítési Szerződés értelmében ezen feladatok továbbra is a Pénzügyminisztériumot terhelik, az ÁPV Rt.-re ebből kifolyólag kötelezettség nem hárul.

Az ÁPV Rt. mind az Igazgatósági részvételén keresztül, mind a vagyonkezelés körében folyamatosan támogatta és sürgette a Bank portfóliójának tisztítását, ezen belül kiemelt hangsúlyt fektetve a befektetések értékesítésére. Megítélésünk szerint a kereskedelmi banki funkciótól idegen a nem banküzemi célú befektetések állományának tartós növelése, ilyen tranzakcióra csak kényszerhelyzetben, pénzügyi jellegű befektetésként kerülhet sor. A Bank vezetése ezen véleményünket elfogadva velünk összhangban tevékenykedett e területen. Egyetértünk azzal, és a Bank Igazgatóságában betöltött képviseletünkön keresztül fel kívánjuk vetni a tervezet azon javaslatát, hogy az eladott követelések tekintetében készüljön egyértelmű kimutatás arról, hogy mely követelések kerültek ki végérvényesen a Bank tulajdonosi köréből, és melyek jelentenek potenciális kockázatot. Jelenlegi ismereteink szerint e kör szűkebb az Önök által jelzett kockázatnál, de a privatizáció során a portfolióval kapcsolatosan mindenféle garanciaigényt kizártunk.

A jelentés talán legfontosabb megállapítása, hogy a Bank üzleti expanziójának legnagyobb korlátját nem az ügyfélkör, a piaci részesedés vagy a termékhiány jelenti, hanem a biztonságos és prudens működéshez szükséges tőke háttér. Ezt világosan jelzi a szavatoló tőke és a saját tőke 4,7 %-os hányadosa. Éppen ennek feloldása érdekében olyan privatizációs stratégiát fogalmaztunk meg, amelynek eredményeképpen mind a Bank jegyzett, mind a Bank saját tőkéje közel kétszeresére emelkedhet, és az ázsióval történő tőkeemelés következtében a K&H Bank tőkestruktúrája lényegesen kedvezőbb képet mutat. Hasonlóképpen egybecseng a jelentés-tervezet megállapításaival az a törekvésünk, hogy a privatizáció során olyan befektetőt találjunk, amely a Bank informatikai hátterét feltétlenül erősíti, és az évek óta húzódó

problémákat megoldhatja. Határozott véleményünk, hogy a jelenleg zajló privatizáció alkalmas arra, hogy a jelentésben foglalt tőke és technológiai problémákat teljes mértékben orvosolja.

Nem értünk egyet a jelentés-tervezet azon megállapításával, miszerint a Bank üzletpolitikája elnagyolt, annak végrehajtása nem kellően ellenőrizhető. Megítélésünk szerint a tulajdonosok által elfogadott üzletpolitikai irányelvek és üzleti tervszámok kellően számonkérhetőek, és alkalmasak arra, hogy a Bank és a menedzsment teljesítményét mérhetővé tegyük. A privatizáció révén ezen a területen is jelentős fejlődést érhetünk el azonban azáltal, hogy a pályázaton résztvevő befektetők számára egy konkrét és számonkérhető üzleti terv benyújtását írtuk elő, amelynek elbírálásával világos képet nyerhetünk a K&H Bank Rt. jövőbeni működéséről.

Üdvözlettel,

Dr.Szabó Pál
vezérigazgató

ÁLLAMI PRIVATIZÁCIÓS VAGYONKEZELŐ RT.
36.

K&H BANK

Kereskedelmi és Hitelbank Rt.
VEZÉRIGAZGATÓ

"ÜZLETI ÉS BANKTITOK"
464/ÜBT / 1997.
1 számú példány
Érvényessége: 1 év!

A KERESKEDELMI ÉS HITELBANK Rt.

állásfoglalása az Állami Számvevőszék 010-5/1997. számú Jelentéséről

Az Állami Számvevőszék 1997. január 10. és 1997. május 26-a között vizsgálatot folytatott a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél, valamint az érdekeltségi körébe tartozó vállalkozásoknál.

Az ellenőrzés célja a Bank vagyoni helyzetének, eszközei alakulásának, azok tartalékokkal történő fedezettségének vizsgálata volt, valamint annak megállapítása, hogy a Bank működése megfelel-e a törvényi előírásoknak, belső szabályzatoknak illetve, hogy a Bank szabályzatai megfelelően közvetítik-e a biztonságos és jövedelmező működés követelményeit.

A Bank vezetése a vizsgálatról készült Jelentést megkapta és ahhoz a következőkben részletezett észrevételeket kívánja fűzni.

A Bank a vizsgálatot szakszerűnek és korrektnek, a Jelentést pedig egészében tárgyszerűnek tartotta. Örömmel vette tudomásul, hogy a Jelentés alapvetően jónak ítéli meg a Bank szabályozottságát, hitelezési eljárásait, tevékenységét, megfelelőnek minősíti a Bank kockázati céltartalékképzését, valamint belső ellenőrzési rendszerének szakmai szinvonalát. Megállapítja továbbá, hogy az adósminősítési rendszer megfelelő biztonságot nyújt a Banknak és a portfólió tisztítás valóságos és sikeres volt és a Bank számára jelentős nyereséget hozott.

Ugyanakkor a Jelentés néhány kritikus pontot is megjelöl.

Ezek az alábbiak:

- a nagyhitelre, valamint a kapcsolódó hitelre vonatkozó limitek túllépése,
- a követelésértékesítéssel, valamint az állampapírokkal kapcsolatos nyilvántartások nem kellő zártsága, az egységes és hatékony integrált információs rendszer hiánya, kiépítésének idő- és erőforrás igénye,

4. számú melléklet

Kereskedelmi és Hitelbank Rt.

Banküzem Igazgatóság
vezérigazgató-helyettes

Állami Számvevőszék

Halász Gejza úr
számvevő igazgató
részére

Budapest

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
TITKOS ÜGYKEZELÉS
Érkezett: 1997 -07- 02
Lapok és mellékl. száma: 1
TÜK szám: 010/6/97.

Tisztelt Számvevő Igazgató Úr!

Csatoltan megküldjük a 010-5/1197. sz. vizsgálatról készült Jelentéssel kapcsolatos banki állásfoglalást.

Kérjük, hogy a Jelentés, az Alelnök úr által aláírt példányát szíveskedjen részünkre mihamarabb visszaküldeni.

Budapest, 1997. június 26.

Dr. Nagy Sándor

Kérem a mellékelt Jelentést a TÜK-ban nyilvántartani

1997.07.02

1. sz. mell. az ÁSZ TÜK 010/6/97.

K&H BANK

Kereskedelmi és Hitelbank Rt.
VEZÉRIGAZGATÓ

" ÜZLETI ÉS BANKTITOK "
464 / ÜBT / 1997
1 számú példány
Érvényessége: 1 év!

A KERESKEDELMI ÉS HITELBANK Rt.

állásfoglalása az Állami Számvevőszék 010-5/1997. számú Jelentéséről

Az Állami Számvevőszék 1997. január 10. és 1997. május 26-a között vizsgálatot folytatott a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-nél, valamint az érdekeltségi körébe tartozó vállalkozásoknál.

Az ellenőrzés célja a Bank vagyoni helyzetének, eszközei alakulásának, azok tartalékokkal történő fedezettségének vizsgálata volt, valamint annak megállapítása, hogy a Bank működése megfelel-e a törvényi előírásoknak, belső szabályzatoknak illetve, hogy a Bank szabályzatai megfelelően közvetítik-e a biztonságos és jövedelmező működés követelményeit.

A Bank vezetése a vizsgálatról készült Jelentést megkapta és ahhoz a következőkben részletezett észrevételeket kívánja fűzni.

A Bank a vizsgálatot szakszerűnek és korrektnek, a Jelentést pedig egészében tárgyszerűnek tartotta. Örömmel vette tudomásul, hogy a Jelentés alapvetően jónak ítéli meg a Bank szabályozottságát, hitelezési eljárásait, tevékenységét, megfelelőnek minősíti a Bank kockázati céltartalékképzését, valamint belső ellenőrzési rendszerének szakmai szinvonalát. Megállapítja továbbá, hogy az adósminősítési rendszer megfelelő biztonságot nyújt a Banknak és a portfólió tisztítás valóságos és sikeres volt és a Bank számára jelentős nyereséget hozott.

Ugyanakkor a Jelentés néhány kritikus pontot is megjelöl.

Ezek az alábbiak:

- a nagyhitelre, valamint a kapcsolódó hitelre vonatkozó limitek túllépése,
- a követelésértékesítéssel, valamint az állampapírokkal kapcsolatos nyilvántartások nem kellő zártsága, az egységes és hatékony integrált információs rendszer hiánya, kiépítésének idő- és erőforrás igénye,

1051 BUDAPEST, VIGADÓ TÉR 1.
TELEFON: 266-9801 266-9802 FAX: 266-9805

betartani a szabályozási limiteket, mivel a tőkeemelés nem volt olyan mértékű, hogy a Bank a meglévő eszközállományával és függő kötelezettségeivel meg tudjon felelni minden előírt szabályozási limitnek.

1997-ben a limitszámítás alapjául szolgáló szavatoló tőke szempontjából két ellentétes hatás jelentkezett a Banknál. Egyrészt, a szavatoló tőke meghatározását a hitelintézeti törvény a korábbiakhoz képest megszigorította, ami különösen azoknak a bankoknak a számára jelent nagy változást, amelyek bankcsoporttal rendelkeznek, továbbá azok számára, amelyek bizonyos - a korábbiakhoz képest részben változott - szabályozási limiteket túllépnek. A szavatoló tőke meghatározásának módszertani változása a Bankot kedvezőtlenül érintette. Másrészt viszont, a privatizációs folyamat első lépéseként megtörtént 30 millió USD alárendelt kölcsöntőke nyújtás a banki szavatoló tőke nagyságát az alárendelt kölcsöntőkének megfelelő összeggel megnövelte.

A kapcsolódó hitelekre vonatkozóan az 1996. év végéig érvényben lévő pénzintézeti törvény igen szigorú követelményt szabott. Ez részben a szavatoló tőkéhez viszonyított arány nagyságában, részben az e körbe tartozó kockázatok tág fogalmi meghatározásában öltött testet. Az 1997. év elejétől hatályos hitelintézeti törvény a kapcsolódó kockázatvállalás fogalmi kategóriáját szűkítette, a limitnek a szavatoló tőke százalékos nagyságában kifejezett mértékét emelte. Ennek a hatása a Bank számára is kedvező elmozdulást jelentett. A hitelintézeti törvény ugyanakkor a kapcsolódó kockázatvállalási limittúllépés kockázati hatását semlegesítette, illetve áthárította a tőkemegfelelési mutatóra, oly módon, hogy a túllépés összegét a hitelintézetnek szavatoló tőkével kell fedeznie, s a tőkemegfelelési mutató számításánál az íly módon csökkentett szavatoló tőkét kell figyelembe venni.

A Banknak a jelenlegi szabályozás szerint kapcsolódó kockázatvállalása néhány nagy társaságot érint, amelyek többségénél veszteségminimalizálási eljárás kapcsán, a pénzügyi reorganizáció érdekében került közvetlenül vagy közvetve tulajdonosi pozicióba. A pénzügyi reorganizáció érdekében végrehajtott befektetéseket a Bank hosszú távon nem szándékozik megtartani, ezért az ilyen jellegű kockázatvállalás a befektetés értékesítésével kikerül a kapcsolódó kockázatvállalás köréből.

A hitelintézeti törvény által a szigorított limiteknek való maradéktalan megfelelés követelménye különösen fontossá teszi azt, hogy a Bank tőkeereje a privatizációval növekedjék.

2.) A követelésértékesítéssel, valamint az állampapírokkal kapcsolatos nyilvántartások nem kellő zártsága, az egységes és hatékony integrált információs rendszer hiánya, kiépítésének idő- és erőforrás igénye

A nyilvántartások nem kellő zártsága összefügg az integrált informatikai rendszer hiányával. Míg az integrált informatikai rendszerrel rendelkező külföldi tulajdonú bankok egy műveletet csak egyszer visznek be a rendszerükbe, amely azután automatikusan képez analitikát, szintetikus kimutatást, jelentést, stb., addig az integrált informatikai rendszer hiánya azt eredményezi, hogy egy üzleti eseményt több informatikai rendszerben is nyilván kell tartani. A többszöri felvételezés miközben megnöveli a munkaerő ráfordítást, megnöveli az emberi tévedések miatti eltérések lehetőségét is. Az analitikák közötti egyezőségek megteremtését, a nem-egyezőségek kiszűrését a Bank folyamatos manuális ellenőrzési munkával igyekszik biztosítani. Az ellenőrzési munka természetesen mindig a legfrissebb analitikák közötti nem egyezőségek kiszűrésére törekszik, s a visszamenőleges manuális egyeztetés esetenként késedelmesen történik meg.

Az integrált informatikai rendszer létrehozása igen bonyolult, több évet igénylő feladat. Az integrált rendszer megvalósításának a Bank folyamatos működése mellett párhuzamosan kell folynia. Felismerve, hogy nem lehet egy működő bankban egyik napról a másikra lecserélni az informatikai rendszert, a Bank olyan stratégiát dolgozott ki, amely előbb az ügyfelek részére fontos területeken, majd a belső adminisztrációban integrálja a rendszereket. A fejlesztésekkel a Bank jelentősen előrehaladt, az üzleti tevékenység egy részénél megvalósul az "egy tranzakció - egy felvételezés" elve. Még mindig előfordul azonban az analitika és a főkönyv közötti olyan eltérés, amelyet azután kézimunkával történő egyeztetéssel kell megszüntetni. A helyzetet nehezíti a létszámcsökkentés miatti munkaintenzitás fokozódása az adminisztratív munkakörökben.

3.) A problémás befektetések aránya, a befektetési portfolió tisztítás gyorsasága, a befektetések piaci értéke

A Banknak már 1996-ban megfogalmazott célkitűzése volt a befektetési portfolió értékesítési folyamatának felgyorsítása, és ez a cél 1997-re is érvényes. A Bank azonban tudatában van annak, hogy a gyors likvidálás, a kényszerértékesítés tényleges értéken aluli eladási árat eredményezhet. Ezért a befektetési portfolió értékesítésének felgyorsításával egyenrangú célkitűzés a befektetések megfelelő, reális piaci áron történő értékesítése, és a megfelelő vételi ajánlat kivárása. A befektetések kvázi piaci értékének a meghatározására a Bank a befektetési szabályzat szerint a befektetéseit rendszeresen minősíti és szükség esetén céltartalékot képez rá. A befektetések céltartalékolásának megfelelőségét az auditor évente megvizsgálja. Egyes befektetések esetében az eladást megelőzően - ha arra szükség volt - a Bank már eddigiekben is élt az értékbecslés lehetőségével.

4.) A bankcsoporton belüli társaságok tevékenységében megmutatkozó párhuzamosságok

A Bank célkitűzése a bankcsoporti struktúra olyan irányú átalakítása, hogy a felépítés egyszerűbb, átláthatóbb legyen, ugyanakkor a bankcsoport egésze átfogja az univerzális banki tevékenységhez szükséges tevékenységek teljes körét (beleértve a veszteségminimalizálási tevékenységet) és a struktúra hosszabb távon költségmegtakarítást eredményezzen. Ez a folyamat már az IBUSZ Bank Rt., majd a Székház Rt. és az Öt Csillag Kft. beolvasztásával megindult, s a cél a folyamat további folytatása.

5.) A bankcsoporton belüli követelésértékesítés és az abban rejlő lehetséges veszteség

A Bank vezetésének meggyőződése az, hogy a Bank nemcsak anyabanki, hanem bankcsoporti szinten is megfelelő céltartalékokkal rendelkezik a lehetséges jövőbeni veszteségek fedezésére. A nettó ár feletti bankcsoporton belüli követelés-eladások esetében a döntéskor az anyabank figyelembe vette a leányvállalat eszközeiben rejlő tartalékokat, illetve egyedi minősítés szerint szükség esetén bankcsoporti szinten céltartalékolta a kérdéses állományt.

6.) Az immateriális javak és tárgyi eszközök vagyonértékelésének elavulása és az újraértékelés szükségessége

Az IBUSZ Bankkal történt egyesülés kapcsán a korábban készült vagyonértékeléseket Magyarországon elismert könyvvizsgáló cég, az Ernst and Young aktualizálta, és szükségesnek látott megállapításaik hatását az 1996. évi nyitó vagyonmérleg megfelelően tükrözi. A számviteli törvényben megfogalmazott alapelvek a könyvvizsgáló cég vagyonértékelő munkája révén biztosítottá váltak. A közeljövőben elkészül a Deloitte and Touche könyvvizsgáló cég üzleti értékelése, amely a Bank értékét különböző módszerekkel - köztük az eszközök piaci értékén alapuló módszerrel - közelíti meg.

7.) Az ügyfélköveteléseken belül a koncentrációs kockázat növekedése

1996-ban a Bank hitelezési célkitűzése volt a nagy, erős piaci pozícióval rendelkező ügyfelek irányában a hitelezési tevékenység aktivizálása. Ez részben új ügyfelek szerzésében, részben a már meglévő banki ügyfeleknél a hitelállomány emelkedésében nyilvánult meg. Ez a folyamat természetesen a koncentrációs kockázat növekedésével párosult, de a jelenlegi koncentrációs kockázat mértéke a hitelpolitikai célkitűzésekben foglaltaknak megfelelt, hiszen a stabil piaci pozícióval rendelkező cégek hitelezése kisebb kockázatot rejt magában, mint a kis tőkeerejű, gyenge piaci pozícióval rendelkező társaságoké.

8.) A Bank tőkemegfelelési mutatójának a nagysága és a szavatoló tőke nagysága, emelésének szükségessége

A bankkonszolidáció során a Bank feltőkésítése a 8%-os tőkemegfelelési mutató szintjéig történt. A szavatoló tőke nagysága az utóbbi időben korlátozó tényezőként hatott a banki aktivitás növelésére, és a hitelintézeti törvény bevezetésével ez a korlátozó hatás erősödött. Az EBRD alárendelt kölcsöntőke nyújtás ugyan a szavatoló tőkét növelte, de a piaci pozíciók megtartása, erősítése a szavatoló tőke további növelését teszi szükségessé. A tőkemegfelelési mutató nagyságának értékelésekor mindenképpen szükséges figyelembe

venni azt, hogy a 8% a nemzetközi szabályozási harmonizációban elfogadott minimum követelmény, de az alacsonyabb mutató önmagában nem jelent csődközeli helyzetet, csak a növekvő kockázatot jelzi, amelynek okait, elemeit mélyebb elemzéssel kell feltárni.

9.) Az alapvető pénzintézeti tevékenység jövedelmezősége

Az alapvető pénzintézeti tevékenység jövedelmezőségének mértékét befolyásolja az, hogy pontosan milyen tételeket fed e fogalom értelmezése. A számviteli eredménykimutatás szempontjából az eredménykimutatás szerint a pénzintézeti tevékenység eredménye 1996-ban nyereséget mutatott. Ugyanakkor a banki belső módszer külön is vizsgál egy olyan eredménypozíciót, amely a céltartalék változás, értékesítési árbevétel és veszteségleírás együttes hatása nélküli "működési eredmény" pozíciót mutatja, ami az elmúlt évben szerény veszteséget mutatott. A számadatok értékelésekor azonban figyelembe kell venni, hogy 1996-ban az IBUSZ Bankkal történt egyesülés, továbbá a létszámleépítés miatt olyan egyszeri költségek merültek fel nagy összegben, amelyek hosszabb távon nem jelentkeznek. Ugyanakkor a céltartalékváltozás, értékesítési árbevétel, veszteségleírás közös pozitív banki eredményhatása csupán annyit jelent, hogy a korábbi időszakban az óvatosság elve alapján a kedvezőtlen megtérülés miatt céltartalékképzésre került sor, az intézkedések eredményeként azonban a tényleges veszteség a vártnál kisebb lett, s a korábbi ráfordítás ellentételezéseként utólag bevétel keletkezik.

A vizsgálat során többször szóba került a Bank ágazati politikája és a jelentés is megemlíti, hogy hiteleink jelentős része a mezőgazdaság és az élelmiszeripar finanszírozását szolgálja. Ugyanakkor úgy ítéljük meg, hogy a Bank ágazati politikája egyáltalán nem passzív. Mi az ágazati arányoknak nem a megtartását, hanem más irányú terjeszkedés révén közvetetten bekövetkező módosulását célozzuk meg.

Bankunk hagyományosan nagy szerepet játszott a mezőgazdaságban és az élelmiszeripa ban. Évek során sok tapasztalat halmozódott fel és olyan szakembergárda alakult ki, amelyre támaszkodva kellő biztonsággal fel tudjuk mérni a kockázatainkat ezen a területen.

Azt tapasztaljuk, hogy az ágazatnak szüksége van egy megbízható nagybankra, amely szemben a kisbankokkal hosszú távra tud gondolkodni és stabil stratégiai partnerként tud viselkedni.

Annak elismerésével, hogy a vizsgálat jelentősen hozzájárult saját magunkról kialakított kép reálissá tételéhez és a hibáink jobb felismeréséhez, jelen levelünkhöz csatoljuk intézkedési tervünket, kérve véleményünk elfogadását.

Budapest, 1997. június 26.

Erős János

INTÉZKEDÉSI TERV

az Állami Számvevőszék ajánlásainak végrehajtására

1./ Újabb jelentés készítése az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyeletnek, amelyben a várható tőkeemelés hatásának bemutatása mellett beszámolunk a jelenleg még be nem tartott mutatók területén végrehajtandó intézkedéseinkre, megjelölve a kívánatos helyzet elérésének időpontját.

Felelős: Terv és Controlling Szakterület
Határidő: 1997. augusztus 1.

2./ Rendszeres negyedévi jelentés kidolgozása, amelyben a Pénzügyminisztériumot tájékoztatjuk részint a konszolidációs szerződés végrehajtásának állásáról, részint az üzleti és gazdálkodási tervünk teljesítéséről.

Felelős: Terv és Controlling Szakterület
Határidő: 1997. szeptember 1.

3./ Új jelentés készítése az Igazgatóság részére a közvetlen vagy közvetett tulajdonosi körben lévő problémás követelések értékbecslésén alapuló nagyságáról és megszüntetésük módjáról.

Felelős: Banki Érdekeltségek Szakterület
Határidő: 1997. augusztus 1.

4./ Újabb jelentés készítése az Igazgatóság részére a banküzemi befektetések tevékenységéről és a párhuzamos tevékenységek felszámolásának módjáról.

Felelős: Banki Érdekeltségek Szakterület
Határidő: 1997. szeptember 1.

5./ A Colliers International által készített teljes vagyonleltár /amelyet a BOIG rendelt meg 1997. március 31-i állapotról/ megvásárlása, vagy amennyiben az kedvezőbb, tenderen kiválasztott vagyonértékelővel való elkészíttetése.

Felelős: Banküzem Igazatóság
Határidő: 1997. szeptember 1.

6./ Az analitikai adatok egyeztetését és az egyezőség megteremtését minden hónap 10. napjáig el kell érni.

Felelős: Pénzügyi és Számviteli Szakterület
Határidő: Folyamatos

7./ Az Információ-Technológiai Stratégiai tervet az integrált adatfeldolgozás teljes befejezésével bezárólag át kell dolgozni, megjelölve az erőforrás szükségletet is.

Felelős: Számítástechnikai Szakterület
Határidő: 1997. szeptember 1.

8./ A Szervezeti és Működési Szabályzat Belső Ellenőrzési Szakterületre vonatkozó előírásait ki kell egészíteni azzal, hogy a belső ellenőrzés jelentéseit mind a Felügyelő Bizottság, mind az Igazgatóság részére köteles megküldeni.

Felelős: Banküzemfejlesztési és Szervezési Szakt.
Határidő: 1997. augusztus 1.

5. sz. melléklet 8/2/APV Rt/97.

ÁLLAMI
PRIVATIZÁCIÓS ÉS
VAGYONKEZELŐ RT.

1133 BUDAPEST, POZSONYI ÚT 56. LEVÉLCÍM: 1399 BUDAPEST, PF.: 708
TEL.: 269-8600. FAX: 149-5745 TELEX: 20-2892

Lássa Hordozi S. ov. főtan. úr!

07.02.

07.04.

Halász Gejza
számvevő igazgató úr részére

Állami Számvevőszék

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
1997 -07- 02
Érkezett:
Iktatószám: V-2-33/97
Melléklet: –

Tisztelt Számvevő-Igazgató Úr!

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról szóló jelentéssel kapcsolatosan az alábbi álláspontomról tájékoztatom:

Fenntartva a jelentés előző tervezetéhez fűzött véleményünket, szeretném hangsúlyozni, hogy a K&H Bank Rt. üzleti expanziójának érdemi akadályát jelentő tőkehiányt már ez évben orvosolni tudjuk a privatizáció révén, mivel mintegy 11-14 Mrd Ft tőkeemelést írtunk elő a befektetők számára, ezáltal a bank tevékenységének bővítését lehetővé tévő feltételek megteremtődnek.

Megítélésünk szerint a jelentés a K&H Bank Rt. jelenlegi helyzetét, illetve a konszolidációt követő időszakot a valóságnak megfelelően írja le, és a Bank gondos és alapos megvizsgálását mutatja.

Budapest, 1997. június 28.

Üdvözlettel:

Dr. Szabó Pál
vezérigazgató

6. sz. melléklet

265/Elu/97

T-414-/H-HP/97.

Pénzügyminisztérium

Sándor István úr
alelnök
Állami Számvevőszék

Budapest

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997. 07. 10
Iktatószám: V-2-35/97
Melléklet: —

Tisztelt Alelnök Úr!

Köszönettel vettem a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról készült jelentését.

A Pénzügyminisztérium számára megfogalmazott ajánlást, amely egyben az eddigi gyakorlat kritikája is, elfogadom, sajnos nem volt kellő kapacitás a Minisztériumban arra, hogy a bankok helyzetének elmélyült elemzését megvalósítsa. Emlékeztetnem kell ugyanakkor arra, hogy a konszolidációs szerződésből fakadó adatszolgáltatási, beszámolási kötelezettségek a privatizáció tusával befejeződnek a Bank számára.

Bank bizonyára sokat hasznosít majd a vizsgálat megállapításaiból. Úgy ítélem eg ugyanakkor, hogy némelyik ajánlás a folyamatban lévő privatizáció fényében az ajánlatok beérkezésének határideje július 10. - némelyik a lehetséges atégiai befektető által elvégzett vizsgálat (due diligence) nyomán feltehetőleg ár nem időszerű (pl. befektetések értékbecslése, immateriális javak és tárgyi zközök értékelése, integrált számítástechnikai rendszerrel kapcsolatos zsgálatok).

érem, hogy észrevételeimet az jelentés véglegesítése során figyelembe venni íveskedjenek.

udapest, 1997. július "3."

Üdvözlettel:

Dr. Medgyessy Péter

Budapest, József Nádor tér 2-4. Postacím: 1369 Budapest, Pf.: 481 Telefon: 118-2066 Fax: 1182-570 Telex: 20-2763

Kereskedelmi és Hitelbank Rt.

VEZÉRIGAZGATÓ

1. sz. melléklet

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997 -07- 21
Iktatószám:
Melléklet:

Budapest, 1997. július 17.

Sándor István

Alelnök

Állami Számvevõszék

Tisztelt Alelnök úr!

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. privatizációjára kiírt pályázat az ÁPV Rt. Igazgatóságának döntésével sikeresen lezárult. A kétfordulós privatizációs tender győztesévé az ÁPV Rt. Igazgatósága a belga Kredietbank és az ír Irish Life konzorciumot nyilvánította.

A privatizáció révén bankunknak olyan új, jelentõs európai pénzügyi csoport lesz a stratégiai partnere, amely elsõdleges célul tûzte ki, hogy a Kereskedelmi és Hitelbankot nem csak Magyarország, hanem a közép-kelet európai régió piacvezetõ, univerzális bankjává fejleszti.

Engedje meg Alelnök úr, hogy ezúton mondjak köszönetet Önnek és munkatársainak, azért hogy a bankunkban folytattot vizsgálat során, amely e ybeesett a statégiai befektetők átvilágítási tevékenységével, a lehetõ legnagyobb körültekintéssel és alapossággal jártak el. Meggyõzõdésem hogy az Önök vizsgálatának korrekt és gyors lebonyolítása is nagyban hozzájárult a privatizáció sikeréhez.

Munkájukhoz további sikereket kivánván

maradok tisztelettel:

Erõs János

Rumbach Center
Rumbach S. u. 21.
H–1075 Budapest
HUNGARY

Telefax: (36-1) 269-6936

Price Waterhouse

8. sz. melléklet

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. részvényesei és Igazgatósága számára

FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉS

Elvégeztük a **Kereskedelmi és Hitelbank Rt.** (a "Bank") 1996. december 31-i konszolidált mérlegének és az 1996. évre vonatkozó konszolidált eredménykimutatásának - melyben az eszközök és források egyező végösszege 363.900.465 eFt, a mérleg szerinti eredmény 445.880 eFt nyereség -, valamint cash-flow kimutatásának és kiegészítő mellékletének (továbbiakban, a mérleg, az eredmény-, és cash flow kimutatás és a kiegészítő melléklet együtt: pénzügyi kimutatás) vizsgálatát, melyeket a Bank 1996. évi konszolidált éves beszámolója tartalmaz. A konszolidált éves beszámoló elkészítése az ügyvezetés feladata. A mi feladatunk a konszolidált pénzügyi kimutatás hitelesítése könyvvizsgálatunk alapján, valamint annak megítélése, hogy a konszolidált üzleti jelentésben közölt számviteli információk összhangban vannak-e a konszolidált pénzügyi kimutatásban foglaltakkal. A vizsgált éves beszámoló a soronkövetkező éves közgyűlésen történő jóváhagyás céljából készült, s mint ilyen nem tartalmazza a közgyűlésen hozandó döntések esetleges hatásait.

A könyvvizsgálatot a Nemzetközi Könyvvizsgálati Szabványok és Magyarországon a könyvvizsgálatra vonatkozó érvényes törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. A fenti szabványok értelmében a könyvvizsgálat tervezése és elvégzése révén kellő bizonyosságot kell szereznünk arról, hogy a pénzügyi kimutatás nem tartalmaz jelentős mértékű tévedéseket. A könyvvizsgálat magában foglalja a pénzügyi kimutatás tényszámait alátámasztó bizonylatok mintavételes vizsgálatát. Emellett tartalmazza az alkalmazott számviteli alapelvek és az ügyvezetés lényegesebb becsléseinek, valamint a pénzügyi kimutatás értékelését. A konszolidált üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk a fent említett területre korlátozódott és nem tartalmaz egyéb, a Bank nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Meggyőződésünk, hogy munkánk megfelelő alapot nyújt a független könyvvizsgálói jelentés megadásához.

Részletes könyvvizsgálati terv alapján együttműködésre kértük fel azon leányvállalati könyvvizsgálókat, ahol nem mi magunk végeztük az egyedi könyvvizsgálatot, annak érdekében, hogy a konszolidálásba bevont leányvállalatok (amelyek együttesen az összesített mérlegfőöszeg 7,5%-át képviselték,) hogyan vették figyelembe az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítésének rájuk vonatkozó előírásait. Részletes nyilatkozatokkal rendelkezünk ezen könyvvizsgálók által elvégzett vizsgálatok terjedelméről, és az összevont (konszolidált) beszámoló összállításához szükséges további vizsgálataink terjedelmét ezek alapján állítottuk össze.

Véleményünk szerint a konszolidált éves beszámolót a számviteli törvényben és az általános számviteli elvekben foglaltak szerint állították össze. A konszolidált éves beszámoló a konszolidációba bevont vállalatok együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad, és azzal a konszolidált üzleti jelentés összhangban van.

Budapest, 1997. március 10.

Bontovics Károly
Bejegyzett könyvvizsgáló
KI-0052/92/IX.

Michael Birch, OBE
Üzlettárs
Price Waterhouse Budapest Kft.
KE-0012/95/I.

Kereskedelmi és Hitelbank Rt.
VEZÉRIGAZGATÓ

9. sz. melléklet

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
Érkezett: 1997 -08- 0 4
Iktatószám: V-2 - 42/97
Melléklet: 1 db

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

Halász Gejza
számvevő igazgató úr

Budapest

Tisztelt Számvevő Igazgató Úr!

Hivatkozással szóbeli megbeszéléseinkre ezúton tájékoztatom, hogy az Önök által 010.5/1997. sz. alatt készített Jelentésüket, valamint az arra 464/ÜBT/1997. számunkon adott Állásfoglalásunkat megvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy azokban az 1997. január 1-én hatályba lépett CXII tv.-nek / A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról / 49. § és az 50. §-ban / VII. fejezet Üzleti titok banktitok / foglalt rendelkezésekbe ütköző megállapítást, tényt, információt, adatot nem tartalmaz.

Együttal jelen levelemhez csatolom az Önök által kért Konszolidált éves beszámoló 1996. december 31. Price Waterhouse által aláírt példányát.

Budapest, 1997. július 28.

Erős János

10.sz. melléklet

V-2-38/1997.

DR. K O V Á C S ÁRPÁD úr

Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.
Igazgatósága elnöke

B U D A P E S T

Tisztelt Elnök Úr!

Az Állami Számvevőszék a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. vizsgálatáról szóló jelentése nyilvánosságra hozatalának kérésével kapcsolatban - tekintettel arra, hogy a Bank privatizációjának első szakasza lezárult, valamint figyelembe véve, hogy a Bank vezetése a jelentés tartalmára vonatkozóan nyilatkozott arról, hogy az üzleti és banktitkot nem tartalmaz - tájékoztatjuk, hogy időközben az Ön által megjelölt érvek okafogyottá váltak. Ezért kérjük annak szíves tudomásulvételét, hogy a jelentés publicitásának nincs akadálya.

Budapest, 1997. augusztus „5".

Tisztelettel

Halász Gejza

Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet

1027 Budapest, Csalogány u. 9-11. 1525 Pf.: 777. Tel.: 267-2888

85.253/1999. sz. határozat

Ikt.: 5909/1998.
Üi.: Reichert Péter

A K&H Brókerház Részvénytársaság (a továbbiakban: K&H Brókerház Rt., székhelye: 1075 Budapest, Károly krt. 3/c.) befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységének vizsgálata ügyében indított eljárásban a mai napon az alábbi

határozatot

hozom:

I.

Kötelezem a K&H Brókerház Rt.-t, hogy a határozat kézhezvételét követően haladéktalanul

- gondoskodjon arról, hogy az azonos tartalmú megbízások – a befektetési vállalkozás és az ügyfél közötti kapcsolat módjától függetlenül – az időrendi nyilvántartás szerint teljesüljenek;
- intézkedjen arra vonatkozóan, hogy a belső ellenőr által végzett tevékenység a befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenység teljes körére, az egyes munkafolyamatok szintjéig kiterjedjen, és az ellenőrzésekre megfelelő rendszerességgel kerüljön sor;
- gondoskodjon arról, hogy a jogszabályban előírt felügyeleti adatszolgáltatási, illetve jelentési kötelezettségének maradéktalanul és a megfelelő tartalommal tegyen eleget;
- intézkedjen a befektetési szolgáltatási tevékenységet kiszolgáló informatikai rendszer hozzáférési jogosultságainak megfelelő szabályozására, illetőleg annak következetes betartatására;
- intézkedjen a számlarend módosítására, s ennek keretében rendelkezzen a "0. Nyilvántartási számlák" számlaosztály kialakítására és folyamatos vezetésére, amely megfelel a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Gondoskodjon arról, hogy a nyilvántartási számlákon a könyvelés folyamatosan történjen;

- tegyen intézkedéseket az ügyfelekkel szemben vállalt tőke-, illetve hozamgaranciák leépítésére, s a jövőben ilyen irányú kötelezettségeket ügyfeleivel szemben csak a Felügyelet által engedélyezett, az üzletszabályzatában jóváhagyott módon vállaljon;
- szüntesse meg a portfoliókezelési tevékenységben megnyilvánuló hiányosságokat, s biztosítsa az ügyfelek portfoliójának egységes, átlátható, a vonatkozó előírásoknak maradéktalanul megfelelő kezelését;
- gondoskodjon arról, hogy az elszámolásra felvett előlegekkel a munkavállalók minden esetben a vonatkozó belső szabályzat szerint, megfelelő időben elszámoljanak;
- intézkedjen arra vonatkozóan, hogy a lakáshitelezési céllal megvásárolt váltókból származó, a befektetési szolgáltatási tevékenységgel összeférhetetlen követelések lehetőség szerint likvidálásra kerüljenek, csökkentve ezzel az ezen ügyletekből adódó kockázatot;
- szüntesse meg a treasurer feladatellátásában fennálló összeférhetetlenséget, s az általa végzett pénzszámla karbantartást funkcionálisan telepítse független szervezeti egységhez;
- gondoskodjon a kockázatkezelési rendszer átalakításáról, különös tekintettel a határidős, valamint a saját számlás ügyleteknél fokozottan megnyilvánuló kockázati elemekre.

Kötelezem továbbá arra, hogy befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenysége során mindenkor a jogszabályi előírások, illetve belső szabályzatok szerint járjon el, s üzletvitele során maradéktalanul juttassa érvényre a befektetők biztonságát.

Felhívom a K&H Brókerház Rt. figyelmét arra, hogy a felügyeleti vizsgálatról készült jelentésben megfogalmazott visszásságokat, a K&H Brókerház Rt.-nek jelentős veszteségeket okozó, több esetben jogszabályi és más előírásokat sértő ügyleteket vizsgálja ki, s a vizsgálatok megállapításaitól függően kezdeményezzen a felelősökkel szemben kártérítési eljárást.

A K&H Brókerház Rt. köteles a határozat kézhezvételét követő 15 napon belül jelentést küldeni a határozatban előírt kötelezettségei teljesítéséről, a megtett intézkedésekről.

II.

A K&H Brókerház Rt.-t a tevékenységi és működési szabályok megsértése, illetve a Felügyelet részére való jelentési kötelezettség elmulasztása miatt **5.000.000 Ft, azaz ötmillió forint** összegű felügyeleti bírság megfizetésére

k ö t e l e z e m.

A bírságot a kézhezvételtől számított 15 napon belül az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet 10032000-01456318-00000000 számú számlájára kell befizetni, a 310-es azonosító feltüntetésével, „ felügyeleti bírság " megjelöléssel.

A határozat 1999. május 27. napján lép hatályba.

A határozat – a felügyeleti bírság megfizetésére kötelezés kivételével – jogorvoslatra való tekintet nélkül azonnal végrehajtandó.

A határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, azonban a kézbesítéstől számított 30 napon belül a határozat bíróság általi felülvizsgálata kérhető.

INDOKOLÁS

A Felügyelet 1998. november és december, valamint 1999. január hónapban vizsgálatot folytatott a K&H Brókerház Rt.-nél. A vizsgálat megállapította, hogy a K&H Brókerház Rt. üzletvitele során több esetben figyelmen kívül hagyta az értékpapírok forgalomba hozataláról, a befektetési szolgáltatásokról és az értékpapír-tőzsdéről szóló 1996. évi CXI. törvényben (Épt.), az üzletszabályzatában, illetve egyéb szabályzataiban foglalt előírásokat. Megállapítást nyert, hogy a K&H Brókerház Rt.-nél az ügyfelek megbízásait fogadó szervezeti egységek (ügyfélszolgálat, sales) között nincs meg a megfelelő információs kapcsolat, ami a tőzsdei kereskedés időszakában lehetőséget nyújt az ügyfélmegbízások időrendi teljesítésétől való eltérésre. Az Épt. 75. § (4) bekezdése szerint a befektetési szolgáltató köteles az azonos tartalmú megbízásokat az időrendi nyilvántartás szerint teljesíteni.

A vizsgálat megállapította azt is, hogy a K&H Brókerház Rt. belső ellenőre által 1998. évben – a felügyeleti ellenőrzés megkezdéséig – munkaterv alapján elvégzett vizsgálatok nem terjedtek ki megfelelő rendszerességgel és teljes körűen a befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenység kockázati elemeire, az ügyfelek vagyonának biztonságát is befolyásoló kockázati tényezőkre. A befektetési szolgáltatás munkafolyamatát, a K&H Brókerház Rt. üzletvitelének kiemelkedő kockázatot hordozó területeit, így például az 1998. évi mintegy 2 milliárd forint üzleti veszteség közel felét okozó portfoliókezelési tevékenységet lényegében nem érintette. A belső ellenőrzés nem töltötte be megfelelően funkcióját, s így nem felelt meg maradéktalanul az Épt. 15. § (4) bekezdésében a belső ellenőri intézménnyel szemben támasztott alapvető követelményeknek.

Megállapítást nyert továbbá, hogy a K&H Brókerház Rt. – törvényi kötelezettségét elmulasztva – nem jelentette a Felügyeletnek az 1998 augusztusában felvett 2 milliárd forint összegű lombardhitel tényét, s a hitelt nem a szerződésnek megfelelő célra használta fel. Az Épt. 127. § (1) bekezdésének l/ pontja szerint a befektetési szolgáltató a Felügyeletnek köteles bejelenteni a befektetési vállalkozás szavatoló tőkéje tíz százalékát elérő vagy meghaladó hitelfelvételét.

A vizsgálat megállapította, hogy a K&H Brókerház Rt. 1998 áprilisában opciós szerződést kötött egy hitelintézettel, ugyanakkor az ebből származó nyitott pozíciót a felügyeleti adatszolgáltatásban nem jelezte, tőkemegfelelésének mértékét nem a valós értékben tüntette fel. A befektetési vállalkozások nyitott pozícióinak számítási szabályairól szóló 40/1996. (XII. 28.) PM rendelet 2. § e/ pontja szerint a nyitott pozíciók között fel kell tüntetni a befektetési vállalkozás által vállalt opciós szerződésből adódó vételi vagy eladási kötelezettség napi árfolyamértékét.

A Felügyelet vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a K&H Brókerház Rt. által alkalmazott számítógépes nyilvántartási rendszer szabályozottsága, a hozzáférési jogosultságok dokumentálása nem megfelelő. A rendszer server-idejét több esetben visszaállították, s korábbi időpontra rögzítettek visszamenőleg adatokat. Mindez a befektetési szolgáltatási tevékenység megbízhatóságának, az ügyfelek biztonságának szempontjából rendkívüli kockázatot rejt magában, s nem felel meg a befektetési szolgáltatási, az értékpapír-letétkezelési és elszámolóházi tevékenység végzésének személyi, tárgyi, technikai és biztonsági feltételeiről szóló 204/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet adatvédelmi előírásának [6. § (4) bek.].

A vizsgálat megállapítása szerint a K&H Brókerház Rt.-nél alkalmazott számviteli rend nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. A nyilvántartási számlák felépítése, részletezése nem megfelelő, a mérlegszámlák bontása, különös tekintettel az ügyfelekkel történő elszámolásokra, szakmailag nem elfogadható. A nyilvántartási számlák között az idegen tulajdonban lévő értékpapírokon belül nincsenek elkülönítetten kezelve a letétkezelésre, letéti őrzésre, portfoliókezelésre, bizományi ügyletre átmenetileg átvett értékpapírok. Ez sérti a befektetési vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 197/1996. (XII. 22.) Korm. rendelet (Vhr.) 9. § (5) bekezdésében foglaltakat.

Ugyancsak a nyilvántartási számlákkal kapcsolatban állapította meg a vizsgálat, hogy e számlaosztályban 1997. év végén több mint 24 milliárd forint egyenleget mutatott a főkönyvi kivonat, miközben számvitelileg helyesen a 0. számlaosztály nem mutathatott volna egyenleget. További hiányosság a nyilvántartási számláknál, hogy azokon a könyvelés nem folyamatosan történik, illetve adott ügyfél értékpapír állományában bekövetkezett változások nem követhetők. Így a K&H Brókerház Rt. könyvvezetése nem felel meg a Vhr. 9. § (4) bekezdésében, 10. § (6) és (13) bekezdésében, valamint 12. §-ában előírt kötelezettségeknek.

Megállapításra került, hogy a K&H Brókerház Rt. 1997. és 1998. év során – a portfoliókezelési tevékenység keretében – számos ügyfelével szemben az ügyfél által elhelyezett befektetési eszközök után tőke- és/vagy hozamgaranciát vállalt. A hozamgaranciák mértéke a befektetési szolgáltatás törvényi elveivel, illetve az Épt. szellemével alapvetően ellentétes módon, nem a potenciális tőkepiaci folyamatok figyelembe vételével (például a BUX, vagy a DWIX alakulásának függvényében) került meghatározásra, hanem az értékpapírpiaci kockázatra tekintet nélkül, előre rögzített mértékben (pl. 35 %). Ezzel a K&H Brókerház Rt. a tőkepiac, illetve az értéktőzsde attribútumának tekinthető kockázati elemeket sem érvényesített egyes ügyfeleivel szemben, ami ellentétes az Épt. szabályozásával [3. § (2) bek. 6/ pont]. A befektetési szolgáltatók által – csak és kizárólag a portfoliókezelés során – vállalt garanciális elemek nem feltétlenül ellentétesek az Épt. elveivel, ha azok nem terjednek túl a portfoliókezelők döntésétől függő, és így az ügyféllel szemben

indokoltan nem érvényesített (pl. hibás befektetési stratégián alapuló) kockázati tényezőkön.

A vizsgálat azt is megállapította, hogy a portfoliókezelés során a K&H Brókerház Rt. az ügyfelek határidős pozícióit nem egyedileg, hanem összevontan kezelte, s az ügyfelekre való allokáció átláthatatlan elvek szerint történt. 1998. augusztus és szeptember hónapban – látva a garanciák teljesíthetetlenségét – a K&H Brókerház Rt. összevontan nagy vételi pozíciót nyitott a BÉT határidős részvénypiacán, amelyen újabb veszteséget szenvedett el. A nyitott kontraktusok veszteségeit nem terhelte rá azonnal az ügyfelekre, ezért azok a pozíciók zárásáig nem kaptak valós képet portfoliójuk értékéről. A kontraktusok zárása után a vizsgálat előtt ismeretlen, definiálatlan elvek alapján allokálták a pozíciókon elszenvedett veszteségeket.

Mivel a K&H Brókerház Rt. által végzett portfoliókezelési tevékenység nem minősül befektetési alap kezelésnek, így az alkalmazott portfoliókezelési módszerek jogszabályi előírást sértettek. A Vhr. 10. § (13) bekezdése szerint a portfoliókezelési tevékenység során a befektetési vállalkozás ügyfelenként naprakész nyilvántartást köteles vezetni az ügyfél vagyonát képező pénzeszközökről – az ügyfélszámla alapján – és értékpapírokról (befektetésekről) – a 0. Nyilvántartási számlák számlaosztályban vezetett nyilvántartás alapján –, azok kamatáról, valamint az ügyfél javára megkötött ügyletekről és az ügyleten realizált eredményről (árfolyamnyereségről, illetve árfolyamveszteségről). (Az Épt. hatálya alá tartozó, befektetési szolgáltatásnak minősülő portfoliókezelés és a befektetési alapokról szóló 1991. évi LXIII. törvény szerinti alap-, illetve letétkezelői tevékenység legalapvetőbb eltérése éppen abban nyilvánul meg, hogy a portfoliókezelésnél az ügyfelek befektetési eszközeinek *egyedi kezelése* követelmény, míg a befektetési jegyek tulajdonosai a *kollektív módon kezelt* alap tőkenövekményéből jogosultak hozamra.)

A K&H Brókerház Rt. portfoliókezelési tevékenységében több formai hiányosságot is talált a vizsgálat. Sok szerződést az ügyfelek nem írtak alá, s előfordult olyan is, ahol az ügyféllel való elszámolás, a hozam kifizetése már megtörtént, de a szerződést az ügyfél még mindig nem írta alá. Egy ügyfél 1998. november végén – a Felügyelet helyszíni vizsgálatával egy időben – olyan hozamgaranciás szerződést írt alá, amelynek dátuma 1997. októberi volt.

Megállapítást nyert, hogy a K&H Brókerház Rt.-től több munkavállaló – kamatmentesen – előleget vett fel elszámolási kötelezettséggel, a felvett összegekkel azonban több esetben nem számoltak el az előírt határidőn belül. A K&H Brókerház Rt. korábbi elnökéhez közvetlenül és közvetetten kötődő előlegfelvételek 1998. évben megközelítették a 100 millió forintot, s az elszámolás több esetben a 100 napot is meghaladta. Az elszámolásra kiadott előlegekkel a belső szabályzat szerint 5 napon belül el kellett volna számolni.

A K&H Brókerház Rt. 1998. február és április hónap folyamán két ügyfelének – az általuk kibocsátott 12 darab váltó megvásárlásával – összesen 67 millió forint értékben többéves lejáratú hitelt nyújtott, amelyből ügyfelei lakást vásároltak. Az Épt. 7. § (2) bekezdése alapján a befektetési vállalkozás befektetési szolgáltatási, illetve kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységen kívül – a Felügyelet engedélyének birtokában – kizárólag önkéntes kölcsönös biztosító pénztár és

magánnyugdíjpénztár részére történő vagyonkezelést, váltóval bizományosi, illetve kereskedelmi tevékenységet, árutőzsdén tőzsdeügynöki tevékenységet, valamint részvénykönyv vezetést folytathat. Váltóval bizományosi, illetve kereskedelmi tevékenységre vonatkozóan a K&H Brókerház Rt. 1998. november 16-tól rendelkezik engedéllyel, az ügyfél részére történő lakáscélú hitelnyújtás pedig összeférhetetlen a befektetési szolgáltatási tevékenységgel.

A vizsgálat megállapítása szerint a K&H Brókerház Rt. határidős bizományosi tevékenységének munkafolyamata összeférhetetlen elemeket is magában foglal. Így a likviditásmenedzsmentért felelős treasurer egy személyben ellátja az ügyfelek határidős pénzszámláinak a karbantartását is. Ez utóbbi funkció back-office-ra való telepítése lényegesen csökkentené a folyamatban rejlő kockázatot.

A vizsgálat megállapította, hogy a K&H Brókerház Rt. 1997 szeptemberében és 1998 novemberében polgári jogilag semmis szerződéseket kötött TVK, illetve Vértesi Erőmű részvényekre, amely ügyletekből több mint félmilliárd forint – ezen belül mintegy 480 millió forint realizált – vesztesége származott.

Mindezekre figyelemmel, és a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében az Épt. 137. § (2) bekezdésének a/ pontja alapján a K&H Brókerház Rt.-t a rendelkező részben foglaltak teljesítésére köteleztem.

A tevékenységi és működési szabályok megsértése miatt az Épt. 137. § (2) bekezdésének d/ pontja és a 142. § (1) bekezdése alapján felügyeleti bírság megfizetésére köteleztem. A bírság összegét az Épt. 143. § (2) bekezdésének g/ pontja alapján, a mulasztás súlyára figyelemmel állapítottam meg.

A határozat azonnali végrehajtását az Épt. 126. § (3) bekezdése alapján az ügy jellegére, valamint a meglévő üzleti partnerek, megbízók érdekeinek védelmére tekintettel rendelte el a Felügyelet.

A határozat elleni közigazgatási úton történő jogorvoslatot az Épt. 126. § (2) bekezdése zárja ki. A bíróság által történő felülvizsgálatot az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 72. § (1) bekezdése teszi lehetővé.

Budapest, 1999. május "27."

dr. Szalkai István
elnök

Kapják:
K&H Brókerház Rt.
BÉT
Magyar Tőkepiac
Irattár